

MEZŐCSÁT

TELEPÜLÉSTERV

2024

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MEGRENDELŐ

Mezőcsát Város Önkormányzata

Cím: 3450 Mezőcsát, Hősök tere 1.

Tel.: +36 (49) 552 046

E-mail: phmcsat@mezocsat.hu

Honlap: <https://www.mezocsat.hu>

TERVEZŐK

Nordic Consulting Kft.

3515 Miskolc, Egyetem út 7.

Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

1071 Budapest, Városligeti Fásor 47-49., Fásor irodaház 1. emelet

Tel.: recepció (+36-1) 951-1438

E-mail: proregio@proregio.hu

Aczél Városepítész Kft.

1029 Budapest, Badacsony utca 4.

Tel.: +3630-5198432

E-mail: kapcsolat@aczelvaros.hu

TÁJOLÓ-TERV Területrendezési, Környezetvédelmi és Közigazgatásfejlesztési Kft.

1074 Budapest, Rottenbiller u. 24.

Tel.: +361-786-0640,

E-mail: tajoloterv.kft@upcmail.hu

Mobil City Mérnöki Tanácsadó Bt.

2131 Göd, Bodza utca 2.

Tel.:

E-mail: macsinka.klara@mobil-city.hu

KÉSZ Tervező Kft.

1016 Budapest, Naphegy u. 26.

Tel.: +361-489 0365

E-mail: kozmu@kesztervezo.hu

SZERZŐK

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS		
Dr. Balla Gergely okl. közgazdász	Nordic Consulting Kft. – gazdaságfejlesztési szakértő	
Gutai Berta településmérnök, szociológus	Pro Régió Nonprofit Kft. – településfejlesztési szakértő	
Bóta-Bachraty Zsófia okl. építészmérnök	Pro Régió Nonprofit Kft. – munkatárs	
TELEPÜLÉSENDEZÉS		
Márton Melinda okl. településmérnök – TT 01-6552	Aczél Városepítészt Bt. – településrendezési felelős tervező	
TÁJ- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET, KÖRNYEZETVÉDELEM		
Auer Jolán okl. kertészmérnök – TK1 01-5003	TÁJOLÓ-TERV KFT. – településrendezési zöldfelületi és tájrendező vezető tervező	
Pisák Brigitta okl. tájépítészmérnök	TÁJOLÓ-TERV KFT. – munkatárs	
MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA		
Hanczár Zsoltné okl. gépészmérnök, városépítési és városgazdasági szakmérnök – TE/TH/TV 01-2418	KÉSZ TERVEZŐ KFT. – településtervezési energiaközmű és hírközlési szakági felelős tervező	
Dessewffy Márton tájrendező-kertépítő mérnök	KÉSZ TERVEZŐ KFT. - munkatárs	
Ziman Gergő	KÉSZ TERVEZŐ KFT. - munkatárs	
Csima-Takács Judit okl. tájépítész mérnök	KÉSZ TERVEZŐ KFT. - munkatárs	
Macsinka Klára okl. építőmérnök – Tkö 13-1017	Mobil City Bt. – településtervezési közlekedési szakági felelős tervező	
SZOCIOLÓGIA		
Gutai Berta településmérnök, szociológus	Pro Régió Nonprofit Kft. – társadalompolitikai-, antiszegregációs szakértő	

MUNKAKÖZI BELSŐ EGYEZTETÉSRE SZÁNT DOKUMENTÁCIÓ

2024. január

ELŐZMÉNYEK.....	8
1. HELYZETFELTÁRÓ ÉS HELYZETELMŐZŐ MUNKARÉSZ.....	9
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KAPCSOLATOK.....	9
1.1.1. Mezőcsát elhelyezkedése az országban.....	9
1.1.2. Mezőcsát a regionális településhálózatban.....	10
1.1.3. Mezőcsát szerepe a vármegyében.....	11
1.1.4. Mezőcsát várostérsége – a Mezőcsáti járás.....	12
1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA.....	13
1.2.1. Az országos tervhierarchia és összefüggései.....	13
1.2.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) vonatkozó megállapításai	14
1.2.3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Konceptió.....	18
1.2.4. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Program.....	19
1.2.5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Klímastratégiája (2018-2030).....	21
1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK.....	23
1.3.1. Az országos területrendezési tervhierarchia és összefüggései.....	23
1.3.2. Hatályos területrendezési tervek vonatkozó megállapításai.....	24
1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI.....	55
1.5. TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE	58
1.5.1. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása.....	58
1.5.2. A település településrendezési tervi előzményei.....	66
1.6. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI HELYZETE.....	75
1.6.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	75
1.6.2. Térbeli-társadalmi rétegződések, konfliktusok, érdekviszonyok.....	88
1.6.3. Települési identitást erősítő tényezők.....	95
1.7. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK.....	97
1.7.1. Intézmények listája.....	97
1.7.2. Humán közzolgáltatások.....	98
1.7.3. Esélyegyenlőség biztosítása.....	104
1.8. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	107
1.8.1. A település gazdasági súlya, szerepköre.....	107
1.8.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	109

1.8.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	111
1.8.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	112
1.8.5.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	113
1.9.	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉS-ÜZEMELTETÉS.....	114
1.9.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	114
1.9.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	117
1.9.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	118
1.9.4.	Foglalkoztatáspolitiká.....	118
1.9.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	119
1.9.6.	Intézményfenntartás	122
1.9.7.	Energiagazdálkodás	122
1.9.8.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	123
1.10.	TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT	124
1.10.1.	Településszerkezeti vizsgálat.....	124
1.10.2.	Intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos	127
1.10.3.	Alulhasznosított barnamezős területek	128
1.10.4.	Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	130
1.10.5.	Tulajdonjogi vizsgálat	131
1.11.	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG VIZSGÁLATA	132
1.11.1.	Épített környezet vizsgálata	132
1.11.2.	Az építészeti örökség vizsgálata	135
1.12.	KÖRNYEZETIÁLLAPOT-JELLEMZŐK	140
1.12.1.	Talaj	140
1.12.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek	146
1.12.3.	Levegőtisztaság és védelme	147
1.12.4.	Zaj- és rezgésterhelés	149
1.12.5.	Hulladékkezelés.....	152
1.13.	A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT	157
1.13.1.	Táji és természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet	157
1.13.2.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	163
1.13.3.	Zöldinfrastruktúra-hálózat vizsgálata.....	177
1.14.	KÖZLEKEDÉS	180

1.14.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	180
1.14.2.	Térségi kapcsolatok	180
1.14.3.	Közúti közlekedés	183
1.14.4.	Közösségi közlekedés	189
1.14.5.	Légi közlekedés.....	191
1.14.6.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	191
1.14.7.	Parkolás	191
1.15.	KÖZMŰVESÍTÉS, ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS, CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁS	192
1.15.1.	Közműinfrastruktúra kiépítettsége	192
1.15.2.	Vízi közművek	192
1.15.3.	Energiaközművek	197
1.15.4.	Elektronikus hírközlés.....	202
1.16.	ÁRVÍZVÉDELEM.....	204
1.16.1.	Árvízveszélyes területek	204
1.16.2.	Belvízveszélyes területek.....	204
1.16.3.	Mély fekvésű területek.....	204
1.16.4.	Árvíz- és belvízvédelem	204
1.17.	KATASZTRÓFAVÉDELEM, A TERÜLETEK HASZNÁLATÁT, ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉGET BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK	206
1.17.1.	Építésföldtani korlátok	206
1.17.2.	Tevékenységből adódó korlátozások	208
2.	HELYZETÉRTÉKELÉS - ÖSSZEFOGLALÓ	211
2.1.	A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA ÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	211
2.2.	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	212
2.3.	VÁROSRENDEZÉS – SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET	212
2.3.1.	Mezőcsát településfejlődési tendenciái a szabályozás tükrében.....	212
2.3.2.	Építészeti értékek védelme szabályozási eszközökkel	213
2.3.3.	Természeti értékek védelme szabályozási eszközökkel	214
2.3.4.	Zártkertek szabályozása	214
2.3.5.	Üdülőterület szabályozása	214
2.4.	TÁJI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETEK, KÖRNYEZETVÉDELEM	214
2.5.	KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	215
2.6.	KÖZMŰVESÍTÉS.....	216
3.	A FEJLESZTÉST ÉS RENDEZÉST BEFOLYÁSOLÓ ÉRTÉKEK, PROBLÉMÁK, ÉS KORLÁTOZÓ ADOTTSÁGOK	218

3.1. Jelenlegi általános területhasználat, infrastrukturális elemek, intézkedést és beavatkozást igénylő területek	218
3.2. Értéktérkép.....	220
3.3. Korlátozó tényezők.....	221
MELLÉKLETEK.....	226
1. MELLÉKLET.....	226
2. MELLÉKLET.....	228

ELŐZMÉNYEK

Az Országgyűlés a településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXIX. törvénnyel módosította a településrendezés jogi kereteit. Ennek eredményeként új típusú dokumentumok kerültek bevezetésre.

Mezőcsát Város Önkormányzata Képviselő-testülete a törvényi előírásoknak megfelelően a 117/2023. (VIII.15.) sz. határozatában településterv kidolgozásáról döntött.

A településtervek 2021. július 1-jétől történő készítése, majd az elkészült tervek módosítása során a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII.15.) Kormányrendelet (továbbiakban Tr.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

Jelen megalapozó tanulmány a Tr. 1. sz. mellékletében meghatározott tartalommal került kidolgozásra. A Megalapozó Vizsgálat célja, hogy megfelelő és valós kiinduló alapot szolgáltatson a településterv megalkotásához annak érdekében, hogy a fejlesztési irány, céljai és intézkedései reálisan kerülhessenek megfogalmazásra, a tényleges szükségletekre, aktuális problémákra reagálva.

1. HELYZETFELTÁRO ÉS HELYZETELEMZŐ MUNKARÉS

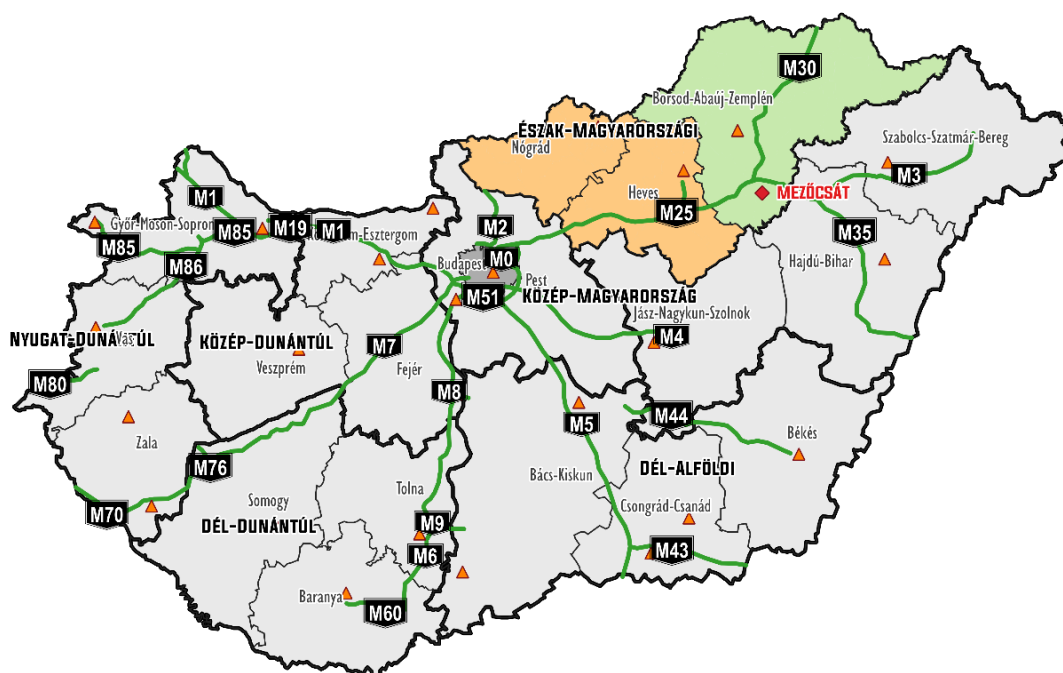
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KAPCSOLATOK¹

1.1.1. Mezőcsát elhelyezkedése az országban

Mezőcsát kisváros az Észak-Magyarországi régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében, a Mezőcsáti járás székhelye. A megyeszékhely Miskolctól közel 35 kilométerre délre, Mezőkövesdtől hasonló távolságra délkeletre, a Borsodi-Mezőség középső részén fekszik. Tiszaújvárostól mintegy 20 kilométerre délnyugatra helyezkedik el, Budapesttől közúton 156 km-re fekszik.

Közúton több irányból is megközelíthető: Miskolc és Nyékládháza felől, a 3-as főútról letérve a 3307-es úton; Tiszaújvárosból a 35-ös főútról Tiszapalkonyán keresztül a 3313-as úton; a 3-as főútról Budapest felől Mezőkeresztesnél lefordulva, a 3304-es, majd a 3305-ös úton; a Tiszántúlról pedig a Tiszán Ároktőnél komppal átkelve, ugyancsak a 3307-es úton érhető el.

Itt van a végállomása a Nyékládházától induló Mezőcsát–Nyékládháza-vasútvonalnak, amely a Hatvan–Miskolc–Szerencs–Sátoraljaújhely-vasútvonallal köti össze a települést. Mezőcsát vasútállomás a város belterületének keleti szélén található, közúti megközelítését a 3313-as útból kiágazó 3313-as számú mellékút teszi lehetővé. A vasútvonalon 2007. március 4. óta a személyszállítás „ideiglenesen” szünetel.

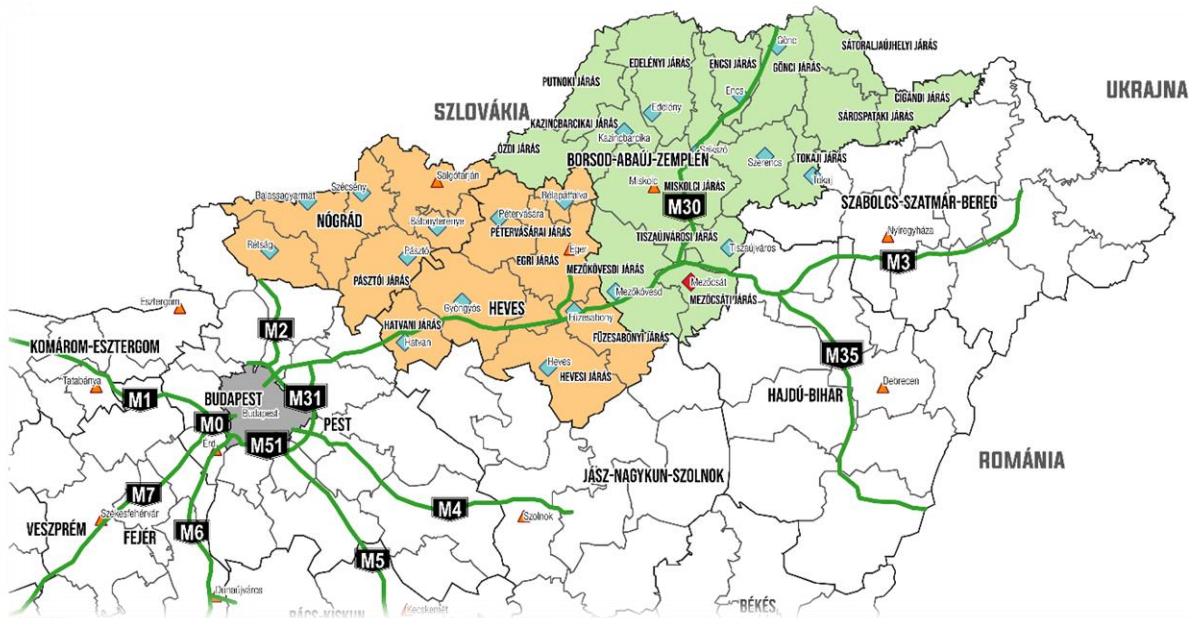

1. ábra: Az Észak-magyarországi régió és megyér, Mezőcsát elhelyezkedése az országban
(forrás: saját készítésű ábra)

¹ Forrás: wikipedia.hu, terport.hu

1.1.2. Mezőcsát a regionális településhálózatban

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye hazánk legészakibb fekvésű vármegyéje, északi határa egyben Szlovákiával szomszédos államhatár is. Nyugatról egy rövidke szakaszon határos Nógrád vármegyével (Zabar település), dél-nyugati irányból Heves, déli irányból – szintén rövidke közös határvonalon – Jász-Nagykun-Szolnok vármegyével (Tiszafüred település), dél-keletről Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyével.

2. ábra: Észak-magyarországi régió
(forrás: saját készítésű ábra)

Területét (7247,17 km²) tekintve – Pest vármegye és Budapest 2021-es regionális szétválásától – az ország legnagyobb, lakosságát (623 024 fő) tekintve pedig Budapest és Pest után az ország harmadik legnagyobb vármegyéje. Társadalmi-gazdasági pozícióját a fekvésből fakadó megyei helyzet és a megyeközpont, Miskolc határozza meg.

A vármegyében 358 település található, a megyeszékhely Miskolc a vármegye egyetlen megyei jogú városa, amely egyben a régió központja és legnagyobb települése, az ország negyedik legnépesebb városa Budapest, Debrecen és Szeged után és Magyarország egyik legjelentősebb ipari központja.

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye az egyetlen olyan magyar vármegye, amely két UNESCO Világörökségi helyszínnel is rendelkezik (az Aggteleki cseppkőbarlang, valamint a Tokaji Borvidék Történelmi Kultúrtáj).

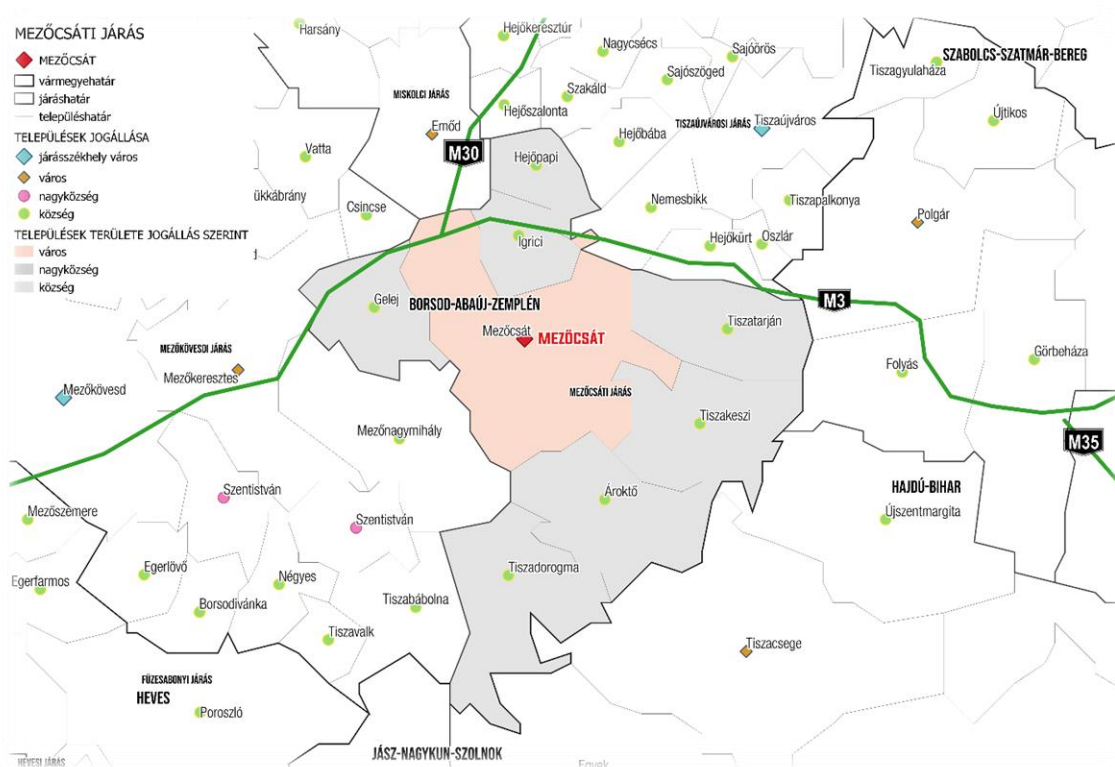
A vármegye 27 települése városi rangú, ami az ország városállományának 8 %-át teszi ki. Jellemző a nagy településsűrűség, valamint az aprófalvak magas aránya.

A vármegye földrajzi adottságából adódóan az északi térséget feltáró fő közlekedési tengelyek Miskolc térségében kapcsolódnak egymáshoz. Közeliően sugaras elrendezésű rendszert alkotva biztosítják egy-egy térség elérhetőségét. Közülük a 3 sz. Budapest-Hatvan-Gyöngyös-Füzesabony-Mezőkövesd-Miskolc-Szikszo-Encs-Tornyosnémeti-(Szlovákia) főút tölti be a legjelentősebb szerepet. Az É-D-i irányú közlekedési elemek elhelyezkedését a Tiszán átkelési lehetőséget adó műtárgyak határozzák meg. A közúti hálózathoz hasonlóan vasútvonalakra is érvényes a vármegyeszékhely-centrikusság. A

1.1.4. Mezőcsát várostérsege – a Mezőcsáti járás

Mezőcsát a székhelyváros nevét hordozó járás legnagyobb települése, mely rangjában és méretében is biztosítja városi funkciókat a térsége számára. A település közigazgatási területét északról Emőd, Igrici, keletről Nemesbikk, Tiszatarján, délről Tiszakeszi, Ároktő, nyugatról Mezőnagyimihály, Gelej és Cincse települések határolják.

A település modernizációja a XIX. század végén, valamint a XX. század első évtizedeiben vette kezdetét: ekkortájt épültek a járási szerepkör betöltéséhez szükséges korszerű épületek, a vasútvonat, a gőzmalmok, melyek közreműködésével Mezőcsát a térség kiemelkedő kereskedelmi, gazdasági és általános ellátó központjává vált.

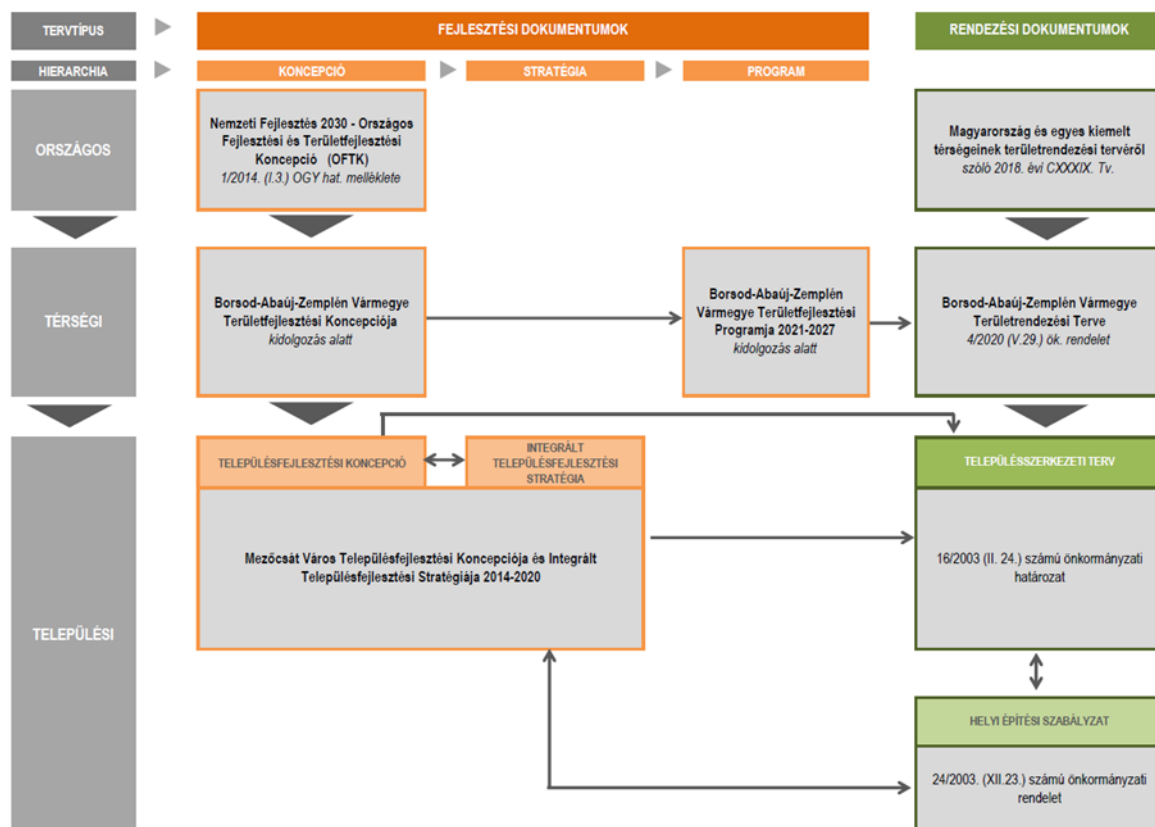
4. ábra: A Mezőcsáti járás és települései
(forrás: saját készítésű ábra)

	Település	Jogállás (rang)	Terület (km ²)	Népesség (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)
1	Mezőcsát	járásszékhely város	103,08	5650	103
2	Ároktő	község	46,41	1048	23
3	Gelej	község	32,12	531	17
4	Hejőpapi	község	17,02	1020	60
5	Igrici	község	19,47	1107	57
6	Tiszadorogma	község	46,61	340	7
7	Tiszakeszi	község	46,17	2455	53
8	Tiszatarján	község	40,39	1364	34
	Összesen		351,27	13515	38

1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1. Az országos tervhierarchia és összefüggései

Az országos és térségi területfejlesztési és területrendezési feladatok ellátásának szabályai a területrendezésről és területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) határozza meg. A településfejlesztési és településrendezési feladatokról pedig az 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szól. A rendezési és fejlesztési típusú tervek különböző szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatait az alábbi ábra mutatja be. Minden alacsonyabb szintű terv a célrendszerét a felette álló – magasabb szintű – terv célrendszerét figyelembe véve, azokhoz igazítva alakítja, így az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat, javaslatokat.

5. ábra: Országos tervhierarchia, a településrendezési eszközök/településterv helye a rendszerben, egymással való kapcsolatuk
(forrás: saját készítésű ábra)

Mezőcsátot az alábbi területfejlesztési dokumentumok érintik:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Konceptió (2021-2027) a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Közgyűlésének .../.... (.....) BAZMÖ rendelettel elfogadva,
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Klímastratégiája (2018-2030)

1.2.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) vonatkozó megállapításai

Az Országgyűlés 2014. január 3-án elfogadva a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló határozatot, új irányt szabott az ország, a térségek és a települések fejlesztéséhez.

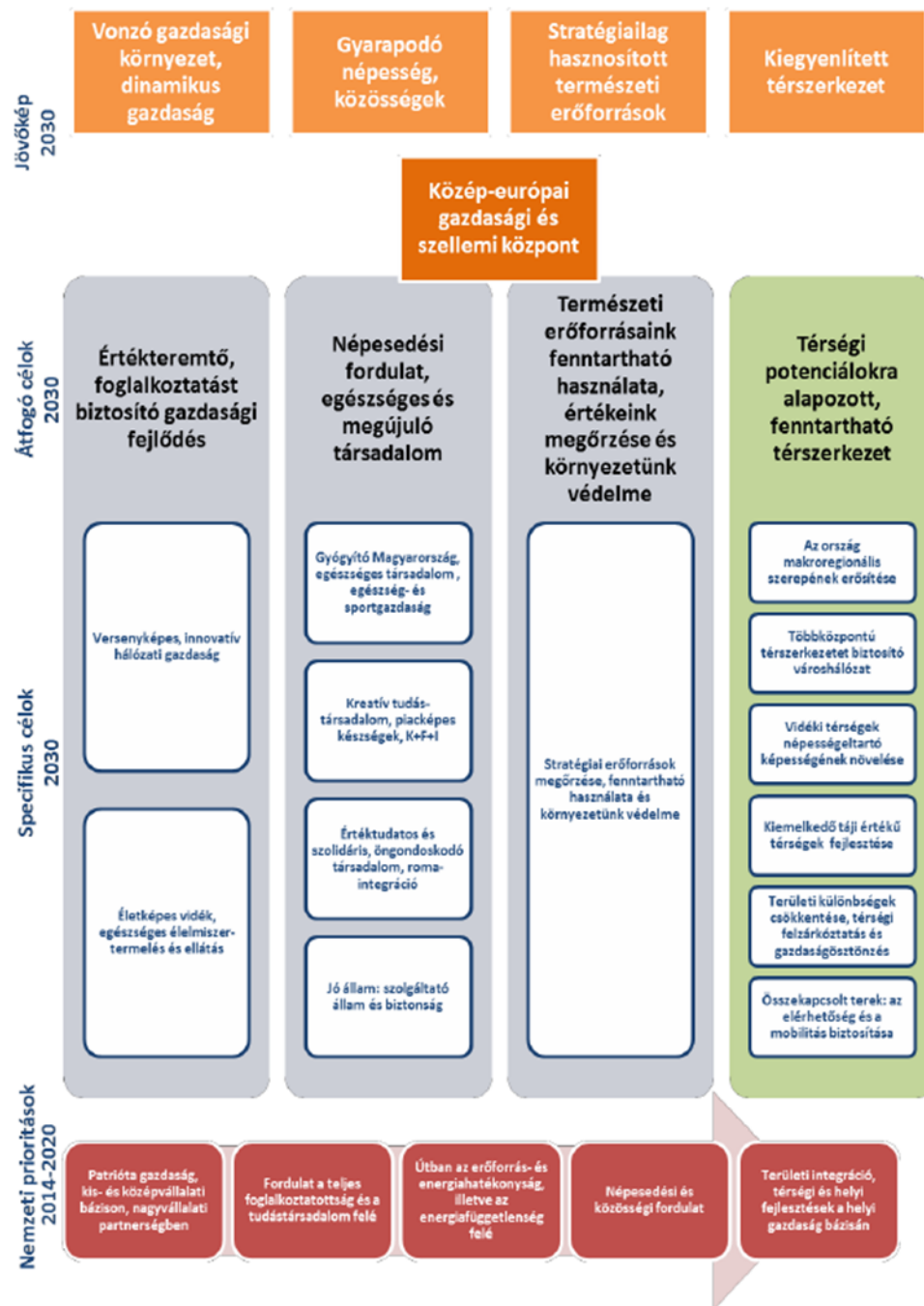
A Nemzeti Fejlesztés 2030 koncepció a további tervezés során is figyelembe veendő - horizontális szempontként határozta meg:

1. a befogadást – a társadalmi felzárkózás támogatását,
2. az esélyegyenlőség megteremtését, a nemzetiségi identitás erősítését,
3. a fenntartható fejlődést– fenntartható növekedést,
4. az értékmegőrzést és az intelligens növekedést;

A fejlesztési források felhasználásának Nemzeti Fejlesztés 2030 koncepcióban rögzített alapelvei:

1. nemzeti fejlesztési célok és prioritások érvényesítése,
2. a közpénzfelhasználás közhasznnot eredményezzen,
3. partnerség és közösségi részvétel,
4. foglalkoztatáshoz való hozzájárulás,
5. a természeti erőforrások mennyiségi és minőségi megőrzése, a környezet állapotának és értékeinek megőrzése, javítása,
6. a megtermelt értékek hasznosulása a helyi közösség javára, kedvezményezettség,
7. a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségek és települések fejlesztésére rendelkezésre álló forrásokat meghatározott támogatási szabályok alapján indokolt felhasználni,
8. a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségekből és településekről benyújtott pályázatokat a pályázatok értékelése során a felzárkóztatás elősegítése érdekében indokolt előnyben részesíteni.

A nemzeti jövőkép elérése érdekében a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg. Az átfogó célok megvalósulása érdekében a Konceptió tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt jelöl ki.

6. ábra: Az ország jövőképe, fejlesztési rendszere
(forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030)

A szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

1. versenyképes, innovatív gazdaság,
2. gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
3. életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás,
4. kreatív tudástársadalom, piacépes készségek, K+F+I,
5. értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,
6. jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
7. stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye pozicionálása a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentumban

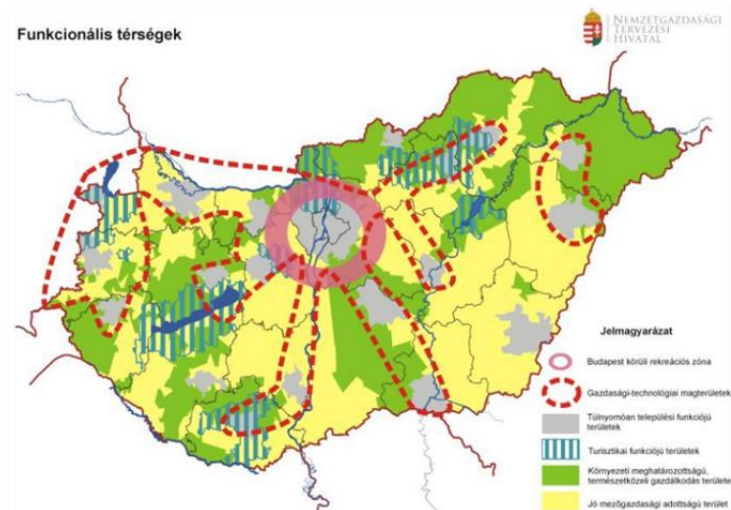
Borsod-Abaúj-Zemplén területét és népességét tekintve is Magyarország második legnagyobb megyéje 358 településsel, változatos természeti adottságokkal. A megye jelentős ipari, energetikai, erdőgazdálkodási és turisztikai potenciállal rendelkezik, gazdaságának szerkezete azonban korszerűtlen, fejlődési pályája az elmúlt húsz évben divergált. A komoly társadalmi és gazdasági elmaradottság különösen a nagyobb városokban és a periférikus térségekben okoz feszültségeket. Lakossága az utóbbi 5 évben az országos átlagot meghaladóan csökkent (- 5,7%), ebben kulcsszerepet játszott a kvalifikált fiatalok elvándorlása. A munkanélküliek száma tartósan magas. 2010-ben a munkanélküliségi ráta meghaladta az országos átlag másfélszeresét és a foglalkoztatás is jelentősen elmaradt az országos átlagtól. Kiemelkedően magas a halmozottan hátrányos helyzetű – ezen belül a roma lakosság – aránya és koncentrált jelenlétük miatt egy-egy térségben a társadalmi problémák hatványozottan jelentkeznek.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- A minőségi munkaerő foglalkoztatásának növelése érdekében a gazdasági potenciál bővítése, magas hozzáadott értékű termelő tevékenységek letelepítése. Az információs technológia fejlesztése. Speciális gazdasági övezetek kialakítása.
- A foglalkoztatás növelése, a meglévő kvk-k megerősítésével, új vállalkozások indításának és letelepedésének ösztönzése.
- A képzetlen munkaerő foglalkoztatása korszerű, környezetbarát bányászati, energetikai technológiákkal, amelyek illeszkednek a fenntartható erőforrásgazdálkodáshoz.
- A halmozottan hátrányos helyzetűek felzárkóztatása, mobilitásának elősegítése.
- A lakosság egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek és az esélyegyenlőség megteremtésének fejlesztése.
- A minőségi alapoktatás és a vállalati igényekre rugalmasan reagálni képes szak- és felnőttképzési tevékenységek továbbfejlesztése.
- A gazdasági- és társadalmi igényekhez illeszkedő, magas színvonalú oktatási és K+F+I tevékenységek megteremtése a Miskolci Egyetemen.
- Miskolc fejlesztése, különösen a tudásigényes, magas hozzáadott értéket képviselő tevékenységek telepítése (infokommunikáció, járműipar, mechatronika), a táji környezeti szempontok figyelembevételével.
- Az elővárosi kötőpályás közösségi közlekedés fejlesztése Miskolcon.
- Turisztikai fejlesztés (világörökség, bor-, kulturális-, gyógy- és termálturizmus).
- Komplex, légi közlekedéssel érintett logisztikai centrum kialakítása Mezőkövesden.
- Integrált zöldség- és gyümölcsstermesztési rendszerek kialakítása energia- és hulladékhasznosítással.
- A megújuló energiaforrások hasznosítása a decentralizált energiatermelő, tároló, elosztó és integráló rendszerek létrehozásával.
- A karsztvízkészlet, mint fontos ivóvízforrás védelme a környezetminőség javításával.
- Az egészségügy/népegészségügy releváns elemeinek komplex fejlesztése.

- Integrált állattartási rendszerek kialakítása.
- Szlovák-magyar gazdasági együttműködés és az infrastruktúra fejlesztése.

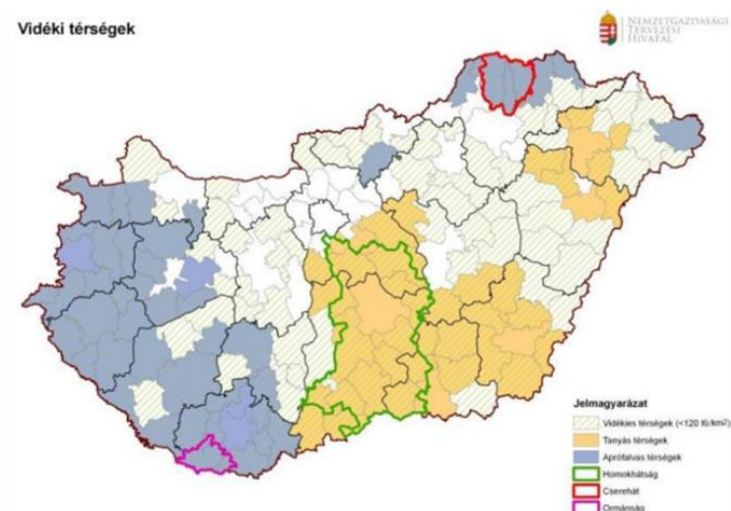
Funkcionális besorolás alapján a Koncepció Mezőcsátot a környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területeihez sorolja.

7. ábra: Funkcionális térségek
(forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030)

Az OFTK szerint Mezőcsát a vidékies térségek közt szerepel, ahol a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében kiemelten fontos:

- A táj, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, a környezetminőség javítása.
- Egészséges és biztonságos élelmiszer előállítás és –ellátás.
- Megélhetés, kedvező életfeltételek és életminőség biztosítása a vidéki népesség számára.

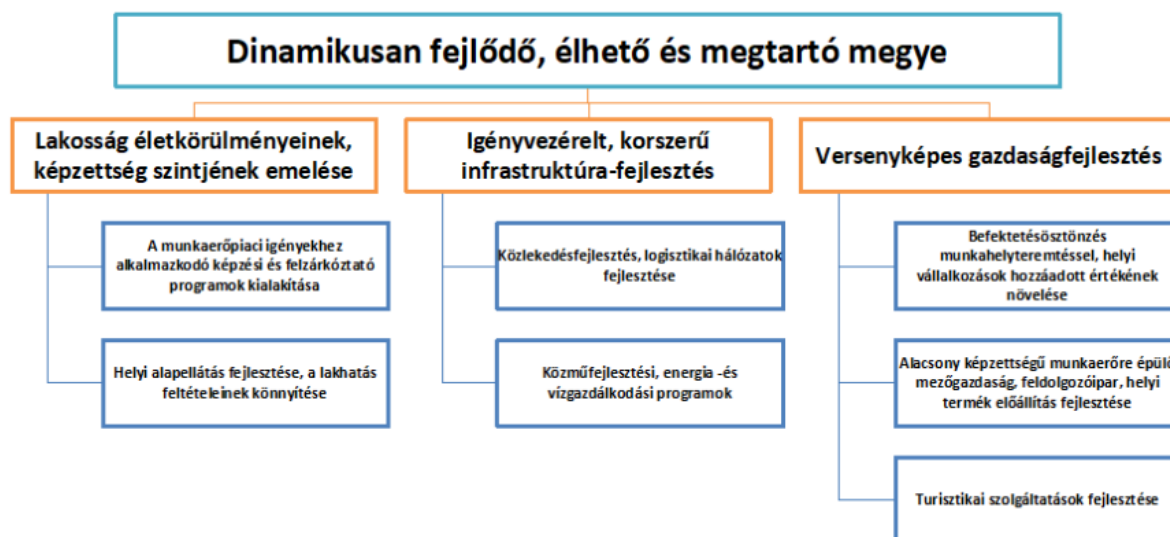
8. ábra: Vidéki térségek
(forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030)

1.2.3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Koncepció

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye társadalmi és gazdasági viszonyait az ellentmondásosság, sok esetben a kettősség jellemzi:

- prosperáló városok mellett halmozottan hátrányos térségek azonosíthatók be;
- magas az élveszületések száma, de alacsony az átlagéletkor és jelentős az elvándorlás;
- magas az általános iskolát sem végzettek aránya, emellett sokan rendelkeznek felsőfokú végzettséggel;
- egyszerre van jelen a magas munkanélküliség és a szakemberhiány;
- a nemzetközi viszonylatban is jól teljesítő ágazatok, cégek mellett a legnagyobb létszámban foglalkoztató kis- és mikro vállalkozások tőkeszegények, bizonytalan a jövőképük, alacsony nyereségtermelő képességet mutatnak;
- jelentős az erdőborítottság, viszont rosszak a levegőminőségi adatok.

A vármegyei területfejlesztési koncepció a „dinamikusan fejlődő, élhető és megtartó megye” jövőkép elérése érdekében 2030-ig az alábbi átfogó és stratégiai céljokat határozta meg.

9. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye célfája
(forrás: Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Koncepciója)

A stratégiai célok közül az „Alacsony képzettségű munkaerőre épülő mezőgazdaság, feldolgozóipar, helyi termék előállítás fejlesztése” cél beavatkozási területeinél kiemeli Mezőcsátot az alábbi pontban:

- A zöldség-, gyümölcsstermesztést szolgáló hőenergia hasznosításának a támogatása (pl. termálfürdők térségében: Bogács, Mezőkövesd, Miskolc-Tapolca, Tiszaújváros, Mezőcsát, Sárospatak, illetve geotermikus fűtőművekhez kapcsolódóan), valamint az öntözéses rendszerek kiépítését biztosító vízgazdálkodási beruházások (víztározók, csatornák) megvalósítása.

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye jövőképének megvalósulásához a vármegye komparatív előnyeire alapozó, a területi problémákra megoldást kínáló átfogó és stratégiai célok mentén történő komplex fejlesztések járulnak hozzá.

A vármegye komparatív előnyei a következők:

- ⊙ a megye történelmi öröksége;
- ⊙ születési ráta országos átlag feletti értéke, az országosnál fiatalabb korszerkezet, magas össznépesség szám;
- ⊙ alacsonyabb bérek, elérhető ingatlan árak;
- ⊙ erős szakképzési hagyományok, a Miskolci Egyetem;
- ⊙ kedvező geopolitikai adottságai (logisztikai helyzet, megye- és országhatárokon túlnyúló városhálózati együttműködések, kellően tagolt városhálózat, táji és kistérségi sokszínűség);
- ⊙ fejlett ipari kultúra, fejlesztett ipari parkok, barnamezős területek;
- ⊙ erős befektetői aktivitás kormányzati támogatással;
- ⊙ hagyományos agrárpotenciál;
- ⊙ jelentős megújuló energia potenciál;
- ⊙ változatos és gazdag természeti és kulturális környezet, koncentrált élmény-, sport-, gyógy- és egészségturizmus potenciál.

1.2.4. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Program

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye területfejlesztési programjában olyan cselekvési prioritások, olyan fejlesztési kezdeményezések kerültek kijelölésre, amelyek képesek a gazdaság, a társadalom és a környezet fenntartható egyensúlyának irányába mozdítani a megyét. A 2021-2027-es tervezési időszakra az alábbi stratégia célok elérése érdekében nyolc cselekvési területet (prioritást) határoztak meg, melyek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére.

10. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye stratégiai céljai és prioritásai
(forrás: Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027))

➡ **Prioritás 1: Munkaerőpiaci igényeken alapuló képzés és minőségi szolgáltatások biztosítása**

Társadalmi szempontból a megye lakosságának országos átlag alatti életszínvonalát, a negatív demográfiai tendenciákat a lakosság életkörülményeinek javításával és a képzettségi szintjének emelésével lehet fejleszteni. Az 1. prioritás keretében elsődleges cél a megyei lakosság képzettségi szintjének emelése és a képzési rendszer munkaerőpiaci igényekhez történő igazítása.

☛ **Prioritás 2: Alternatív, komplex felzárkóztatás és közösségfejlesztés**

A lakhatás körülményeinek fejlesztése érdekében folytatni kell a városi szegregátumok és települések leromlott lakóterületeinek felszámolását, megújítását célzó integrált, komplex (szociális) jellegű település-rehabilitációs programokat az állami lakhatási támogatások mellett. A közösségi tudatformáláshoz, térségi kohézió erősítéséhez a helyi, kisközösségi identitás (helyi kötődés, lokálpatriotizmus) fejlesztésén keresztül vezet az út. E célok eléréséhez szintén a speciális nevelési programok kínálnak lehetőséget, továbbá a hagyományokhoz, helyi sajátosságokhoz kapcsolódó közösségi programok szervezése, bővítése.

A 2. prioritás kiemelten fontos Mezőcsát számára, hiszen a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján Borsod-Abaúj-Zemplén megye nyolc járása, köztük a Mezőcsáti járás (Cigándi, Edelényi, Encsi, Gönci, Mezőcsáti, Ózdi, Putnoki, Szikszói) komplex programmal fejlesztendő járás.

☛ **Prioritás 3: Helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése**

Nagymértékben járul hozzá a megye vonzerejének javításához a helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése. A testileg, mentálisan és lelkiileg egészséges társadalom egy térség fejlesztésének előfeltétele. Ennek érdekében meg kell teremteni az egészséges, boldog élet alappilléreinek – a testi/lelki egészség, a családi/szociális kötelékek, a lakhatás és a közösséghez tartozás – biztonságát. A korábban megvalósult fejlesztéseket folytatni szükséges a meglévő igényeknek megfelelően. Továbbra is szükség van a gyermekjóléti, oktatási, munkába állást segítő, egészségügyi és szociális szolgáltatások infrastrukturális hátterének javítására. Kiemelt prioritást élvez a gyermeknevelést támogató infrastruktúra további fejlesztése. A leromlott városi területek megújítása egyaránt hozzájárul a településkép pozitív változásához.

☛ **Prioritás 4: Közlekedési és környezeti infrastruktúra fejlesztése**

A megye területén a mobilitási nehézséggel küzdő, de szabad munkaerővel rendelkező térségek száma magas. A közlekedési fejlesztéseknek elsődlegesen a települések elérhetőségének javítását kell szolgálniuk, ami különösen fontos a kistelepüléseken élőknek a nagyobb foglalkoztatóknak helyet adó térségi központokba való eljutása biztosításának érdekében. Cél továbbá a szélsőséges időjárás hatásainak mérséklése, a vízbázisok védelme, a megfelelő vízminőséget védő és javító programok megvalósítása.

☛ **Prioritás 5: Megújuló energiatermelés és -felhasználás növelése, károsanyag kibocsátás csökkentése**

A kiváló földrajzi adottságoknak köszönhetően a megye területe több helyen megújuló energiaforrás kiaknázására is alkalmas. A megye általános éghajlati jellemzőit (napsütéses órák száma, szélklíma) tekintve indokolt további nap- és a szél energiáját hasznosító erőművek, erőmű parkok létesítése. A korszerű és fenntartható infrastruktúra eléréséhez és működtetéséhez szükséges az európai és országos célokhoz illeszkedő megyei dekarbonizáció.

☛ **Prioritás 6: Befektetésösztönző és a vállalkozások versenyképességét növelő üzleti környezet kialakítása**

A prioritás elsősorban a megye gazdaságának dinamizálását segíti elő, olyan komplex eszközrendszerrel, mely egyszerre fókuszál a vállalkozások versenyképességének, valamint a munkahelyteremtő képességének javítására, illetve az üzleti környezet minőségi fejlesztésére, a

földrajzi adottságok logisztikai kihasználására, hozzájárulva ezzel a megye versenyképes gazdaságának további fejlődéséhez.

☞ **Prioritás 7: Körforgásos és helyi gazdaságfejlesztés**

Ahhoz, hogy a gazdasági növekedés fenntartható legyen, az erőforrásokat intelligensebben, teljes kimerítésük nélkül kell használni, ennek útja a körforgásos gazdaságra való áttérés a jelenlegi lineáris gazdaságról. A helyi gazdaságfejlesztés során fel kell tárni a térség saját erőforrásait, és ezeket az erőforrásokat minél hatékonyabban hasznosítani. Ennek eredményeként a megyei lakosság szükségleteit egyre nagyobb arányban a megyén belül működő vállalkozások szolgálhatják ki, növelve a foglalkoztatást és a helyben forgó tőke nagyságát.

A települést érintő fejlesztési irány:

- ⇒ A zöldség-, gyümölcsstermesztést szolgáló hőenergia hasznosításának a támogatása (pl. termálfürdők térségében: Bogács, Mezőkövesd, Miskolc-Tapolca, Tiszaújváros, Mezőcsát, Sárospatak, illetve geotermikus fűtőművekhez kapcsolódóan), valamint az öntözési rendszerek kiépítését biztosító vízgazdálkodási beruházások (víztározók, csatornák) megvalósítása.

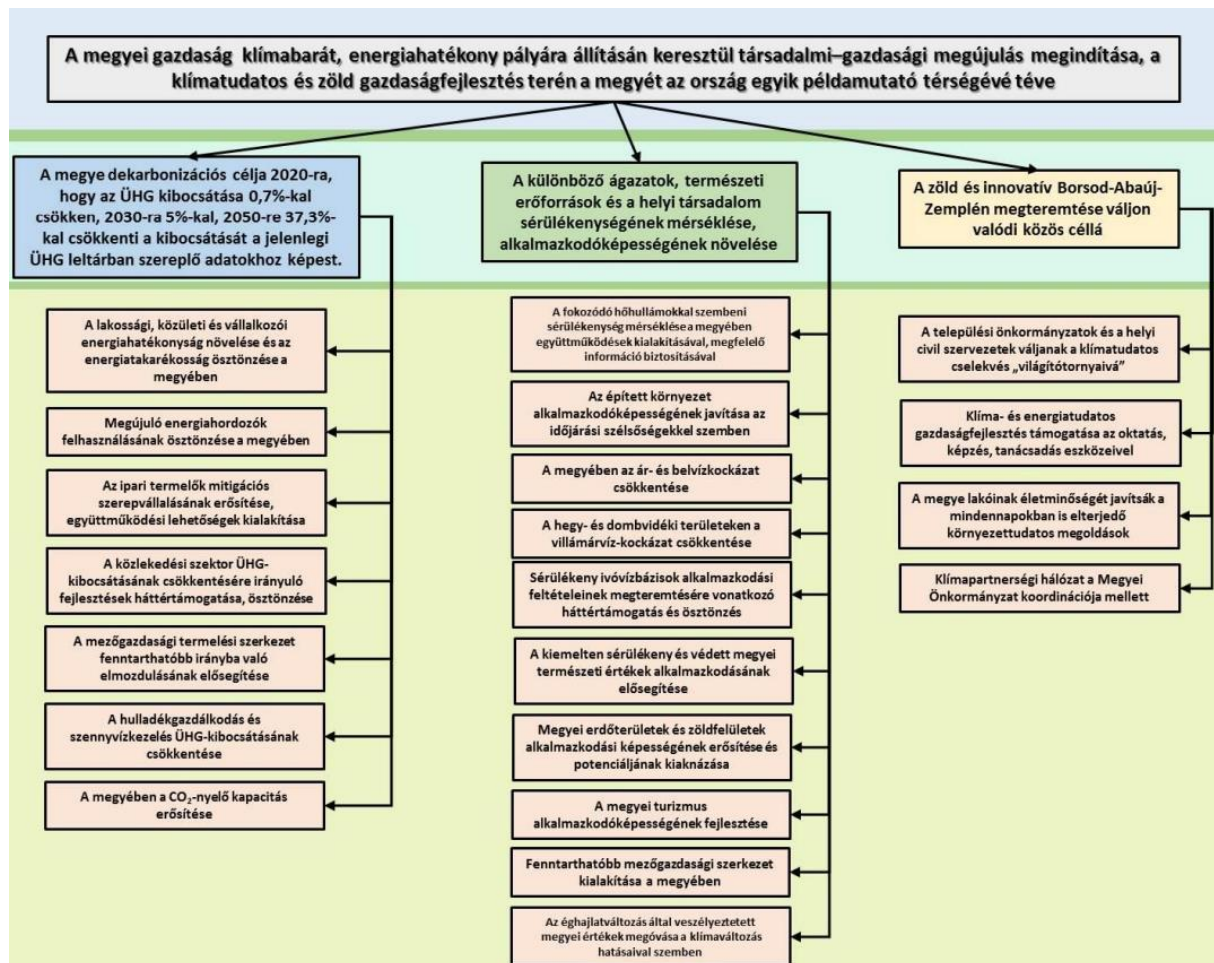
☞ **Prioritás 8: A megye turisztikai potenciáljának átfogó fejlesztése**

A prioritás célja komplex turisztikai élménycsomagok, turisztikai szereplők közötti innovatív együttműködések fejlesztése, az összehangolt attrakció, szálláshely és szolgáltatás, illetve alapinfrastruktúra fejlesztések szinergiájának kialakítása, a látogatóáramlások fejlesztése egyrészt jelentős keresletbővülést, másrészt a tartózkodási idő, illetve a költségi hajlandóság növelését eredményezi. Kiemelt feladat a megyei turisztikai ágazat nemzetközi vonzerőjének javítása, az ismertség növelése.

1.2.5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Klímastratégiája (2018-2030)

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 2017-ben készült Klímastratégiája a 2018-2030-as időszakot fedi le. A stratégia célul tűzi ki, hogy feltárja az éghajlatváltozás vármegyében várható hatásait, és ezek elhárítására olyan reális, megvalósítható célokat és intézkedéseket állítson fel, amelyek hatékonyan szolgálják a felkészülést és egyúttal a vármegye más fejlesztési céljaival is összhangban vannak.

A vármegye klímavédelmi jövőképe az a vágyott célállapot, ahova 2030-ra a vármegye a klímavédelmi, a kibocsátás csökkentésére irányuló mérséklési, a felkészülést ösztönző alkalmazkodási, és a klímatudatosságot növelő szemléletformálási beavatkozásainak eredményeként el kíván jutni. A jövőkép megvalósulását az alábbi célok rendszere szolgálja:

11. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye klímavédelmi célrendszere
(forrás: Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Klímastratégiája (2018-2030))

A célok elérését szolgáló mezőcsáti projektek:

- ➔ Mezőcsát Város Önkormányzata középületeinek energetikai korszerűsítése – Polgármesteri Hivatal, az Egészség ház és 2 óvoda energetikai korszerűsítése
- ➔ Mezőcsáti Református Gimnázium Energetikai Korszerűsítése
- ➔ "Cselekedjünk környezetünk megóvásáért!" – Szemléletformáló rendezvények Mezőcsáton

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK

1.3.1. Az országos területrendezési tervhierarchia és összefüggései

A területrendezési-településrendezési tervek tervhierarchiájának legmagasabb szintjén Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervei állnak. 2019. március 15-én lépett hatályba *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény* (továbbiakban: Trtv.), amely egy törvényben, de jól elkülönülő részekben tartalmazza az ország (továbbiakban: OTTrT) és a két kiemelt térség (Balaton és Budapesti Agglomeráció) területrendezési tervét.

Az OTTrT határozza meg az ország egyes térségei térbeli rendjét, az országos szintű infrastrukturális hálózatokat, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. A kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek figyelembe vételével, azok pontosításával, valamint tartalmazzák az országos és térségi jelentőségű infrastrukturális hálózati elemeket.

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye új, Trtv. szerinti területrendezési tervét a megyei önkormányzat közgyűlésének hatáskörében eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének a 24/2020. (V.29.) önkormányzati rendeletével hagyta jóvá (továbbiakban: BAZ TrT). A rendelet 2020. június 1-től hatályos. A területrendezési tervhez kapcsolódó ajánlásokat a vármegyei önkormányzat a 24/2020 (V.29.), az intézkedési javaslatokat a 25/2020 (V.29.) – szintén a közgyűlés elnöki – határozatával fogadta el.

A tervhierarchia következő szintjén a **települési terv(ek)** állnak.

2021-ben ismételten **jelentős változás történt** az országos jogszabályi környezetben: az Étv. módosításával és a törvény végrehajtására korábban kiadott 314/2012. Korm. rendeletet váltó, a *településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 419/2021. (VII.15.) Korm. rendelet értelmében a korábban a megyei terv és a helyi építési szabályzat közötti összhangot biztosító településszerkezeti terv (TSZT) kivezetésre kerül a tervrendszerből, és a jövőben a településeken egy fejlesztési és egy rendezési típusú terv készülhet:

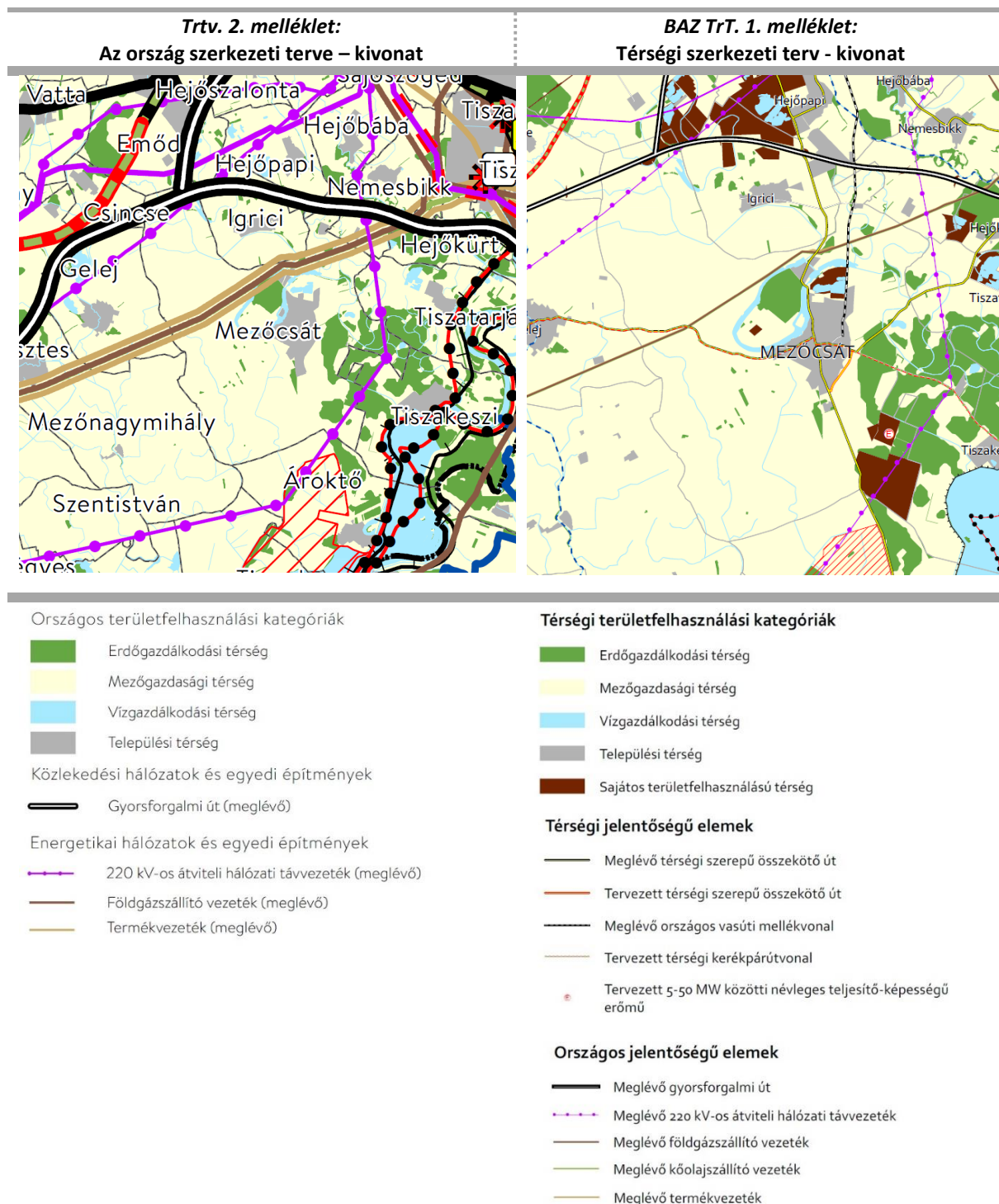
- Az önkormányzat a település fenntartható és gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében – a korábban alkalmazott településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia helyett – **TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV**et kell, hogy készítsen, amely egy integrált, stratégiai és területi alapú fejlesztési dokumentum.
- A **TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV**, vagyis a helyi építési szabályzat a településfejlesztési tervben foglaltakkal összhangban, az abban meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében önkormányzati rendeletként kerül elfogadásra, ezáltal építési jogokat keletkeztet.

A két dokumentum közös neve **TELEPÜLÉSTERV**.

A továbbiakban településrendezési terv **készítése** esetén – az új országos előírásoknak és követelményeknek megfelelően – a vármegyei térszerkezet és övezetek tekintetében az **összhangot** az új helyi építési szabályzatban megállapított építési övezetekkel és övezetekkel kell biztosítani.

1.3.2. Hatályos területrendezési tervek vonatkozó megállapításai

1.3.2.1. Országos és megyei térszerkezeti tervek

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ ELEMEEK:

- ⊙ **Meglévő gyorsforgalmi útszakasz** [Trtv. 4/1. melléklet - Az országos közúthálózat távlati gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak – 1. Távlati gyorsforgalmi utak – Meglévő szakasz – 12.]:
 - ➔ M30: Mezőcsát – (M3)–Miskolc
- ⊙ **Meglévő 220 kV-os átviteli hálózat távvezetékek** [Trtv. 4/8. melléklet – A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékei – 5. Meglévő 220 kV-os átviteli hálózati vezetékek – 10.; 13.]:
 - ➔ 70., 71. - Nagyút – Mezőtárkány – Sajószöged [10.]
 - ➔ 72. – Sajószöged – Szolnok [13.]
- ⊙ **Nemzetközi és hazai szénhidrogén-szállító vezetékek** [Trtv. 4/9. melléklet – Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezetékek –1. Meglévő földgázszállító vezetékek – 1.]:
 - ➔ 100. - (Ukrajna) – Beregdaróc – Kisvarsány – Nyírbogdány – Nemesbikk – Füzesabony – Nagyfüged – Zsámbok
- ⊙ **Meglévő kőolajszállító vezetékek** [Trtv. 4/9. melléklet – Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezetékek – 3. Meglévő kőolajszállító vezetékek – 4.]:
 - ➔ **Barátság II.:** (Ukrajna) – Fényeslitke – Tiszavasvári – Mezőcsát – Kál – Zsámbok – Százhalombatta
- ⊙ **Meglévő termékvezetékek** [Trtv. 4/9. melléklet – Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezetékek – 4. Meglévő termékvezetékek – 10.]:
 - ➔ **Keleti termékvezeték:** (Ukrajna) – Beregdaróc – Vásárosnamény – Nyírbogdány – Tiszavasvári – Tiszapalkonya – Tiszaújváros

TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ ELEMEEK:

- ⊙ **Térségi szerepkörű meglévő összekötő út** [BAZ TrT. 2.3. melléklet – A közúthálózat Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő elemei – Térségi szerepkörű összekötő út –Meglévő – 55., 63.]:
 - ➔ **3305:** Mezőkeresztes – Mezőcsát összekötő út [55.]
 - ➔ **3313:** Mezőcsát – Tiszaújváros összekötő út [63.]
- ⊙ **Térségi szerepkörű tervezett összekötő út** [BAZ TrT. 2.3. melléklet – A közúthálózat Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő elemei – Térségi szerepkörű összekötő út –Tervezett – 7.]:
 - ➔ Mezőcsát elkerülő út
- ⊙ **Egyéb meglévő mellékutak** [BAZ TrT. 2.3. melléklet – A közúthálózat Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő elemei – Egyéb mellékutak – Meglévő – 73., 82., 83.]:
 - ➔ **33106:** Mezőcsát – Tiszakeszi bekötőút [73.]
 - ➔ **33312:** Mezőcsát – Igrici állomáshoz vezető út [82.]
 - ➔ **33313:** Mezőcsát állomáshoz vezető út [83.]

- ⊙ **Meglévő országos vasúti mellékvonal** [BAZ TrT. 2.4. melléklet – A vasúthálózat Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő elemei – Országos vasúti mellékvonalak – Meglévő – 1.]
 - ➡ 88: Hejőkeresztúr – Mezőcsát
- ⊙ **Tervezett térségi kerékpárút-hálózat** [BAZ TrT. 2.9. melléklet – Országos és térségi kerékpárút-hálózat Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő elemei – Térségi kerékpárútvonalak – Tervezett – 39.]
 - ➡ Tiszakeszi – Mezőcsát – Mezőkeresztes – Sály – Bükkzentkereszt
- ⊙ **Meglévő erőmű** [BAZ TrTR. 2.6. melléklet – Erőművek Borsod-Abaúj-Zemplén megyében – 5-50 MW közötti névleges teljesítő-képességű erőművek– Tervezett – 2.]
 - ➡ Mezőcsát ► a térségi tervben még tervezett elemként jelölt mezőcsáti naperőmű **2023. június 6-án átadásra került.** (A 250 MW-os beépített névleges kapacitású naperőművet 440 ha területen 466 ezer napelemtábla alkotja. A megvalósult beruházás az ország legnagyobb egybefüggő napelemparkját jelenti, ami az összes hazai naperőmű által előállított villamos energia 8 százalékát adja.)

ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK:

Az alábbiakban a Trtv.-ben meghatározott területfelhasználási követelményeket ismertetjük:

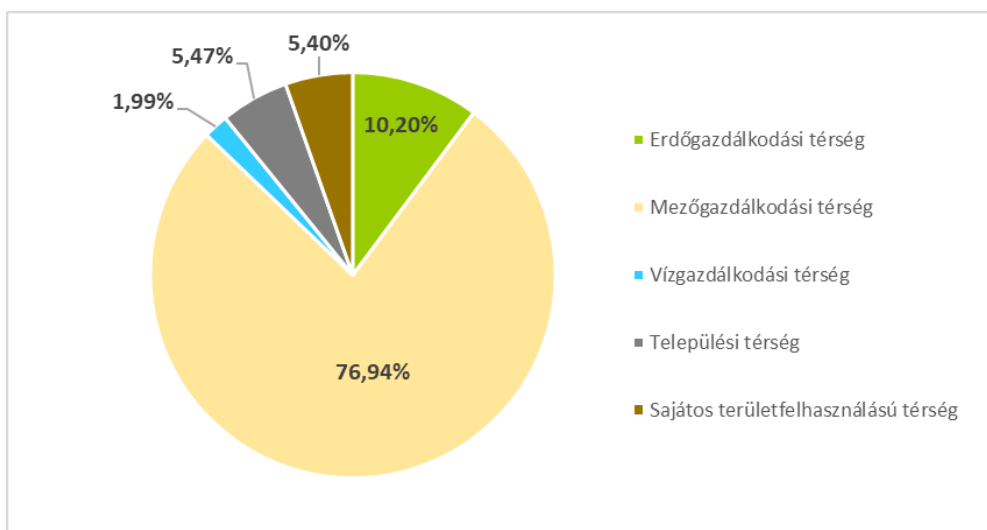
TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KÖVETELMÉNYEK		
ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK	Erdőgazdálkodási térség	
	Vármegyei szint (BAZ TrT)	Az OTrT-ben lehatárolt erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdasági térség kategóriába kell sorolni a vármegyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során (Trtv. 10. § (1) a))
	Települési szint (HÉSZ)	az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetét a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint (lásd. 3. elemző táblázat), valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni (Trtv. 11.§ a))
	Mezőgazdasági térség	
	Vármegyei szint (BAZ TrT)	Az OTrT-ben lehatárolt mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni a megyei területfelhasználási kategóriák során. (Trtv. 10. § (1) b))
	Települési szint (TSZT)	a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki (Trtv. 11.§ b))
	Vízgazdálkodási térség	
	Vármegyei szint (BAZ TrT)	A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani. (Trtv. 10. § (2))
	Települési szint (HÉSZ)	A vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani. (Trtv. 11. § c))
	Települési térség	
	Vármegyei szint (BAZ TrT)	A települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni. (Trtv. 10.§ (1) c))
	Települési szint (HÉSZ)	A települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető. (Trtv. 11. § d))
TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIA	Sajátos területfelhasználású térség	
	Települési szint (HÉSZ)	A sajátos területfelhasználási térség vármegyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bányaterületek, hulladékártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, továbbá az egészségügyi, sportolási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak. A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

MEZŐCSÁT KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉNEK TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK SZERINTI MEGOSZLÁSA:

A BAZ TrT. 2.2. melléklete alapján Mezőcsát közigazgatási területe az alábbi területfelhasználási kategóriákra oszlik:

MEZŐCSÁT		
Megyei területfelhasználási kategória	ha	%
Erdőgazdálkodási térség	1 051,93	10,20
Mezőgazdálkodási térség	7 931,55	76,94
Vízgazdálkodási térség	205,32	1,99
Települési térség	563,46	5,47
Sajátos területfelhasználású térség	556,45	5,40
A település területe	10 308,70	100

A területfelhasználási kategóriák megoszlásából is jól látszik, hogy Mezőcsát jelentős része mezőgazdasági területhasználatú, igen kis arányú az erdőgazdálkodási térség nagysága. Érdekesség még, hogy a települési térség és a sajátos területfelhasználású térség aránya szinte azonos (utóbbi oka a város dél-keleti külterületén megvalósult, a jelenlegi belterülettel közel azonos méretű naperőmű park megléte).

12. ábra: Területfelhasználási kategóriák megoszlása
(forrás: saját készítésű ábra)

A város területén jelenleg **sajátos területfelhasználású térségbe** az alábbi területek kerültek besorolásra:

- ⊙ a város dél-keleti határában elterülő napelempark/bánya területe
- ⊙ a belterület északi határában elhelyezkedő kavicsbánya területe
- ⊙ a város északi határában, az M3 autópálya csomóponti térségében található bányaterületek (Emőd I. és V.)
- ⊙ az Énekes-réti agyaggödör és környezete (utóbbi sajátos térségbe történő besorolásának előzményei nem ismertek, a hatályos rendezési tervekben a terület általános mezőgazdasági területbe sorolt természeti terület bővítési területként).

1.3.2.2. Országos és térségi övezetek

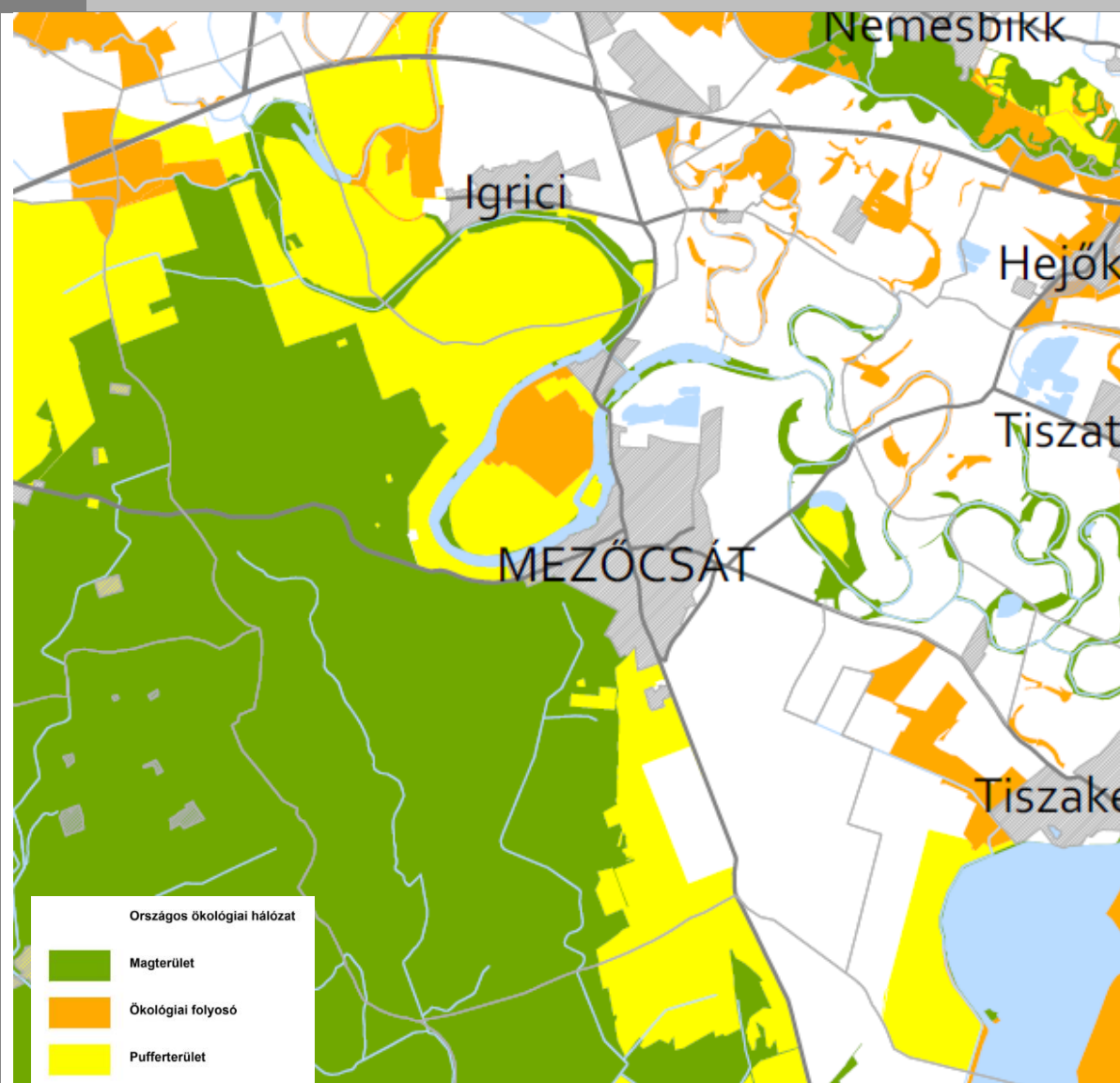
A Trtv.-ben a térségi övezetek rendszerében jelentős változások történtek, nem az összes térségi övezet lehatárolását és előírásait tartalmazza a Trtv. Az országos övezetek egy része a Trtv.-ben került szabályozásra, másik részük a 9/2019. (VI.14.) MvM miniszteri rendeletben (továbbiakban: MvM rendelet) kerültek megállapításra.

Az alábbi táblázatban mutatjuk be Mezőcsát közigazgatási területének a Trtv.-ben valamint az MvM rendeletben szabályozott országos és térségi övezetekkel, valamint a térségi tervben meghatározott egyedi megyei övezetekkel való érintettségét:

Trtv.	MvMr.	BAZ TrT	Országos és térségi övezetek megnevezése	Települési érintettség	ha	Elemző táblázat srsz.
melléklet sorszáma			országos övezetek			
3/1		3.1	Ökológiai hálózat magterületének övezete	+	4722,37	1.
3/1		3.1	Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+	365,62	1.
3/1		3.1	Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	+	1657,68	1.
3/2		3.2	Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	+	1,93	2.
3/3		3.3	Erdők övezete	+	292,88	3.
3/4		3.5	Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések	+	X	4.
3/5		3.8	Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések	+	X	5.
	1	3.2	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	+	41,27	2.
	2	3.3	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	+	866,08	3.
	3	3.4	Tájképvédelmi terület övezete	+	5671,25	6.
	4	3.6	Vízminőség-védelmi terület övezete	+	9613,48	7.
	5	3.7	Nagyvízi meder övezete	–	–	–
	6	3.7	VTT-tározók övezete	+	1219,61	8.
	7	3.9	Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések	+	X	9.
	8	3.10	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	+	1311,90	10.
	9	3.11	Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések	–	–	–
			vármegyei övezetek (települési szintű érintettség)			
		3.12	Kiemelt jelentőségű gazdasági övezet	+	X	11.
		3.13	Kiemelt jelentőségű turisztikai övezet	+	X	12.
		3.14	Megyehatáron, településhatáron átnyúló, együtt tervezendő térség övezete	–	–	–
		3.15	Közigazgatási határon átnyúló, együtt tervezendő létesítmények övezete	–	–	–
		3.16	Településfejlesztési dokumentumok és településrendezési eszközök társulásban történő készítésének övezete	–	–	–
		3.17	Zártkerti övezet	+	X	13.
		3.18	Lakótelepi övezet	+	X	14.

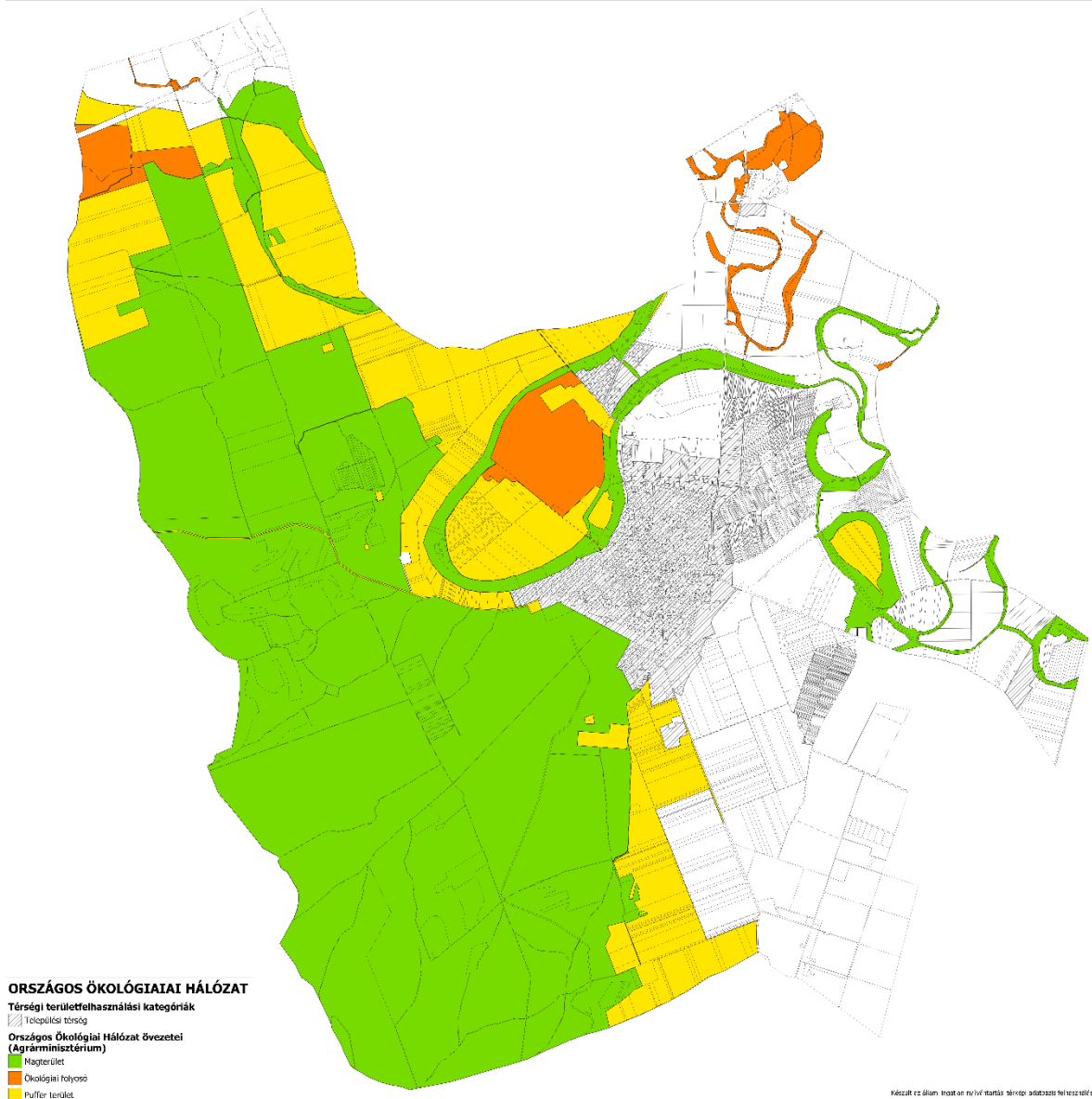
Tekintettel a tervhierarchiára, mely értelmében a vármegyei terv elfogadásának feltétele az országos tervvel (Trtv-vel) való összhang, az alábbi elemzést kizárólag a BAZ TrT vonatkozó tervlapkivágatain mutatjuk be Mezőcsát közigazgatási területét érintő országos és térségi övezeteket, valamint az illetékes államigazgatási szervek adatszolgáltatása szerinti pontosított övezeti lehatárolásokat. A településtervezési munkák során szükséges térségi tervi összhang igazolásának előkészítése céljából az előbbi elemzést csak azon övezetek esetében készítjük el és mutatjuk be, amelyek a fenti táblázat szerint érintik a települést.

1.

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK, ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓJÁNAK,
PUFFERTERÜLETÉNEK ÖVEZETE

Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés

(Agrárminisztérium, 2023.03.)

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK ÖVEZETE – Trtv. 25.§

- Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a településrendezési tervben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.
- Az ökológiai hálózat magterületének övezetében **új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:**
 - a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá
 - b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

- A fenti kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott **területfelhasználási engedélye alapján** jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.
- Az ökológiai hálózat magterületének övezetében **a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala** a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.
- Az ökológiai hálózat magterületének övezetében **bányászati tevékenység** folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.
- Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül **csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető** épületen elhelyezve.

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖKOLÓGIAI FOLYÓSÓJÁNAK ÖVEZETE – Trtv. 26.§

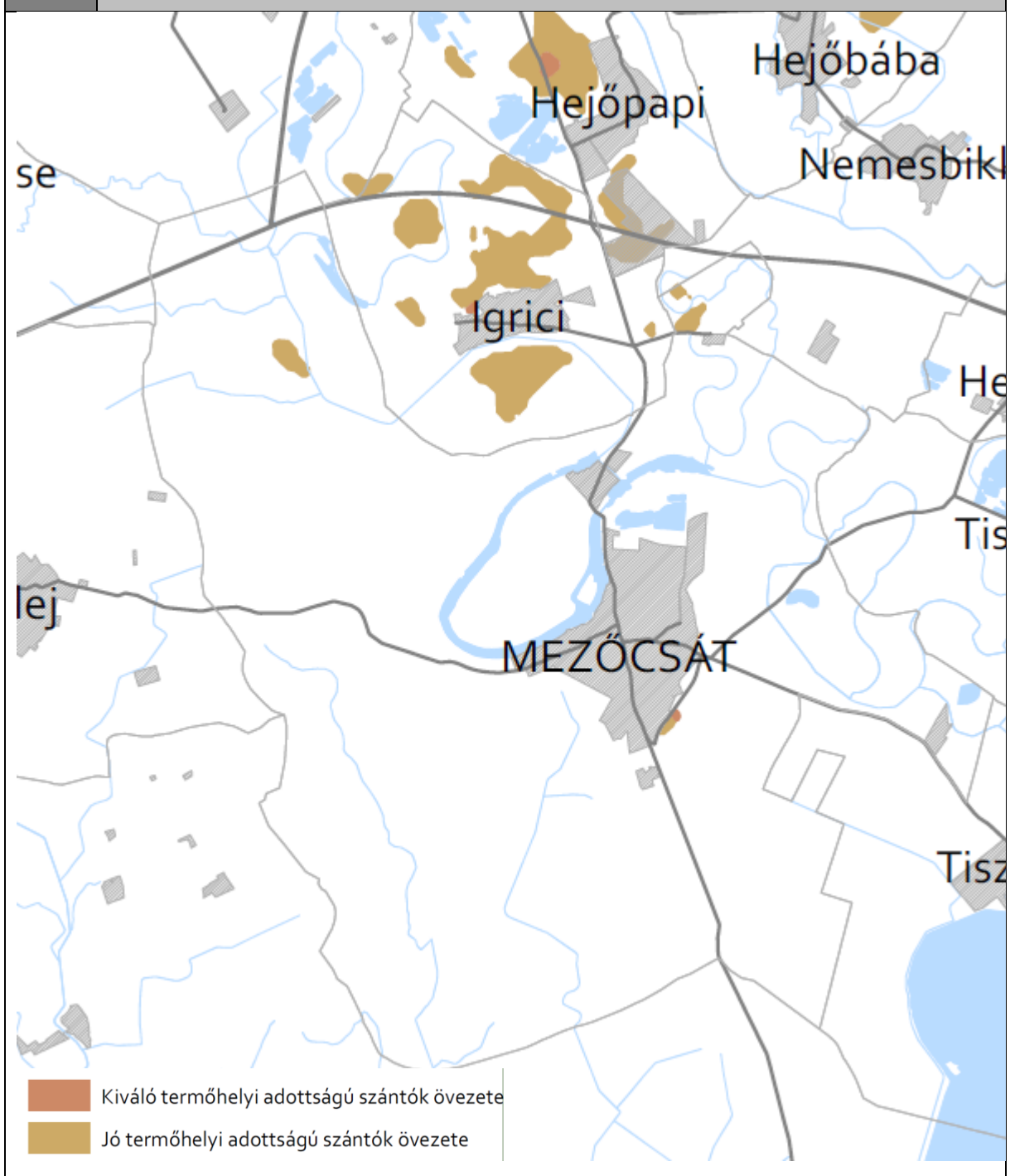
- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a településrendezési tervben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.
- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében **új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha**
 - a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá
 - b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.
- A fenti **kivételek együttes fennállása esetén**, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott **területfelhasználási engedélye alapján** jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.
- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében **a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala**, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.
- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében **bányászati tevékenység** folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával

engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében az erőművek közül **csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető**, épületen elhelyezve.

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT PUFFERTERÜLETÉNEK ÖVEZETE – Trtv. 27.§

- Az ökológiai hálózat puffertérületének övezetében a településrendezési tervben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és puffertérülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.
- Az ökológiai hálózat puffertérületének övezetében – a következő bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.
- Az ökológiai hálózat puffertérületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a fenti bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.
- Az ökológiai hálózat puffertérületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.

2. KIVÁLÓ ÉS JÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE

Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)

ERDŐK ÖVEZETE – Területrendezési követelmények (Trtv. 29.-30/A.§)

Az övezetbe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak.

- Az erdők övezetében tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. A Trtv. hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (továbbiakban: Erdőtörvény) 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.
- Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

- Az erdők övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.

Területrendezési követelmény teljesítése – alapadatok meghatározása

A BAZ TrT. 2.15.1. melléklete rögzíti a vármegye településeinek térségi övezetekkel való érintettségét, mely alapján Mezőcsát közigazgatási területén a térségi tervi léptékben lehatárolt erdők övezete **292,88 ha** nagyságú.

Mezőcsát területén összesen **2,38 ha** nagyságú Erdőtörvényben meghatározott olyan erdők övezetében sorolt terület van (*a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény szerinti tanya területe; a közút, vasút, árvízvédelmi töltés, csatorna, valamint egyéb vonalas műszaki létesítménnyel azonos földrészleten lévő, művelés alól kivett terület*), amelyeket a területrendezési követelmény teljesítése során **figyelman kívül kell hagyni**.

Így a településterv készítése során az térségi övezetre vonatkozó területrendezési követelmény („95%-os szabály”) során $292,88 - 2,38 = 290,5$ ha területnagysághoz viszonyítottan – az egyéb követelmények figyelembevételével – **kell a megfelelés igazolását elvégezni**.

KIINDULÓ TERÜLETNAGYSÁG:

290,5 ha

ERDŐTELEPÍTÉSRE JAVASOLT TERÜLETEK ÖVEZETE (MvMr. 3.§)

A **Trtv. alkalmazásában** az erdőtelepítésre javasolt terület övezete a területrendezésért felelős miniszter rendeletében (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet) megállapított, valamint a vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan területek tartoznak, amelyeknek **erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező** és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból szükséges vagy indokolt.

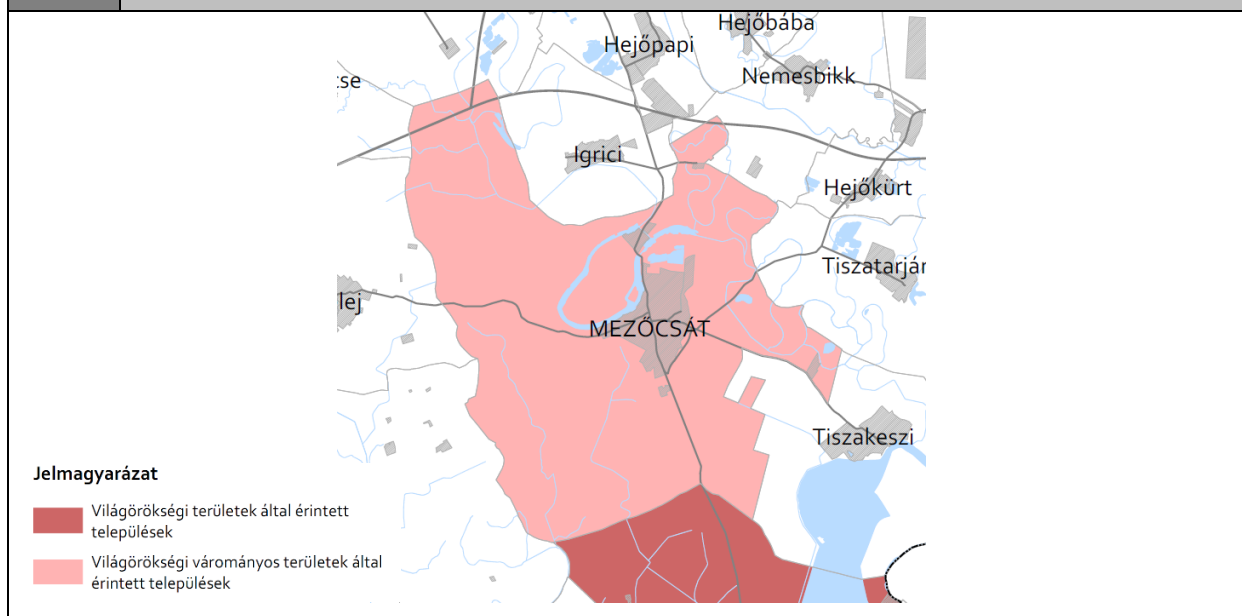
MVMr. 3.§ (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - **az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni**.

A BAZ TrT. 2.15.1. melléklete alapján Mezőcsát közigazgatási területén a térségi tervi léptékben javasrész a város keleti, dél-keleti külterületén **866,08 ha** erdőtelepítésre javasolt terület került kijelölésre.

A településterv készítése vagy későbbi módosítása során szükségessé váló erdőpótlás, vagy új erdő tervezett telepítése esetén a helykijelöléskor ezen területeket kell elsődlegesen figyelembe venni.

4.

VILÁGÖRÖKSÉGI ÉS VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS TERÜLETEK ÖVEZETE ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS TERÜLETEK ÖVEZETE - Területrendezési követelmények (Trtv. 31.§)

A világörökségi és **világörökségi várományos területek** övezete az OTvT-ben megállapított, kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a világörökségi listára felvett területek, valamint a világörökségi helyszínek szakmai feltételeinek megfelelő azon területek tartoznak, amelyek a kulturális örökség védelméért felelős miniszter rendeletében a **Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében szerepel**, a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 71. § szerinti központi, közhiteles nyilvántartásnak megfelelően.

A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a **településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni**.

A fentieknek megfelelően lehatárolt világörökségi és **világörökségi várományos terület** övezetén:

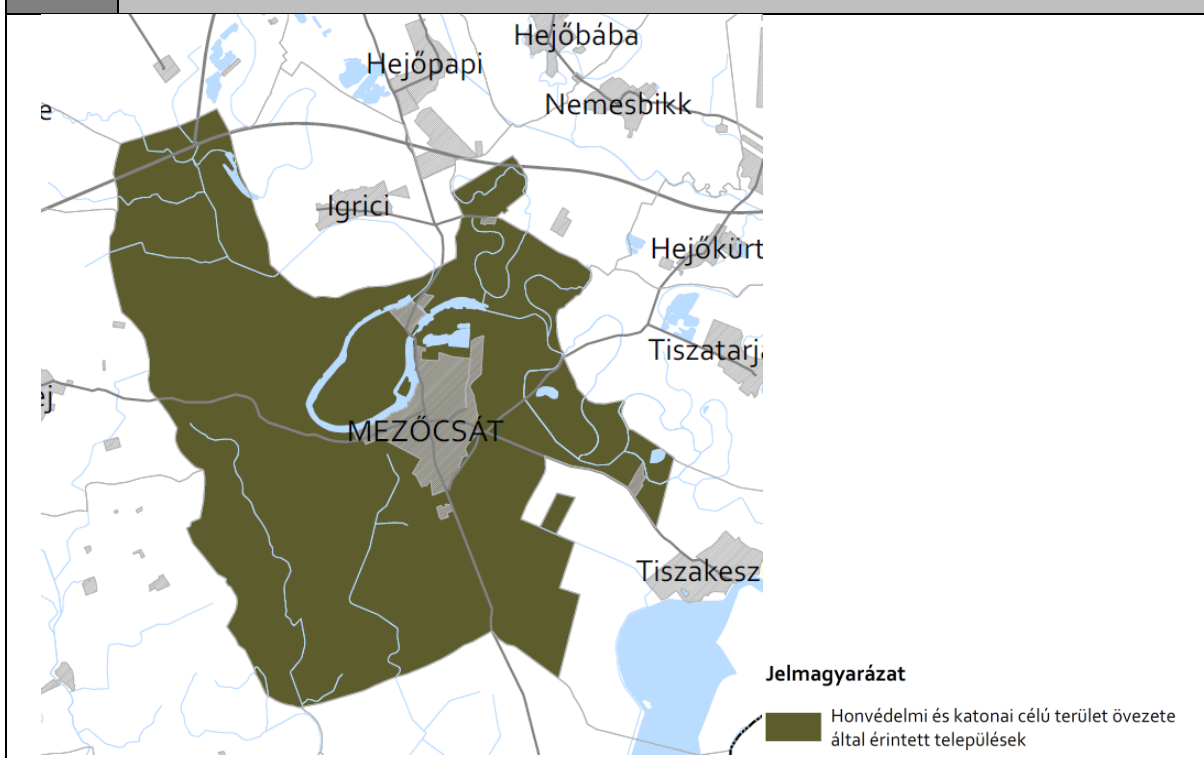
- a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,
- új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell,
- a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.

Területrendezési követelmény teljesítése – alapadatok meghatározása

Mezőcsát, **Mátyás utca 37. szám** alatt álló hagyományos népi lakóház része a magyarországi tájházhálózatnak, amely 2000-ben felkerült az **UNESCO Világörökségi Várományos Helyszínek jegyzékére**.

A **településrendezési terv készítése** során a Trtv., valamint az Kötv. előírásainak megfelelően az érték fennmaradását biztosító szabályozást kell alkalmazni azzal, hogy a településképi előírásokban szükség esetén a látványvédelemre is figyelmet kell fordítani.

5. HONVÉDELMI ÉS KATONAI CÉLÚ TERÜLET ÖVEZETE ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

HONVÉDELMI ÉS KATONAI CÉLÚ TERÜLET ÖVEZETE - Területrendezési követelmények (Trtv. 32.§)

A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a **településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.**

Az fentiek alapján lehatárolt területet a településrendezési tervben

- a) a b) pontban megfogalmazottak kivételével – minden területfelhasználási kategóriában – beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni;
- b) a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.

A fentieknek megfelelően kijelölt építési övezet, övezet módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.

Területrendezési követelmény teljesítése – alapadatok meghatározása

A Kr. 10. melléklet 26–27. sorában szereplő adatok tekintetében a HM 154-4/2024/h nyilvántartási számú előzetes adatszolgáltatása értelmében Mezőcsát Város közigazgatási területén kizárólag a **0353 hrsz.-ú** ingatlan teljes területe honvédelmi és katonai célú terület övezetbe sorolt.

Mezőcsát város közigazgatási területétől mintegy 33,8 km-re, Miskolc Megyei Jogú Város közigazgatási területén, a 01095/2 hrsz.-ú ingatlanon helyezkedik el és teljesíti Magyarország nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségei, valamint a Magyar Honvédség nemzeti szövetségi védelmi feladatai végrehajtása szempontjából kiemelten fontos, honvédelmi érdekű feladatait a MH Légi Műveleti Vezetési és Irányítási Központ (LMVIK) által működtetett távolfelderítő radarberendezés (továbbiakban: radarállomás).

A település közigazgatási területén a **Kr. 10. melléklet 27. sora** szerinti, hadtörténeti örökségnek minősülő hadszíntérre, csatatérre, védelmi létesítményre vonatkozó adatokat a HM **nem tart nyilván**.

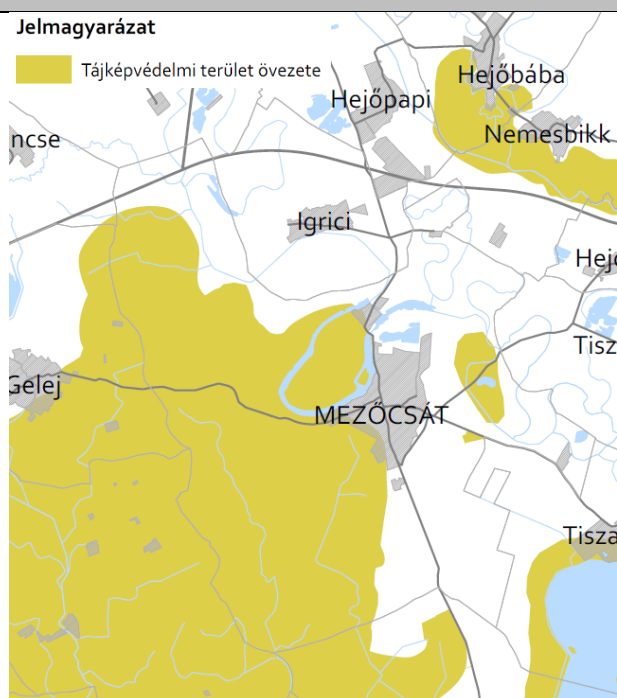
A HM kéri a **K-Hon vagy Kb-Hon** területhasználat alkalmazását a teljes telek vonatkozásában.

A 0353 hrsz.-ú terület **védőterülete a telekhatártól mért 100 méter**. A védőterületen belüli építési engedélyhez kötött építési tevékenységet folytatni akkor lehet, ha igazolható, hogy a tervezett építmény építése, használata a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági építmények működését, rendeltetésszerű használatát nem akadályozza, korlátozza.

6. TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

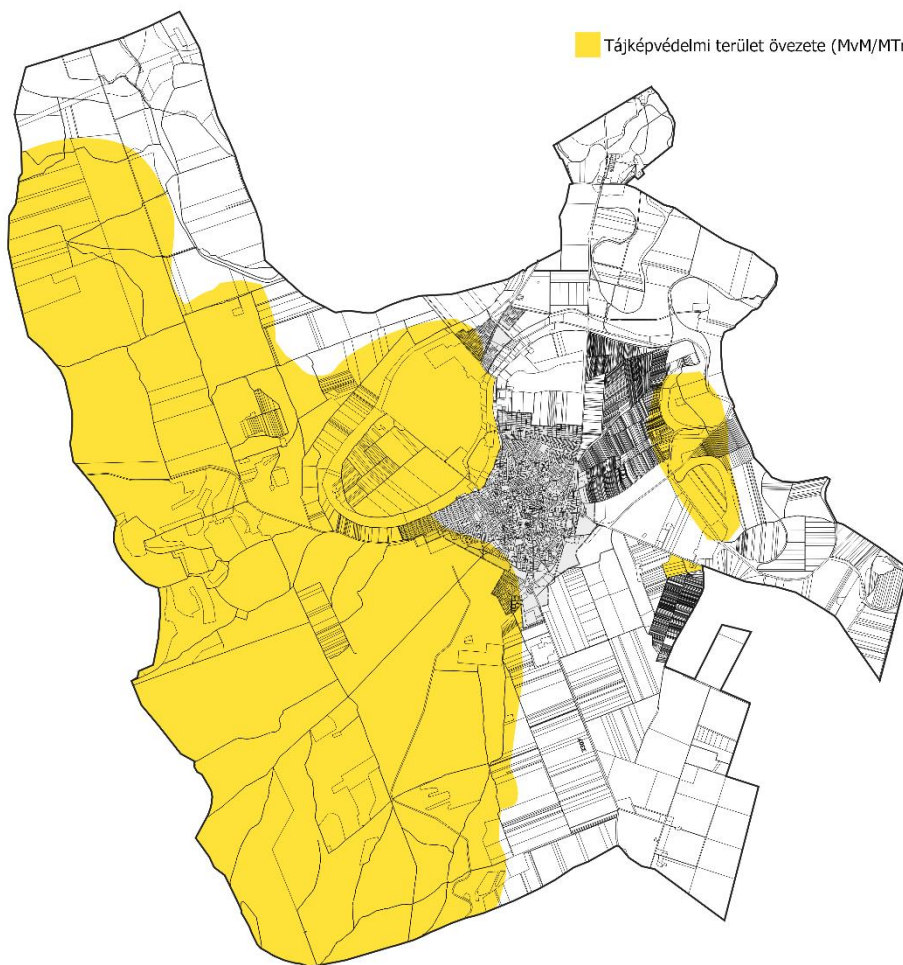
Jelmagyarázat

Tájképvédelmi terület övezete

Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)

Tájképvédelmi terület övezete (MVM/MTrT)

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE – Területrendezési követelmények (MvMr. 4.§)

A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő **településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.**

A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

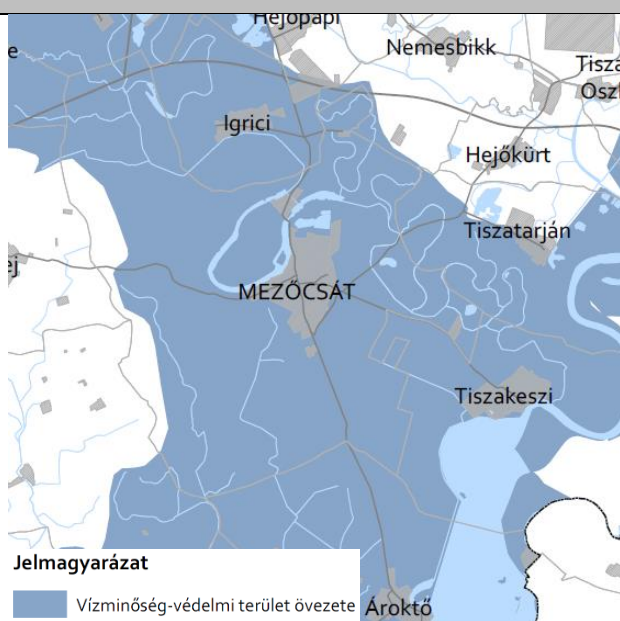
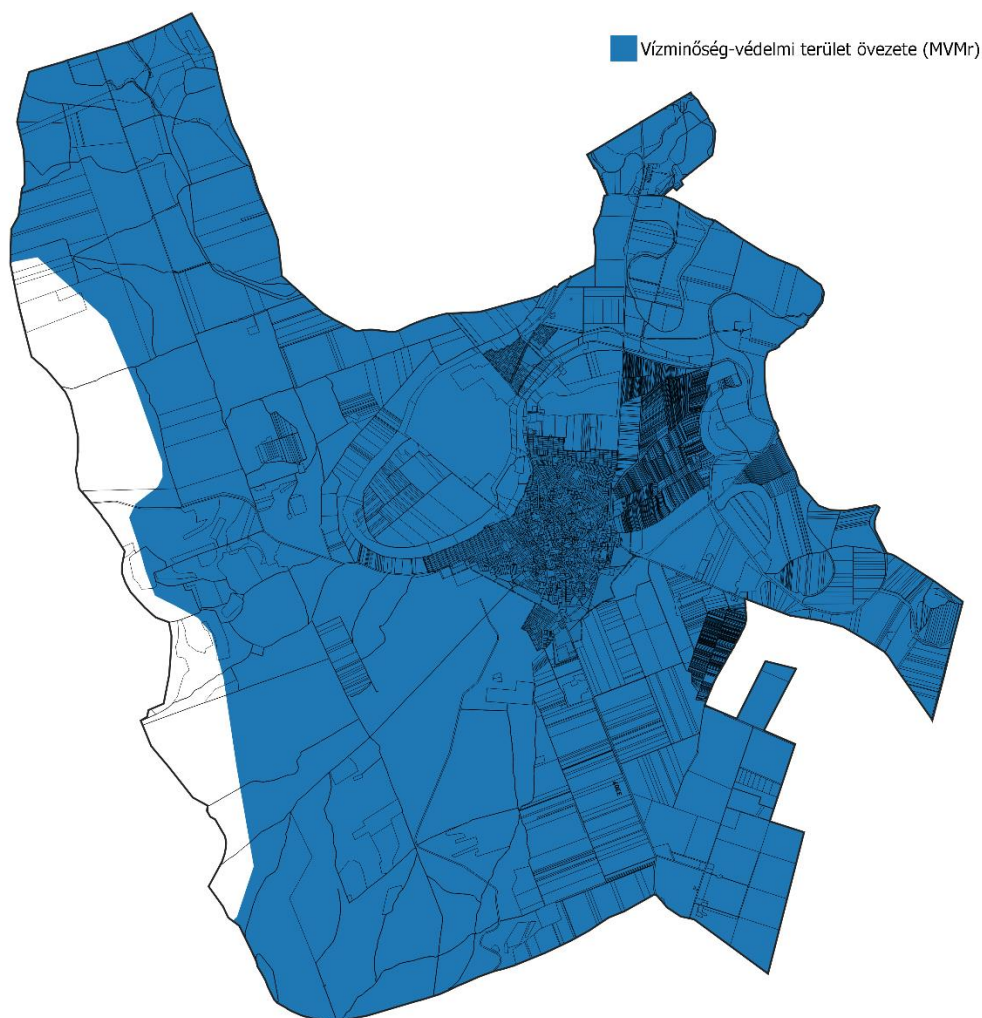
- **a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,**
- **a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.**

A tájképvédelmi terület övezetében **bányászati tevékenység** folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

A tájképvédelmi terület övezetében a **közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások** alkalmazásával kell megvalósítani.

Területrendezési követelmény teljesítése – alapadatok meghatározása

A tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit a 1.13.1. fejezet tartalmazza.

7. VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE**Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)**

Mezőcsát Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve (VGT3) általi érintettsége

Az Európai Unióban 2000. december 22-én lépett életbe az új vízügyi szabályozás, a **Víz Keretirányelv (VKI)**. Az Európai Unió tagállamaiban a Víz Keretirányelv hívatott biztosítani a vízzel kapcsolatos szabályozásokat. Előírja továbbá a tagállamok részére a vízgyűjtő-gazdálkodási terv(ek) elkészítését, valamint annak 6 évente történő felülvizsgálatát.

Jelenleg a **VGT3** (<https://vizeink.hu/vizgyujto-gazdalkodasi-terv-2019-2021/vgt3-elfogadott/>) határozza meg hazánkban mind a felszíni-, mind a felszín alatti víztestek mennyiségi, minőségi és ökológiai állapotát, illetve azokat a beavatkozásokat, amelyek a jó állapot eléréséhez szükségesek, továbbá a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelmét, állapotuk javítását, a fenntartható vízhasználat elősegítését a hasznosítható vízkészletek hosszútávú védelmével, a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével a vízminőség javítását, a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentését, és további szennyezésük megakadályozását, valamint az árvizek és az aszályok ökológiai hatásának mérséklését.

Az Országos Vízügyi Igazgatóság Adatszolgáltatása alapján, a VKI-ben használt fogalmaknak megfelelően **Mezőcsát teljes közigazgatási területe** az alábbi **felszín alatti víztestekkel érintett**:

- porózus termál
- sekény porózus és sekény hegyvidéki
- porózus és hegyvidéki
- karszt és termálkarszt

A VGT tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről és a védett területekről rendelkezésre áll, a vizek terheléseit és a hatásokat, az állapotértékelések eredményét, a víztestekre vonatkozó környezeti célokat vagy mentesség alkalmazását, ennek indoklását. Tartalmazza a VGT kapcsolódását más ágazatok programjaihoz, a társadalmi és szakmai egyeztetések során beérkezett véleményeket és tervezői válaszokat, és azt is, hogy a jó állapot/potenciál eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.

Ivóvízbázis védőterület

A település belterületének északi részén üzemelő vízbázis 4 db mélyfúrású kútból áll. A településen a vízellátását a II., a III és a IV. számú vízmű kút biztosítja. Az I. számú vízmű kút rétegvízszint figyelő kútként üzemel. A vízmű kutak kijelölt belső 100 m-es hidrogeológiai védőterülettel rendelkeznek, amelyen belül a területhasznosítás lehetőségének meghatározásánál a kijelölési határozatban és a védőterület hasznosítási lehetőségéről szóló 123/1997 (VII.18.) kormányrendeletben előírtakat figyelembe kell venni.

VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE – Területrendezési követelmények (MvMr. 5.§)

- A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a vármegye területrendezési tervében rendelkezni kell (a vármegyei területrendezési terv ajánlasokat fogalmaz meg az övezetre vonatkozóan (lásd. lentebb).
- A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó **települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket**. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó **egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani**.
- A vízminőség-védelmi terület övezetében **bányászati tevékenység folytatása** a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

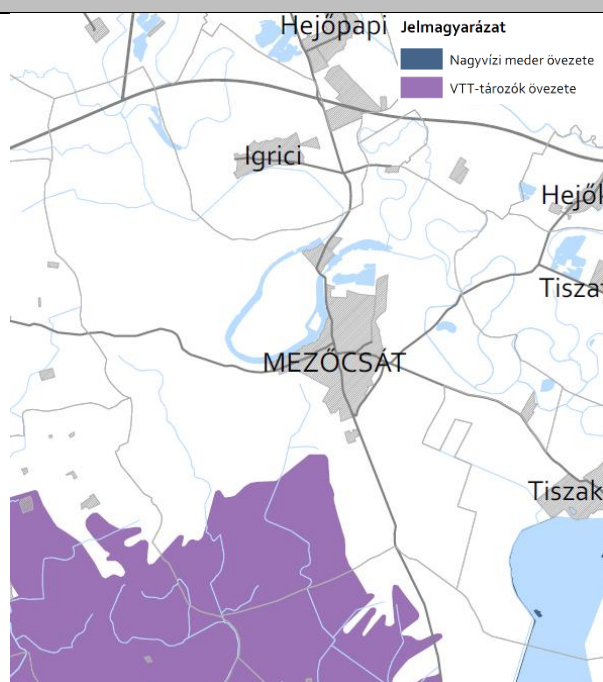
Területrendezési ajánlások – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 24/2020. (V. 29.) határozatával elfogadott BAZ TrT-hez kapcsolódó területrendezési ajánlások

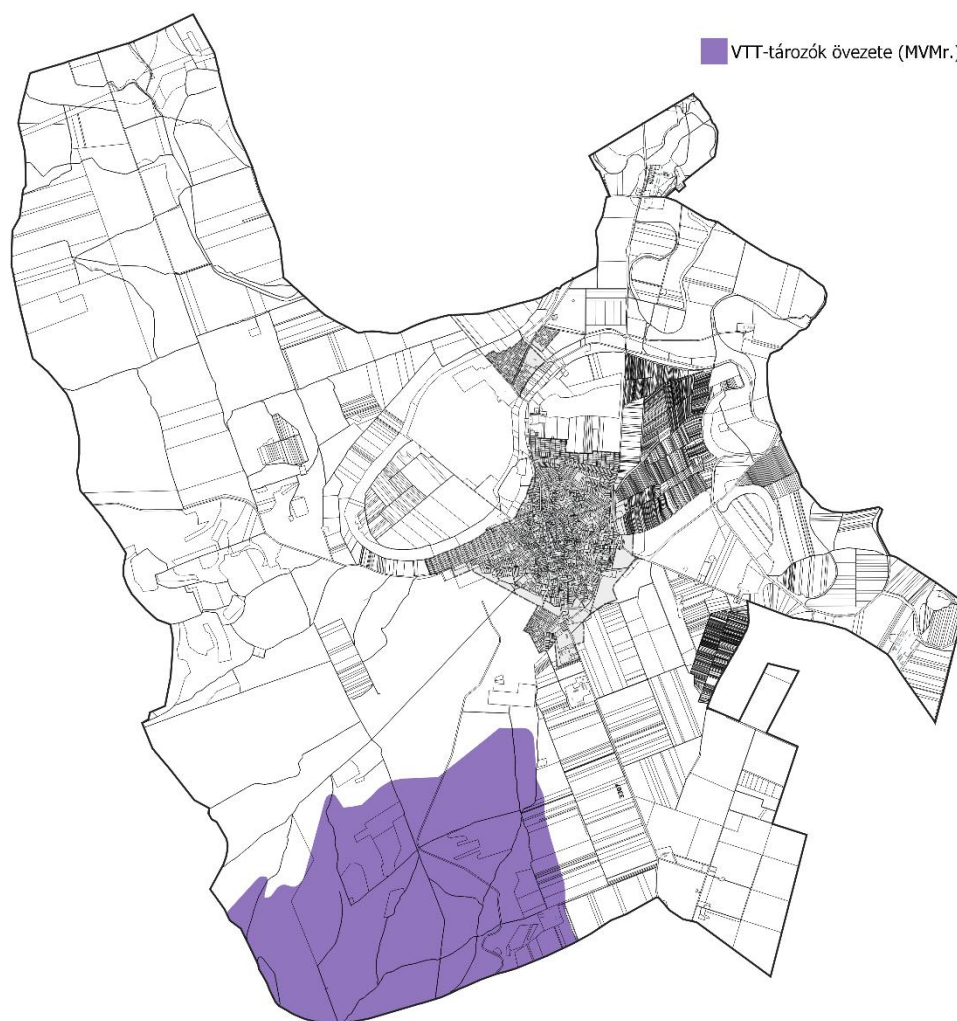
- Az ivóvízbázisok védelmének fejlesztése kívánatos a szolgáltatott víz megfelelő minőségének biztosításához. Távlati cél a vízkészletek jó állapotának elérése, a természetes vízkészletek és a vízigények egyensúlyának megőrzése.
- A megyében különösen fontos hangsúlyt helyezni a **felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi védelmére**, az egyenlőtlen csapadékeloszlás mellett ugyanis a földtani és felszínalaktani adottságok következtében a lefolyás jelentős.
- A **vízbázisok hidrogeológiai védőterületén** belül a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízátelestmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásai szerint történhet a területek beépítése és hasznosítása.
- A **vízbázisok hidrogeológiai védőterületén** belül a szennyvízelvezetés, -tisztítás terén fokozott védelem biztosítása szükséges.
- A **felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet** előírásait a településrendezés során alkalmazni szükséges.
- A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme szükséges, hogy kiterjedjen az üzemelő, a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt.
- A felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme érdekében a használt vizek kezelése, tisztítást követő hasznosításának elősegítése szükséges.
- Felszíni **ivóvíztározók** esetében a védelmi célú előírásokat célszerű kiterjeszteni az egész vízgyűjtő területre.
- A felszíni vízkészletek vízminőségének hatékony védelmét elsősorban a holtágak, tavak, víztározók esetében szükséges biztosítani, különös figyelmet fordítva az ivóvíztározókra. Ezek a területek alapvető fontosságú a szennyvízcsatornázás.
- Indokolt felszámolni, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni, minden olyan tevékenységet, amely ivóvízbázist bármilyen formában veszélyeztethet.

- A beépített területek még csatornázatlan részein szorgalmazni javasolt a már megépített szennyvízcsatorna hálózatokra való csatlakozás lehetőségét.
- **Új beépítésre szánt terület kijelölése** csak a keletkező szennyvizek megfelelő kezelése – területről elvezetése, vagy területen belüli megfelelő tisztítása – esetén javasolható.
- A települések **beépített meredek domboldalai a szennyvizek szikkasztását tiltani szükséges a csúszásveszély miatt**, a területeket szükséges bekötni a szennyvízcsatorna hálózatba, vagy a szennyvizek összegyűjtésére teljesen vízzáró szennyvízgyűjtő berendezéseket szükséges kiépíteni.
- A kisebb településeken és üzemi telepeken, ahol a csatornahálózat kiépítése nem gazdaságos, szakszerű egyedi szennyvízelhelyezést (zárt rendszerű szennyvíztárolók) szükséges alkalmazni.
- A **településrendezési eszközök készítése során szükséges** kijelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az érintett építési övezetre, vagy övezetre szabályokat szükséges megállapítani.
- Bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet csak folytatni.

8.

VTT-TÁROZÓK ÖVEZETE

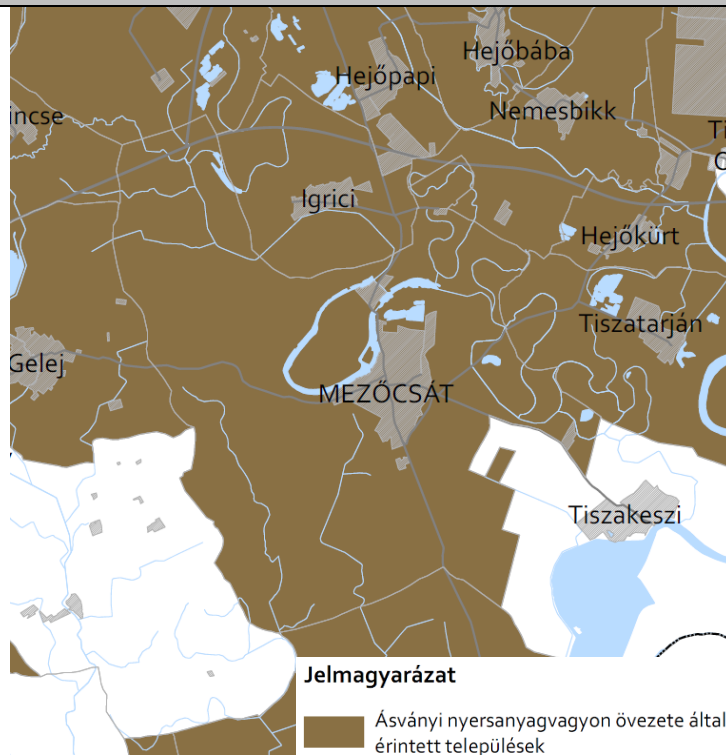
Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)**VTT-TÁROZÓK ÖVEZETE – Területrendezési követelmény (MVMr. 7.§)**

A Tisza szabályozásáról szóló *Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése* keretében megvalósuló **vízkár-elhárítási célú szükségtározók** az ún. VTT-tározók.

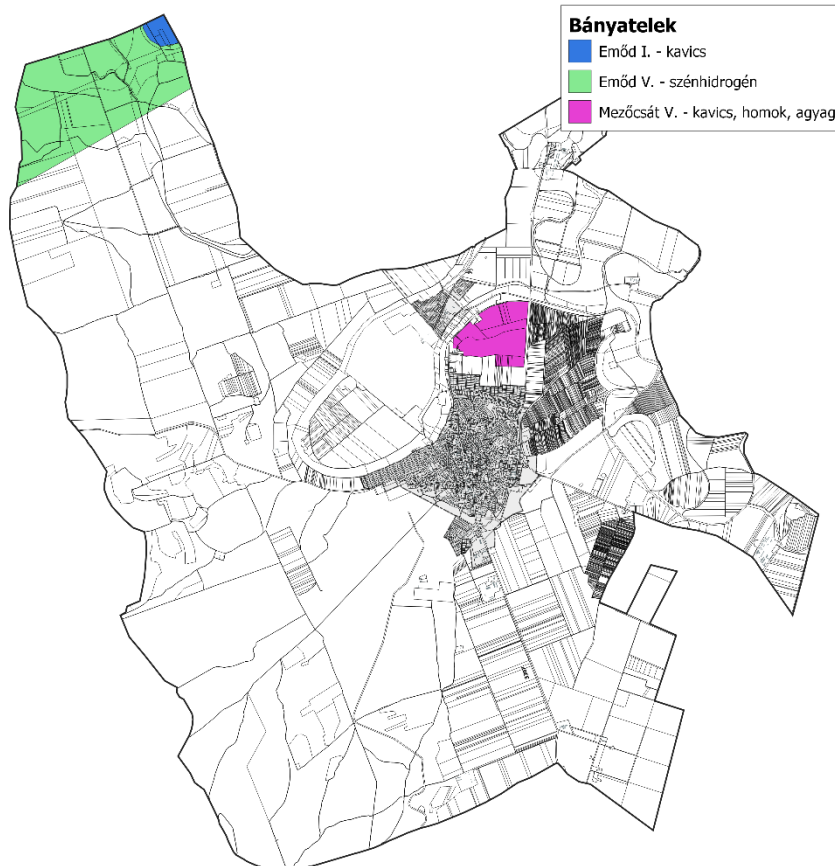
A VTT-tározók övezete az MvM rendeletben megállapított, kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a VTT-tározók területei tartoznak.

A VTT-tározók övezetében **új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.**

9. ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON ÖVEZETE ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

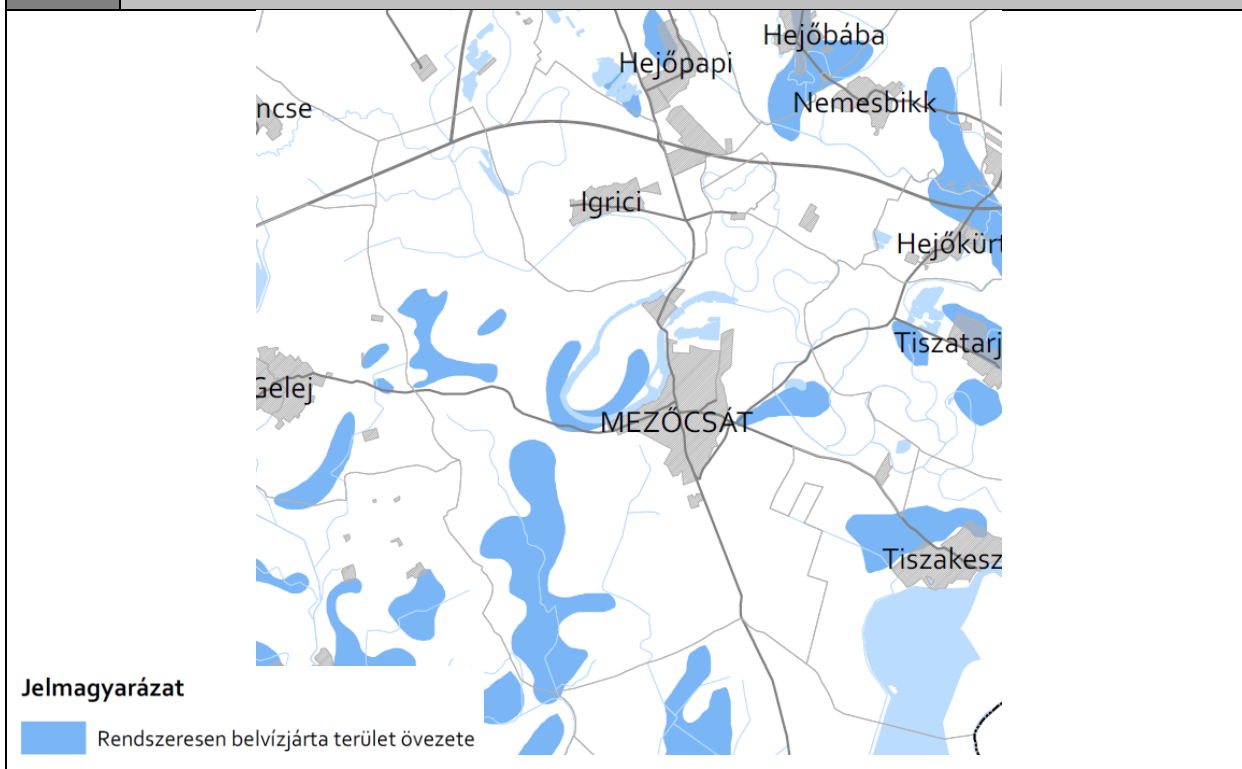
Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)

ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON ÖVEZETE – Területrendezési követelmény (MvMr. 8.§)

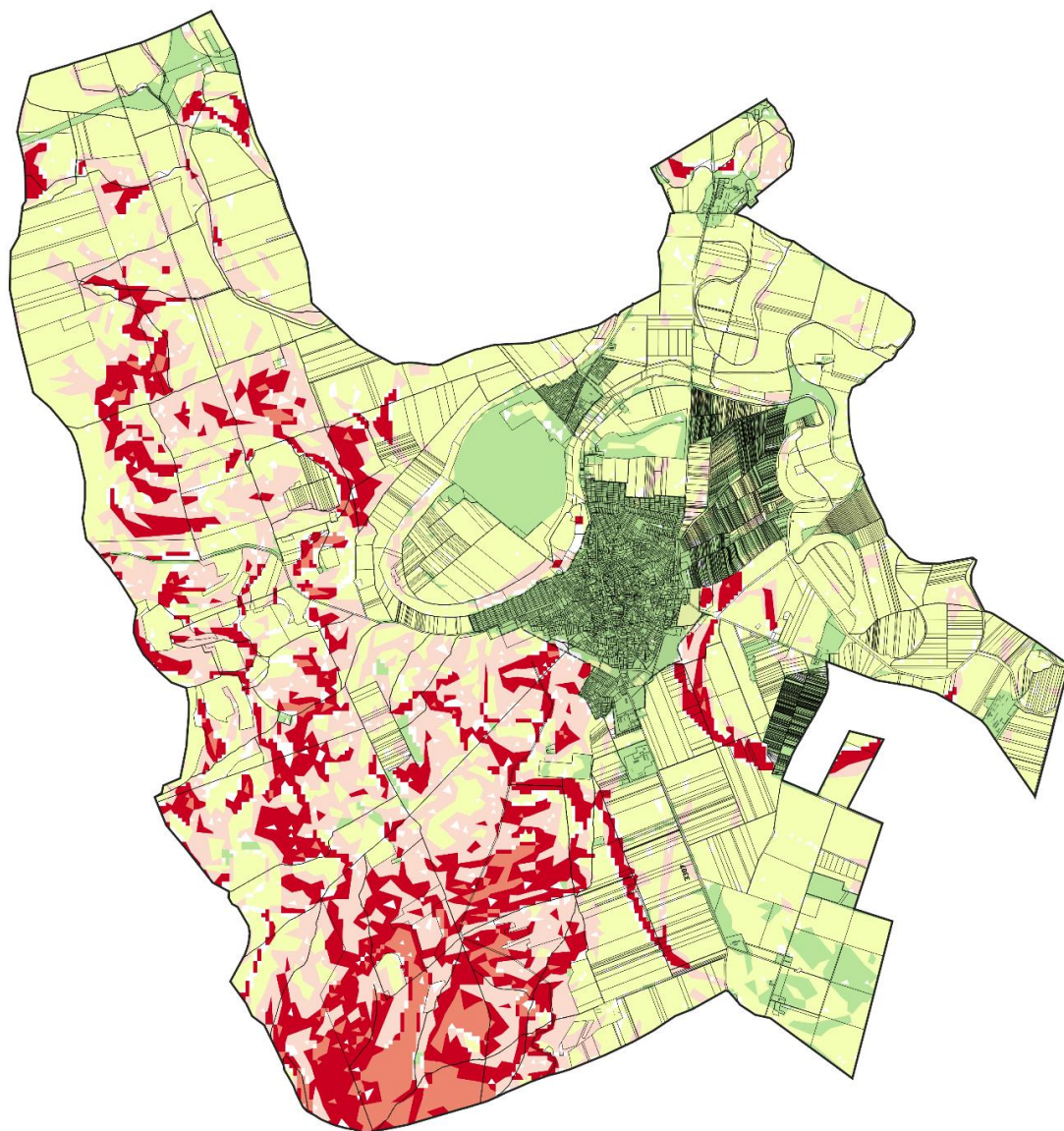
Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a **településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.**

A fenti területen a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

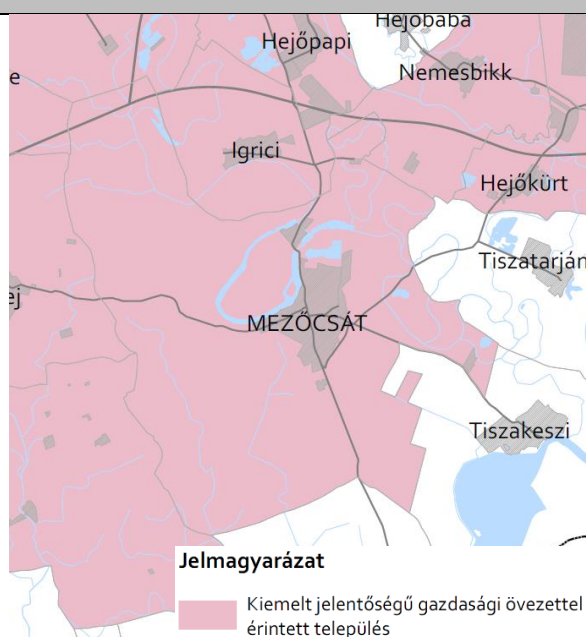
10.**RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE**

Adatszolgáltatás, valamint ingatlan-nyilvántartás szerinti lehatárolás/elemzés (2023.10.01.)**Rendszeresen belvízjárta terület övezete (MTrT)
(Országos Vízügyi Főig.)**

- erősen veszélyeztetett
- igen erősen veszélyeztetett
- közepesen veszélyeztetett
- mérsékelten veszélyeztetett
- nem veszélyeztetett

RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE – Területrendezési követelmény (MvMr. 9.§)

A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

11. KIEMELT JELENTŐSÉGÁ GAZDASÁGI ÖVEZET

Területrendezési követelmény – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 4/2020. (V. 29.) önkormányzati rendelete 3.§ (7) bek.

A kiemelt jelentőségű gazdasági övezetbe tartozó települések:

- településrendezési eszközeinek készítése, felülvizsgálata, módosítása esetén a kereskedelmi, szolgáltató területek építési övezetében, **az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK)** kereskedelmi, szolgáltató sajátos használat szerinti területhez rendelt értékéhez képest, a **legnagyobb beépíthetőség mértékét +10% értékkel növelhetik, továbbá a legkisebb zöldfelületi fedettség mértékét -5% értékkel csökkenthetik.**
- a fenti pontban szereplő engedményt csak a **gyorsforgalmi- és főúthálózat elemeitől, valamint az országos törzshálózati vasúti pályától mért, legfeljebb 300 m-es távolságban lévő ingatlanokon** érvényesíthetik.

12. KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TURISZTIKAI ÖVEZET

Területrendezési követelmény – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 4/2020. (V. 29.) önkormányzati rendelete 3.§ (8) bek.

A kiemelt jelentőségű turisztikai övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia és településrendezési eszközök készítése, felülvizsgálata, módosítása során turisztikai fejlesztéseket, valamint a turisztikai fejlesztéseket biztosító, települési területfelhasználásra, övezeti jellemzők meghatározására vonatkozó előírásokat **az érintett szomszédos települések turisztikai fejlesztésének figyelembevételével jelölhetnek ki.**

13. ZÁRTKERTI ÖVEZET

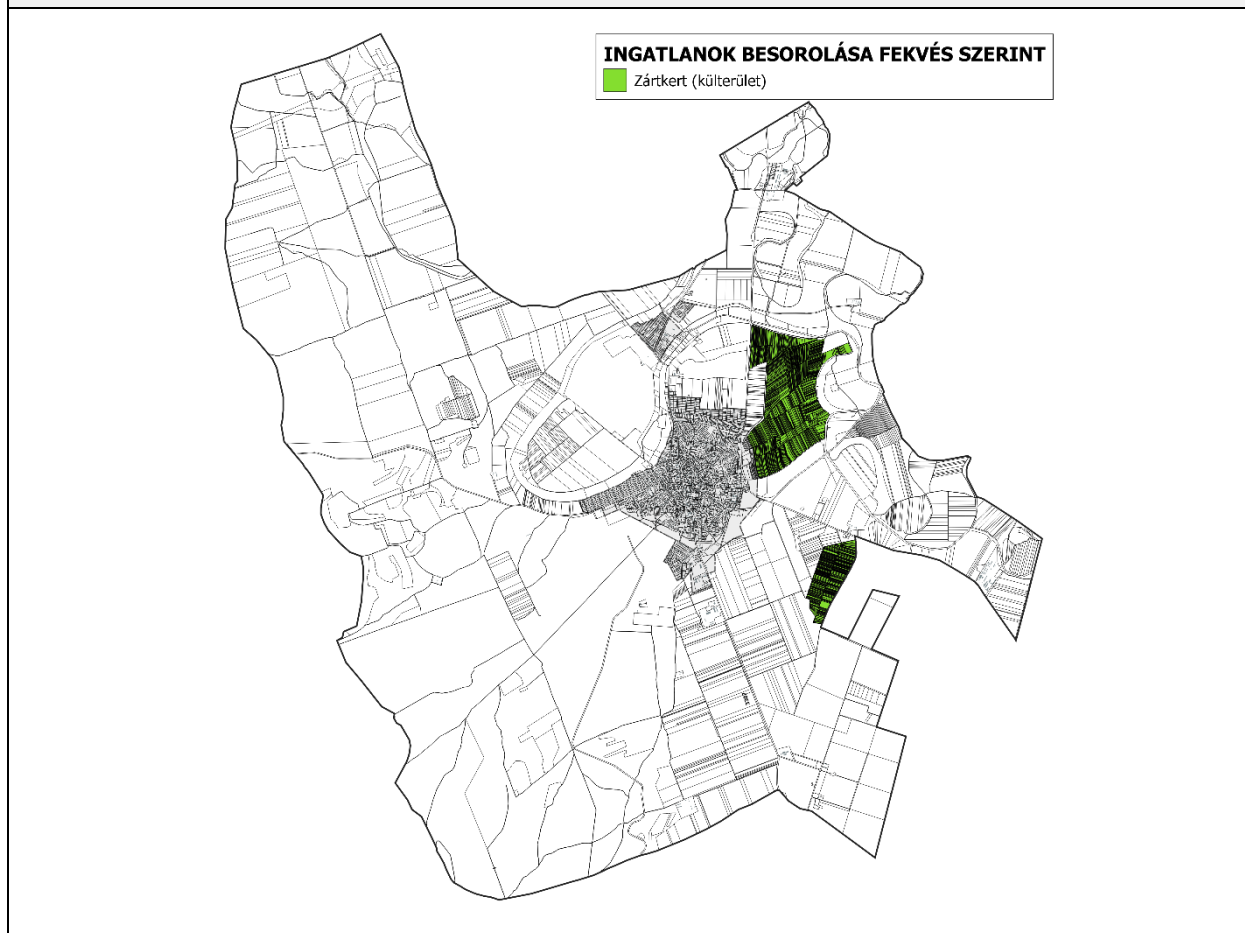
Területrendezési követelmény – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 4/2020. (V. 29.) önkormányzati rendelete 3.§ (14) bek.

A zártkerti övezetre vonatkozó előírások:

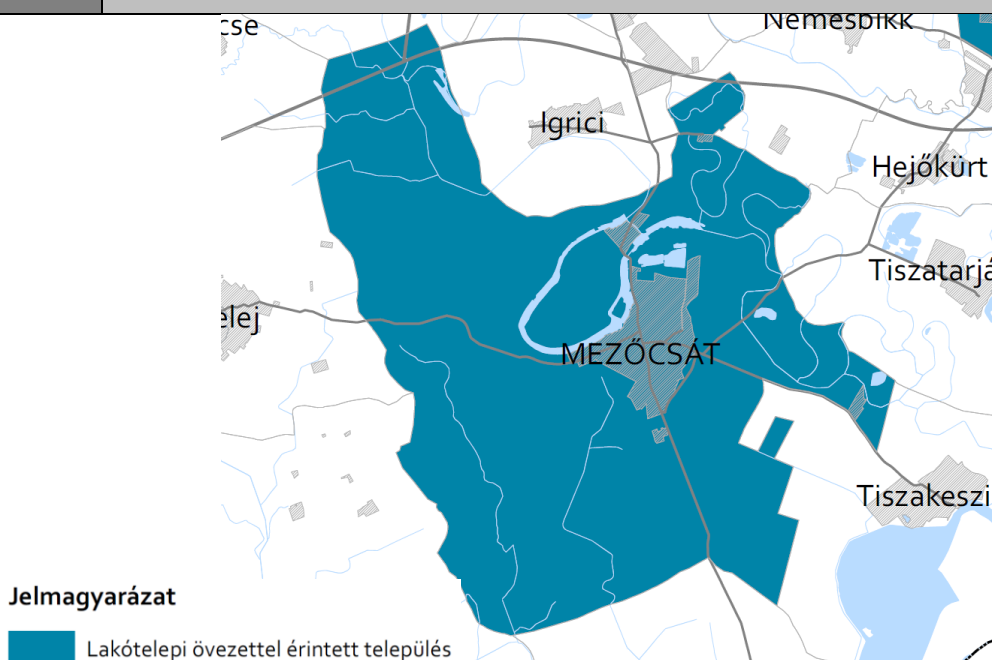
- A zártkerti övezettel érintett települések településrendezési eszközeiben az övezetet **valós kiterjedésének megfelelően kell lehatárolni.**
- Az övezet területe **lakó-, üdülő-, vagy vegyes területté kizárólag az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén minősíthető:**
 - ▶ az érintett terület a település belterületével, vagy beépítésre szánt területével határos,
 - ▶ a tervezett funkcióhoz tartozó, jogszabályban szabályozott és a helyi sajátosságoknak is megfelelő telekstruktúra, telekméret és telekgeometria kialakítása biztosítható, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte,
 - ▶ a tervezett funkció működéséhez szükséges – a megközelítést és a közművek elhelyezését egyaránt lehetővé tevő – közterületek biztosítottak, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte,
 - ▶ a közművek kiépítettek, vagy kiépítésük lehetősége és feltételei biztosítottak és erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte, vagy döntést hozott a költségek vállalásáról.

Területrendezési ajánlások – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 24/2020. (V. 29.) határozatával elfogadott BAZ TrT-hez kapcsolódó területrendezési ajánlások

- A zártkerti övezet lehatárolásánál azon önkormányzati szándékot kívánatos érvényesíteni, amely kimondja, hogy melyek azok a területek, ahol a fejlesztéseknek a mezőgazdasági hagyományok megtartását, egyben a kiskertes használat hosszú távú fenntartását javasolt megőrizni.
- A mezőgazdasági művelés hosszú távú megőrzése javasolt mind a rövid ellátási lánc fenntartása, mind a rekreációs célú kiskertes használat megőrzése okán.
- A területek közművesítettségi szintjét elsődlegesen a környezetvédelmi szempontok szükséges, hogy meghatározzák.
- Az övezetek kijelölt területén a lakás célú használat kerülendő, a területek jelentős intenzitásnövekedése nem támogatott.

Ingalan-nyilvántartási alapadatok alapján Mezőcsát zártkerti ingatlanjai az alábbiak:

14. LAKÓTELEPI ÖVEZET

Területrendezési követelmény – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 4/2020. (V. 29.) önkormányzati rendelete 3.§ (15) bek.

A lakótelepi övezetre vonatkozó előírások:

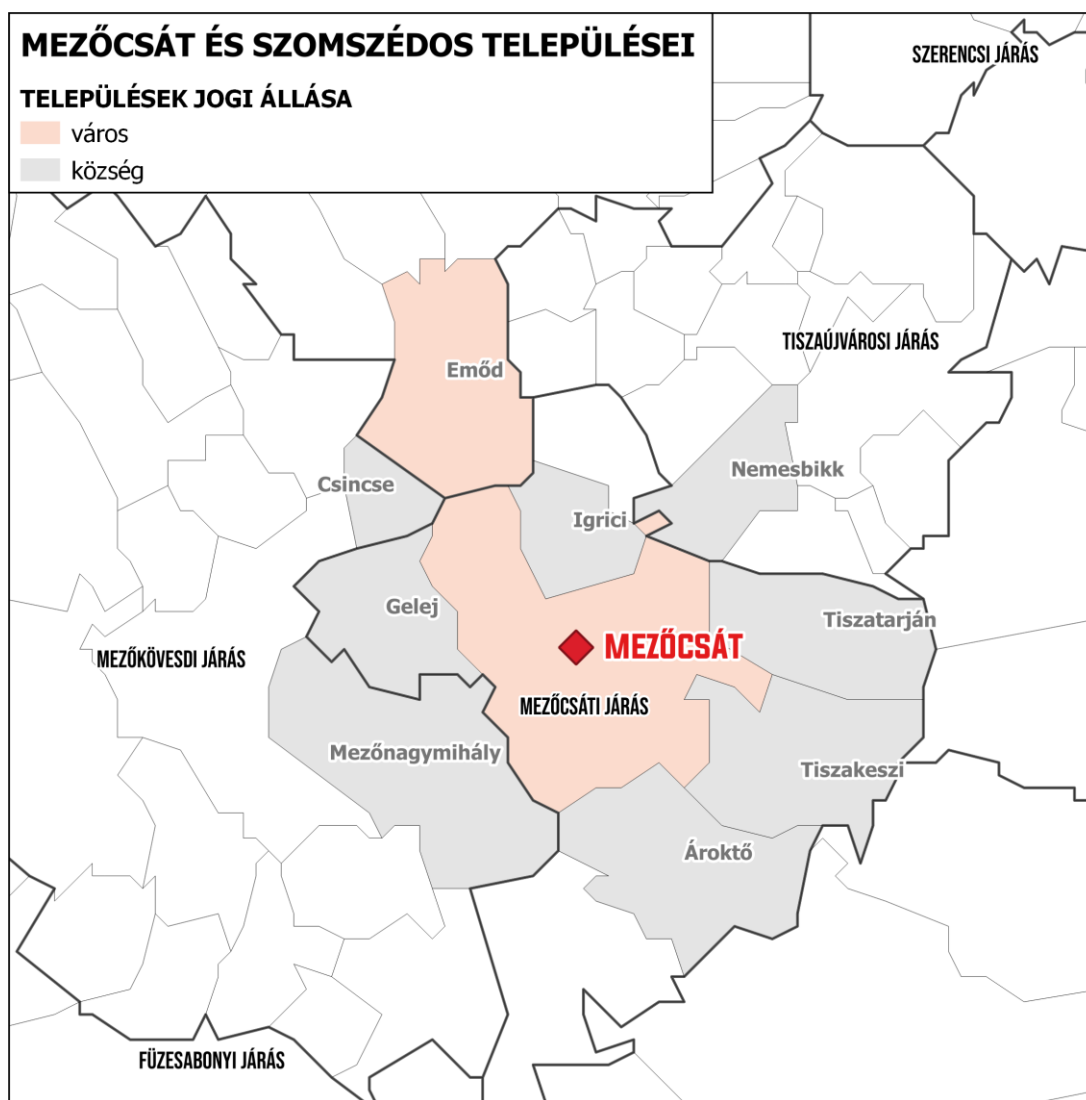
- Lakótelepi övezetnek az az 1949 után épült lakóterület tekinthető, amelyet funkcionális egységként terveztek és hoztak létre. Az építés célja a mennyiségi lakáshiány megszüntetése, az adott időszak irányszámainak, mutatóinak teljesítése. Jellemzője a többlakásos sávház, kockaház, illetve pontház adott telepen belül variált néhány típusépülete, valamint az alapfokú intézmények, a zöldfelületek és a parkolók lakóépületekkel együttes megteremtése.
- A lakótelepi övezettel érintett települések településrendezési eszközeiben **az övezetet valós kiterjedésének megfelelően kell lehatárolni.**
- Az övezettel érintett települések településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a **lakótelepi tömbtelkek területe kizárólag közkert, lakótelepi közkert, közlekedési terület, közlekedési célú közterület, lakótelepi közterület, különleges beépítésre nem szánt fásított/burkolt köztér területfelhasználási egységbe sorolható.**

Területrendezési ajánlások – Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 24/2020. (V. 29.) határozatával elfogadott BAZ TrT-hez kapcsolódó területrendezési ajánlások

- A lakótelep definícióját ajánlott megfogalmazni.
- Kívánatos beazonosítani az övezetbe tartozó egyes településeken a lakótelepnek tekintett területrészeket.
- A lakótelepek tömbtelkeinek közterületként való megtartása, zöldfelületi állományának megőrzése szükséges.
- A tömbtelkek területének építési joggal való csökkentése nem kívánatos.

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Mezőcsát közigazgatási határa a járás hét településéből öttel (Gelej, Ároktő, Tiszakeszi, Tiszatarján és Igrici) közvetlenül határos. Előbbiek mellett északról a Miskolci járáshoz tartozó Emőd városával, nyugatról a Mezőkövesdi járáshoz tartozó két községgel: Csincsevel és Mezőnagymihállyal, észak-keleti irányból pedig a Tiszaújvárosi járáshoz tartozó Nemesbikk községgel határos.

13. ábra: Mezőcsát várostérsége
(forrás: saját készítésű ábra)

Tekintettel arra, hogy Mezőcsát a szomszédos településekhez, így Gelejhez is jellemzően külterületi mezőgazdasági területekkel kapcsolódik, így a legfontosabb, a település fejlesztését befolyásoló tényezők a műszaki infrastruktúra hálózati kapcsolatok, illetve azok folytonosságának/illeszkedésének rendezési tervekben történő biztosítása. A térség településeinek rendezési tervi állománya jellemzően még a 2000-es években, az akkori országos követelményeknek (ide értve az Étv. és az OTÉK előírásait, és a területrendezési követelményeket is) megfelelően. Tekintettel arra, hogy a tervek elfogadását követően az országos építésjogi, település-és területrendezési jogszabályi környezet több ízben

módosult, így a tervek mára már igen nehezen feleltethetők meg a hatályos előírásoknak. Alkalmazásukra és módosításukra természetesen – a jelenlegi országos szabályoknak megfelelően – 2027. június 30-ig van lehetőség, azonban minden településnek az előbbi időpontig szintén el kell készítenie az új R. szerinti településtervét összhangban az új terület- és településrendezési követelményekkel.

Az alábbiakban azon Mezőcsáttal szomszédos települések rendezési terveit ismertetjük röviden, amelyek közhiteles forrásból (njt.hu, települések weboldala, kormányhivatal tervtára) fellelhetők (a településszerkezeti tervek szinte egyáltalán nem elérhetők, csak azokban az esetekben, amikor a szerkezeti terv maga a HÉSZ szabályozási tervi melléklete is egyben (együtt: településrendezési terv)) azzal, hogy a tervállomány elavultsága okán az azokban foglaltak csak irányadó jellegűek és a településterv készítése során elsődlegesen a megyei területrendezési terv szerkezeti elhatározásai az mérvadók:

GELEJ: A község Helyi Építési Szabályzatát Gelej község Önkormányzata a 8/2005. (XI.10.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá, utoljára 2013-ban módosult. A szabályozási terv még papíralapon készült a készítésén hatályos országos követelményeknek megfelelően. A két település között az M3 autópálya és a 3305. számú mellékút biztosítja a közúti kapcsolatot. Mindkét út meglévő kapcsolatot jelent, az utak esetleges fejlesztése során (szabályozási vonal korrekció) a csatlakozási pontok illesztésére kiemelt figyelemmel kell lenni. Utóbbi relevanciáját – ha még csak távlatban is, de – a megyei tervben a mellékút nyomvonalán rögzített tervezett térségi kerékpárút is mutatja.

MEZŐNAGYMIHÁLY: A község Településszerkezeti Tervét a képviselő-testület a 63/2009. (X.13.) KT határozattal fogadta el, a Helyi Építési Szabályzatot pedig a 14/2009. (X.14.) rendelettel hagyta jóvá, a HÉSZ utoljára 2017-ben módosult. A település közigazgatásilag ugyan igen hosszú szakaszon közvetlenül határos Mezőcsáttal, azonban közvetlen kapcsolata nincs vele. A település járasszékhelykapcsolatát szintén az M3 autópálya, illetve Gelejen keresztül a 3305. számú közút biztosítja.

ÁROKTŐ: A község településrendezési tervei nem elérhetők közhiteles nyilvántartásból. Ároktő Mezőcsát déli szomszédja, szintén külterületekkel kapcsolódnak egymáshoz, közúti kapcsolatot a két település között a 3307. számú mellékút biztosítja. Az út esetleges fejlesztési igénye esetén – Gelejhez hasonlóan – a rendezési tervekben a megfelelő illeszkedésére figyelemmel kell lenni.

TISZAKESZI: A község Helyi Építési Szabályzatát az Önkormányzat Képviselő-testülete a 8/2004. (IV.22.) rendelettel hagyta jóvá, utoljára 2016-ban módosult (njt-n a 2004-től hatályos állapot szerepel). Szabályozási terv a HÉSZ-hez és a település szerkezeti terve nem elérhető. A két település között az egyedüli közúti kapcsolatot a 33106 számú bekötőút biztosítja. Az út közvetlenül a két település közigazgatási határvonala mentén fut, jelenleg teljes területével Tiszakeszi közigazgatási területén. Az út esetleges bővítési igénye esetén Mezőcsát is érintett lehet tekintettel arra is, hogy az út nyomvonalán a megyei tervben tervezett térségi kerékpárút nyomvonala halad.

TISZATARJÁN: A község Helyi Építési Szabályzatát az Önkormányzat Képviselő-testülete a 4/2005. (XI. 15.) rendelettel hagyta jóvá, utoljára 2015-ben módosult. A HÉSZ melléklete maga a Településszerkezeti Terv, amely egyben a szabályzat övezeti rendszerének az alapja. Mezőcsáttal meglévő közúti kapcsolatát a 3313. számú mellékút jelenti. A tiszatarjáni Árpád út észak-nyugati meghosszabbításában **33107-es számmal új közúti kapcsolatot** tervezett a két település közúti kapcsolatainak megerősítésére, azonban ezen tervek ezidáig nem valósultak meg. Mezőcsát településtervének készítése során a korábban tervezett közúti kapcsolat **tervben tartása vizsgálandó**. A tervezett út nyomvonala Tiszatarján területén egyszerűbben kialakítható, hiszen a jelenlegi földút nyomvonalán haladna (a természetvédelmi érintettség vizsgálandó), Mezőcsát esetében azonban az út semmilyen meglévő útkapcsolatot nem érint, annak teljes nyomvonalát védett természeti területeken keresztül, **jelentős földmunka árán és az élővilág megbolygatásával lehetne csak kialakítani**.

NEMESBIKK: A Tiszaújvárosi járáshoz tartozó község településrendezési tervét az Önkormányzat Képviselő-testülete a 8/2002. (VIII.28.) számú rendelettel hagyta jóvá, utoljára 2022-ben módosult. Mezőcsáttal közúti kapcsolatát az M3-as autópálya biztosítja közvetett módon: Mezőcsát (Budapest) irányába az autópályán keresztül a 3307. számú mellékút, Polgár irányába pedig Hejőkürtön és Tiszatarjánon keresztül a 3313. számú mellékút biztosítja. A települések között új közvetlen közúti kapcsolatot egyik rendezési terv sem tartalmaz.

IGRICI: A község településrendezési tervét az Önkormányzat Képviselő-testülete a 21/2001. (XII.21.) számú rendelettel hagyta jóvá, utoljára 2008-ban módosult. A települések között alapvetően a 3307. számú mellékút 2x1 sávon biztosítja az egyetlen közúti kapcsolatot. Az út távlati bővítésre vonatkozó tervi elhatározások nem szerepelnek egyik rendezési tervben sem.

EMŐD: A miskolci járáshoz tartozó Emőd település Mezőcsát egyetlen városi jogállású szomszédja. A település Helyi Építési Szabályzatát a Képviselő-testület a 11/2012. (XI.9.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá, utoljára (és összességében egy ízben) 2022-ben módosult. Emőd és Mezőcsát igen kis szakaszon érintkezik csak egymással, alapvetően az M3 autópálya 151-es kijárat csomóponti térségében. A két települést az előbbi csomópontból Miskolc irányába vezető M30-as 2x2 sávos gyorsforgalmi út köti össze. A településrendezési tervek készítésekor az M30-as autópálya meglévő szabályozási szélességét az ingatlannyilvántartási adatokkal összhangban a továbbiakban is egységesen kell szabályozni.

CSINCSE: A község településrendezési tervét az Önkormányzat Képviselő-testülete a 6/2005. (X.12.) számú rendelettel hagyta jóvá és azóta is módosítás nélkül hatályos. Az M3 autópálya ugyan elhalad Csincse déli közigazgatási határában – javarészt a település közigazgatási területén belül – azonban nincs közvetlen lehajtója és műszakilag a csomóponti távolságok okán annak kialakítása a jövőben sem lehetséges. A települések igen kis közös közigazgatási szakaszon kapcsolódnak egymáshoz és csak közvetett módon, több települést érintő „kerülővel” érik el egymást (kb. 30 perces menetidő bármely forgatókönyv esetén), a kapcsolat javítására sajnos racionális lehetőségek nincsenek, így a rendezési tervek sem tartalmaznak ezirányú fejlesztési szándékot.

1.5. TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE

1.5.1. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai, megvalósulása

A Településfejlesztési Koncepció (TFK) hosszú távra (15-20 évre) határozza meg egy város fejlesztésének főbb irányait, a gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések rögzítése és összehangolása alapján.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) középtávra (a 5-6 év) határozza meg egy város fejlesztésének főbb irányait és konkrét lépéseit az önkormányzat által jóváhagyott hosszú távú településfejlesztési koncepció alapján. Eszerint az ITS-ben rögzített városfejlesztési elképzelések egyes elemei illeszkednek a településfejlesztési koncepcióban rögzített hosszú távú célokhoz, és a kijelölt fejlesztési irányokhoz.

Az előzménydokumentumok hivatkozásai alapján Mezőcsát Településfejlesztési Koncepcióját az Önkormányzat először 2004-ben (a településrendezési eszközök készítésének idején) dologozta ki, majd 2010-ben a koncepció felülvizsgálatát követően a jelenleg érvényesnek tekintendő fejlesztési dokumentumot a Képviselő-testülete a 34/2010. (II.22.) számú határozattal fogadta el. Elemzése adatszolgáltatás hiányában nem tudott megvalósulni. A TFK a készítése idején érvényes területfejlesztési tervekkel összhangban, az országos településfejlesztési és településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá azok elkészítéséről szóló, az Étv. végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint készült.

2015-ben európai uniós források felhasználásával, a Belügyminisztérium szakértői támogatásával több településnek lehetősége nyílt pályázat útján elkészíttetni a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet tartalmi követelményeinek megfelelő fejlesztési dokumentumait, hiszen az uniós források lehívásának egyik feltétele az uniós előírásokkal összehangolt települési stratégiák, vagyis az ITS-ek megléte. Mezőcsát esetében ezen országos tervezési időszakban kizárólag ITS készült (lásd. részletesen lentebb).

Mezőcsát Város 2010-ben elfogadott, a 2010-2020 közötti időszakra vonatkozó Hosszú Távú Településfejlesztési koncepciója, valamint a 2011-ben elkészült 2011-2015. közötti időszakra készült **Mezőcsát Város Gazdasági programja** ugyanazokat a célokat fogalmazta meg és mivel a két dokumentum elkészítése közötti időszakban nem sok fejlesztés valósult meg a településen, így a 2015-ös ITS készítésekor az érvényes Gazdasági program (lásd részletesebben: Az Önkormányzat gazdálkodása c. fejezet) töltötte be a koncepció szerepét.

Mezőcsát a fent hivatkozott dokumentumokban megfogalmazottakkal kinyilvánította elkötelezettségét az alábbi célok megvalósításával kapcsolatban:

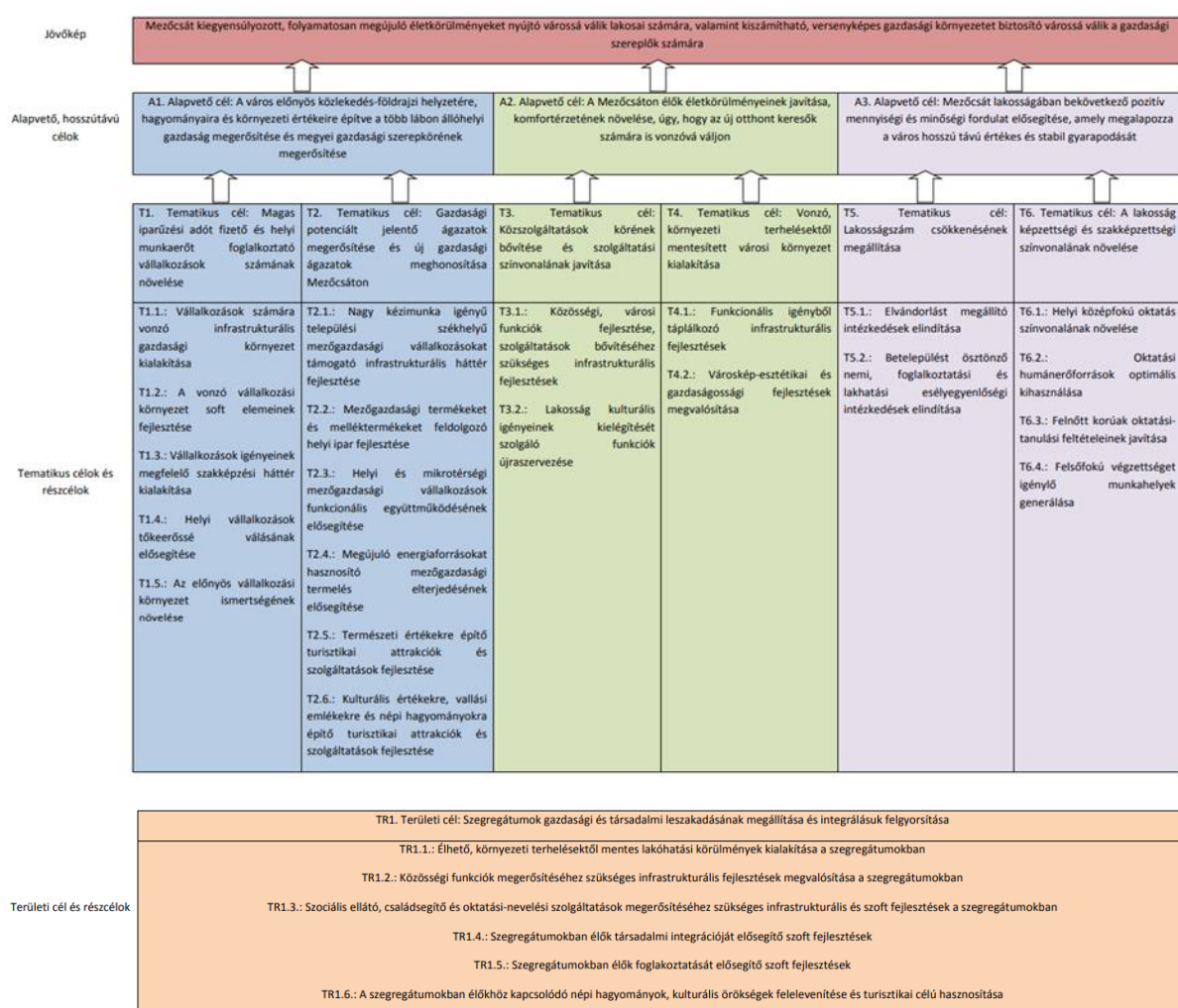
- ➡ a kistérség népesség megtartó erejének fokozása, illetve ezen belül Mezőcsát térség-szervező
- ➡ szerepének megerősítése
- ➡ a település valós kistérségi – ma már járási – székhellyé fejlesztése
- ➡ a település váljon a térség gazdasági-társadalmi-oktatási-kulturális központjává

- ➡ a település funkciókkal történő bővülése, mely helyben tartja a fiatal népességet
- ➡ az urbanizációs lehetőségek megvalósulásával a városkép szépül, a település imidzse növekszik

A 2015-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia maximális mértékben figyelembe veszi a fenti célkitűzéseket, azokkal teljes összhangban került megfogalmazásra az abban foglalt célrendszer.

Az ITS meghatározó szándéka volt, hogy segítségével a városban folyó fejlesztési tevékenységek egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, a város mindinkább képes legyen felhasználni a 2014 – 2020 közötti időszak európai uniós fejlesztési forrásait, s ezzel a stratégiába foglalt tevékenységek jelentős része meg is valósuljon.

Mezőcsát a jövőkép elérése érdekében 3 alapvető, hosszútávú célt, 6 tematikus célt (21 részcélra bontva) és 1 területi célt (6 részcélra bontva) határozott meg a stratégiában.

14. ábra: Mezőcsát 2014-2020 közötti településfejlesztési célrendszere
(forrás: Mezőcsát Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája)

A célok elérése érdekében Mezőcsátan két akcióterület került lehatárolásra:

- **Városközpont akcióterület** – Tipikus funkcióbővítő városrehabilitációs akcióterület. Kijelölését a területén koncentrálódó önkormányzati tulajdonú ingatlanok, közszolgáltatások, közösségi funkciók indokolták, az akcióterület a város gazdaságilag és társadalmilag meghatározó központi területén helyezkedik el. Így az itt tervezett fejlesztések és végrehajtott beavatkozások az egész város lakosságának életminőségére képesek jelentős pozitív hatást gyakorolni.
- **Üdülőövezet akcióterület** – Turizmus orientált funkcionális akcióterületként került lehatárolásra. Kijelölése egyértelmű volt azon fejlesztési cél mentén, amely a helyi gazdaság mindaddig nem megfelelően kezelt ágazatának, a turizmusnak a fejlesztését irányozta elő. Az Üdülőövezetben található Termálfürdő, horgásztavak és az üdülőket magába foglaló attrakció és szolgáltatásfejlesztések a helyi gazdaság több lábbon állását hivatottak elősegíteni.

Az akcióterületeken kívüli fejlesztések alapvetően két fejlesztési csoportba tartozó elképzeléseket tartalmaznak. Az ITS-ben megfogalmazásra kerültek kisléptékű, pontszerű, valamint vonalas elhelyezkedésű fejlesztések, melyek kiterjedésük, illetve földrajzi távolságuk miatt nem illeszthetők bele a két akcióterületbe, de Mezőcsát szempontjából olyan szükségszerű és jelentős fejlesztések, melyek ugyanúgy illeszkednek a település gazdaságfejlesztési (ipari és turisztikai) irányban megfogalmazott stratégiai céljaihoz.

Az ITS céljaiak megvalósulására vonatkozóan, illetve a projektek jelenlegi relevanciájára az alábbi táblázatok adnak információt:

ALAPVETŐ CÉLOK	TEMATIKUS ÉS TERÜLETI CÉLOK	TEMATIKUS ÉS TERÜLETI RÉSZCÉLOK	MEGVALÓSULÁS ÉRTÉKELÉSE (megvalósult/ részben megvalósult/ nem valósult meg)	JELENLEGI CÉLKITŰZÉSKÉNT IS RELEVÁNS (igen/nem)
A1: A város előnyös közlekedés-földrajzi helyzetére, hagyományaira és környezeti értékeire építve a több lábbon állóhelyi gazdaság megerősítése és megyei gazdasági szerepkörének megerősítése	T1: Tematikus cél: Magas iparűzési adót fizető és helyi munkaerőt foglalkoztató vállalkozások számának növelése	T1.1.: Vállalkozások számára vonzó infrastrukturális gazdasági környezet kialakítása	részben megvalósult	igen
		T1.2.: A vonzó vállalkozási környezet soft elemeinek fejlesztése		igen
		T1.3.: Vállalkozások igényeinek megfelelő szakképzési háttér kialakítása		igen
		T1.4.: Helyi vállalkozások tőkeerőssé válásának elősegítése		igen
		T1.5.: Az előnyös vállalkozási környezet ismertségének növelése		igen
	T2: Tematikus cél: Gazdasági potenciált jelentő ágazatok	T2.1.: Nagy kézimunka igényű települési székhelyű mezőgazdasági vállalkozásokat támogató		igen

	megerősítése és új gazdasági ágazatok meghonosítása Mezőcsáton	infrastrukturális háttér fejlesztése		
		T2.2.: Mezőgazdasági termékeket és melléktermékeket feldolgozó helyi ipar fejlesztése		igen
		T2.3.: Helyi és mikrotérégi mezőgazdasági vállalkozások funkcionális együttműködésének elősegítése		igen
		T2.4.: Megújuló energiaforrásokat hasznosító mezőgazdasági termelés elterjedésének elősegítése		igen
		T2.5.: Természeti értékekre építő turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése		igen
		T2.6.: Kulturális értékekre, vallási emlékekre és népi hagyományokra építő turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése		igen
A2: A Mezőcsáton élők életkörülményeinek javítása, komfortérzetének növelése, úgy, hogy az új otthont keresők számára is vonzóvá váljon	T3: Közfoglaltatások körének bővítése és szolgáltatási színvonalának javítása	T3.1.: Közösségi, városi funkciók fejlesztése, szolgáltatások bővítéséhez szükséges infrastruktúrális fejlesztések		igen
		T3.2.: Lakosság kulturális igényeinek kielégítését szolgáló funkciók újraszervezése		igen
	T4: Vonzó, környezeti terhelésektől mentesített városi környezet kialakítása	T4.1.: Funkcionális igényből táplálkozó infrastruktúrális fejlesztések		igen
		T4.2.: Városkép-esztétikai és gazdaságossági fejlesztések megvalósítása		igen
A3: Mezőcsát lakosságában bekövetkező pozitív mennyiségi és minőségi fordulat elősegítése, amely megalapozza a város hosszú távú értékes és stabil gyarapodását	T5: Lakosságszám csökkenésének megállítása	T5.1.: Elvándorlást megállító intézkedések elindítása		igen
		T5.2.: Betelepülést ösztönző nemi, foglalkoztatási és lakhatási esélyegyenlőségi intézkedések elindítása		igen
	T6: A lakosság képzettségi és szakképzettségi színvonalának növelése	T6.1.: Helyi középfokú oktatás színvonalának növelése		igen
		T6.2.: Oktatási humán erőforrások optimális kihasználása		igen
		T6.3.: Felnőtt korúak oktatási-tanulási feltételeinek javítása		igen
		T6.4.: Felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyek generálása		igen
TR1: Szegregátumok gazdasági és társadalmi	TR1.1.: Élhető, környezeti terhelésektől mentes lakóhatási körülmények kialakítása a szegregátumokban			igen

leszakadásának megállítása és integrálásuk felgyorsítása	TR1.2.: Községi funkciók megerősítéséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása a szegregátumokban		igen
	TR1.3.: Szociális ellátó, családsegítő és oktatási-nevelési szolgáltatások megerősítéséhez szükséges infrastrukturális és szoft fejlesztések a szegregátumokban		igen
	TR1.4.: Szegregátumokban élők társadalmi integrációját elősegítő szoft fejlesztések		igen
	TR1.5.: Szegregátumokban élők foglalkoztatását elősegítő szoft fejlesztések		igen
	TR1.6.: A szegregátumokban élőkhez kapcsolódó népi hagyományok, kulturális örökségek felelevenítése és turisztikai célú hasznosítása		igen

1. táblázat: A mezőcsáti ITS céljainak és rész céljainak értékelése

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

AKCIÓTERÜLET	FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉS	MEGVALÓSULÁS ÉRTÉKELÉSE (megvalósult/ részben megvalósult/ nem valósult meg)	JELENLÉGI CÉLKITŰZÉSKÉNT IS RELEVÁNS (igen/nem)
Városközpont	Tájház kialakítása Mezőcsáton		igen
	A Mezőcsát Hősök terei óvoda korszerűsítése	részben megvalósult	
	Öko park kialakítása Mezőcsáton		igen
	Öko park és rendezvényter kialakítása Mezőcsáton		igen
	A Mezőcsáti közösségi közlekedés infrastruktúrájának fejlesztése		igen
	Közös Önkormányzati Hivatal épületének energetikai korszerűsítése	megvalósult	
	Élelmezési Központ épületének energetikai korszerűsítése	részben megvalósult	
	Az egészségház épületének energetikai korszerűsítése	részben megvalósult	
	A Mezőcsáti Polgárőr Egyesület épületének energetikai korszerűsítése		igen
	A Kistérségi Iroda épület energetikai korszerűsítése		igen
	A munkaügyi központ épület energetikai korszerűsítése		igen
	A járási hivatal épület energetikai korszerűsítése		igen
	A Mezőcsáti alapellátó egészségház korszerűsítése	részben megvalósult	
	Fogyatékkal élő személyek nappali ellátását biztosító épület korszerűsítése	megvalósult	
	Kiss József Községi Ház és Könyvtár Korszerűsítése	részben megvalósult	
	A Mezőcsát Árpád utcai óvoda korszerűsítése	részben megvalósult	

Város Intézményellátó Szervezet épületének energetikai korszerűsítése	megvalósult	
Árucsernok kialakítása az egykori piactéren	megvalósult	
Idősek nappali ellátó épületének korszerűsítése		igen
Idősek bentlakásos intézményének kialakítása		igen
Árpád utcai óvoda felújítása	részben megvalósult	
A Városházai épületek homlokzat-felújítása	részben megvalósult	
Új közparkok kialakítása	részben megvalósult	
A meglévő zöldfelületek minőségének fejlesztése		igen
Kültéri tömegsport terek kialakítása (pl.: streetball, street-workout, petang, műfüves kispályás futballpálya, beach volleyball)		igen
Képzési-foglalkoztatási kerekasztal és paktum létrehozása a mikrotérségben		igen
Szakképzés oktatási és infrastrukturális hátterének kialakítása Mezőcsátán		igen
Üzleti szolgáltatásokhoz kapcsolódó szakok beindítása Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskolában		igen
Vállalkozói ismeretek bővítése Mezőcsátán		igen
Pályázati tanácsadás beindítása Mezőcsátán		igen
Jó üzleti, vállalkozási modellek terjesztése a helyi vállalkozások körében		igen
Gazdaságfejlesztési társaság szervezése Mezőcsátán		igen
Településszintű üzleti marketingtevékenység beindítása		igen
Befektetésösztönzési stratégia készítése		igen
Mezőcsáti fazekasság felélesztése, a fazekaskodás, mint turisztikai attrakció és a fazekas végtermékek értékesítése		igen
Mezőcsáti zsidó emlékek felelevenítése, zsidó örökségturizmus fejlesztése		igen
Tűzoltómúzeum megnyitása	megvalósult	
Helytörténeti gyűjtemény bemutatása	megvalósult	
Kiss József emléképület kialakítása	megvalósult	
Fogathajtó verseny felkarolása, programjának fejlesztése		igen
Csáti menyegző felkarolása, programjának fejlesztése		igen
Települési és mikrotérségi Turisztikai marketingtevékenységek fejlesztése		igen
A Mezőcsáti járás települései által kínált turisztikai attrakciók közös fejlesztése, összehangolása		igen
Közösségi filmklub, mozi indítása	megvalósult	
Olvasóestek, séfakadémia indítása	megvalósult	
Lakossági energiahatékonysági tanácsadás elindítása		igen
Környezettudatosságot támogató program kidolgozása		igen
Alacsonyan képzettek számára magas kézimunka igényű foglalkoztatási lehetőségek kialakítása		igen
Kisgyermekes anyák foglalkoztatását támogató infrastrukturális feltételek kialakítása (pl. családi napközik)		igen

	Kisgyermekes anyák foglalkoztatását támogató humán feltételek kialakítása (pl. gondozónő képzés)	megvalósult	
	Önkormányzati lakások szolgálati lakásokká alakítása		igen
	Fészekrakó program indítása Mezőcsáton		igen
	Gyakorlati képzési helyek rendszerének kialakítása Mezőcsáton		igen
	Helyi vállalkozások munkaerő igényéhez igazított képzések elindítása a Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskolában		igen
	Tanórák utáni, tananyagba nem illeszthető foglalkozások elindítása (kutatási, termékfejlesztési, üzleti modellek kialakítása és versenyeztetése)		igen
	Középiskolai startup projektek versenye		igen
	Felnőttek esti iskolájának elindítása a Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola infrastruktúrájára építve		igen
	Átképzési, továbbképzési programok, tanfolyamok indítása a Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola infrastruktúrájára építve		igen
	Informatikai és nyelvi képzések elindítása a Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola infrastruktúrájára építve		igen
	Fejlesztési projekt szakértői pozíciók kínálása az Önkormányzatnál		igen
	Munkaerő-piaci menedzser pozíció kínálása az Önkormányzatnál		igen
	Településfejlesztési, gazdaságfejlesztési feladatokhoz szakértői pozíciók kínálása az Önkormányzatnál		igen
Üdülőövezet	Erzsébet horgásztó szolgáltatásfejlesztése		igen
	Termálfürdő által nyújtott szolgáltatások fejlesztése, bővítése (fedett medencetér kialakítása, kültéri sportpályák kialakítása)		igen
	Kereskedelmi szálláshelyek kialakítása az Üdülőövezetben és a Városközpontban		igen
	Termálvíz gyógyvízzé minősítése		igen

2. táblázat: A mezőcsáti ITS-ben szereplő akcióterületi projektek értékelése
(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉS	MEGVALÓSULÁS ÉRTÉKELÉSE (megvalósult/ részben megvalósult/ nem valósult meg)	JELLENLEGI CÉLKITŰZÉSKÉNT IS RELEVÁNS (igen/nem)
Meglévő ipari terület infrastrukturális fejlesztése		igen
Csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése Mezőcsáton	részben megvalósult	
Kerékpárút kialakítása Mezőcsáton	részben megvalósult	
Főközlekedési utak felújítása Mezőcsáton		igen
"Miska kancsó" fesztivál		igen
Ravatalozó felújítása	megvalósult	
Kerékpáros turizmus fejlesztése a Mezőcsáti Kistérségben		igen
Mezőcsáti Élelmiszer Feldolgozó Park és Inkubátorház	megvalósult	

Telephelyfejlesztés és termékfejlesztés		igen
Megújuló energiát hasznosító fűtőkorszerűsítés		igen
Komplex telephelyfejlesztés		igen
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés		igen
Vendéglátó és szálláshelyfejlesztés		igen
Mezőgazdasági gépbeszerzés és telephelyfejlesztés		igen
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés		igen
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés, informatikai háttér fejlesztése		igen
Mezőgazdasági gépbeszerzés és telephelyfejlesztés		igen
Gépbeszerzés		igen
Jelenleg ipari területként működő területek infrastrukturális fejlesztése		igen
Szabályozási tervben kijelölt ipari területek vállalkozói övezetté fejlesztése		igen
Vállalkozói Ház, Inkubátorház kialakítása		igen
Üzleti szolgáltatások (jogi, adó és marketing tanácsadás) beindítása a Vállalkozói Házban		igen
Vállalkozói kerekasztal indítása az együttműködések érdekében		igen
Tájvédelmi Körzet és a Mezőcsáti Rigós természetmegőrzési terület turisztikai attrakciófejlesztése		igen
Egész napos, járási turisztikai kínálati programcsomag szervezése és értékesítése Mezőkövesd, Tiszacsege Tiszaújvárosba érkezett turisták számára		igen
Többnapos természeti-, egészség-, kerékpáros-, kulturális turisztikai programcsomag összeállítása a Járás településeit összefogva		igen
Állat és kirakodóvásár felkarolása, programjának fejlesztése		igen
Mátyás utcai tájház fejlesztése		igen
Hunyadi utcai tájház fejlesztése	részben megvalósult	
Komplex telephelyfejlesztés	részben megvalósult	
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés		igen
Vendéglátó és szálláshelyfejlesztés		igen
Mezőgazdasági gépbeszerzés és telephelyfejlesztés	megvalósult	
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés		igen
Telephelyfejlesztés és gépbeszerzés, informatikai háttér fejlesztése	megvalósult	
Mezőgazdasági gépbeszerzés és telephelyfejlesztés		igen
Gépbeszerzés		igen
Jelenleg ipari területként működő területek infrastrukturális fejlesztése		igen
Szabályozási tervben kijelölt ipari területek vállalkozói övezetté fejlesztése		igen
Vállalkozói Ház, Inkubátorház kialakítása		igen
Üzleti szolgáltatások (jogi, adó és marketing tanácsadás) beindítása a Vállalkozói Házban		igen
Vállalkozói kerekasztal indítása az együttműködések érdekében		igen
Tájvédelmi Körzet és a Mezőcsáti Rigós természetmegőrzési terület turisztikai attrakciófejlesztése		igen
Egész napos, járási turisztikai kínálati programcsomag szervezése és értékesítése Mezőkövesd, Tiszacsege Tiszaújvárosba érkezett turisták számára		igen

Többnapos természeti-, egészség-, kerékpáros-, kulturális turisztikai programcsomag összeállítása a Járás településeit összefogva		igen
Állat és kirakodóvásár felkarolása, programjának fejlesztése		igen
Mátyás utcai tájház fejlesztése		igen
Hunyadi utcai tájház fejlesztése		igen

3. táblázat: A mezőcsáti ITS-ben szereplő akcióterületen kívüli projektek értékelése
(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

1.5.1.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Mezőcsát Város Önkormányzata jelenleg nem rendelkezik érvényes, az Étv. 30/A. § - ben meghatározott fejlesztési területhez köthető településrendezési szerződéssel.

1.5.2. A település településrendezési tervi előzményei

1.5.2.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Mezőcsát Város Önkormányzata város Településszerkezeti Tervét (TSZT) a 16/2003. (II. 24.) számú Ökt. határozattal fogadta el, a jelenleg hatályos Helyi Építési Szabályzatát pedig a 24/2003. (XII. 23.) önkormányzati rendelettel (HÉSZ) hagyta jóvá.

A TSZT 2006-ban esett átt egy átfogó felülvizsgálaton, amely elfogadására 2007-ben került sor.

A HÉSZ a hatályba lépése óta először 2017-ben módosult az ipari park telekjogi rendezhetősége, valamint a Kiss József utca – Kossuth utca csomópont kialakításához szükséges szabályozási vonal korrekciója miatt.

2018-ban, egyrészt a 6/2018. (III.27.) önkormányzati rendelettel a HÉSZ helyi védett ingatlanok jegyzékét tartalmazó 13. melléklete aktualizálásra került, másrészt ugyanebben az évben az országos jogszabályi környezet változása és a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, valamint annak végrehajtására kiadott rendelkezéseknek eleget téve az Önkormányzat a helyi településképi rendeletének megalkotásával egyidejűleg a 11/2018. (V.29.) önkormányzati rendelettel a HÉSZ településképi rendelkezését hatályon kívül helyezte.

Utóbbi jogharmonizációs módosítást követően a HÉSZ utoljára 2019-ben módosult a Mezőcsáti naperőmű létesítéséhez szükséges építészeti környezet megteremtése érdekében.

Az előbbi HÉSZ-t érintő módosításokkal összhangban a TSZT is minden szükséges esetben módosításra került a rendeletalkotást megelőző határozati döntésekkel.

1.5.2.2. Mezőcsát Város Településszerkezeti Terve (TSZT)

Mezőcsát Településszerkezeti Terve a város közigazgatási területének általános felhasználása szempontjából jellemzően a meglévő használatnak és intenzitásnak megfelelő területfelhasználási kategóriákat alkalmazza.

A város közigazgatási területe annak jelenlegi, illetve jövőbeni felhasználása tekintetében beépítésre szánt és beépítésre nem szánt, valamint – igény esetén – új beépítésre szánt területekre tagolódik. A korábbi (jelenleg még hatályos) TSZT-n alapuló tervrendszerben alkalmazott „területfelhasználási egység”, mint fogalom megszűnik, és a továbbiakban az igazgatási terület beépítésre szánt és nem szánt területei azok „általános használata” szerint kerülnek megkülönböztetésre.

Az Étv. értelmében (fogalommeghatározások):

- *Beépítésre nem szánt terület:* a település közigazgatási területének a közlekedési- és közmű-elhelyezési, a hírközlési, a zöldterületi, a mezőgazdasági, az erdő-, a vízgazdálkodási, a természetközeli és különleges célra szolgáló **övezetbe sorolt** területrésze.
- *Beépítésre szánt terület:* a település közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára szolgáló, építési telkek kialakítására alkalmas, **építési övezetbe** sorolt területrésze.
- *Új beépítésre szánt terület kijelölése:* településrendezési terv készítése vagy módosítása során, valamely övezetnek vagy telkeknek építési övezetbe sorolása.

A település igazgatási területét tehát az **OTÉK 6.§ (1) bekezdése** értelmében **építési szempontból**

- beépítésre szánt (beépített, további beépítésre kijelölt) területbe, amelyen belüli építési övezetekben az építési telkek megengedett beépítettsége **legalább 10%** illetőleg
- beépítésre nem szánt területbe, amelyen belüli övezetekben a telkek megengedett beépítettsége **legfeljebb 10%** kell sorolni.

A település közigazgatási területén jelenleg – a korábbi településszerkezeti tervet és a kialakult állapotot, valamint az országos jogszabályi előírásokat is figyelembe véve – az alábbi általános használat szerinti területek különböztethetők meg:

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

- lakóterületek közül: kisvárosias, kertvárosias, falusias
- vegyes területek közül: településközponti vegyes, intézményi vegyes
- gazdasági területek közül: kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület; ipari gazdasági terület,
- üdülőterületek közül: hétvégi házaz üdülőterület
- különleges beépítésre szánt területek közül az OTÉK 24.§-a alapján:
 - nagykiterjedésű sportolási célú terület és kempingterület,
 - nyersanyag kitermelés (bánya), nyersanyag feldolgozás céljára szolgáló terület,
 - megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület
 - a közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület, ha az nem a közlekedési területen belül kerül elhelyezésre, valamint a repülőtér területe,
 - temető területe,
 - a mezőgazdasági üzemi terület,

- az egyéb, helyi sajátosságot hordozó terület (pl. termálstrand).

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

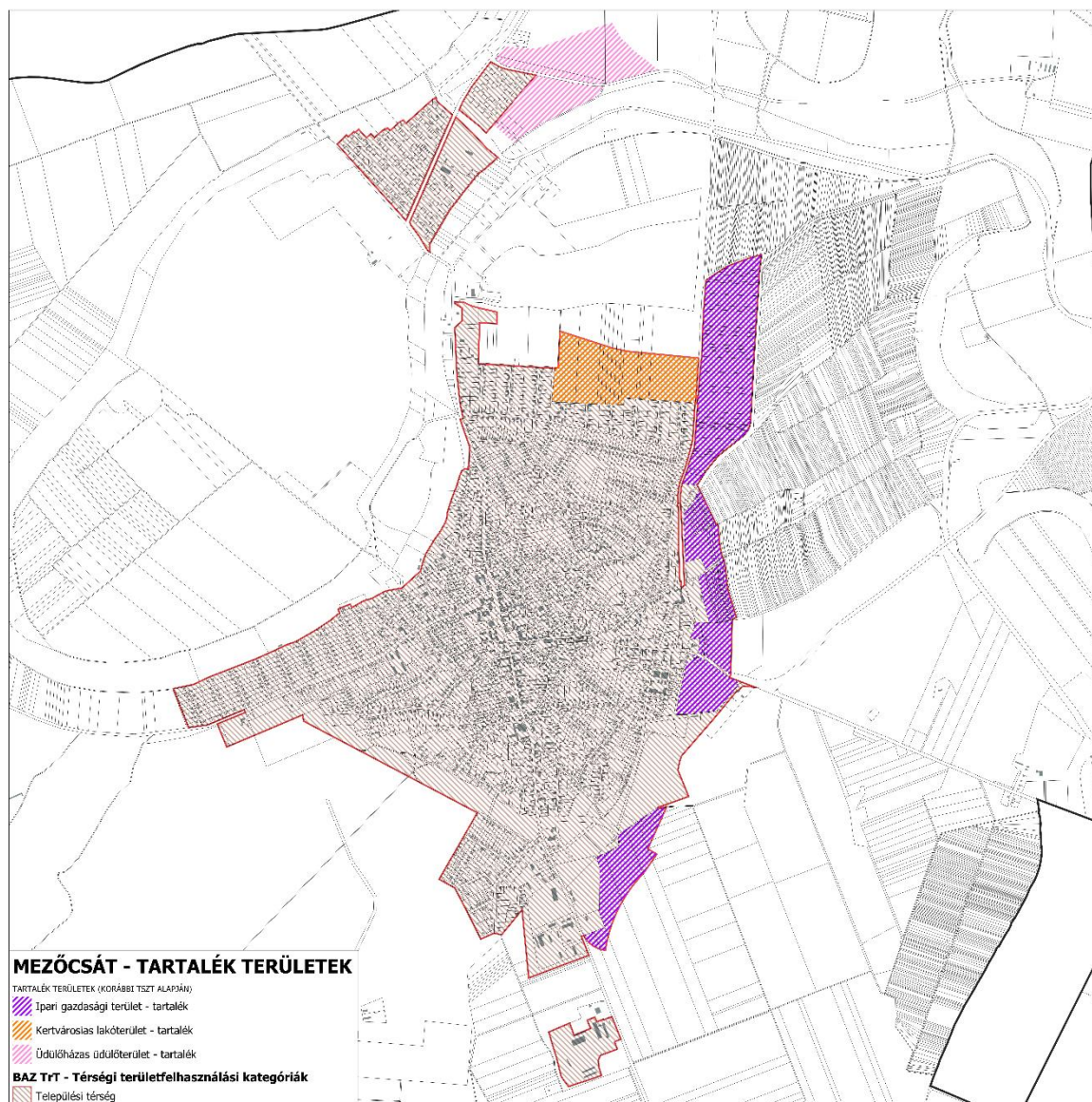
- közúti közlekedési terület,
- egyéb közlekedési terület (pl. vasút)
- közműelhelyezési terület,
- hírközlési terület,
- zöldterület: közpark, közkert
- erdőterület: védelmi, rekreációs, egyéb (gazdasági)
- kertes mezőgazdasági terület,
- általános mezőgazdasági terület,
- tájgazdálkodási mezőgazdasági terület,
- vízgazdálkodási terület,
- *természetközeli terület (amennyiben jogszabály szerint kijelölhető)*
- különleges beépítésre nem szánt terület, az OTÉK 30/B. § alapján.

Alapvetően a jelenlegi használatot tekintve nagyságrendileg a városnak csak 10%-a beépített, illetve beépítésre szánt, a fennmaradó 90%-a pedig beépítésre nem szánt területbe sorolható (utóbbi a nagy arányú külterület eredményeképpen).

TARTALÉK TERÜLETEK

Mezőcsát jelenleg hatályos településrendezési eszközei a város hosszú távú fejlődése szempontjából meghatározott funkciók számára tartalékként szolgáló területeket is kijelöl:

1. A Mezőcsáti ipari park, illetve a tervezett nyugati elkerülőút menti **ipari gazdasági területek** céljára szolgáló területek (összesen: kb. 60 ha)
2. A város északi részén, a már meglévő falusias lakóterület és a kavicsbánya közötti **területen kertvárosias lakóterület céljára szolgáló területet** jelöl ki (kb. 20 ha)
3. A hétvégi házas üdülőterület és a strand szomszédságában nagy kiterjedésben **üdülőházas üdülőterület** jelöl ki (utóbbi a szennyvíztisztító telep szaghatásvédelmi területére is esik és közmű főhálózati elemekkel is érintett, így tervben tartása ezen szempontok figyelembe vételével kérdéses) (kb. 25 ha).

15. ábra: Tartalék területek elemzése
(forrás: saját készítésű térkép)

A **megyi területrendezési terv** a lakó valamint gazdasági terület céljára szolgáló területeket a város elhatározásaival összhangban **települési térségbe** sorolta, az **üdülőterület viszont nem került bevonásra** a tervezett települési térség övezetébe, azonban ez a tervben tartásnak alapvetően nem akadálya, amennyiben a településen a törvényben meghatározott, a mezőgazdasági térség területére vonatkozó arányok (75%) teljesülnek. Ugyanakkor az új településrendezési terv készítésekor az előbbi területek tervben tartásának feltételeként **igazolni kell, hogy a településszerkezeti terv készítésekor teljesítették a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben meghatározott területrendezési követelményeket** – ideértve a táj- és természetvédelmi területi övezetek lehatárolását és az övezetre vonatkozó szabályokat –, valamint a településszerkezeti terv készítésekor megfeleltek a természetvédelmi jogszabályoknak területeknek (hivatkozás: új R. első 78/D. (4) bekezdés), egyéb esetben a területeknek meg kell felelniük az újonnan beépítésre szánt területekre vonatkozó jelenleg hatályos terület (Trtv. 12.§) és településrendezési követelményeknek (Étv. 7.§).

A Településszerkezeti Terv legfontosabb megállapításai, tervezett elemei:

▪ Belterülethatár változása:

- a Településszerkezeti Terv azokon a helyeken irányoz elő belterületbe vonást, ahol nagyobb mértékű területfejlesztési szándék jelentkezik (tartalék területek). E területek belterületbe vonása a konkrét fejlesztési és építési igények függvényében és időpontjában szakaszosan hajtható végre.
- A belterületbe vonás érdekében az önkormányzat külön rendeletet alkot.
- A lakóterületeket kivéve a beépítésre szánt terület felhasználások esetében a belterületbe vonás nem kötelező, a belterületbe vonás helyett beépítésre szánt terület alakul ki.

- Beépítésre szánt területként kell fenntartani a **Derzs telep** és **Keselyű halom** területének lakókörnyezetét.

▪ Tervezett közlekedéshálózati elemek:

- **Mezőcsáti elkerülőút ►** a belső elkerülőút célja a 3307. számú mellékút forgalmi terhelésének a vároközpontból történő kiszorítása. Az elkerülőút nagyon régóta szerepel a város rendezési tervében, megvalósulása csak szakaszosan történhet. A 2020-as megyei terv az út déli, a 3307. számú mellékút és a 33106. számú bekötőút közötti szakaszát térségi szintre emelte, kiemelve ezzel az út térségi jelentőségét is. Tekintettel arra, hogy az útra konkrét tervek még nem készültek, így elsődleges feladat az új tervben az ismert nyomvonal mentén a szükséges területek fenntartása (területbiztosítás) azzal, hogy a végleges tervek függvényében a rendezési tervet bizonyosan módosítani szükséges. Jelenleg csak az út tervezett hálózati szerepe ismert. Az út további szakaszainak megvalósíthatósága, pontos nyomvonala szintén vizsgálendő, elsősorban a domborzati viszonyok, valamint a természetvédelmi érintettség okán. Az elkerülőút menti tartalék területek tervben tartása, azok rentábilis megvalósíthatósága és a tényleges igények függvényében szintén vizsgálendő.

- **Tiszatarjáni 33107. számú tervezett bekötőút** ► Mezőcsát településtervének készítése során a korábban tervezett közúti kapcsolat **tervben tartása vizsgálandó**. A tervezett út nyomvonala Tiszatarján területén egyszerűbben kialakítható, hiszen a jelenlegi földút nyomvonalán haladna (a természetvédelmi érintettség vizsgálandó), Mezőcsát esetében azonban az út semmilyen meglévő útkapcsolatot nem érint, annak teljes nyomvonalát védett természeti területeken keresztül, jelentős földmunka árán és az élővilág megbolygatásával lehetne csak kialakítani.
- A tervezett belső keleti elkerülőút és a 3305. számú mellékút összekötésére a szerekezeti terv a központi **belterület déli részén új gyűjtőút szerepkörű útkapcsolatot** jelöl ki, azonban a tervben rögzített nyomvonalon az út megvalósítása a természetvédelmi területek és a talajtani viszonyok (mélyfekvésű, vizenyős területek) csak a természetes közeg/terep jelentős mértékű megváltoztatásával járó földmunkával és műtárgyépítéssel lehetséges, így rentabilitása kérdéses. Az út tervben tartása szintén vizsgálandó az új településrendezési terv készítésekor.
- Előbbi úthoz hasonló megvalósíthatósággal lehet számolni a tervezett belső elkerülőút északi szakaszát – a homokbánya és a tartalék lakóterületek között kelet-nyugati irányba haladó – Mezőcsát üdülőterületével összekötő tervezett gyűjtőút esetén is.

Összességében megállapítható, hogy az új településterv készítése során

- a jelenleg hatályos Településszerkezeti Tervben rögzített fő közlekedési infrastruktúra hálózat bővítési elhatározások felülvizsgálandók, azok tervben tartása az igények és a műszaki lehetőségek függvényében javasolható,
- a közlekedéshálózati elemek felülvizsgálatával összhangban a korábbi tartalék területek tervben tartása szintén vizsgálandó.

1.5.2.3. Mezőcsát Város Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási terve (HÉSZ)

A HÉSZ az OTÉK-al összhangban a TSZT-ben meghatározott területfelhasználási rendszernek megfelelően állapítja meg az egyes építési övezetek, övezetek építési előírásait, beépítési paramétereit.

A HÉSZ jelenleg igen sok olyan előírást tartalmaz, amelyek más jogszabállyal érvényesítendőök (pl. természetvédelem, környezetvédelem, építészeti örökségvédelem), vagy a HÉSZ-ben nem szabályozhatók, mert hatáskört von el, vagy éppen feltételhez köti az építési tevékenységet (pl. építéshatósági eljárások, helyrehozatali kötelezettség, stb.).

A HÉSZ jelenleg az alábbi mellékleteket tartalmazza (amik sajnálatos módon a nemzeti jogszabálytárban a csak hiányosan érhetők el):

- 1. sz. melléklet: Beépítésre szánt területek Szabályozási Terve
- 2. sz. melléklet: Beépítésre nem szánt területek Szabályozási Terve
- 3. sz. melléklet: A terv távlatán túli beépítésre szánt – tartalék területek

- 4. sz. melléklet: Településrendezési feladatok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmények
- 5. sz. melléklet: Építési hely meghatározása
- 6. sz. melléklet: Védőtávolságokkal érintett ingatlanok
- 7. sz. melléklet: Védett természeti területek
- 8. sz. melléklet: tervezett természetvédelmi területek
- 9. sz. melléklet: Helyi természetvédelmi terület
- 10. sz. melléklet: Helyi természeti védelem egyedi elemei
- 11. sz. melléklet: Országos építészeti értékvédelem egyedi létesítményei
- 12. sz. melléklet: Helyi építészeti örökségvédelmi terület
- 13. sz. melléklet: Helyi építészeti értékvédelem egyedi létesítményei
- 14. sz. melléklet: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek
- 15. sz. melléklet: Közlekedési területek
- 16. sz. melléklet: Területigényes közműterületek

A HÉSZ a fenti mellékletek mellett a rendelet alkalmazását segítő, az építés helyi rendjének további biztosítása érdekében az alábbi függelékeket tartalmazza:

- 1. sz. függelék: Fogalom meghatározások
- 2. sz. függelék: Jogszabályi hivatkozások szerinti határértékek

A Szabályozási Terv alapvetően a Településszerkezeti Terv leképezése. Nem szerencsés, hogy a TSZT-nél már ismertetett tervezett közlekedéshálózati elemek számára a területet nem csak másodlagos szabályozási eszközökkel biztosítja, hanem ki is szabályozza, így a terv lassan 20 éve végre nem hajtott szabályozási vonalakkal rendelkezik, mindamellett, hogy az utakra konkrét tervek, nyomvonal-változatok nem készültek.

1.5.2.4. Mezőcsát Város településképinek védelméről szóló helyi rendelet (TKR)

2016-ban országos szinten jelentős változások következtek be a településkép védelmére vonatkozó helyi szabályozási eszközök tekintetében: a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény előírásai alapján az önkormányzatok 2017. december 31-ig alkalmazhatták a településképre vonatkozó korábbi rendelkezéseiket (beleértve a helyi építési szabályzat korábbi településképi követelményeit is). Az új rendszerben a továbbiakban önálló helyi településképi rendelet állapítja meg

- a helyi építészeti örökség területi és egyedi védelmét (a továbbiakban: helyi védelem), illetve a védelem megszüntetését,
- a településszerkezet, településkarakter, tájképi elem és egyéb helyi adottság alapján a településképi szempontból meghatározó területeket,

- a településképi követelményeket (területi és egyedi építészeti, valamint reklámokra, reklámhordozókra, reklámberendezésekre, cégekre, egyéb műszaki, illetve sajátos építményfajtákra vonatkozólag).

A településképi rendelet szakmai megalapozása érdekében minden településnek el kellett készítenie saját Településképi Arculati Kézikönyvét (TAK). A kézikönyv a – települések természeti és épített környezete által meghatározott – településképi jellemzőinek bemutatásának és minőségi formálásának eszköze, továbbá szemléletformáló célt is szolgál. A kézikönyv feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.

A *területi építészeti követelmények* a TAK településszerkezetre, telekstruktúrára, utcavonal-vezetésre és az utcakép minőségi formálására, védelmére vonatkozó javaslatai alapján kerül meghatározásra a településképi rendeletben. A területi építészeti követelmény kiterjedhet a beépítés telepítési módjának meghatározására - amely telepítési mód figyelembevételével a helyi építési szabályzat az építési helyet egyedi módon határozhatja meg -, valamint belterületen az elvárt telekstruktúra és utcakép meghatározására. A területi építészeti követelményeket a helyi építési szabályzatban is érvényesíteni kell.

Az *egyedi építészeti követelmény* a településképi rendeletben a TAK-ban meghatározott településképi és arculati jellemzők, értékek, továbbá a településképi minőségi formálására és védelmére vonatkozó javaslatok alapján kerül meghatározásra.

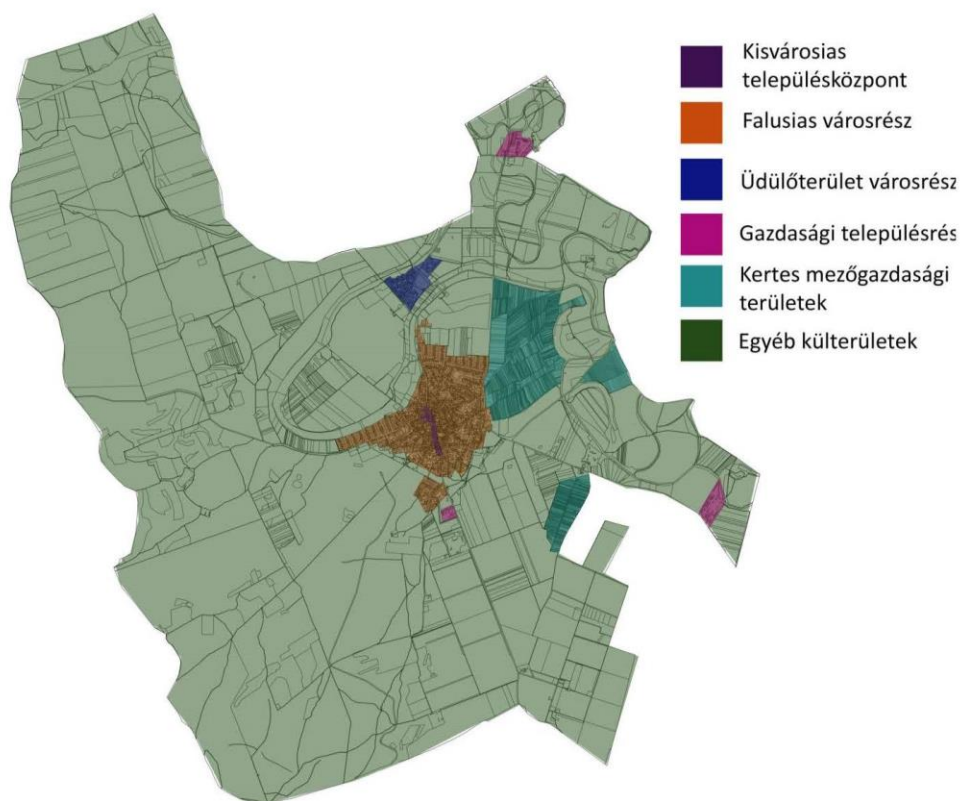
A *településképi szempontjából meghatározó* (szabályozást igénylő) területek a jellegzetes, értékes vagy hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert hordozó vagy meghatározó, lehatárolható meglévő vagy tervezett településrészek lehetnek, amelyekre a TKR-ben szintén meghatározhatók településképi követelmények. Lehatárolásuk általában karaktervizsgálaton alapul.

A Város eleget téve törvényi kötelezettségének elkészítette saját Településképi Arculati Kézikönyvét, valamint önálló településképvédelmi rendeletét, amelyet az Önkormányzat Képviselő-testülete a 10/2018. (V.29.) önkormányzati rendelettel (továbbiakban: TKR.) hagyott jóvá és jelenleg is érvényes.

Mezőcsát kézikönyve részletesen bemutatja a váors településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területeit. A város teljes közigazgatási területén (bel- és külterület) 6 különböző jellemzőkkel bíró településképi, vagy tájképi szempontból meghatározó terület került kijelölésre, lefedve a város teljes területét:

1. belterület „kisvárosias településközpont”
2. belterület „falusias lakóterület” városrész
3. külterület „üdülőterület” városrész
4. belterület „gazdasági terület” településrész
5. külterület „kertes mezőgazdasági területek” településrész
6. „egyéb külterület” településrész

A fenti karakter-területek lehatárolását – a TAK – al összhangban – a **TKR. 1. melléklete** tartalmazza:

16. ábra: Mezőcsát településképi szempontból meghatározó területei
(forrás: TKR 1. melléklet)

A TKR 2. melléklete a helyi természetvédelmi területek és helyi egyedi természeti értékek listáját tartalmazza, azzal, hogy a melléklet csak jegyzékként, tájékoztató jelleggel alkalmazható, hiszen a településképi védelméről szóló törvény felhatalmazásával készített Tkr.-el helyi természetvédelmi terület és érték nem nyilvánítható védetté, az a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás, valamint a törvényben meghatározott módon, külön rendeletben lehetséges.

A TKR. **3. melléklete** tartalmazza a helyi **területi védelemmel érintett területeket**, a **4. melléklete** pedig a **helyi építészeti örökség védelmének egyedi** létesítményeinek jegyzékét (lásd. részletesebben: Az építészeti örökség vizsgálata c. fejezet).

A TKR-t a HÉSZ-el együtt kell alkalmazni, a területi követelményeket a HÉSZ-ben, míg az egyedi építészeti követelményeket (anyaghasználat, homlokzat kialakítás, tömegformálás (ide értve a tetőzet kialakítására vonatkozó követelményeket is) stb.), a részletes épülettervezés során kell érvényesíteni.

1.6. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI HELYZETE

1.6.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Mezőcsát város társadalma a demográfiai (pl. iskolázottság, nemzetiségi összetétel) és népesedési (pl. vándorlás, természetes szaporodás) folyamatok, a foglalkoztatás, a jövedelmi viszonyok, valamint az életminőség fontosabb jellemzőin keresztül kerül bemutatásra. Az elemzések összehasonlítási alapja legtöbb esetben a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei és az országos szint, de ahol lehetőség van rá, ott az elemzés kitér a város Mezőcsáti járásban betöltött szerepének, illetve az ott elfoglalt helyzetének értelmezésére.

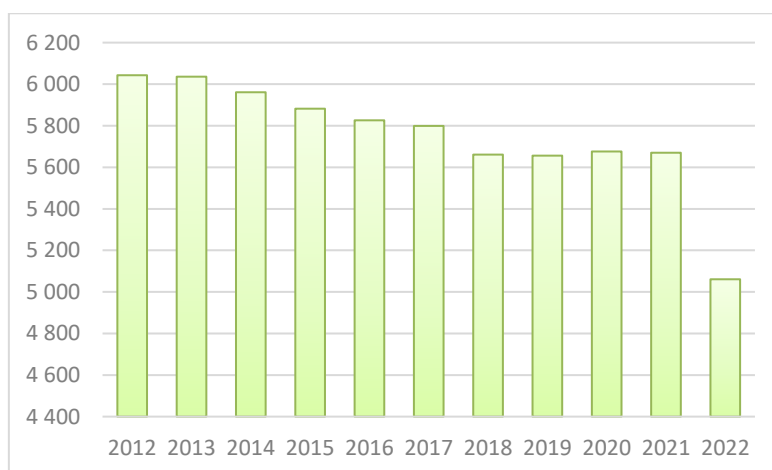
1.6.1.1. Lakónépesség a népszámlálási adatsorok tükrében

A város területe 103,09 km², lakónépessége 5 657 fő (KSH, 2022). Népsűrűsége 55 fő/km², amely az országos átlag (103 fő/km²) 53,18%-a. A település lakónépessége a 2001-es és 2011-es népszámlálás között 557 fővel, míg a 2011-es és a 2022. között összesen 323 fővel csökkent.

Terület	1980	1990	2001	2011	2022
Mezőcsát	6 835	6 694	6 537	5 980	5 654
Előző időpont arányában	-	97,94%	97,65%	91,48%	94,55%
Mezőcsáti járás	-	94,65%	99,35%	92,39%	93,40%
Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye	-	94,13%	97,70%	92,19%	90,28%
Magyarország	-	96,88%	98,30%	97,44%	96,64%

4. táblázat: A település lakónépessége trendjeinek vizsgálata népszámlálási adatsorok szerint, 1980-2022 (fő, %)
(forrás: KSH Népszámlálások)

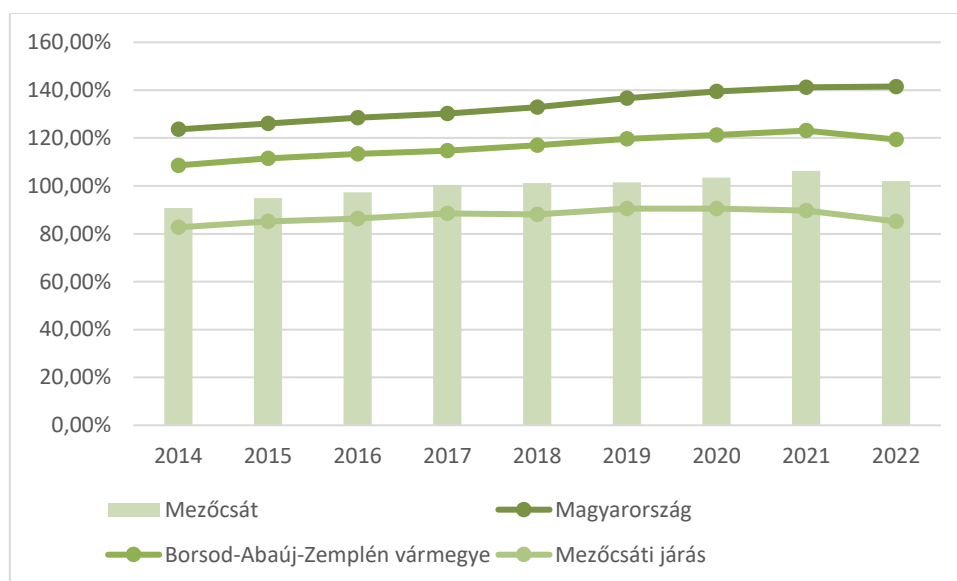
A város lakónépességének fogyása az elmúlt évtizedben jelentősen lelassult a korábbi 2001-2011 közti időszakhoz képest. A javuló tendencia által 2011-óta a csökkenés kisebb mértékű volt a településen, mint ami a járásban, vagy a vármegyében volt tapasztalható.

17. ábra: Lakónépesség alakulása, 2012-2022 (fő)
(forrás: KSH)

A lakónépesség folyamatos csökkenése alól egyedüli kivétel a 2019 és 2020 közötti év volt, amikor 20 fővel emelkedett a lakónépesség. A legnagyobb csökkenés 2021 és 2022 között történt (609 fő).

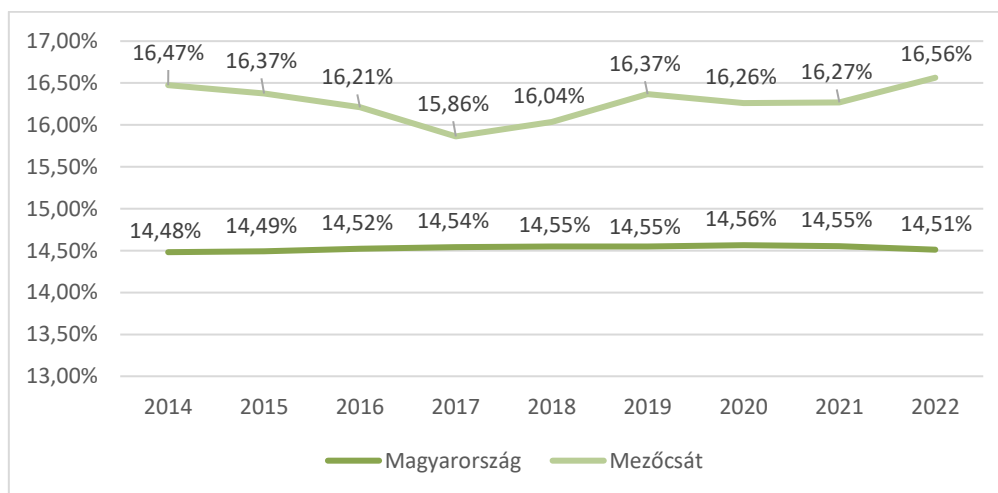
1.6.1.2. Korösszetétel

18. ábra: Az öregedési mutató alakulása, 2014-2022 (%)

(forrás: Statinfo, saját szerkesztés)

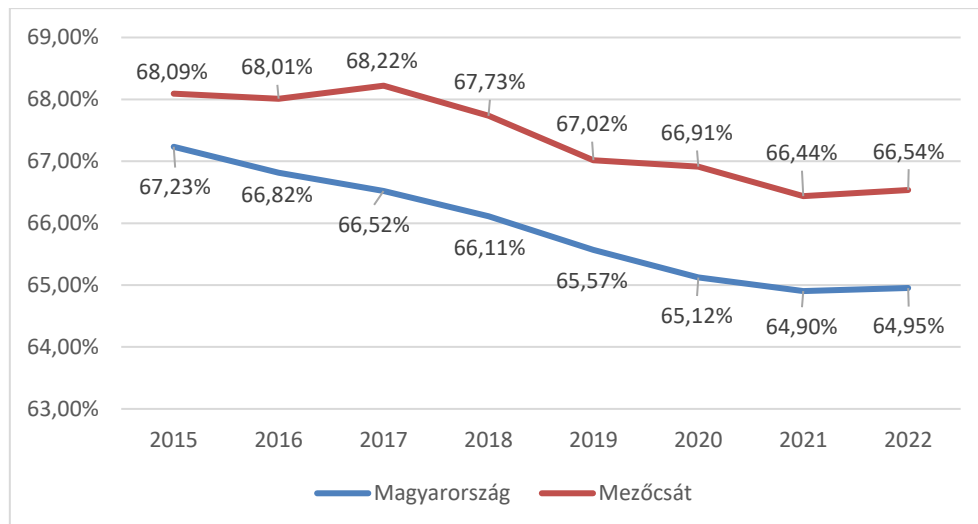
A település korösszetételét tekintve az öregedési mutató a vármegyei és az országos tendenciáknak megfelelően 2021-ig nőtt, majd 2022-ben visszaesést mutatott (kivéve az országos). Meg kell azonban jegyezni, hogy bár a tendenciák hasonlóak, az ország és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye értékei nagyságrendekkel térnek el a településektől: Mezőcsát 2022-ben 102,03%, országos szinten 141,53%, a vármegyében 119,43% az öregedési index értéke.

19. ábra: A 0-14 éves korosztály aránya a teljes népességből, 2014-2022 (%)

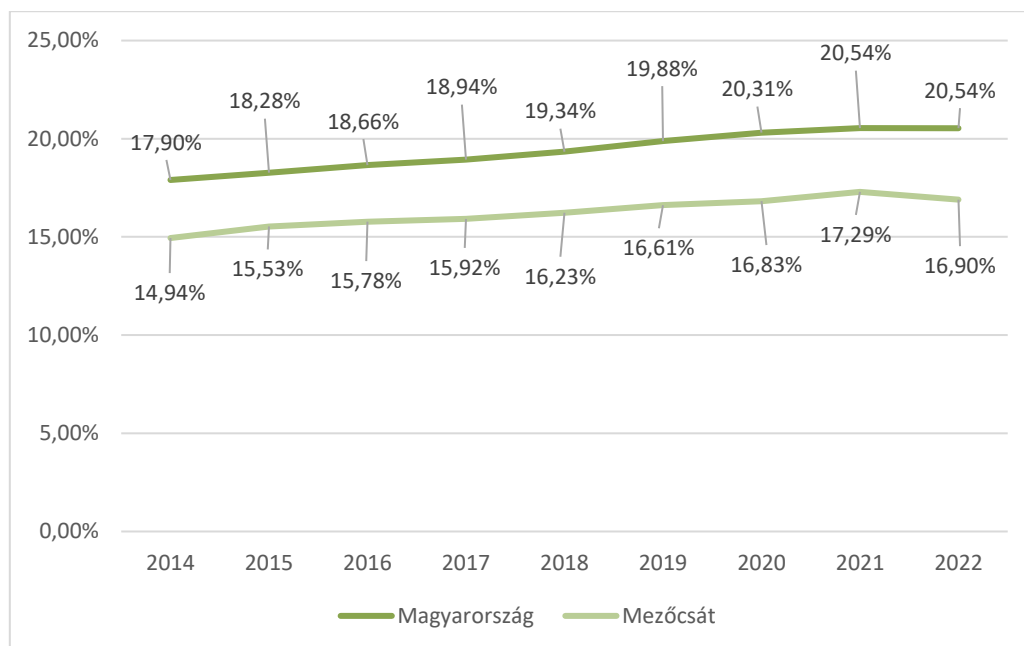
(forrás: Statinfo, saját szerkesztés)

A település korösszetételét tekintve, a 0-14 évesek népességen belüli aránya 2014-től (16,46%) 2017-ig (15,86%) csökkent Mezőcsát, majd 2017-óta hullámzóan, de nőtt, így lett 2022-ben 16,56%. A 0-14 évesek aránya, a hullámzó tendencia ellenére, mindvégig jelentősen az országos érték (2022-ben 14,51%) felett helyezkedett el.

20. ábra: A 15-64 éves korosztály aránya a teljes népességből, 2015-2022 (%)
(forrás: Statinfo, saját szerkesztés)

A 15-64 éves korosztály aránya Mezőcsátban 2017-ig enyhe növekedést mutatott, majd az országos tendenciához hasonlóan – de így is az országos érték felett – csökkenni kezdett (2022-ben Mezőcsátban 66,54 %, országosan 64,95%).

21. ábra: A 65-x éves korosztály aránya a teljes népességből, 2014-2022 (%)
(forrás: Statinfo, saját szerkesztés)

A legalább 65 évesek teljes népességen belüli aránya az utóbbi években nőtt a településen, 2014-ben 17,90%, 2022-ben 20,54% volt, de ez így is alacsonyabb, mint a 16,9%-os országos érték.

Ahogy az alábbi táblázat mutatja, Mezőcsát korösszetétele az elmúlt két évtizedben jóval kedvezőbb volt a vármegyei és az országos értékeknél és nagyon hasonlóan alakult, mint a Mezőcsáti járás értékei (kicsit marad csak el).

Terület	Korcsoprt	2001		2011		2022	
		fő	%	fő	%	fő	%
Mezőcsát	0-14	1 402	23,44%	1 022	17,09%	965	17,07%
	15-64	4 269	65,31%	4 080	68,23%	3 709	65,60%
	65-	866	13,25%	878	14,68%	980	17,33%
Mezőcsáti járás	0-14	3 443	22,02%	2 651	18,35%	2 561	18,98%
	15-64	10 014	64,04%	9 736	67,40%	8 762	64,94%
	65-	2 179	13,94%	2 059	14,25%	2 170	16,08%
Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye	0-14	142 181	19,10%	111 858	16,30%	102 738	16,58%
	15-64	493 697	66,32%	461 885	67,30%	393 829	63,56%
	65-	108 526	14,58%	112 523	16,40%	123 026	19,86%
Magyarország	0-14	1 694 936	16,62%	1 447 659	14,57%	14 073 22	14,65%
	15-64	6 957 129	68,22%	6 812 849	68,56%	6 201 301	64,57%
	65-	1 546 250	15,16%	1 677 120	16,88%	1 995 459	20,78%

5. táblázat: A lakónépesség korcsoprt szerinti megoszlása a vizsgált területeken (fő és %) (2001, 2011, 2022)
(forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>)

1.6.1.3. Természetes szaporodás, fogyás²

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Magyar-ország	-4,01	-4,09	-3,95	-3,85	-3,53	-4,06	-3,46	-4,10	-4,22	-4,14	-4,99	-6,45	-4,95
Mezőcsáti járás	-3,89	-3,73	-1,64	0,55	-2,22	0,14	-0,49	-0,86	0,72	-0,80	-0,51	-0,88	-0,37
Mezőcsát	-4,80	-6,90	-3,81	-1,33	-4,05	-1,71	-2,58	-3,32	1,94	-2,47	-1,59	-0,18	-3,01

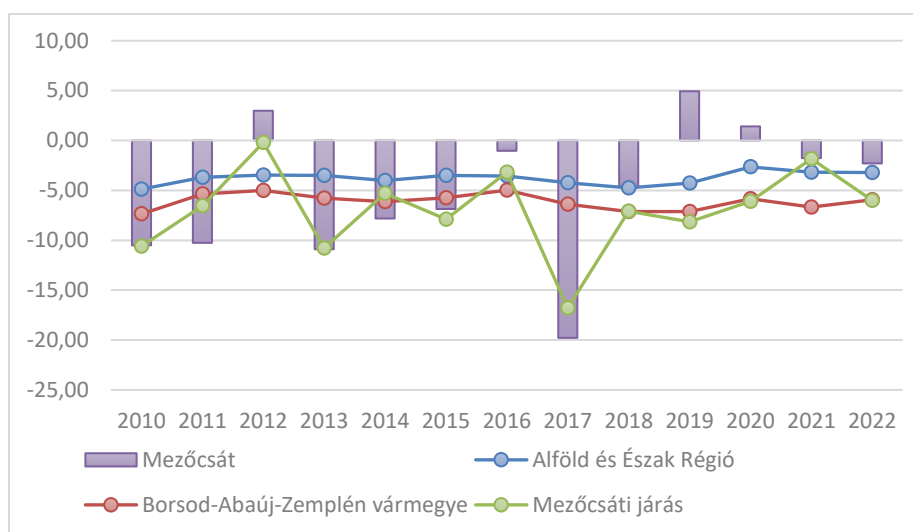
6. táblázat: Természetes szaporodás, fogyás Mezőcsáton, 2010-2022
(forrás: Statinfo, saját szerkesztés)

2010 óta a település népesedési folyamatait főleg az ingadozó mértékű természetes fogyás jellemezte. Ez alól kivételt együl a 2018-as év jelentett, amikor 1,94%-os természetes szaporodás jelentkezett a településen.

Vándorlás

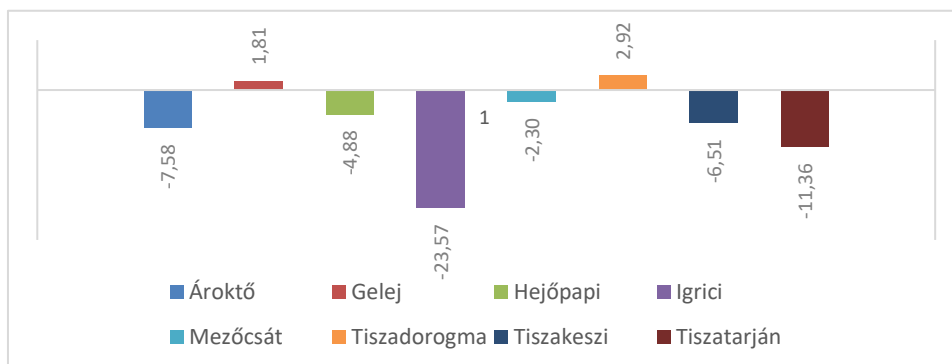
² A természetes szaporodás, fogyás az élveszületések és a halálozások különbözetét tartalmazza ezer lakosra számítva. Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű).

1.6.1.4. Vándorlás

22. ábra: Vándorlási egyenleg ezer lakosra, 2010-2022
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Egy település lakosságszámának alakulását nem csak az élve születések és a halálozások száma befolyásolja, hanem a belföldi vándorlási mérlege is. Mezőcsát esetében a vándorlási egyenleg³ 2010 óta ingadozó, vagyis egyes években (2012, 2019, 2020) a beköltözők száma nagyobb az elvándorlóknál, más években pedig az elvándorlóké nagyobb. 2017-ben öltött legnagyobb mértéket a településen az elvándorlás, viszont utána két évvel, 2019-ben volt a vándorlási egyenleg pozitív mértéke a legnagyobb.

23. ábra: A Mezőcsáti járás vándorlási egyenlege, 2022 (‰)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

2022-ben a negatív vándorlási egyenleg nemcsak Mezőcsát, hanem a járás több településén is megfigyelhető volt. A -2,3‰-kel Mezőcsát vándorlási egyenlege a járásban a harmadik legkedvezőbb volt Tiszadorogma (+2,92‰) és Gelej (+1,81‰) után. A legrosszabb vándorlási egyenleggel 2022-ben, a járásban Igric rendelkezett, ahol -23,57‰ volt a vándorlási egyenleg értéke.

³ Az odavándorlók és az elvándorlók számának különbségét tartalmazza ezer lakosra számítva, amely magába foglalja az állandó és az ideiglenes vándorlást is.

1.6.1.5. Nemzetiségek

	Cigány	Bolgár	Lengyel	Román	Szlovák	Német
Mezőcsát	185 (0,78%)	3 (0,01%)	4 (0,02%)	3 (0,01%)	5 (0,02%)	0
Mezőcsáti járás	633 (0,49%)	4 (0,00%)	5 (0,00%)	6 (0,00%)	10 (0,01%)	10 (0,01%)
Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye	3 753 (2,81%)	178 (0,01%)	497 (0,04%)	348 (0,03%)	2 741 (0,21%)	1 694 (0,13%)
Magyarország	200 306 (2,09%)	3 770 (0,04%)	5 602 (0,06%)	18 195 (0,19%)	25 534 (0,27%)	98 402 (1,02%)

7. táblázat: Nemzetiség 2022 (fő, %)

(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

A legfrissebb 2022-es népszámlálási adatok alapján Mezőcsáton összesen 204 fő vallotta magát (a magyaron kívül) valamilyen hazai nemzetiséghez tartozónak, amely a lakónépesség 3,61%-át jelentette (a lakosság 2,75-a nem nyilatkozott). A legnagyobb létszámú közösség a cigány (185 fő, 0,78%). A cigány nemzetiség mellett szlovák, lengyel, bolgár és román nemzetiséghez tartozónak vallották magukat – az anyanyelv, vagy a családban használt nyelv alapján. A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya 0,78% a városban. Arányuk a Mezőcsáti járásban kisebb, 0,5% körül mozog, a vármegyében viszont többszöröse, 2,81%. A városban a Hősök tere 1. szám alatt működik Mezőcsát Város Cigány Nemzetiségi Önkormányzata.

1.6.1.6. Képzettség

Terület	Általános iskola 8. évfolyam vagy annál alacsonyabb	Általános iskola 8. évfolyam	Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	7 évesnél fiatalabb személy
Mezőcsát	11,01	29,24	19,96	23,72	7,75	8,32
Mezőcsáti járás	12,34	31,76	20,92	19,75	5,99	9,24
Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye	11,01	21,85	18,83	26,89	13,49	7,92
Magyarország	9,18	18,59	18,05	28,28	19,09	6,79

8. táblázat: Iskolai végzettség alakulása, 2022 (%)

(forrás: KSH)

A 2022-es népszámlálás adatai alapján Mezőcsát népességének iskolai végzettsége kedvezőbben alakul a járási adatsorokhoz képest, de elmarad a vármegyei és országos értékekhez képest. A legalább érettségivel rendelkezők aránya 23,72%, a diplomások aránya pedig 7,75% a településen.

Képzettség	2001		2011		2022	
	Száma (fő)	Megoszlás (%)	Száma (fő)	Megoszlás (%)	Száma (fő)	Megoszlás (%)
Általános iskola 8. évfolyam vagy annál alacsonyabb	1620	24,78	933	15,60	622	11,01
Általános iskola 8. évfolyam	2224	34,02	1960	32,78	1652	29,24
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	965	14,76	1128	18,86	1128	19,96
Érettségi	875	13,11	1140	19,06	1340	23,72
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	246	3,76	395	6,61	438	7,75

9. táblázat: Mezőcsát lakosainak legmagasabb befejezett iskolai végzettsége, 2001, 2011, 2022 (fő, %) (forrás: KSH)

Mezőcsát város 7 évesnél idősebb lakosainak legmagasabb befejezett iskolai végzettségük szerinti alakulását összegzi a fenti táblázat. A vizsgált bő 20 év folyamán egyértelműen megállapítható a képzettségi szint folyamatos növekedése. A nyolcadik évfolyamot sem végzettek aránya 13,77 százalékponttal, míg a nyolcadik évfolyamot végzettek aránya 4,78 százalékponttal csökkent. A középfokú szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 5,2 százalékponttal, az érettséggel rendelkezők aránya 10,61 százalékponttal, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya pedig 3,99 százalékponttal nőtt. A vizsgált időszakban BAZ vármegyében és országosan is hasonló tendencia figyelhető meg a kategóriák arányának változásában, de Mezőcsát magasabb mértékű képzettségnövekedés azonosítható.

1.6.1.7. Családszerkezet

A családok száma Mezőcsát 2001 óta 1806-ról 1534-re csökkent. A gyermektelen családok száma az elmúlt bő 20 évben közel stagnálást mutat, az egy gyermekes családok aránya 4,2%-kal nőtt, a négy vagy több gyermeket nevelő családok aránya ellenben csökkent 0,9%-ot. Legnagyobb különbség a gyermeke(ke)t egyedül nevelő szülők tekintetében figyelhető meg, arányuk több mint 10%-ot emelkedett 2001 óta.

Család-szerkezet	2001		2011		2022	
	Száma (db)	Megoszlás (%)	Száma (db)	Megoszlás (%)	Száma (db)	Megoszlás (%)
Egy szülő gyerekekkel	291	16,1	363	22,3	405	26,4
Nincs gyerek	544	30,1	479	29,4	453	29,5
Egy gyerek	607	33,6	589	36,2	580	37,8
Két gyerek	427	23,6	354	21,7	323	21,1
Három gyerek	160	8,9	138	8,5	134	8,7
Négy vagy több gyerek	68	3,8	68	4,2	44	2,9
Családok összesen	1 806	100	1 628	100	1 534	100

10. táblázat: Családszerkezet alakulása, 2001, 2011, 2022 (db, %) (forrás: KSH)

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján Mezőcsát a gyermekes családok aránya közel 5%-kal magasabb, mint az országos és a vármegyei átlag. Az egyszülős családok aránya 26,4%, ami szintén magasabb az országos (22,3%), a vármegyei (23%) és a járási (22,9%) értékeknél is.

Terület		Egy szülő + gyermek(ek) típusú családok száma összesen	Gyermeke családok száma	Gyermek nélküli családok száma	Családok száma összesen
Mezőcsát	db	405	1 081	453	1 534
	%	26,4	70,5	25,9	100
Mezőcsáti járás	db	822	2 522	1 066	3 588
	%	22,9	70,3	29,7	100
BAZ vármegye	db	37 807	109 757	54 316	164 073
	%	23,0	66,9	33,1	100
Magyarország	db	571 604	1 673 027	885 292	2 558 319
	%	22,3	65,4	34,6	100

11. táblázat: A családszerkezet alakulása, 2022 (db, %)
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

1.6.1.8. Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

A foglalkoztatottság jellemzésénél két fő csoportba sorolható a város népessége: gazdaságilag aktívak és inaktívak. Gazdaságilag aktívak csoportját képezik a foglalkoztatottak és a munkanélküliek, a gazdaságilag inaktívnak minősülnek az ellátásban részesülő inaktív keresők (nem dolgoznak, de rendelkeznek jövedelemmel, például járadék vagy nyugdíj formájában) és az eltartottak (nem rendelkeznek jövedelemmel, megélhetőségükről gondoskodnak).

Terület	Foglalkoztatott	Munka- nélküli	Ellátásban részesülő inaktív	Eltartott	15 évesnél fiatalabb személy
Mezőcsát	43,98	4,83	22,14	12,30	16,74
Mezőcsáti járás	43,60	4,58	22,52	10,65	18,65
Borsod-Abaúj- Zemplén vármegye	43,97	3,69	25,36	10,66	16,31
Magyarország	49,13	2,47	23,58	10,31	14,51

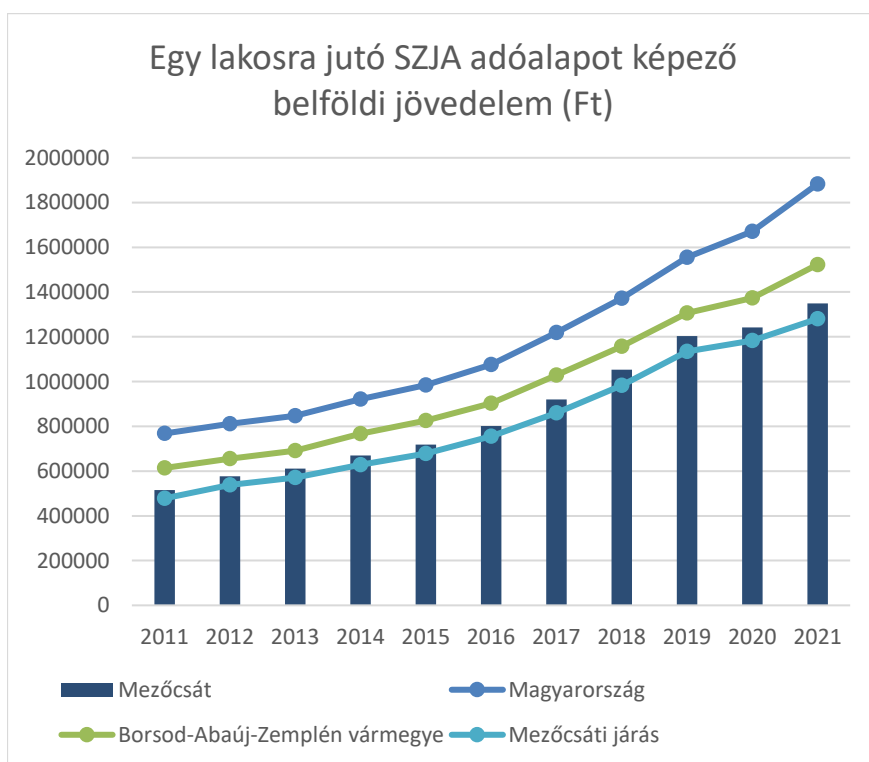
12. táblázat: Foglalkoztatottság alakulása, 2022 (%)
(forrás: KSH)

Mezőcsát 2022-ben a foglalkoztatottak száma 2485 fő volt, ami a lakosság 43,98%-át jelentette, ami hasonló a járási és a vármegyei arányokhoz és csak kicsit marad el az országos értéktől. A munkanélküliség ugyanekkor 4,83% volt, mely felülmúlta az országos és a vármegyei értéket is, de a járási arányokhoz képest nem kiugró. Ellátásban 2022-ben a település lakosságának 22,14%-a részesült, míg az országos, a vármegyei és a járási értékeknél is többen voltak (12,3%) eltartott státuszban Mezőcsát.

Az alábbi idősoros táblázatból jól látható, hogy az elmúlt 20 évben a foglalkoztatottság szempontjából jelentős fejlődésen ment keresztül a település, hiszen a foglalkoztatottak száma majdnem kétszeresére nőtt (2001-ben 24,41%, 2022-ben 43,98%), a munkanélküliek száma pedig kevesebb mint a felére csökkent (2001-ben 9,82%, 2022-ben 4,83%). Az ellátásban részesülő inaktív személyek számában is jelentős visszaesés volt megfigyelhető, számuk 2001 óta 13,04%-kal csökkent.

Foglalkoztatottság	2001		2011		2022	
	Száma (fő)	Megoszlás (%)	Száma (fő)	Megoszlás (%)	Száma (fő)	Megoszlás (%)
Foglalkoztatott	1596	24,41	1966	32,88	2485	43,98
Munkanélküli	642	9,82	591	9,88	273	4,83
Ellátásban részesülő inaktív	2300	35,18	1802	30,13	1251	22,14
Eltartott	597	9,13	599	10,01	695	12,30
15 évesnél fiatalabb személy	1402	21,45	1022	17,09	946	16,74

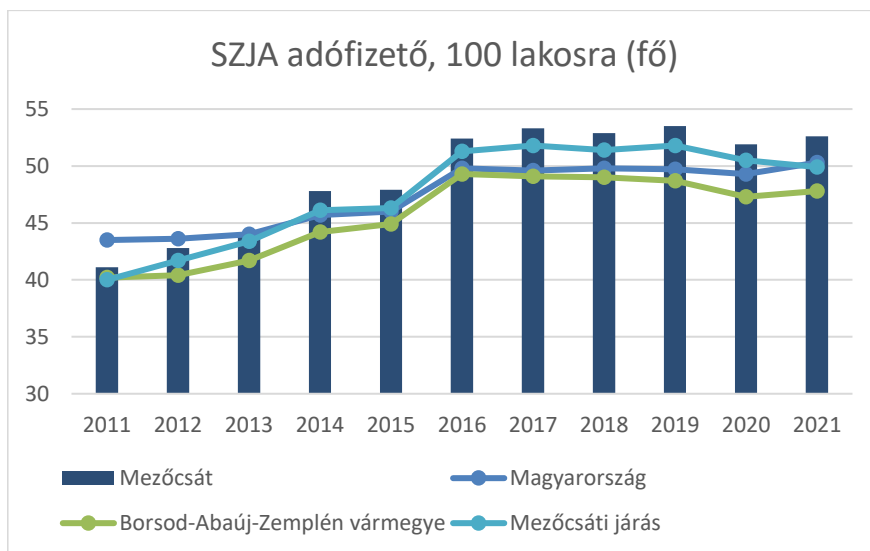
13. táblázat: Foglalkoztatottság Metőcsáton, 2001, 2011, 2022 (fő, %)
(forrás: KSH)

24. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (Ft)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem tekintetében Mezőcsát adatai érzéketesen kirajzolják az elmúlt 10 évben tapasztalható gazdasági konjunktúrát. Az egy főre jutó jövedelem aránya a járásban hasonlóan alakult, de elmaradt mind a vármegyei, mind az országos értékektől.

Az adófizetők aránya esetében (SZJA adófizető száma 100 lakosra) is hasonló trend mutatható ki az adatsorban, mint a járási, a vármegyei és az országos értékeknél. Az évtized elején a város tekintetben elmaradt az országos értékektől, de 2013-ra az összes területi szint hasonló értéken állt, 2021-re pedig Mezőcsátan jutott 100 lakosra a legtöbb adófizető (52,6 fő).

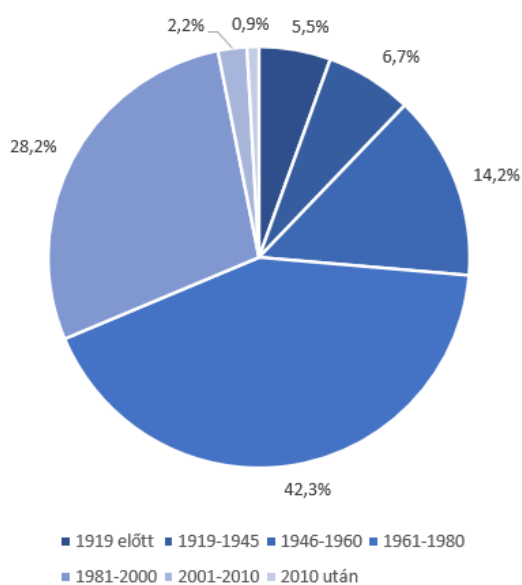

25. ábra: SZJA adófizető, 100 lakosra (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

1.6.1.9. Lakásállomány

A település népességének életminőségéről fontos információkat szolgáltatnak többek között a városi lakásállomány mennyiségi és minőségi összetétele is. Mezőcsát lakásállományáról legszabatosabb és legfrissebb információkkal a 2022. évi népszámlálási adatok szolgálnak. A felmérés kitért többek között az építmények építési időszakára, komfortfokozatukra, vezetékes internettel való ellátottságukra és fűtési módjukra is.

Mezőcsát lakásállományának építési ideje

26. ábra: A Mezőcsáti lakások építési ideje
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

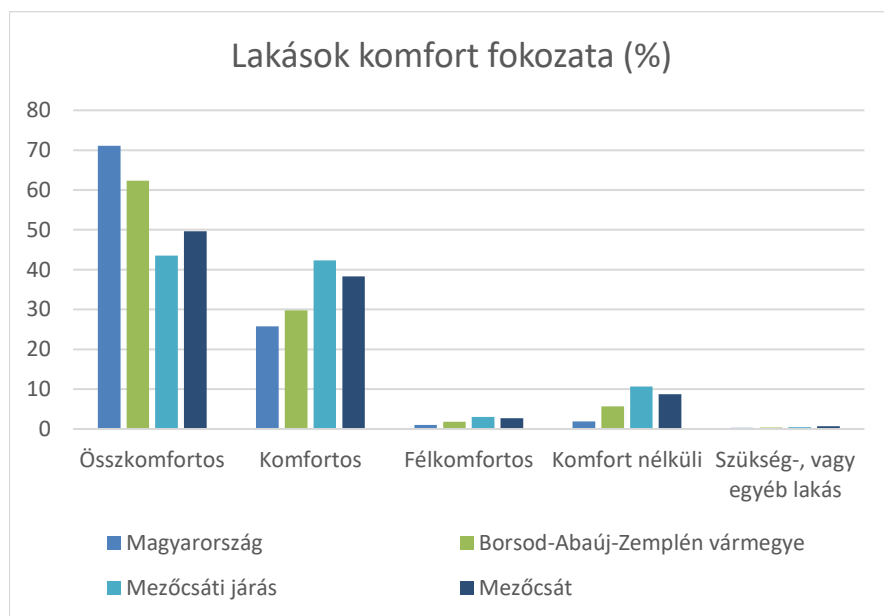
Mezőcsátan a legkisebb arányban a 2010 után épült lakások találhatók, a lakások kevesebb, mint 1 százaléka tartozik ide. 2001 és 2010 közt is csupán a lakások 2,2%-a épült a településen, míg a legtöbb lakás a városban 1961 és 1980 között épült, a lakások 42,3%-a. Az ezt követő időszakban szintén sok új lakással bővült a település, hiszen 1981-2000 közt 677 új lakásépült, ami a mai lakásállomány 28,2%-át teszi ki.

Mezőcsáton 2001-hez képest csökkent a lakásszám, azonban a lakások komfort fokozata jelentősen nőtt. Az összkomfortos lakások aránya 2022-re 13,4%-kal, a komfortosoké 2%-kal nőtt, a komfort nélküli lakások aránya pedig 26,6%-kal csökkent.

Lakás típusa	2001		2011		2022	
	Száma (db)	Megoszlás (%)	Száma (db)	Megoszlás (%)	Száma (db)	Megoszlás (%)
Összkomfortos	890	36,2	985	40,5	1 191	49,6
Komfortos	647	26,3	968	39,8	919	38,3
Félkomfortos	132	5,4	81	3,3	66	2,7
Komfort nélküli	671	27,3	391	16,1	209	8,7
Szükség- vagy egyéb lakás	121	4,9	9	0,4	16	0,7
Összes lakás	2 461	100	2 434	100	2 401	100

14. táblázat: Lakások komfortfokozata Metőcsáton, 2001, 2011, 2022 (db, %)

(forrás: KSH)

27. ábra: Lakások komfort fokozata (%)

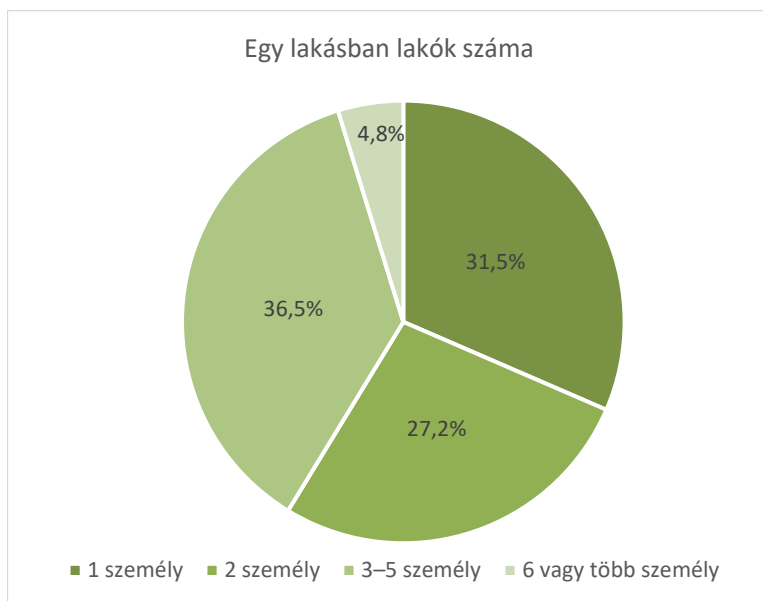
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

A 2022-es adatsorokból jól látható, hogy a fejlődés ellenére az összkomfortos lakások aránya Mezőcsáton és a járásban is még elmaradásban van az országos és a vármegyei értékekhez képest. Komfort nélküli lakásból BAZ vármegyében 3,8%-kal van, a Mezőcsáti járásban 8,8%-kal, Mezőcsáton pedig 6,8%-kal van több mint országos szinten.

A mezőcsáti lakások alapterületének több mint fele 60-100m² közt van. Viszonylag sok (21,1%) a 100-120m² közötti lakásméret, vagy a még ennél is nagyobb, de 40m² alatt alig a lakásállomány 2,3%-a helyezkedik el.

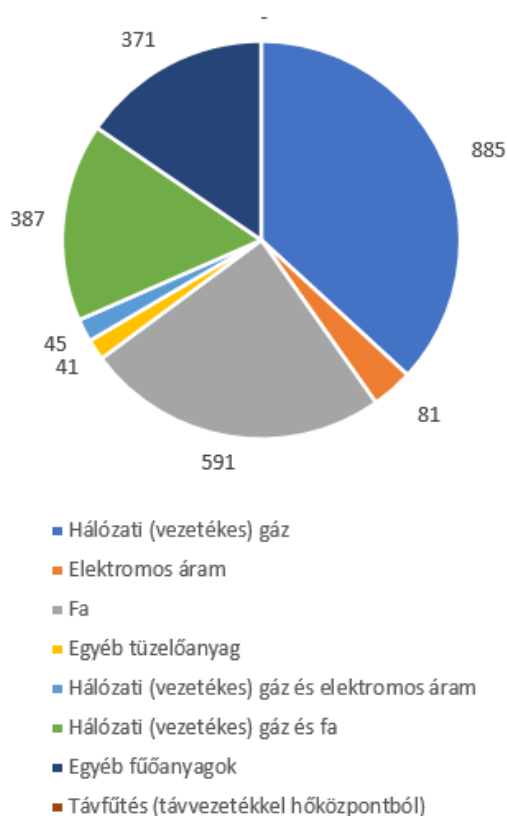
28. ábra: A mezőcsáti lakások alapterülete
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

29. ábra: Mezőcsátom egy lakásban lakók száma
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

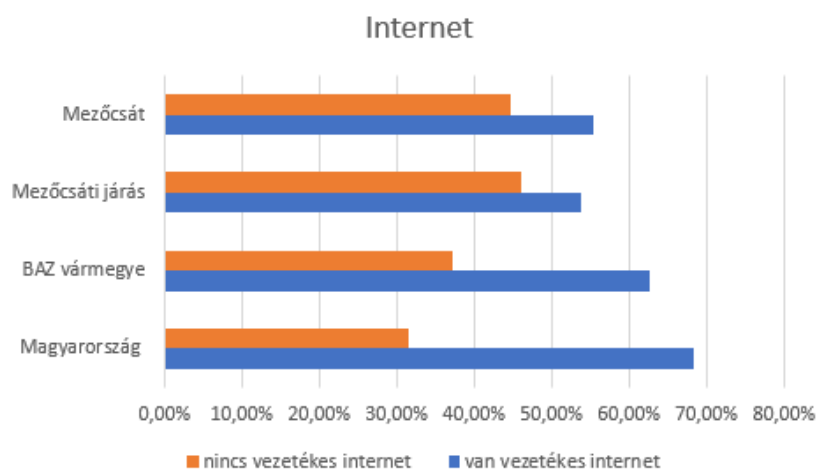
Az egy lakásban lakók számát vizsgálva megállapítható, hogy Mezőcsátom lakossága 36,5%-a 3-5 személlyel osztozik egy lakáson (az ingatlanban 3-5 fő él). A népesség 31,5%-a egyedül él, 27,2%-a pedig egy másik lakossal.

Mezőcsáti lakások fűtési módja

30. ábra: A mezőcsáti lakások fűtési módja
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

2022-ben a mezőcsáti lakások 55,27%-ában volt vezetékes internet. Ez az érték meghaladja a járási értéket 1,38%-kal, de a vármegyeitől 7,43%-kal, az országotól pedig 13,06%-kal marad el.

31. ábra: Internet elérhetőség
(forrás: KSH Népszámlálás 2022)

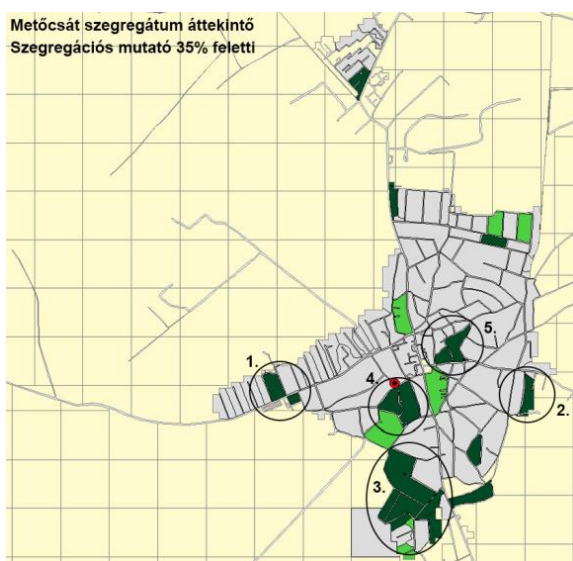
1.6.2. Térbeli-társadalmi rétegződések, konfliktusok, érdekviszonyok

Mezőcsát Önkormányzat Képviselő Testülete 117/2023. (VIII.15.) sz. Kt. határozattal döntött arról, hogy Mezőcsát város 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti településtervet készít, melynek kötelező része az anti-szegregációs program.

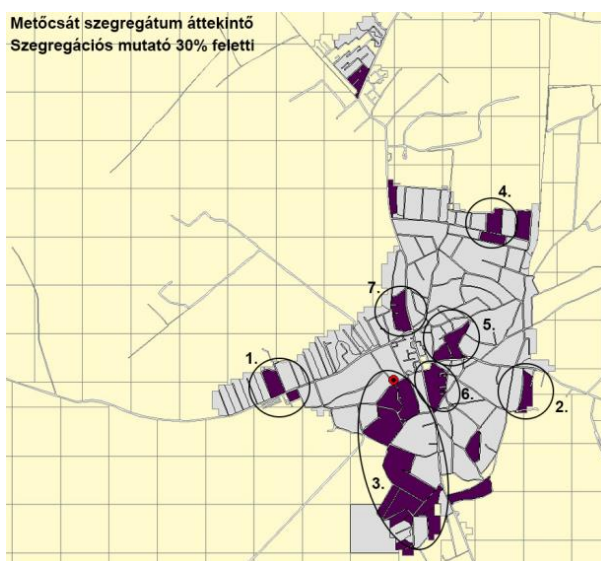
A KSH az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya alapján határolja le a szegregátum és veszélyeztetett területeket. A KSH módszertanában az érintett területen kiszámításra kerül a szegregációs mutató 30% és 35% feletti értéke. Míg az előbbi a veszélyeztetett területeket, addig az utóbbi a szegregátumokat jelöli.

A településtervben a szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett területek meghatározása a népszámlálás adatai, a KSH adatszolgáltatása alapján történik. Jelenleg a 2022-es népszámlálás szegregációs eredményei még nem állnak rendelkezésre, így a KSH 2011-es népszámlálás adataiban megjelölt területek bemutatása lehetséges.

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint Mezőcsát 5 szegregátumnak minősülő terület van – ahol a szegregációs mutató értéke 35% feletti – de a szegregátumok mellett kiterjedt a szegregációval veszélyeztetett terület is. Összesen 7 olyan terület került beazonosításra, ahol a szegregációs mutató értéke 30-34% közötti és a lakók száma meghaladja az 50 főt. Ezekre a területekre készül el az anti-szegregációs program a településfejlesztési terv részeként.

32. ábra: Mezőcsáti szegregátumok területe, 2011
(forrás: KSH adatszolgáltatás)

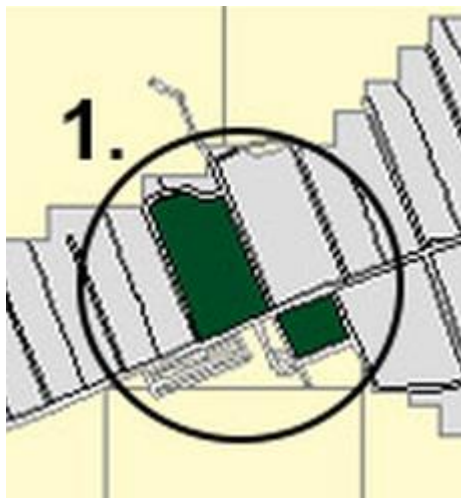

33. ábra: Mezőcsáti szegregátummal veszélyeztetett területek, 2011
(forrás: KSH adatszolgáltatás)

A város területén található 5 db szegregátum összlakossága mindösszesen 871 fő, a legnagyobb szegregátum is csak 405 fős, de 50 fős és 56 fős szegregátum is lehatárolásra került. A szegregátumok a város területén pontszerűen, a városi szövetben ágyazódva helyezkednek el, telepszerű területi szegregáltság nem jellemző a kialakult szegregátumokra. A 4. és 5. szegregátum a szűken vett városközpont határában helyezkedik el.

1.6.2.1. Szegregátumok

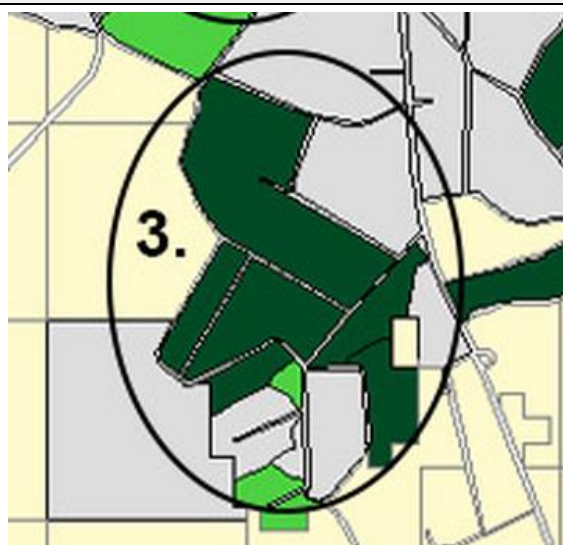
1. terület: Fenyő u. - Nyárfa u. - Kiss J. u. - Palóczy u. - belterületi határ

2. terület: Fenyő u. - Bocskai u. keleti oldala

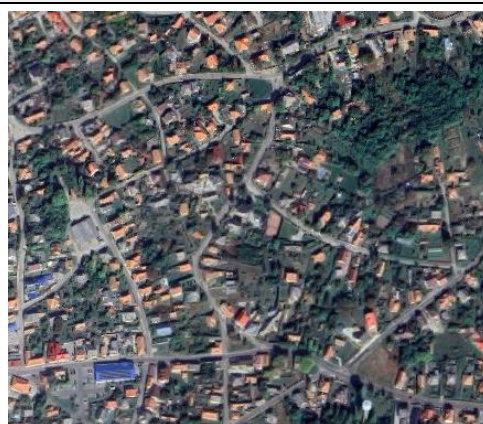
3. terület: Dimitrov u. déli oldala - Arad u. - Tisza u. - Munkácsy u. - Korona u. - Alkotmány u. keleti oldala a Dimitrov utcáig - Rét u. keleti oldala

4. terület: Szabadság u. - Pozsonyi u. - Mátyás u. - Petőfi u.

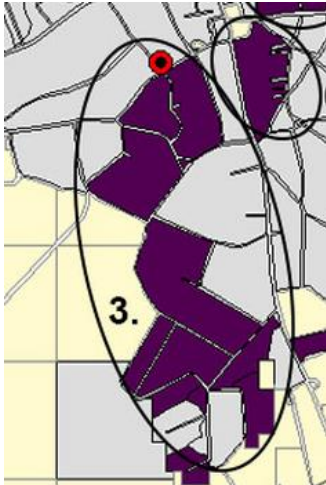
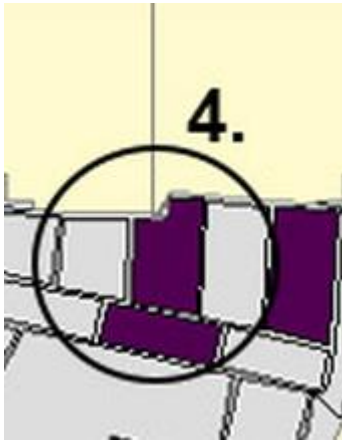
5. terület: Bajcsy-Zs. U. - Mohácsi u. - Berzsenyi u. - Gárdonyi G. u. - Csokonai u. - Hunyadi u.

Mutató megnevezése	Mezőcsát összesen	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
Lakónépesség száma	5980	56	50	405	230	130
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	17,1	19,6	28,0	27,2	23,9	16,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,9	42,9	62,0	64,9	57,0	55,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,0	37,5	10,0	7,9	19,1	27,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	30,9	45,8	61,3	68,8	56,5	45,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	9,0	7,1	0,0	2,7	5,8	11,2
Lakásállomány (db)	2434	22	17	120	77	59
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	19,8	22,7	47,1	42,5	33,8	18,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	49,1	70,8	61,3	69,2	67,9	59,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	21,3	41,7	41,9	53,2	47,3	40,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	47,6	27,6	37,5	29,1	30,8	38,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	46,2	72,0	43,8	50,4	54,5	63,3
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	6236					
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	50,2	54,5	75,0	77,8	68,2	41,9
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	57,2	67,9	52,0	69,9	64,3	61,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	23,1	38,9	50,0	33,6	46,3	38,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	10,4	27,8	20,8	18,0	20,7	16,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	16,7	22,7	43,8	39,1	32,9	14,9
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	9,1	12,5	9,1	6,8	2,1

15. táblázat: A szegregált területeket jellemző mutatók, 2011
(forrás: KSH adatszolgáltatás)

1.6.2.2. Szegregációval veszélyeztetett területek

1. terület = 1. szegregátum területe	
2. terület = 2. szegregátum területe	
3. terület: Dimitrov u. déli oldala - Arad u. - Tisza u. - Munkácsy u. mindkét oldala - Pozsonyi u. - Mátyás u. - Petőfi u. - Szabadság u. - Munkácsy u. - Korona u. - Alkotmány u. keleti oldala a Dimitrov utcáig - Rét u. keleti oldala	
	
4. terület: Vasút u. - névtelen u. - Munkács u. - Gólya u. - belterületi határ - Fecske u. - Munkács u. - névtelen u.	
	
5. terület = 5. szegregátum területe	
6. terület: Szent I. u. - Dobó u. - Muhi u. - Bacsó B. u. - Bajcsy-Zs. u. - Mátyás u.	

7. terület: Kiss J. u. - Kinizsi u. - Kossuth u.

Mutató megnevezése	Mezőcsát összesen	1. terület	2. terület	3. terület	4. terület	5. terület	6. terület	7. terület
Lakónépesség száma	5980	56	50	711	73	130	112	64
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	17,1	19,6	28,0	25,0	15,1	16,9	10,7	18,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,9	42,9	62,0	62,0	57,5	55,4	63,4	54,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,0	37,5	10,0	12,9	27,4	27,7	25,9	26,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	30,9	45,8	61,3	62,4	42,9	45,8	40,8	34,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	9,0	7,1	0,0	3,9	1,9	11,2	14,8	4,4
Lakásállomány (db)	2434	22	17	228	27	59	52	28
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	19,8	22,7	47,1	35,5	11,1	18,6	25,0	28,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	49,1	70,8	61,3	67,6	59,5	59,7	64,8	57,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	21,3	41,7	41,9	49,2	33,3	40,3	32,4	31,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	47,6	27,6	37,5	30,7	34,7	38,3	35,1	42,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	46,2	72,0	43,8	51,6	57,1	63,3	63,5	53,8
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	6236							
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	50,2	54,5	75,0	71,0	76,5	41,9	35,7	62,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	57,2	67,9	52,0	66,8	69,9	61,5	56,3	62,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	23,1	38,9	50,0	38,6	22,7	38,0	42,9	33,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	10,4	27,8	20,8	19,1	13,6	16,0	22,4	8,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	16,7	22,7	43,8	33,2	11,5	14,9	20,9	20,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	9,1	12,5	7,6	3,8	2,1	11,6	4,0

16. táblázat: A szegregációval veszélyeztetett területeket jellemző mutatók, 2011
(forrás: KSH adatszolgáltatás)

1.6.3. Települési identitást erősítő tényezők

1.6.3.1. Helyi kulturális és természeti értékekhez való kötődés, civil tevékenységek, térségi együttműködések

Mezőcsát szellemi öröksége részben a néphagyományokon, népművészen, másrészt a város híres szülöttein keresztül érhető tetten. Valószínűleg Mezőcsát szülött Csáti Demeter ferences szerzetes, aki 1526-ban versbe szedte a honfoglalás történetét, benne a fehérló mondáját. Mezőcsát legemblematisabb figurája a mezőcsáti Miska kancsó, melynek jellegzetessége a kígyósvirágos dísz. A mezőcsáti fazekasság a maga idejében meghatározó jelentőségű volt. A fazekasmesterek közül a legismertebb Rajczy Mihály, akinek munkái országos tekintélynek örvendtek.

Mezőcsát szülötte Kiss József (1843. november 30. – 1921. december 31.), aki ugyan csak 3 éves koráig élt a településen, mégis számos módon tiszteleg előtte a város. A híres zsidó származású költő, balladairó, a Hét című folyóirat szerkesztője volt. A város 1913-ban díszpolgárává is választotta.

Mezőcsát szülöttje volt segédtanító 1833-tól kezdve három évig a református lelkészcsaládban született Egressy Béni (1814. április 21. – 1851. július 17.), a Szózat megzenésítője, valamint Mezőcsát szülöttje 1970-ben Kálloy Molnár Péter színész, költő, műfordító, rendező, énekes.

A város kulturális öröksége számos figyelemre méltó elemet tartalmaz. A település országosan védett műemléke:

- Mezőcsát, Mátyás u. 37. – Népi lakóház
- Mezőcsát, Damjanich utca - Zsinagóga

A Keselyűhalmon található, eklektikus stílusban, 1889-ben felépített, ma erősen pusztuló Dobozy kastély, 2015-ig szintén országosan védett műemlék volt, azonban a kastély és környezete oly mértékben lepusztult, hogy a védettségét megszüntették (a Miniszterelnökséget vezető miniszter 5/2015.(II.2.) MvM rendelete egyes ingatlanok műemléki védettségének megszüntetéséről 17. §-a szerint: „Az Országos Műemléki Felügyelőség 13734/1983. számú határozatával védetté nyilvánított, Mezőcsát (Borsod-Abaúj-Zemplén megye), a telekalakításokat követően a 0401/1, 0401/3, 0401/4, 0401/5 és a 0401/6 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanok műemléki védettségét – tekintettel arra, hogy a védelem alapját képező értékeiket (Dobozy-kastély) helyreállíthatatlanul elvesztették – megszüntetem.”)

Jelenleg Mezőcsát két tájház működik. A Mátyás király út 37. szám alatt található tájház korhűen mutatja be az adott kor életének használati tárgyait, mindennapjait. A tájház otthont ad a nyár egyik hagyományörző rendezvényének is a Csáti Menyegzőnek. A Hunyadi út 8. szám alatt található tájházban őrzik a helyi fazekasság összegyűjtött emlékeit, valamint a 19. század és a századelő használati és dísz tárgyait. Az épületben helyet kapott egy világító-eszköz gyűjtemény is.

Mezőcsát épített látnivalói közé tartoznak a köztéri emlékművek, melyek az I. és II. világháború mezőcsáti áldozatai, valamint a magyar forradalmak előtt tisztelegnek.

Az épített örökség, illetve múzeumok mellett kiemelendők a turisztikai termékekbe építhető néphagyományok. A város egykor neves fazekas központ volt. A város népi hagyományörzői közül említést érdemel a jelentős ismertségnek örvendő Mezőcsát Népi Együttes (néptánc) és a Mezőcsáti Citerazenekar is.

Mezőcsát emblematikus rendezvénye az először hivatalosan 1989-ben megrendezett lovasverseny. 2006-ig vármegyei, járásközponti és regionális versenyfordulóként funkcionáló, három napos lovas napokat szerveztek a településen (díjugratás, fogathajtás stb.). Volt olyan lovas rendezvény, ahol 40 hajtó (összesen több mint 100 versenyző) szerepelt. 2007-től egy napos, kistérségi léptékű rendezvénné vált (fő finanszírozója napjainkban a város). A zsugorodás részbeni oka az állategészségügyi előírások és licencek szigorításában keresendő, mely a hobbihajtók eltűnésével járt. Ma belépő nélküli meghívásos

versenyként szervezik, főként családtagok, a térség településeiről érkező tiszteletmeghívottak, és fanatikuskok alkotják a törzsközöniséget.

A közösségi ház hagyományos programjai közé tartozik a februárban megrendezésre kerülő Csáti Borverseny kulturális rendezvénysorozata, melynek állandó eleme az évente megszervezett Dalostalálkozó. Említésre érdemes rendezvények a Mezőcsát és környéke Önkéntes Tűzoltó Egyesület rendszeresen megszervezett hagyományőrző bemutatói, valamint Tűzoltó Báljai is. A település kulturális kínálatát bővíti a Mezőcsáton élő képzőművészek, valamint a Kék Lagúna mazsorett csoport, amely nemzetközi versenyeken is sikerrel szerepelt. Végül, a kulturális kínálatot színesíti (kulturális csere) a németországi Worbis városával fenntartott testvérvárosi kapcsolat is. A kulturális örökség témáján túl, a település látogatott rendezvényének számít a havonta megrendezett állat- és kirakodóvásár.

A város kulturális életét Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár szervezi. A Könyvtárban mintegy 42 000 kötet áll a látogatók rendelkezésére. A múlt értékeinek, hagyományainak megőrzése, ápolása mellett mindent meg kell tenni, hogy a város szellemi élete, kultúrája egyre gazdagodjon.

A város sportéletében meghatározó szerepe van a Sportegyesület működésének. A Városi Sportegyesület több szakosztállyal működik (íjász, labdarúgó, önvédelmi, autósport), amely a diákság soraiból kikerülő élsportot szolgálja. A területi koordinálást végző Diáksport Bizottságon kívül a városban egy Diáksport Egyesület (Általános Iskola) és egy Diák Sportkör működik.

A települési identitás kialakításában és erősítésében a civil szervezeteknek is meghatározó szerepe lehet, mivel ezek a helyi lakosok által életre hívott önkéntes szerveződések változatos tevékenységeiken keresztül hatékonyan segítik a közösség legkülönbözőbb igényeinek a kielégítését. Mezőcsáton számos civil szervezet működik, melyek jelentős része valamelyik intézménnyel áll kapcsolatban, illetve fontos szerepet tölt be a közösségi élet szervezésében, a rendezvények lebonyolításában.

A településen számos civil szervezet/alapítvány/sport szervezet is működik:

- Egészségügyi Szervezetek
 - „Nyitnikék” a Mezőcsát Napközi Otthonos Óvodáért Alapítvány
 - „Mezőcsát és Térsége Egészségügyéért” Közhasznú Alapítvány
 - HÁTTÉR Alapítvány
- Érdekképviselői Szervezetek
 - Borsodi Mezőség Gazdakör Egyesület
 - Mezőcsáti Közös Ipartestület
- Kulturális Szervezetek
 - Ázsiai Harcművész Szervezete Magyarország Egyesület
 - Mezőcsát Népművészeti Egyesület
 - Mezőcsát Kultúrájáért Alapítvány
 - „A mezőcsáti zsinagóga megmentéséért” Alapítvány
- Sport Szervezetek
 - Körzeti Labdarúgó Szövetség
 - Mezőcsát Városi Tömegsport Sportegyesület
 - Mezőcsáti Diáksport Egyesület
 - Mezőcsáti Hubertus Vadásztársaság
 - Postagalamb Sport Egyesület
 - Területi Horgász Egyesület
- Környezetvédelmi Szervezetek
 - Mezőcsát és Környéke Önkéntes Tűzoltó Egyesület
 - Mezőcsáti Polgárőr Egyesület
- Egyéb Szervezetek
 - „Mezőcsáti Általános Iskola Ifjúságáért” Alapítvány

- „Mezőcsáti Középiskolásokért” Alapítvány
- A Mezőcsáti Református Egyház Alapítványa
- Állattartó Gazdák Egyesülete
- Dél-Borsodi LEADER Egyesület
- Mezőcsáti Kistérség Községi Munkásainak Egyesülete

1.7. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

1.7.1. Intézmények listája

Intézmény megnevezése	Cím
Egészségügy	
Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központ	3450 Mezőcsát, Hősök tere 33.
Egyházak	
Mezőcsáti Református Egyházközség	3450 Mezőcsát, Hősök tere 8.
Művelődés, Kultúra, Szórakozás	
Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár	3450 Mezőcsát, Szent István út 21.
Tájház	3450 Mezőcsát, Hunyadi út 8.
Tájház	3450 Mezőcsát, Mátyás Király út 37
Oktatás	
Egressy Béni Általános és Alapfokú Művészeti Iskola	3450 Mezőcsát Szent István út 35.
Mezőcsáti Napocska Óvoda	3450 Mezőcsát, Hősök tere 15.
Dr. Enyedy Andor Református Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde	3450 Mezőcsát, Szent István u 1-2.
Miskolci Szakképzési Centrum Mezőcsáti Gimnázium és Szakképző Iskola	3450 Mezőcsát, Kossuth u. 12.
Szociális intézmények	
Mezőcsáti Kistérség Humánszolgáltató Központ	3450 Mezőcsát, Hősök tere 24.
Mezőcsáti Élelmezési Központ	3450 Mezőcsát, Szent István u. 3.
Hivatal	
Mezőcsáti Közös Önkormányzati Hivatal	3450 Mezőcsát, Hősök tere 1.
B.-A.-Z. vármegyei Kormányhivatal Mezőcsáti Járási Hivatal	3450 Mezőcsát, Szent István u. 26.
Mezőcsát Kistérség Többcélú Társulása	3450 Mezőcsát Hősök tere 24. sz.

17. táblázat: Mezőcsáti intézmények listája
(Forrás: Települési honlap (mezocsat.hu) alapján saját szerkesztés)

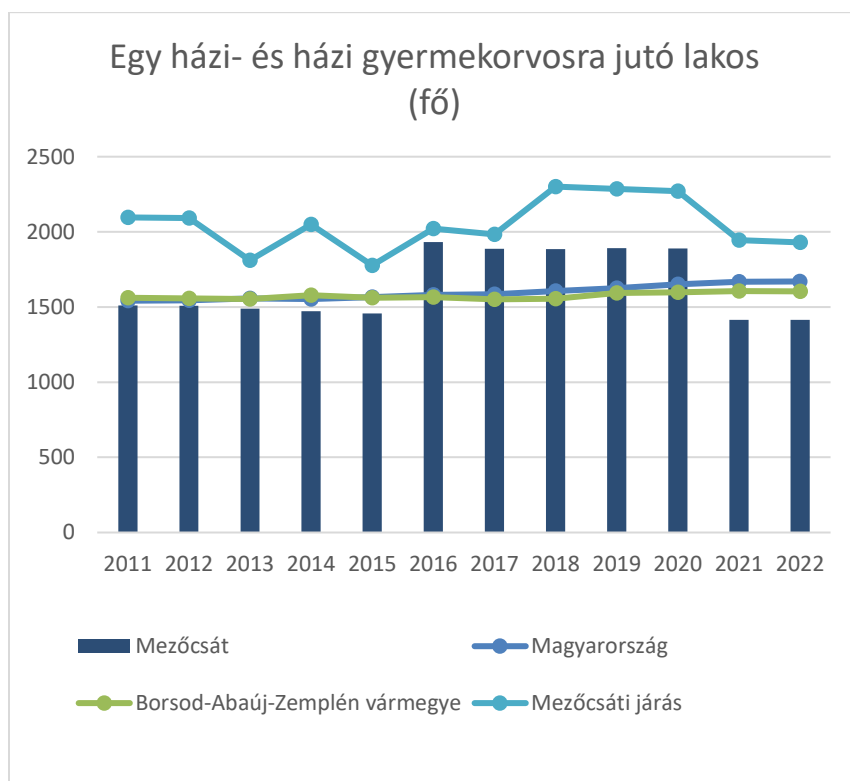
1.7.2. Humán közszolgáltatások

A humán közszolgáltatásokhoz tartozik az egészségügyi és a szociális ellátás, az oktatás, valamint a kultúra és a sport.

1.7.2.1. Egészségügy

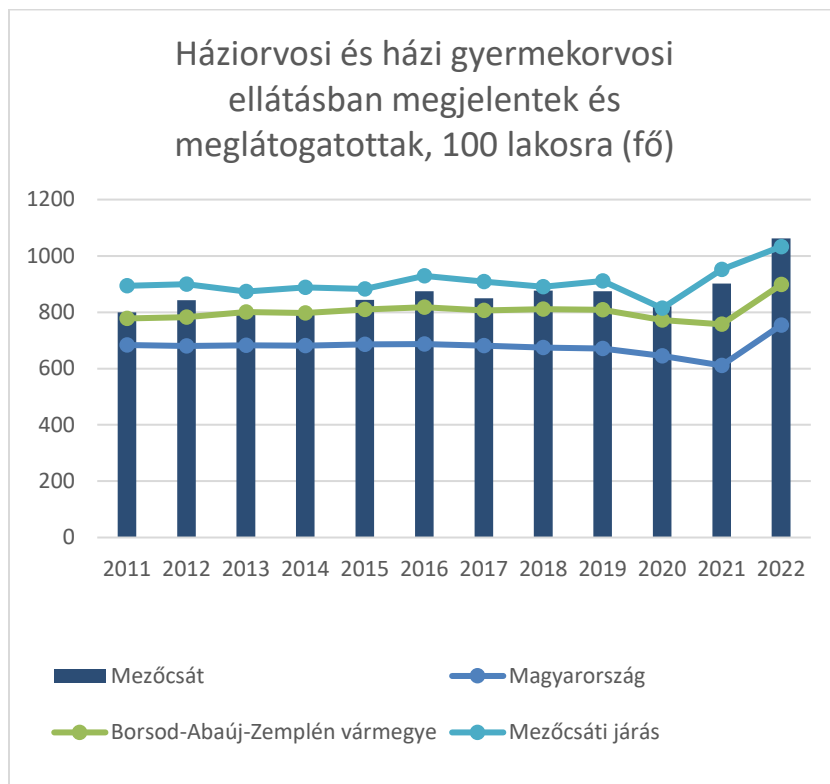
Mezőcsát az egészségügyi ellátás a Hősök tere 33. szám alatt felújított, Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központban biztosított. A Társaság fő tevékenységi köre az általános járóbeteg-ellátás és a szakrendelő működtetésén túl, az Ügyeleti Társulás településeiben biztosítani a központi ügyeleti szolgáltatást, valamint Mezőcsát város védőnői ellátását is.

Mezőcsát az egészségügyi alapellátást 3 háziorvosi és 1 házi gyermekorvosi praxis biztosítja. A fogászati alapellátást 2 fogorvos végzi, a településen emellett 3 védőnői körzet működik.

Mezőcsát az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2022-ben 1414 fő volt, mely kisebb leterheltséget mutat mint a járási, a vármegyei, vagy az országos szint. 2011-hez képest a településen dolgozó háziorvosok leterheltsége nem változott nagy mértékben, de 2016-2020 közt 30% több lakos jutott rájuk, ami járási szintet is jelentkezett. A mezőcsáti járásban 2011 óta folyamatosan nagyobb mértékű a háziorvosok leterheltsége, mint a járásközpontban.

34. ábra: egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma, 2011-2021 (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A háziorvosok betegforgalma, vagyis a rendelésen való megjelenések és a lakáson történő beteglátogatások száma 2011 és 2021 között ingadozva, de növekedett. Mind Mezőcsáton, mind a járásban, a vármegyében és országos szinten is kiugró növekedést mutatott a 2022-es év.

35. ábra: Háziorvosok száma és betegforgalmuk, 2011-2021 (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Az egészségügyi alapellátáson túl a Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központban az alábbi szakrendelések érhetőek el a területi ellátási kötelezettségének megfelelően 11 település lakosai számára (Mezőcsát, Ároktő, Gelej, Igrici, Hejőkürt, Hejőpapi, Mezőnagymihály, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszatarján):

- általános belgyógyászat
- általános sebészet
- általános csecsemő-és gyermekgyógyászat
- általános szülészeti-nőgyógyászat
- tüdőgyógyászat – tüdőgondozás
- általános szemészet
- általános bőrgyógyászat
- általános neurológia
- általános kardiológia
- ortopédia
- urológia
- fül-orr-gégészeti
- általános pszichiátria
- általános reumatológia
- általános laboratóriumi diagnosztika
- általános röntgendiagnosztika
- általános ultrahang diagnosztika
- fizio- és mozgásterápia
- gyógytorna
- gyögmasszázs

Az intézmény központi ügyeleti ellátást nyújt az Ügyeleti Társulásban szereplő településeken, azaz Mezőcsát, Ároktő, Gelej, Igrici, Hejőbába, Hejőkürt, Hejőpapi, Mezőnagymihály, Nemesbikk, Tiszakeszi, Tiszatarján területén.

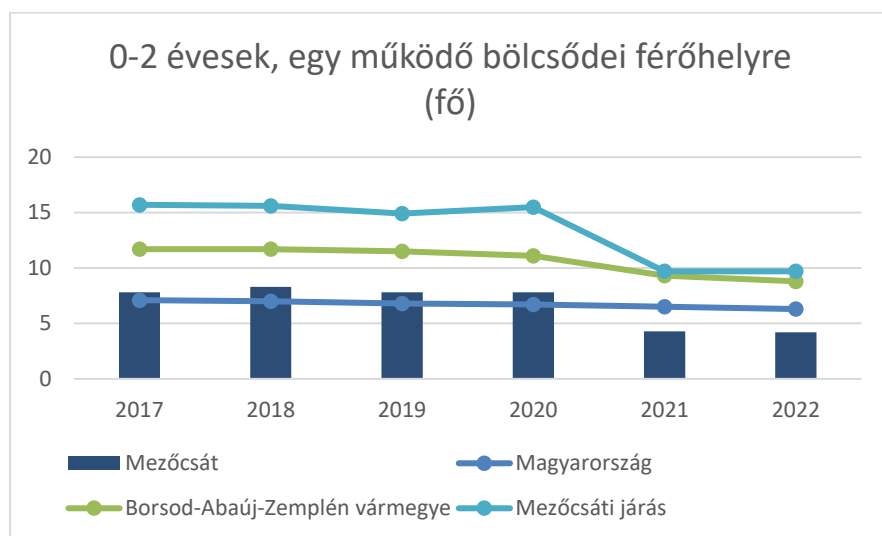
1.7.2.2. Szociális ellátás

A szociális ellátás intézményi háttere Mezőcsáton a bölcsődére, az Élmezési Központra és a Mezőcsáti Kistérség Humánszolgáltató Központjára épül.

A 2004-ben létrejött Mezőcsát Kistérség Többcélú Társulás hozta létre a Mezőcsáti Kistérség Humánszolgáltató Központot, mely ellátja kistérségi szinten a települési szociális alapszolgáltatásokat (családsegítés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat,

gyermekjóléti szolgálat, fogyatékosok nappali intézménye). A szolgáltatások a társulás kilenc településén (Ároktő, Gelej, Igrici, Mezőcsát, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszatarján, Tiszavalk) érhetők el.

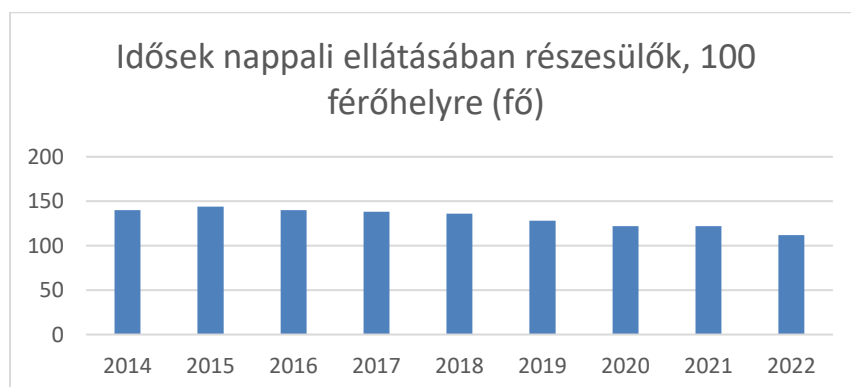
Mezőcsát 1 bölcsődét (két telephellyel) működtet az Önkormányzat, ahol 2010-ig a bölcsődei férőhelyek száma 10 db volt, mely kevésnek bizonyult. A 2010-ben, illetve 2011-ben történt bővülés következtében a férőhelyek száma 15, illetve 24-re nőtt. A Dr. Enyedy Andor Református Óvoda részeként megnyílt Református Bölcsőde 2011-ben került kialakításra, melyet a Mezőcsáti Református Egyházközség működtet. Tekintettel arra, hogy a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma évről évre növekszik, továbbá, hogy a településen működő bölcsődék így is 100%-os kihasználtsággal működtek, Mezőcsát igény mutatkozott a meglévő bölcsődei férőhelyek további bővítésére. 2022-ben Mezőcsát Város Önkormányzata sikeresen pályázott a Városi Bölcsőde új telephelyének létesítésére, ahol 1 új épület kerül megépítésre, 2 db 12-12 férőhelyes csoportszobával.

36. ábra: 0-2 évesek, egy működő bölcsődei férőhelyre 2017-2022 (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A férőhelykapacitások és igények folyamatos monitorozása következtében a bölcsődei férőhelyek tekintetében kedvezőnek mondható a helyzet Mezőcsát. Az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó 0-2 évesek aránya jóval az országos és a vármegyei szint alatt van.

Az idősok nappali ellátása személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatás. A Mezőcsáti Kistérségi Humánszolgáltató Központ látja el a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátása részben képes időskorúak napközbeni gondozását. A programok sokszínűsége biztosítja a szolgáltatást igénybevevők minél szélesebb körének aktivitását. Az idősok nappali ellátása a szolgáltatásban részesülő 200 fő időskorú nyugdíjas számára biztosítja a magas színvonalú szakmai ellátást az alábbi településeken: Mezőcsát, Tiszakeszi, Tiszatarján, Igrici, Hejőpapi, Ároktő.

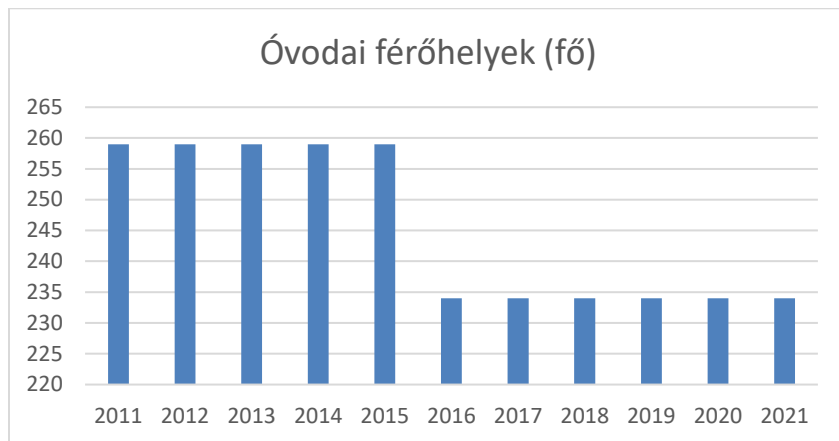
37. ábra: Idősok nappali ellátásában részesülők, 100 férőhelyre (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Az idősok nappali ellátásában részesülők száma 2015 óta folyamatosan csökken, de 100 férőhelyre még így is 112 fő jutott 2022-ben. Ez az érték meghaladja a járási (99,5 fő), a vármegyei (95,1 fő) és az országos (96,5 fő) értéket is.

Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény nincs Mezőcsát. Bentlakásos Idősek otthona Tiszavalkon működik legközelebb.

1.7.2.3. Oktatás

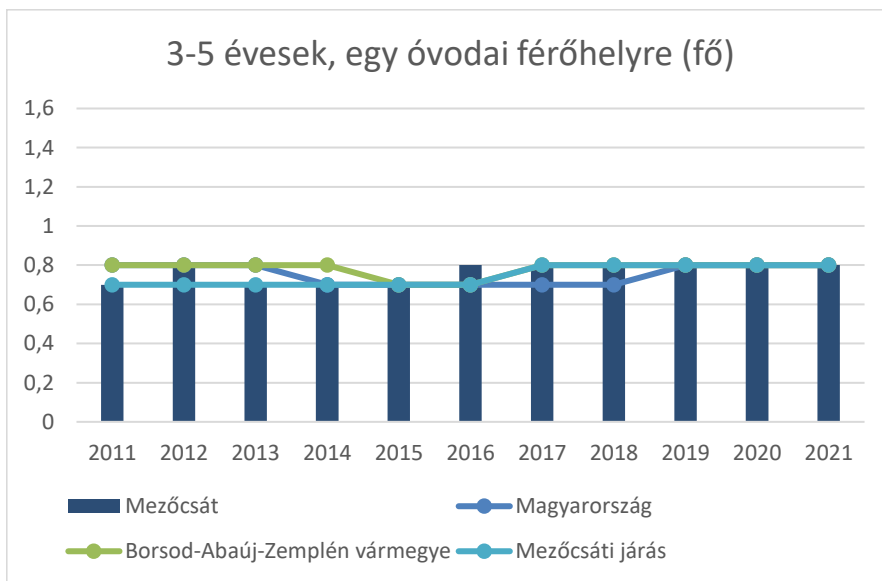
A városban az Önkormányzat működteti a Mezőcsáti Napocska Óvodát, mely két telephelyen, a Hősök tere 15. szám alatt és az Árpád út 6. szám alatt látja el feladatait. A városi óvodák mellett 2004-ben kezdte meg működését a Dr. Enyedy Andor Református Óvoda a településen.

Mezőcsátban az óvodai férőhelyek száma 2011-2015 között 259 fő volt, 2016-ban a férőhelyek száma 234-re csökkent.

38. ábra: Óvodai férőhelyek (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

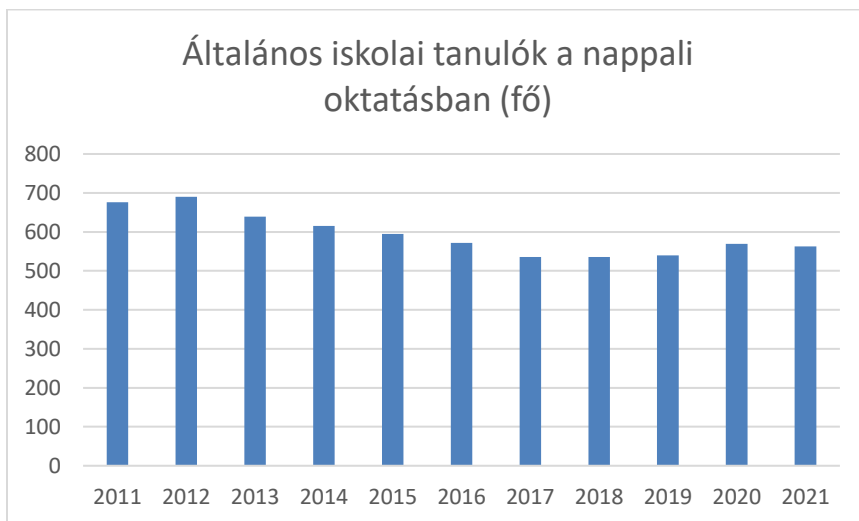
Az egy óvodai férőhelyre jutó gyermekek száma 0,7-0,8 közt ingadozik, ezen értékek értelmében a férőhelyek nem maximális kihasználtság alatt futnak. Az egy férőhelyre jutó 3-5 évesek aránya megegyezik az országos, a vármegyei és a járási értékekkel.

39. ábra: 3-5 évesek, egy óvodai férőhelyre (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Mezőcsátban két általános iskola és egy gimnázium található. Felsőfokú oktatás nem működik a településen.

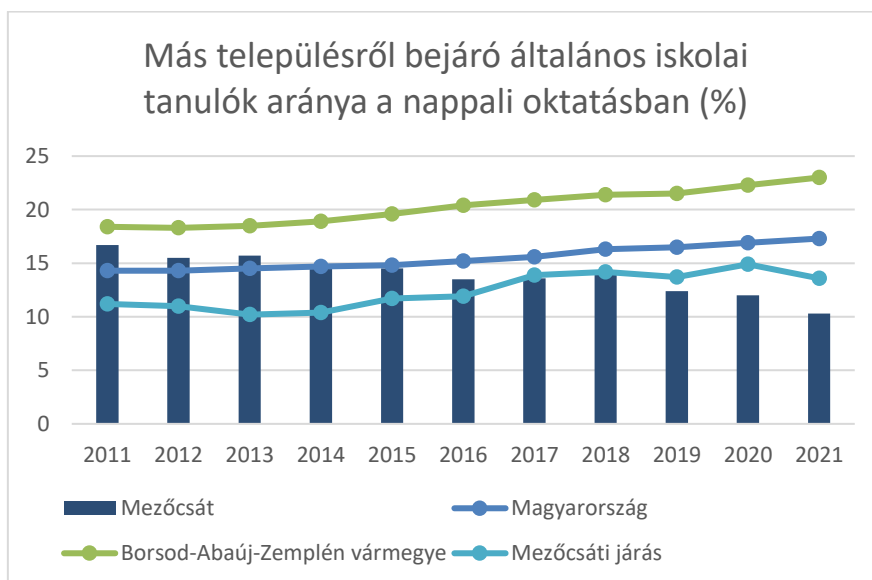
Az Egressy Béni Általános és Alapfokú Művészeti Iskola a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Mezőkövesdi Tankerületéhez tartozik, míg a Dr. Enyedy Andor Református Általános Iskola fenntartója a Mezőcsáti Református Egyházközség.

40. ábra: Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

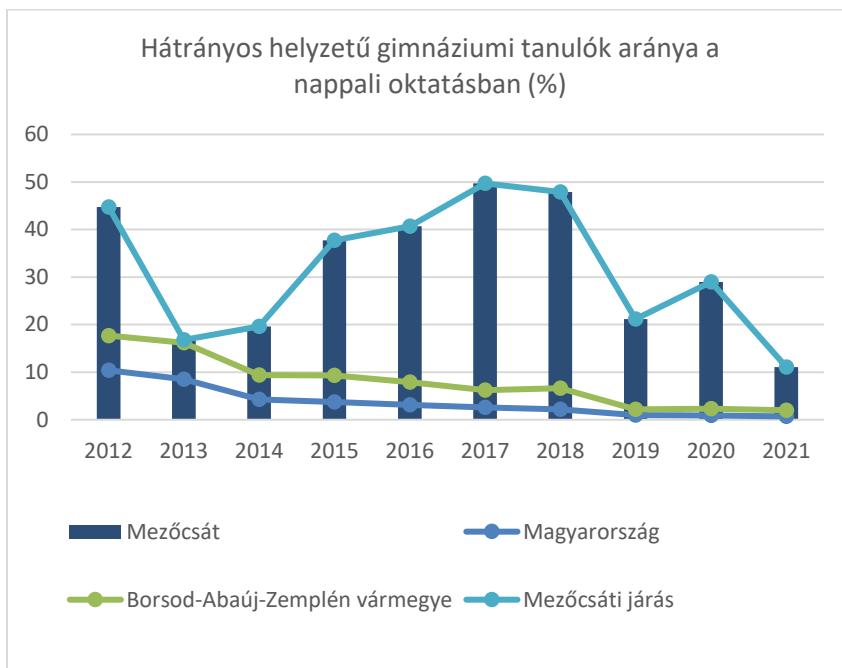
Az általános iskolások létszáma Mezőcsáton 2012-2017 közt folyamatos csökkenést mutatott, 2018-tól azonban növekedésnek indult. 2021-ben a nappali oktatásban tanuló általános iskolások száma 563 fő volt összesen a település két iskolájában. Ez az általános iskolai átlag tanulólétszám (281,5 fő) bőven meghaladta az országos (198,6), a vármegyei (165,5 fő), és járási (126,2 fő) átlagot is.

A Mezőcsátra más településekről bejáró tanulók aránya 10,3%. Ez az arány 2011 óta hullámzóan, de csökkenést mutatott az évek során (2011-ben 16,7% volt). 2019 óta a Mezőcsáti járásban, BAZ vármegyében és országosan is magasabb volt a más településekről bejáró tanulók aránya a nappali oktatásban, mint Mezőcsáton.

41. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Mezőcsáton egy középfokú oktatási intézmény működik. A Miskolci Szakképzési Centrum Mezőcsáti Gimnázium és Szakképző Iskola a korábbi ÁMK Kiss József Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, a Mezőcsáti Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, majd pedig a Tiszaújvárosi Eötvös József Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium Mezőcsáti Tagintézményének a már ismert fenntartóváltások miatti megszűnésének eredményeként, 2017 augusztus 1-től jött létre. Az intézmény a Mezőcsáti járás egyetlen középiskolájaként biztosítja a Mezőcsát város és vonzáskörzetében élő, helyben tanulni vágyó tehetséges tanulók főiskolai vagy egyetemi tanulmányokra való felkészítését. Ugyanakkor felvállalja a térségben élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok nevelését és oktatását is. 2017-ben beindult a szakképzés is, azóta az itt tanulók a gimnáziumi képzés mellett többféle szakma közül (gépi és CNC forgácsoló; gyermek- és ifjúsági felügyelő; hegesztő; kisgyermekgondozó, -nevelő; pék; turisztikai technikus; villanyszerelő) választhatnak, ha szakmunkás bizonyítványt szeretnének szerezni.

42. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók aránya Mezőcsátban az elmúlt 10 évben – a középiskola sorozatos átalakulása miatt – nagy ingadozást mutatott. Míg az országos és a vármegyei arány 2012 óta folyamatos csökkenést mutatott, addig Mezőcsátban (és mivel a járásban egyetlen középiskolaként működik a mezőcsáti középiskola, így a járásban is) a 2013-as visszaesést követően 2015-2018 között kiugróan magas értéket mutatott (37,7-49,7%), majd 2021-re 11,1%-ra esett vissza, ami így is többszöröse az országos (0,7%) és a vármegyei (2%) aránynak.

1.7.2.4. Kultúra és sport

A település életét színesítik a város társadalmi-kulturális értékei és az erre építő rendezvények, a civil szervezetek tevékenységei, a város környékének természeti értékei és a turisztikai lehetőségek, illetve a helyi média jelenléte.

A városi kulturális élet központja a Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár. A korábban két intézményként működő Járási Kultúrotthon és Könyvtárat 1981-ben vonták össze. A közösségi ház gyermek és ifjúsági rendezvényeket, kiállításokat, a felnőtt lakosságnak művelődési, szórakoztató, kulturális és ismeretterjesztő programokat, városi ünnepeket szervez, valamint a nyugdíjas klub is itt tartja találkozóit. Az intézmény művészeti csoportjai, közösségei nem csak a város rendezvényeinek kedvelt szereplői, a városkörnyéken is rendszeren fellépnek. Az Egressy Béni Vegyeskórus gyakran szerepel énekkari találkozók, a Csáti Nyár rendezvénysorozat része az évente megszervezett Dalostalálkozó is. A Mezőcsát Citerazenekar a helyi rendezvényeken kívül rendszeresen részt vesz citerazenekari találkozók és a vármegye rangosabb eseményein.

Mezőcsát kulturális öröksége részben a néphagyományokon és a népművészetben érhető tetten, melyet a településen működő két tájház mutat be. A Mátyás király út 37. szám alatt található tájház egy 1883-ban épült kismesesi ház, ahol a tisztaszoba, konyha és hátsószoba korhűen mutatja be az adott kor életének használati tárgyait, mindennapjait. A Hunyadi út 8. szám alatt található tájházban parasztszoba, pítvar, kamra szolgál az helyi fazekasság összegyűjtött emlékeinek, a régi használati és dísz tárgyak kiállítására, valamint a 19. század és a századelő hangulatának visszaadására. A magyar népi fazekasművészet egykori jelentős központja volt Mezőcsát. Itt készítették az állat és ember alakú butykosokat, amelyek messze földön híressé váltak a vásároló fazekasok révén.

A mezőcsáti családi hangulatú termálvizes strandfürdő 5,5 hektár parkosított területen található. A Mezőcsáti Termálfürdő területén 4 medence (az egyik fedett) várja a fürdőzőket.

Mezőcsát emblemikus rendezvénye az először hivatalosan 1989-ben megrendezett lovasverseny.

A város sportéletében meghatározó szerepe van a Mezőcsát Városi Tömegsport Sportegyesület (VTSE) működésének. A Városi Sportegyesület több szakosztállyal működik (íjászat, labdarúgás, önvédelem, autósport), amely a diákság soraiból kikerülő élsportot szolgálja. A területi koordinálást végző Körzeti Diáksport Bizottságon kívül a városban egy Diáksport Egyesület (DSE) és egy Diák Sportkör (DSK) működik.

1.7.3. Esélyegyenlőség biztosítása

A város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 14/2023. (I. 31.) számú határozatával fogadta el Mezőcsát Város Önkormányzata 2023-2027 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az Önkormányzat az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végezte. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmazták, különös figyelmet fordítva a:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.) előírásaira.

Az Ebktv-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következő felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

- EU 2020 stratégia,
- Nemzeti Reform Program,
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia,
- „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia,
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

A települési esélyegyenlőség megteremtésében és biztosításában a HEP a következő célcsoportokat nevezi meg, a fontosabb célok és tervek bemutatásán keresztül:

- **A mélyszegénységben élők és a romák**
 - jövedelmi és vagyoni helyzet
 - foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció
 - pénzübeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások
 - lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció
 - telepek, szegregátumok helyzete
 - egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés
 - közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása
 - a roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

fejlesztési lehetőségek: közmunkaprogramba való bevonás, munkahelyteremtést ösztönző pályázati források, szegregáció megszüntetését célzó pályázati források

- **A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység**

- a gyermekek helyzetének általános jellemzői
- szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége
- hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékosággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékosággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

fejlesztési lehetőségek: szünidei programok megvalósítása, szegregáció megszüntetését célzó pályázati források, ösztöndíj programok, életpályák bemutatása

- **A nők helyzete, esélyegyenlősége**

- a nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége
- a munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások
- családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe
- nőket érő erőszak, családon belüli erőszak
- krízishelyzetben igénybevehető szolgáltatások
- nők szerepe a helyi közéletben
- a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

fejlesztési lehetőségek: képzési programok körének szélesítése, tájékoztatás a lehetőségekről, szegregáció megszüntetését célzó pályázati források, célzó pályázati források bevonása

- **Az idősek helyzete, esélyegyenlősége**

- az időskorú népesség főbb jellemzői
- az idősek munkaerő-piaci helyzete
- a közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés
- az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

fejlesztési lehetőségek: prevenció, programok szervezése pályázati forrás felhasználásával, képzés szervezése pályázati forrás felhasználásával

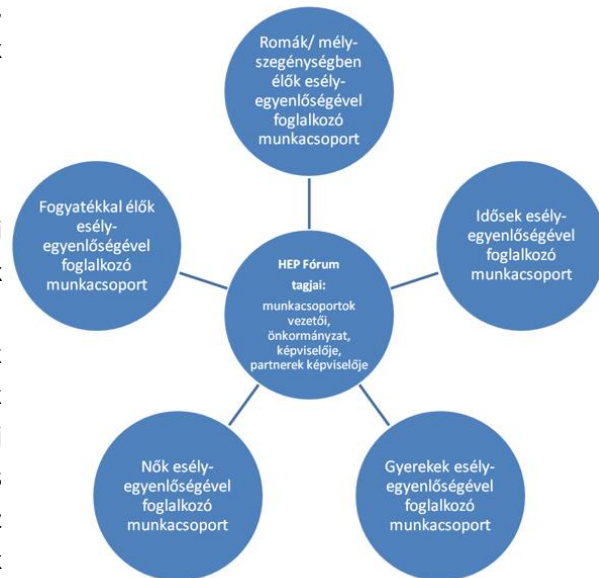
- **A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége**

- a települések fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái
- fogyatékkal élő személyek pénzületi és természetbeni ellátása, kedvezményei
- a közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi életgyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés
- fogyatékosággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen
- fogyatékosággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

fejlesztési lehetőségek: pályázati források keresése az akadálymentesítés elvégzésére

A Program minden célt szabatosan megfogalmaz, a feltárt problémák leírásával, a célok megfogalmazásával, a tevékenységekkel, résztvevőkkel, partnerekkel, felelősökkel, határidőkkel együtt.

Az Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzésére HEP Fórumot hozott létre. E fórum feladata a HEP Intézkedési tervében (IT) leírtak megvalósulásának figyelemmel kísérése, a célok megvalósulásának segítése, esetleges új beavatkozások megfogalmazása, a szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák megvitatása, az elért célok publikálása, nyilvánosság elé tárása. A fórumban öt különböző munkacsoport dolgozik, az öt célcsoportnak megfelelően.

43. ábra: HEP Fórum szervezeti egysége
(forrás: HEP 2023-2027)

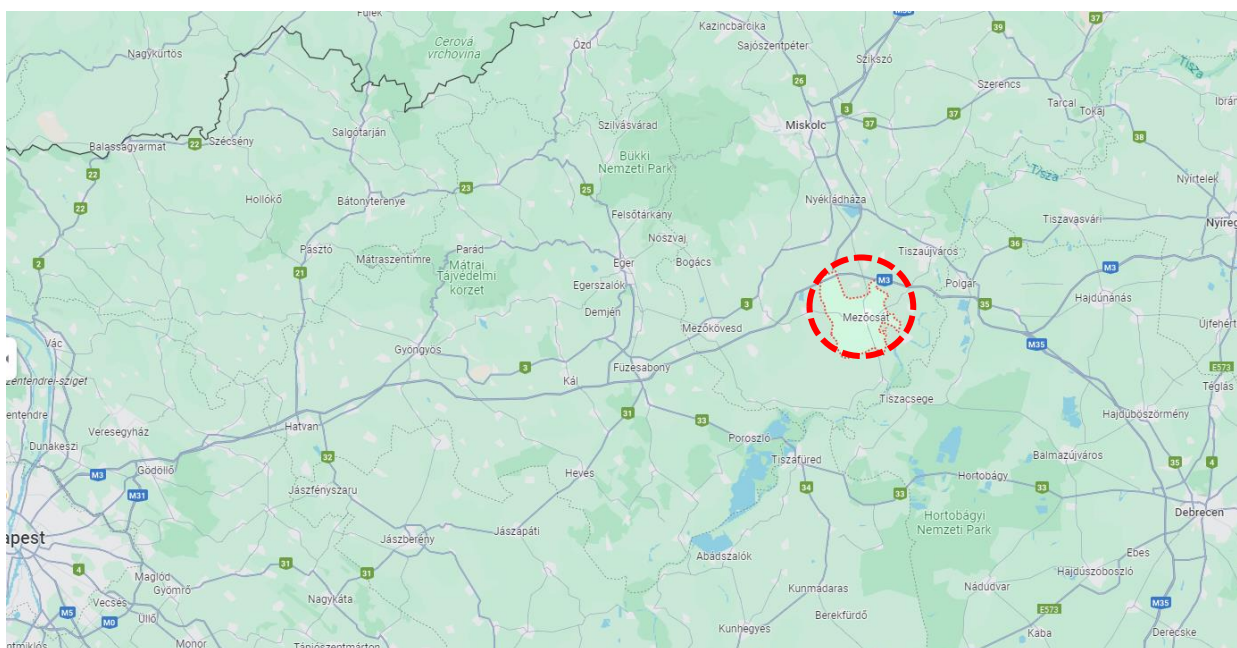
1.8. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.8.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

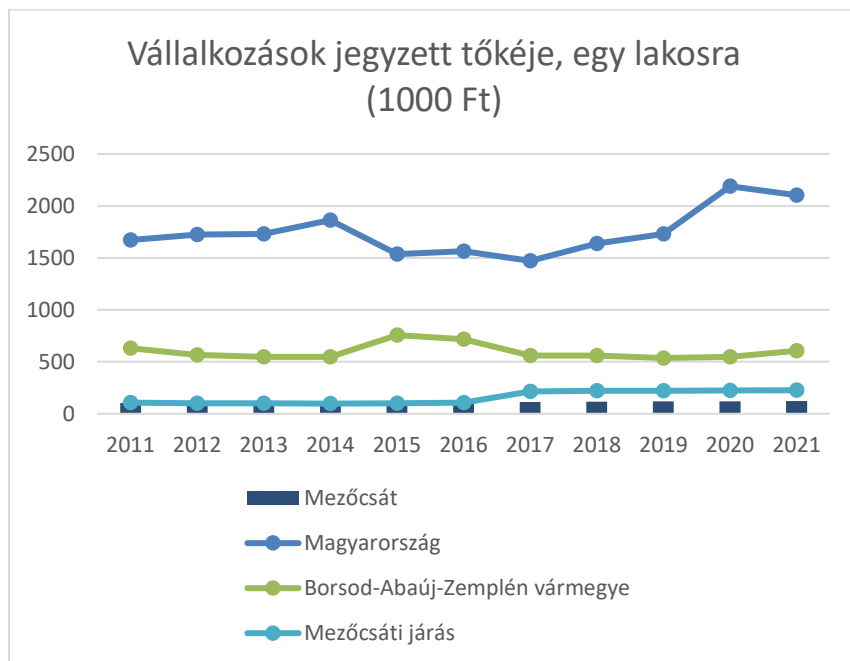
Mezőcsát Észak-Magyarországon, az Alföld szélén, a dél-borsodi mezőségen helyezkedik el. Kiváló mezőgazdasági termőhelyekkel rendelkezik, a helyben feltörő termásvíz és a Tisza közelsége jó turisztikai adottságokat biztosít. A népművészet és a kereskedelem is hagyományokkal rendelkezik. Iparosodása visszafogott volt az elmúlt évtizedekben. 5657 fős (2023. 01. 01.). népességszámával a Mezőcsáti járás legnépesebb települése és egyetlen városa.

A település gazdasági élete számára az egyre nehezedő közegben is biztos működési feltételeket nyújt a település infrastruktúrája és kedvező közlekedési feltételrendszere. A város határának északi részén húzódik Miskolc irányában az M30 és a Nyíregyháza Debrecen irányban futó M3 autópálya. A településen halad át a 3307 számú országos alsóbb rendű közút.

2007 óta a 88-as számú Nyékládháza-Mezőcsát közötti vasúti szárnyvonalon szünetel a személyszállítás, azonban teherforgalom lebonyolítható a szakaszon. A Tisza folyó 8-10 km-re folyik a várostól. Mezőcsát a dél-borsodi térség életében meghatározó szerepet játszott és fontos játszik jelenleg is – ennek történelmi aspektusú bemutatására külön is sor kerül. Mezőcsát Magyarország térszerkezetében a Közép-Tisza vidékén elhelyezkedő ún. „belső periferia” részét képezi, annak északi peremén található.

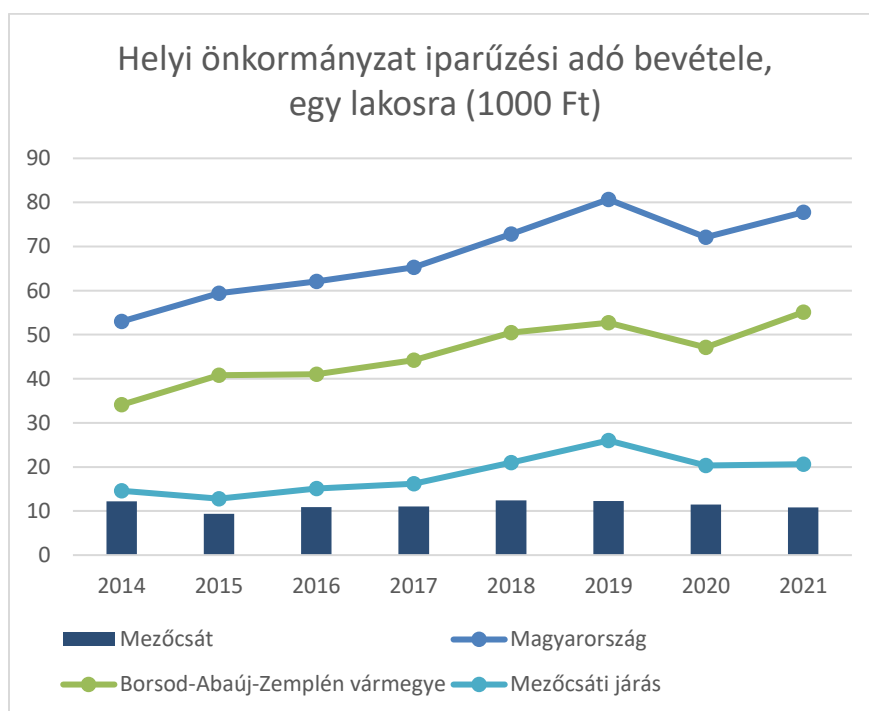
44. ábra: Mezőcsát elhelyezkedése
(forrás: maps.google.com)

45. ábra: Vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra (1000 Ft)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje tekintetében a vármegyei és országos tendenciák kisebb ingadozást mutatnak, Mezőcsáton azonban stagnálás volt jellemző az elmúlt évtizedben. A település adatai 2016-ig közelítették meg a járás értékeit, de minden évben jelentősen az országos és a vármegyei értékek alatt maradtak.

A helyi iparűzési adó (HIPA) mértékét minden esetben a település önkormányzata határozhatja meg, 0,00-2,00 %-os intervallumban, melynek alapja a vállalkozások nettó árbevétele (különböző egyéb levonások után). Mezőcsát városban a HIPA mértéke 1,8 %-os.

46. ábra: Helyi önkormányzat iparűzési adóbevétele, egy lakosra (1000 Ft)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

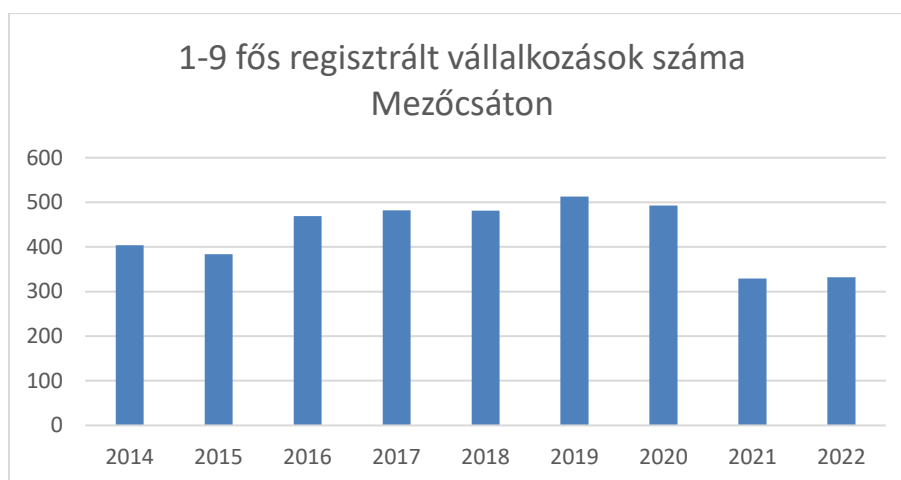
Az egy lakosra jutó HIPA Mezőcsáton a magyarországi, a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei és a Mezőcsáti járási átlagnál is alacsonyabb. 2021-ben 10.800 Ft volt.

A Mezőcsáti járásban a Helyi iparűzési adó bevétel szempontjából Hejőpapi és Gelej emelkedik ki, Mezőcsátnál kisebb értékekkel csak Ároktő és Tiszadorogma rendelkezik. A településen az ipar, a nagyvállalkozások aránya nem jelentős, de az újonnan kiépítésre kerülő ipari park jelentős fejlődési potenciált hordoz magában a területet illetően.

Város	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ároktő	2,6	3,5	3,1	3,2	3,6	5,6	0,9	4,2
Gelej	42,3	35	43,2	62,4	66,7	66,1	53,3	48,6
Hejőpapi	33,7	38,1	46,7	38	80,4	138,1	84,7	91,2
Igric	12,2	12	15,6	24,1	26,1	27,7	30,8	31
Mezőcsát	12,2	9,4	10,9	11	12,4	12,3	11,5	10,8
Tiszadorogma	3,6	4,3	4,6	3,7	7,3	14,3	9,5	7,1
Tiszakeszi	17,9	12,6	14,8	15,2	17,4	17	15,3	15,6
Tiszatarján	5,7	8,3	7,7	9,1	9,4	12,2	12	12,9

18. táblázat: Az egy főre jutó helyi iparüzési adó (HIPA) bevételei 2014-2021 között (1000 Ft)

(forrás: KSH)

47. ábra: Regisztrált vállalkozások száma (1-9 fős) Mezőcsát

(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Mezőcsát a regisztrált vállalkozások arányában jelentős túlsúlyt mutat az 1-9 fős vállalkozások aránya (95% feletti). 2014 óta számuk hullámzó, a legmagasabb 2019-ben volt, ekkor több mint 500 1-9 fős vállalkozást regisztráltak a településen. 2021-ben számuk 329-re csökkent, melyhez képest 2022-re kissé növekedett a számuk.

A 10-19 fős létszámú regisztrált vállalkozás található meg második legnagyobb arányban a településen, számuk 2014 óta hullámzik, de folyamatosan 10 alatt volt, csakúgy, mint a 20-49 fős közöttiek. 50-249 fős regisztrált vállalkozás 2016-ig 2 volt a településen, 2017 óta 1 maradt. 250 fő feletti vállalkozást nem regisztráltak Mezőcsát.

1.8.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Mezőcsát a 2022-ben regisztrált vállalkozások és egyéb, a településen működő nonprofit szervezetek nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlását az alábbi táblázat összegzi. A legtöbb regisztrált vállalkozás az A (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat), az F (Építőipar) és a G (Kereskedelem, gépjárműjavítás) TEÁOR kódú ágakban található. A legtöbb kategória részaránya hasonló a vármegyei és országos arányokkal. A primer szektor a településen és a járásban kiugróan magas részarányú (a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ág Mezőcsát 38,91%, a járásban 48,13%, míg országos szinten 25,12%). A szekunder szektorban az F (Építőipar) ág részaránya magasabb pár százalékkal a vármegyei és az országos arányoknál. A terciér szektorban a G (Kereskedelem, gépjárműjavítás) emelkedik ki a településen, viszont az L (Ingatlanügyletek) és M (Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység) ágak jóval alacsonyabb részarányban jelennek meg Mezőcsát, mint vármegyei vagy országos szinten.

Nemzetgazdasági ág		Mezőcsát		Mezőcsáti járás	BAZ vármegye	Magyar- ország
		Száma (db)	Megosz- lás (%)	Megoszlás (%)		
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	251	38,91	48,13	30,97	25,12
B	Bányászat, kőfejtés	0	0	0,07	0,06	0,03
C	Feldolgozóipar	23	3,57	3,53	4,52	4,09
D	Villamos energia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	0,00	0,00	0,20	0,18
E	Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	0	0,00	0,14	0,14	0,12
F	Építőipar	66	10,23	10,02	8,40	8,01
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	91	14,11	11,71	9,59	9,79
H	Szállítás, raktározás	16	2,48	1,76	2,38	2,70
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	23	3,57	3,53	4,20	3,99
J	Információ, kommunikáció	8	1,24	0,92	2,24	3,59
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	4	0,62	1,06	1,93	1,50
L	Ingatlanügyletek	49	7,60	5,01	9,40	12,45
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	38	5,89	4,30	9,16	11,30
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	23	3,57	3,18	3,36	4,15
O	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	0	0,00	0,00	0,02	0,01
P	Oktatás	8	1,24	0,92	3,82	3,21
Q	Humán-egészségügyi, szociális ellátás	14	2,17	1,62	2,91	2,41
R	Művészet, szórakoztatás, szabad idő	8	1,24	1,13	2,23	2,97
S	Egyéb szolgáltatás	23	3,57	2,96	4,45	4,36
T+U	Egyéb tevékenység	0	0,00	0,00	0,00	0,00

19. táblázat: Vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (2022)
(forrás: TEIR adatbázis alapján saját szerkesztés)

A feltárássra került mutatók, adottságok, mint:

- autópálya közelsége
- Miskolc, mint egyetemváros közelsége
- országosan és nemzetközileg is jelentős turisztikai attrakciók (Eger, Bükk Nemzeti Park, Hortobágy, Tisza-tó, Tisza folyó)
- helyi kulturális hagyományok (fazekasság)
- helyi vallási és társadalomtörténeti emlékek (zsidó örökség és a Zsinagóga)
- a hagyományos mezőgazdasági területek

Három olyan irányt jelöltek ki, melyek kitörési irányt jelenthetnek a település számára:

- betelepülő vállalkozások számára vonzó gazdasági környezet kialakítása
- helyi értékekre és más turisztikai attrakciókra épülő turizmusfejlesztés
- mezőgazdasági termelésre építő feldolgozóipar fejlesztése

1.8.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

A *palyazat.gov.hu* támogatott projekt-keresője alapján a települést érintő Széchenyi Terv Plusz programban szereplő (2023 decemberéig) elnyert támogatásokat az alábbi táblázat soraiban soroltuk fel.

A 2014-2020 ciklusban az Önkormányzat több területen is sikerrel pályázott, a Széchenyi 2020 program keretében a két legnagyobb összegű támogatást az iparterület fejlesztésre, illetve a szociális célú városrehabilitációra kapta a település. Számos esetben pályázott sikeresen Mezőcsát a szomszédos településekkel összefogva is.

Pályázat száma	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Támogatás összege
1. TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	Mezőcsáti kistérségi Egészségfejlesztő Központ Egészségügyi Szolgáltató Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Mezőcsáti Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ fejlesztése	217 838 677 Ft
2. TOP_PLUSZ-3.1.2-21-BO1 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Szociális célú városrehabilitáció Mezőcsáton II. ütem (ESZA)	170 000 000 Ft
3. TOP_PLUSZ-1.2.3-21-BO1 Belterületi utak fejlesztése	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Belterületi közutak fejlesztése Mezőcsát, Hejőkeresztúr és Sajóhidvég településeken	154 948 736 Ft
4. TOP_PLUSZ-1.2.2-21-BO1 Szociális célú városrehabilitáció	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Szociális célú városrehabilitáció Mezőcsáton II. ütem (ERFA)	200 000 000 Ft
5. TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1 Élhető települések	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés Mezőcsát, Mezőkövesd, Tard és Szomolya településeken	363 458 640 Ft
6. TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1 Élhető települések	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Közösségi célú fejlesztés Mezőcsát, Bükkábrány, Bükkzsérc és Szomolya településeken	183 674 424 Ft
7. TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BO1 Helyi gazdaságfejlesztés	MEZŐCSÁT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Iparfejlesztés Mezőcsáton: két új ipari csarnok építése és útfejlesztés	680 938 285 Ft
8. GINOP_PLUSZ-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program	Központ Optikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság	Technológiai fejlesztés a Központ Optikai BT.-nél	5 123 160 Ft

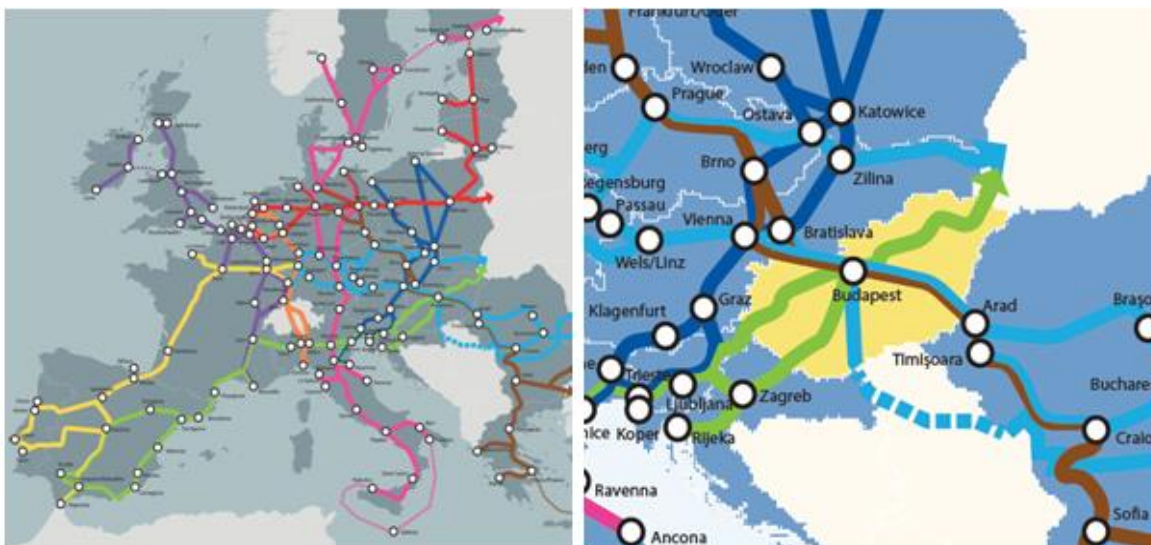
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22	Pálma Club Ker. Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Pálma Club Ker Kft. vendéglátási tevékenységéhez köthető eszközök beszerzése	9 862 824 Ft
8. Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program			
GINOP_PLUSZ-1.2.1-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások	PNG Solutions Korlátolt Felelősségű Társaság	Technológiai fejlesztés a PNG Solutions Kft.-nél	69 300 000 Ft
9. modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása			

20. táblázat: Széchenyi Terv Plusz program keretében elnyert pályázatok
(forrás: a www.palyazat.gov.hu)

1.8.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A gazdasági versenyképesség szempontjából kiemelkedő szerepet játszik a meghatározó piacok elérhetősége. Az elérhetőség szempontjából Mezőcsát alapvetően kedvező pozícióban van. Egyrészt az M3 autópálya és Miskolc közelségében rejlő piaci potenciál, másrészt a Mediterrán folyosó (az ábrán zölddel jelezve), mely az Adria térségét köti össze Nyugat-Ukrajnával, vasúti és közúti kapcsolatok révén.

A település közlekedés-földrajzilag nagyon kedvező helyzete (az M3 autópálya Igrici leágazása 5,5 km-re található), az M3 autópálya évekkel ezelőtt kiépítése miatt jelentősen nem változott az elmúlt időszakban, a távolság a vármegye székhelyig, legközelebbi autópálya csomópontig, valamint Budapestig optimális. A járási közlekedés-elérhetőségi helyzete az alacsonyabb rendű, valamint a belterületi utak fejlesztésével javítható tovább.

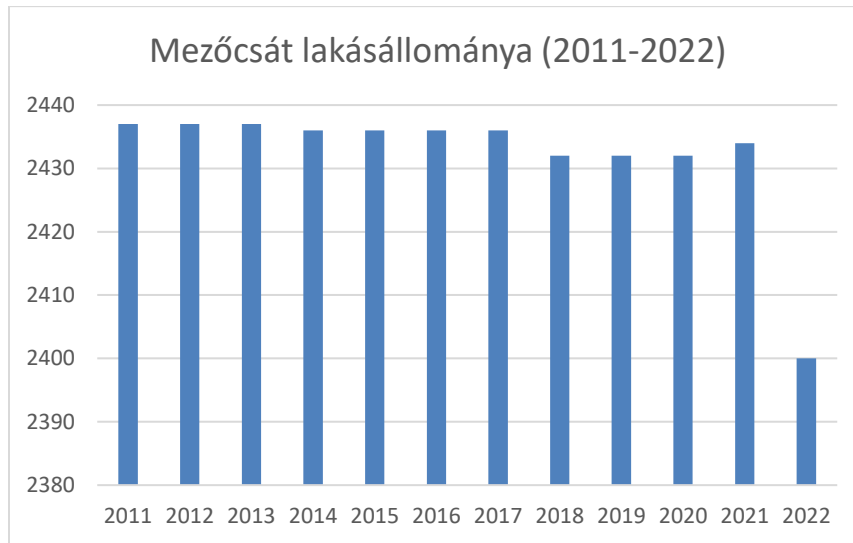
48. ábra: Európai törzshálózati folyosók

(forrás: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors/maps_en.htm)

A versenyképességet jelentősen befolyásoló tényező a lakosság képzettsége, az egyik legfontosabb „aranytartaléka” a városoknak a helyben elérhető szakképzett munkaerő.

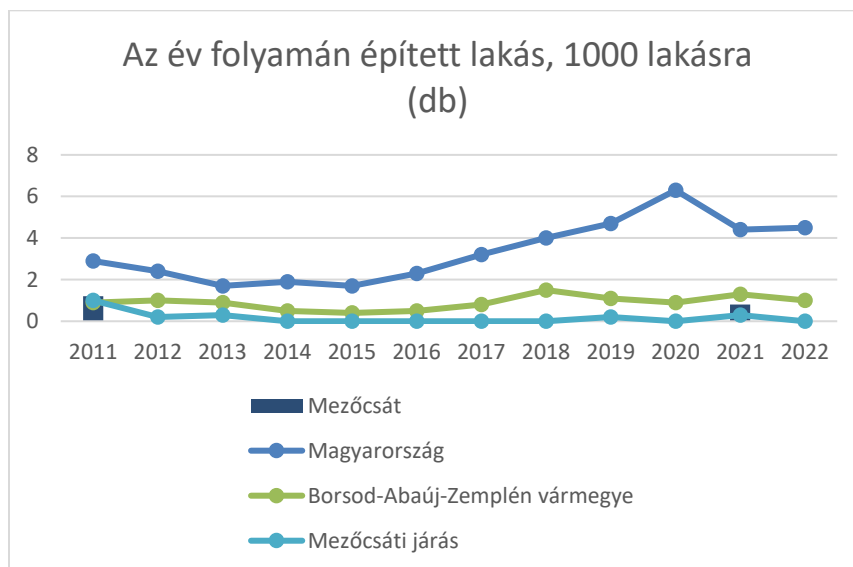
Az 1.7.1. fejezetben bemutatott képzettségi táblázatok alapján megállapítható, hogy Mezőcsátan az elmúlt bő 20 évben a képzettségi szint folyamatosan növekszik. 2001 óta a középfokú szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 5,2 százalékponttal, az érettségivel rendelkezők aránya 10,61 százalékponttal, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya pedig 3,99 százalékponttal nőtt. A vizsgált időszakban BAZ vármegyében és országosan is hasonló tendencia figyelhető meg a kategóriák arányának változásában, de Mezőcsátan magasabb mértékű képzettségnövekedés azonosítható.

1.8.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

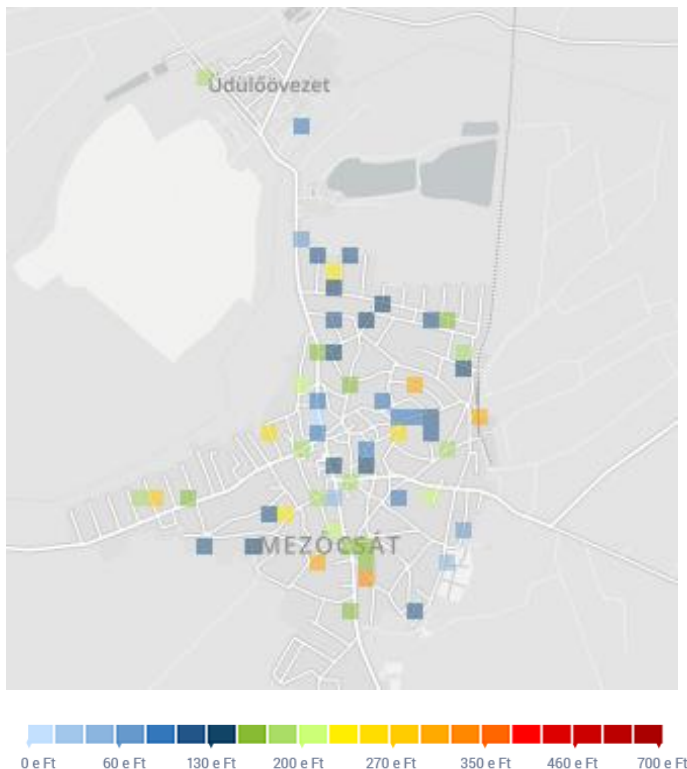
49. ábra: Lakásállomány, 2011-2022 (db)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A lakásállomány Mezőcsát 2011-2021 között megközelítőleg stagnálást mutatott. 2022-ben volt megfigyelhető a lakásszám lecsökkenése, ekkor 1,4%-kal csökkent a lakásszám az előző évhez képest.

50. ábra: Az adott évben épített lakás, 1000 lakásra, 2011-2022 (db)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Mezőcsát 2012-2020 között nem épült lakás. Az épített lakások aránya jelentősen kedvezőtlenebbül alakult az országos és a vármegyei értékekhez képest. A járásban szintén alig épült lakás az elmúlt évtizedben.

51. ábra: Mezőcsáti ingatlanárak

(forrás: <https://www.ingatlanet.hu/statisztika/mezocsat>)

Az ingatlanet.hu adatai szerint Mezőcsáton az eladásra kínált lakóingatlanok meghirdetett átlagára 202 144 Ft/m²-re esett a 2008-2023 közti időszakban. 2020 óta megfigyelhető egy erőteljes emelkedés a mezőcsáti ingatlanárak tekintetében.

1.9. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉS-ÜZEMELTETÉS

1.9.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.9.1.1. Költségvetés

Mezőcsát Önkormányzatának Képviselő-testülete a 6/2023. (III.1.) sz. rendeletével fogadta el az Önkormányzat 2023. évre vonatkozó költségvetését, melyet a 12/2023. (V.24) és a 16/2023. (IX.27.) sz. Önkormányzati rendelettel módosított.

	Év			
	2020	2021	2022	2023
Kiadások összesen	3 361 992 007	2 187 895 457	2 242 049 540	3 938 007 163
Bevételek összesen	3 361 992 007	2 187 895 457	2 242 049 540	3 938 007 163

21. táblázat: Az önkormányzat költségvetésének kiadásai és bevételei (Ft)

(forrás: <https://www.mezocsat.hu/index.php?module=regulations>)

1.9.1.2. Vagyongazdálkodás

Az önkormányzati vagyon rendeltetése a közérdek szolgálata, az önkormányzati feladatok ellátása. Az önkormányzati vagyongazdálkodás elsődleges feladata, hogy a kötelező önkormányzati feladatok megfelelő színvonalon való ellátását biztosítsa, ezt követően kerülhet sor önként vállalt feladat meghatározására és a feladatellátáshoz szükséges források biztosítására.

Mezőcsát Önkormányzatának vagyongazdálkodásáról a 4/2021. (II.24.) sz. Önkormányzati rendelettel módosított 9/2013. (V. 28.) sz. Önkormányzati rendelete szól.

A vagyongazdálkodás alapvető célkitűzése, hogy az Önkormányzat a tulajdonában álló vagyonnal rendeltetésszerűen és felelősen, a kitűzött célokat elérvén, azokat leginkább biztosítva gazdálkodjon. Célja továbbá a vagyon megóvása, értékének megőrzése, a felesleges vagyontárgyak esetleges értékesítése.

Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok:

- Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központ Közhasznú Nonprofit Kft.
- Termálfürdő-Mezőcsát Kft.

Az Önkormányzat vagyona a pályázati lehetőségek maximális kihasználásának köszönhetően évről-évre gyarapszik.

1.9.1.3. Gazdasági Program

Mezőcsát Önkormányzat Képviselő-testülete a 46/2020. (VII.8.) sz. határozatával fogadta el az Önkormányzat 2020-2024. évi Gazdasági Programját. A Program meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével – a vármegyei területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A Gazdasági Programban meghatározott fejlesztési célok:

- belterületi utak és járdahálózat teljeskörű kiépítése
- külterületi utak (3305., 3313. számú) felújítása, korszerűsítése, valamint elkerülő utak ütemezett megvalósulása
- kerékpáros turizmus fejlesztése, kerékpársávok kialakítása (3305. és 3307. számú utak bizonyos szakaszai mentén)
- tájház kialakítása
- belterületi csapadékvíz hálózat kiépítése, felújítása
- városközpont rehabilitációja
 - autóbusz pályaudvar modernizálása, fejlesztése
 - városközponton belüli parkolás kialakítása
 - Vásárcsarnok működtetése
 - bérlakások értékesítése, felújítása
 - Polgármesteri Hivatal épületének tetőcseréje
 - a Fogyatékkal Élő Személyek Nappali Ellátást Biztosító Épület energetikai korszerűsítése
 - a volt ÁMK Kiss József Községi Ház és Könyvtár épületének és udvarának további rendezése
 - Ifjúsági faház felújítása, tetőcseréje
 - Mezőcsáti Polgárőr Egyesület épületének energetikai korszerűsítése
 - Alapellátó Egészségház épületének belső felújítása
 - üzletsor kialakítása a Kiss József utcában
 - bölcsőde építése
 - a középiskola sportpályájának felújítása
 - Vásárcsarnok melletti parkoló kialakítása
 - kamerarendszer bővítése városszerte
 - termálfürdő felújítása, parkoló kialakítása
 - rekreációs park kialakítása
 - szociális bérlakások felújítása

- Egressy Béni Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola felújítása, energetikai korszerűsítése
- játszótré felújítása, bővítése a Kiss József utcában
- közösségi terek, sportolásra alkalmas területek kialakítása, fejlesztése
- együttműködések erősítése a civil szervezetekkel
- ipari terület infrastrukturális fejlesztése
- fürdő környezetének fejlesztése
 - útfelújítás
 - kemping kialakítása
- közigazgatási hivatalok, funkciók fejlesztése, bővítése
- idősek bentlakásos otthonának létrehozása
- vásártér fejlesztése, fedett részek kialakítása

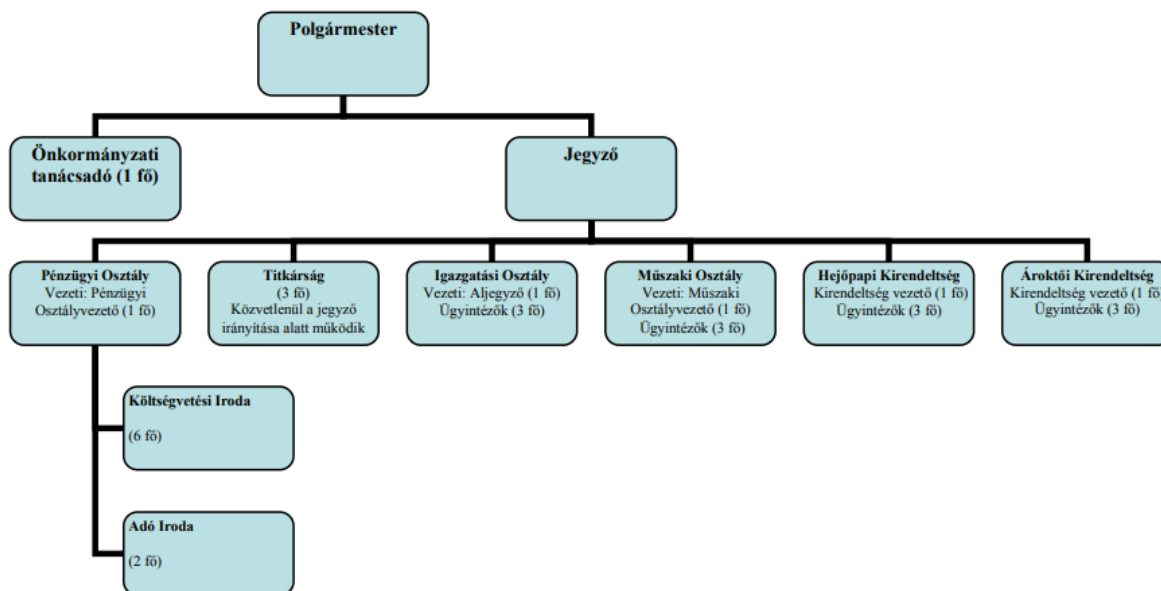
Az Önkormányzat további célkitűzései:

- munkahelyteremtés, foglalkoztatás elősegítése
 - helyi vállalkozások támogatása
 - közfoglalkoztatási programok
- településfejlesztés
 - közúthálózat karbantartása, fejlesztése
 - közterületek karbantartása fejlesztése
- helyi adópolitika
 - helyi adóztatás évenkénti felülvizsgálata (mérték, kedvezmények)
 - fizetési morál javítása
- közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása
 - egészségügyi szolgáltatások javítása
 - egészséges életmódközösségi feltételeinek elősegítése
 - óvodai ellátás színvonalának javítása
 - közművelődési és kulturális szolgáltatások színvonalának javítása
 - szociális alapellátás javítása, szociális háló megteremtése
- vagyongazdálkodás
 - meglévő vagyontárgyak felülvizsgálata
 - Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok (Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központ Közhasznú Nonprofit Kft., Termálfürdő-Mezőcsát Kft.) támogatása
 - pályázati lehetőségek kihasználása
 - önkormányzati bérlakásállomány rendezése
- városüzemeltetési politika
 - intézményi feladatok rendezése
 - mezőőri és közterületfelügyeleti feladatok szervezése
 - köztisztasági és településtisztasági, hulladékgazdálkodási közszolgáltatások szervezése
 - Füzes üdülőterület fejlesztése
- környezetvédelem
 - illegális hulladéklerakások felszámolása
 - talajterhelés elleni küzdelem
 - épületek energetikai korszerűsítése
- marketing és kommunikáció
 - tv, újság, holnap, facebook oldal folyamatos fejlesztése
 - marketig terv készítése
- befektetés-támogatási politika
 - helyi vállalkozások támogatása az adópolitikával, ipari parkban kialakított ingatlanok
- egyéb elképzelések
 - nemzetiségi jogok biztosítása az együttműködések erősítésével
 - közbiztonság javítása

- közigazgatás megfelelő színvonalának biztosítása
- történelmi egyházakkal a kapcsolat erősítése
- civil stratégia kialakítása

1.9.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Mezőcsát Közös Önkormányzati Hivatala az alábbi belső szervezeti egységekre tagolódik:

52. ábra: KÖH szervezeti felépítése
(forrás: Mezőcsát Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata)

A 6/2015. (I.26.) határozattal elfogadott Mezőcsát Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata alapján a településfejlesztéssel kapcsolatos feladatok a Műszaki osztály hatáskörébe tartoznak.

Településfejlesztéssel kapcsolatos feladatok:

- irányítja a településfejlesztéssel és település-rendezéssel kapcsolatosan a városfejlesztési irányainak meghatározását, előkészítő eljárásokat, irányítja a rendezési tervek készítését, felülvizsgálatát, módosítását,
- lebonyolítja a tervek készítés során szükséges szakhatósági egyeztetéseket lakossági és önkormányzati fórumokat,
- véleményezi az épületek, építmények, létesítmények építészeti kialakítását,
- segíti a műemlékvédelemmel kapcsolatos önkormányzati feladatokat,
- ellenőrzi a város közterületeinek arculatát,
- javaslatot tesz az infrastrukturális fejlesztés irányára, a településfejlesztés feladataira,
- állásfoglalást ad ki a köztéri szobrok, képző és iparművészeti alkotások elhelyezésére,
- tanácsaival segíti az önkormányzat saját beruházásainak előkészítését.

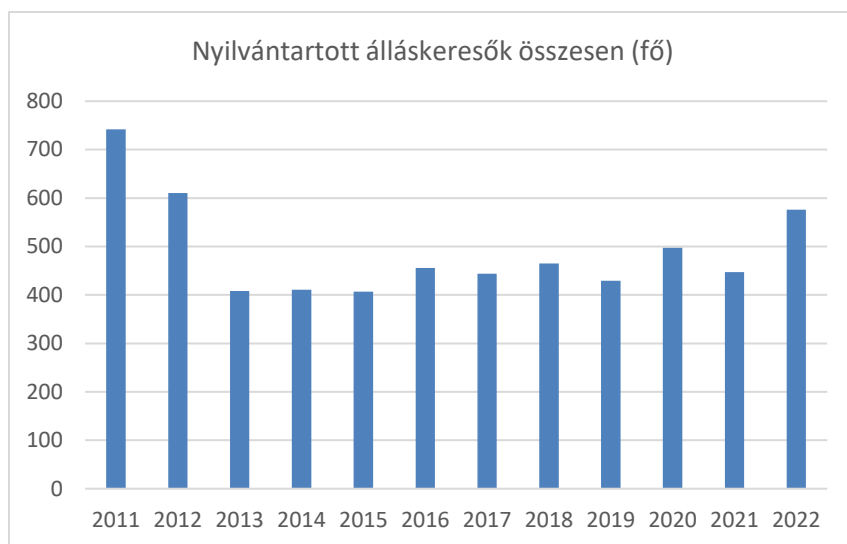
1.9.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A település 2020-2024-re vonatkozó gazdasági programjában nevesítette a főbb fejlesztési irányokat, célkitűzéseket, melyek az I.10.1. fejezet *Gazdasági Program* pontja alatt kerültek kifejtésre.

Az Önkormányzat a saját tulajdonában lévő ingatlanok fejlesztésével, használatba adásával vagy értékesítésével ugyancsak befolyásolni tudja a gazdasági folyamatokat, meghatározva az ott folytatható tevékenységeket. Fontos a település meglévő ipari területének további infrastrukturális fejlesztése.

1.9.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzat foglalkoztatáspolitikai tevékenysége szoros kapcsolatban áll a gazdaságfejlesztési elképzelésekkel. A munkahelyteremtés ösztönzése mellett fontos szempont a foglalkoztatottság bővítése, vagyis annak elérése, hogy a mezőcsáti lakosok végzettsége és képességei megfeleljenek a munkaadói elvárásoknak. A korábban munkanélküli lakosok szemlélete rengeteget változott a közfoglalkoztatási programokban való részvétel folyamán. Akik tartósan munkát végeztek, megtanulták újra a munkahellyel járó kötelezettségeket, a munka értékét és megbecsültségét. Mindeközben változott a helyi társadalom egészének értékítélete is a közfoglalkoztatásról, hiszen a programban részt vevők gondoskodnak a szép és tiszta városképről, megoldanak olyan feladatokat, amelyeket nagyon nehezen lehetne egyébként elvégeztetni.

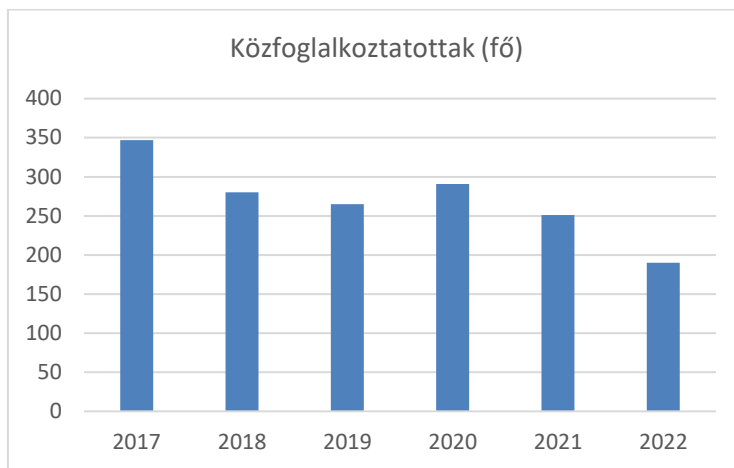
53. ábra: Nyilvántartott állás keresők, 2011-2022 (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A nyilvántartott állás keresők száma 2011-2022 közt Mezőcsáton 25%-kal csökkent, azonban a 2013-2021 közt jelentkező stagnálást követően 2022-ben jelentősen nőtt az állás keresők száma.

Az állás keresők számát korosztályokra lebontva megállapítható, hogy legnagyobb mértékben a 60 év feletti állás keresők száma nőtt az elmúlt évtizedben.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program fontos része a szegénységben élők visszaintegrálása a társadalomba, a város közösségi életébe és a munkaerőpiacra – ennek egyik lényeges eleme a közfoglalkoztatási rendszer, ezért az Önkormányzaton belül több közmunkaprogram működik.

Az önkormányzat él a közfoglalkoztatásban rejlő lehetőségekkel, azonban a programban részt vevő lakók száma hullámzóan, de csökkent 2017 óta. Míg 2017-ben évente kb. 350 embert foglalkoztattak ilyen formában, addig számuk 2022-re 190-re csökkent. A csökkenő tendenciához hozzájárul, hogy egyre nagyobb számban kerülnek ki a programban résztvevők az elsődleges munkaerőpiacra.

54. ábra: A közfoglalkoztatási programban résztvevők száma, 2017-2022 (fő)
(forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

1.9.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény nem definiálja kötelezően ellátandó feladatként az önkormányzati lakásgazdálkodást, így az önkormányzatok szabadon dönthetnek arról, hogy fenntartanak-e bérletrendszer. A lakástörvény adta tág kereteken belül a bérbeadás feltételrendszerének meghatározása is önkormányzati jogkör, így értékvalasztás kérdése, hogy az önkormányzatok elsősorban üzleti szempontokat érvényesítenek a lakásgazdálkodás során, vagy pedig a szociális ellátórendszer részének tekintik azt. Az ingatlanárak utóbbi években megfigyelhető drasztikus emelkedése – a rezsicsökkentés ellenére is – ugyanakkor egyértelműen azt eredményezte, hogy a megfelelő és megfizethető lakhatás megteremtése a lakosság egy része számára aránytalan terheket jelent.

Az Önkormányzat tulajdonában jelenleg 68 lakás van. Alapvető cél, hogy a bérletlakásokban élő bérlők jobb életminőségi körülmények közé kerüljenek. A lakásállomány minőségi pozitív változtatása folyamatos, cél az összes komfort nélküli lakás megszüntetése. A lakásokkal kapcsolatos fenntartási feladatokat, illetve az ügyintézését Mezőcsát Város Önkormányzati Hivatala látja el.

ÖNKORMÁNYZATI LAKÁSÁLLOMÁNY				
Sorszám	Cím	m2	Típus	Kihasználtság
1.	Bem J. u. 17/2	29	szociális bérletlakás	kiadva
2.	Deák F. u. 9.	47	szociális bérletlakás	üres
3.	Dobó u. 10/a	120	szociális bérletlakás	üres
4.	Dózsa Gy. u. 3/2	77	szolgálati bérletlakás	üres
5.	Hősök tere 32. 2/3	51	szolgálati bérletlakás	kiadva
6.	Hősök tere 32. 2/4	51	szolgálati bérletlakás	kiadva
7.	Hősök tere 32. 3/3	49	szolgálati bérletlakás	üres
8.	Hősök tere 33. 1/1	60	szolgálati bérletlakás	kiadva
9.	Hősök tere 33. 1/2	68	szolgálati bérletlakás	kiadva
10.	Hősök tere 33. 1/3	55	szolgálati bérletlakás	kiadva
11.	Hősök tere 33. 1/4	74	szolgálati bérletlakás	kiadva
12.	Jókai u. 21/1	47, 74	szociális bérletlakás	kiadva
13.	Jókai u. 21/2	47, 74	szociális bérletlakás	kiadva
14.	Jókai u. 25	41	szociális bérletlakás	kiadva

15.	Jókai u. 25/1	38, 48	szociális bérlakás	kiadva
16.	Jókai u. 25/2	38, 48	szociális bérlakás	kiadva
17.	Jókai u. 35/1	39	szociális bérlakás	üres
18.	Jókai u. 35/2	38, 89	szociális bérlakás	kiadva
19.	Jókai u. 35/3	61, 87	szociális bérlakás	kiadva
20.	Pozsonyi u. 34	19, 66	szociális bérlakás	kiadva
21.	Keselyűhalom 10/1	40	szociális bérlakás	kiadva
22.	Keselyűhalom 10/2	53	szociális bérlakás	kiadva
23.	Keselyűhalom 10/3	40	szociális bérlakás	üres
24.	Keselyűhalom 10/4	40	szociális bérlakás	kiadva
25.	Keselyűhalom 10/5	40	szociális bérlakás	kiadva
26.	Keselyűhalom 5	53	szociális bérlakás	kiadva
27.	Keselyűhalom 6	53	szociális bérlakás	kiadva
28.	Keselyűhalom 7	53	szociális bérlakás	kiadva
29.	Keselyűhalom 8	53	szociális bérlakás	kiadva
30.	Keselyűhalom 9	53	szociális bérlakás	kiadva
31.	Kiss J. u. 2/a 2/1	53	szolgálati bérlakás	kiadva
32.	Kiss J. u. 2/a 2/2	53	szolgálati bérlakás	kiadva
33.	Kiss J. u. 2/b fsz.2	53	szolgálati bérlakás	kiadva
34.	Kiss J. u. 2/b 1/2	71	szolgálati bérlakás	kiadva
35.	Kiss J. u. 2/b 21/	53	szolgálati bérlakás	üres
36.	Kiss J. u. 2/b 2/2	53	szolgálati bérlakás	üres
37.	Kiss J. u. 4. fsz. 1	66	szolgálati bérlakás	kiadva
38.	Kiss J. u. 4. fsz. 4	66	szolgálati bérlakás	kiadva
39.	Kiss J. u. 4. 1/4	66	szolgálati bérlakás	üres
40.	Kiss J. u. 6. fsz. 1	66	szolgálati bérlakás	kiadva
41.	Kiss J. u. 6. fsz. 2	38	szolgálati bérlakás	kiadva
42.	Kiss J. u. 6. fsz. 4	66	szolgálati bérlakás	kiadva
43.	Kiss J. u. 6. 1/3	50	szolgálati bérlakás	üres
44.	Kiss J. u. 6. 1/4	66	szolgálati bérlakás	kiadva
45.	Kiss J. u. 6. 2/1	66	szolgálati bérlakás	üres
46.	Kiss J. u. 6. 2/2	38	szolgálati bérlakás	kiadva
47.	Kiss J. u. 6. 2/3	50	szolgálati bérlakás	kiadva
48.	Kossuth u. 36	71	szociális bérlakás	kiadva
49.	Rákóczi u. 28/a	63	szociális bérlakás	kiadva
50.	Rákóczi u. 28/b	63	szociális bérlakás	üres
51.	Szent I. u. 74	36	szociális bérlakás	üres
52.	Széchenyi u. 35/1	59	szociális bérlakás	kiadva
53.	Széchenyi u. 35/2	50	szociális bérlakás	kiadva
54.	Bajcsy-Zsilinszky u. 59	41, 21	szociális bérlakás	kiadva
55.	Bajcsy-Zsilinszky u. 59	41, 21	szociális bérlakás	kiadva
56.	Gárdonyi u. 21	54, 17	szociális bérlakás	kiadva
57.	Rét u. 12	65, 67	szociális bérlakás	kiadva

22. táblázat: Az önkormányzat bérlakás állománya (2024. január)
(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

ÖNKORMÁNYZATI GARÁZSOK

Sorszám	Cím	Kihasználtság
1.	Hősök tere 24. 2. számú	kiadva
2.	Garázs	kiadva
3.	Garázs	üres
4.	Hősök tere 24. 1. számú	kiadva
5.	Hősök tere 24. 5. számú	kiadva

23. táblázat: Önkormányzati garázsok (2024. január)

(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

ÖNKORMÁNYZATI ÜZLETHELYISÉGEK

Sorszám	Bérlő	Cím	m ²
1.	Fidesz-Magyar Polgári Szövetség	Bacsó Béla u. 10-12.	13
2.	Musat Rozália	Bacsó Béla u. 15/1, 15/7	47,4
3.	Raven Trafik Bt	Bacsó Béla u. 15/2, 15/3	22,09 + 8,70
4.	IMI-FON Bt	Bacsó Béla u. 15/4	16
5.	Lakatos Jánosné	Bacsó Béla u. 15/5	6,87
6.	Arany-Király Kft	Bacsó Béla u. 15/6	31,2
7.	Bukta Gyula	Hősök tere 4.	168
8.	Volánbusz Zrt	Hősök tere 5/b	21
9.	Nagy Zoltánné	Hősök tere 5.	
10.	B-A-Z Vármegyei Kormányhivatal	Hősök tere 24.	349
11.	Mezőcsáti Kistérség Köz. Munk. Egy.	Hősök tere 24.	
12.	Termálfürdő - Mezőcsát Kft	Hősök tere 1.	
13.	Future Control Tanácsadó Kft	Délibáb u. 2.	650
14.	BDPST AutoSpa Kft	Délibáb u. 2.	900
15.	Megbízlak.com Kft	Kossuth u. 10. 2.sz. üzlet	24
16.	Tiszatarján Kft	Kossuth u. 10. 1.sz. üzlet	24
17.	LA-MO DUO GREENS Kft	Kossuth u. 10. 3.sz. üzlet	10
18.	Lala Greens Fruits Kft	Kossuth u. 10. 4., 5., 6., 7. sz. üzlet	48
19.	LA-MO DUO GREENS Kft	Délibáb u. 3.	63
20.	MVM Ingatlankezelő Kft	Hősök tere 5.	49,6

24. táblázat: Önkormányzati üzlethelyiségek (2024. január)

(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

1.9.6. Intézményfenntartás

Mezőcsát Város Önkormányzata az alábbi intézményeket tartja fenn:

Intézmény neve	Címe
Mezőcsáti Közös Önkormányzati Hivatal	3450 Mezőcsát, Hősök tere 1.
Mezőcsáti Napocska Óvoda	3450 Mezőcsát, Hősök tere 15.
Mezőcsáti Élélmezési Központ	3450 Mezőcsát, Szent István u. 3.
Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár	3450 Mezőcsát, Szent István u. 17-19.

25. táblázat: Az Önkormányzat intézményei
(forrás: Gazdasági Program (2020-2024))

Vállalkozásba adott intézmények:

Intézmény neve	Üzemeltető/Fenntartó
Háziorvosi szolgálat, Gyermekorvosi szolgálat, Védőnői szolgálat, Fogorvosi szolgálat, Egészségügyi szakellátás	Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központ Egészségügyi Szolgáltató Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft.
Miskolci Szakképzési Centrum Mezőcsáti Gimnáziuma és Szakképző Iskolája	Miskolci Szakképzési Centrum
Egressy Béni Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	KLIK Mezőkövesdi Tankerület

26. táblázat: Vállalkozásba adott intézmények
(forrás: Gazdasági Program (2020-2024))

1.9.7. Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít az energiahatékonyság javítására, a megújuló energiák hasznosításának kérdésére. Az önkormányzati tulajdonban lévő épületek, különösen a köznevelési és közoktatási intézmények energetikai korszerűsítése fontos feladat, amihez szerencsére pályázati források is rendelkezésre állnak. Az önkormányzat a közelmúltban több alkalommal is forrásokhoz jutott olyan pályázatok által, mint pl. a TOP-3.2.1-16-BO1 jelű „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” pályázat.

Mezőcsát határában 2023 nyarán adták át az évente összesen 372 gigawattóra villamos energia termelésére alkalmas erőművet, mely az ország legnagyobb egybefüggő napelemparkját jelenti, ami az összes hazai naperőmű által előállított villamos energia 8 százalékát adja.

A lakossági energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a lakóépületek energetikai korszerűsítése ugyancsak fontos feladat, amit kormányzati támogatások segítenek elő. A hatékony energiagazdálkodás érdekében feladat az energiafelhasználással kapcsolatos tudatosság kialakítása a lakosság körében.

1.9.8. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

Településüzemeltetési szempontból kedvező a helyzet, az Önkormányzat végzi a településüzemeltetési feladatokat, amelyek jól működnek. A városi fejlesztésekkel és feladatkörökkel kapcsolódóan mérlegelni kell a kül- és belterületi ellenőrzések, a mezőéri és a közterületi felügyeleti feladatok rendszerezését. A köztisztasági és településtisztasági, hulladékgazdálkodási közszolgáltatások szervezése érdekében az Önkormányzat *(forrás: Gazdasági Program)*:

- a hulladékszállítás jelentősen átalakulása mellett gondoskodik a kommunális hulladék elszállításáról és ártalmatlanításáról, a lakosságot terhelő költségek optimalizálásával;
- felhívja a figyelmet a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, gondoskodik róla, hogy a településen mindenki számára elérhetőek legyenek a szelektív hulladékgyűjtő edények;
- évente két alkalommal biztosított a kommunális szolgáltató közreműködésével a lomtalanítás lehetősége;
- az illegális hulladéklerakó helyek feltárása, felszámolása;
- gondoskodik az önkormányzati közutak téli síkosság mentesítéséről és a hó eltakarításáról;
- gondoskodik a közterületek tisztán tartásáról, a zöldfelületek gondozásáról;
- szükség esetén gondoskodik rovar- és rágcsálóirtás megszervezéséről;
- a helyi tömegközlekedési feladatok ellátása és színvonalának javítása érdekében az Önkormányzat Képviselő-testülete felülvizsgálja a megállóhelyek korszerűsítésének szükségességét, új buszváró kialakításának lehetőségét.

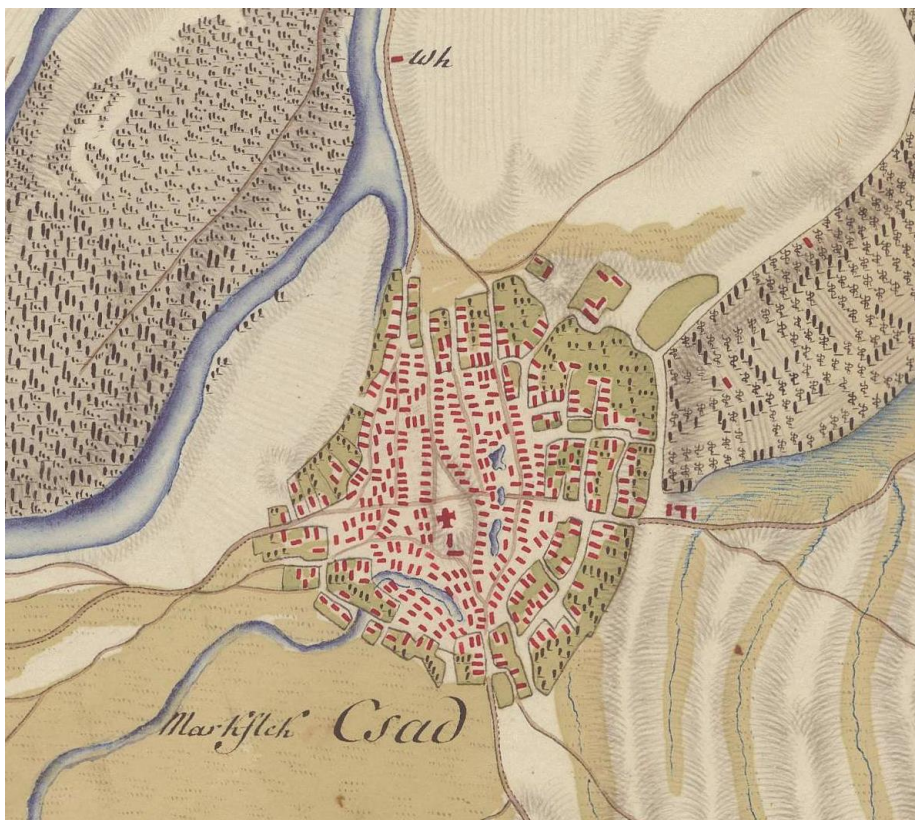
1.10. TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT

1.10.1. Településszerkezeti vizsgálat

1.10.1.1. A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata, általános használat

Mezőcsát tipikus mezőgazdasági jellegű, alföldi karakterű kisváros, területén már öt-hatezer évvel ezelőtt település állt. Az írásos emlékek a XIII. századból bizonyítják a település egyértelmű létezését, a XVIII. század elején Csát már tekintélyes mezőváros volt: 1712-ben kiváltságos városként, 1736-ban református városként említik az írásos emlékek.

‘A város fejlődési irányait, beépített területeit a kezdetektől fogva a domborzati viszonyok alakították és napjainkban is meghatározzák. A középkori település a Miskolc-Ároktő és az erre merőleges Gelej-Tiszakeszi utakra szerveződött. Az orsós településforma volt jellemző rá középen teresedéssel, amely később – már mezővárosi szerepe idején – piactérül is szolgált. Az első katonai felmérésen az akkori kétbeltelkes településforma jól kirajzolódik: a belső, lakótelkes magot a szálláskertek, akókkertek gyűrűként veszik körül. Ez a forma a múlt század közepétől felbomlott, de a régi két tengely ma is megvan.’⁴

55. ábra: Első Katonai Felmérés – 1782-1785
(forrás: maps.arcanum.com)

Ma a város történelmileg kialakult orsó formájú településmagját a mezővárosi jellegű kisvárosias és falusias beépítésű területek gyűrűként ölelik körbe. Az alap- és középfokú intézmények valamint az igazgatás létesítményei a városközpontban, a település észak-dél irányú egykori fő utcája a mai Kossuth utca – Hősök tere – Szent István utca mentén koncentrálódnak: itt található a Városháza, a Mezőcsáti

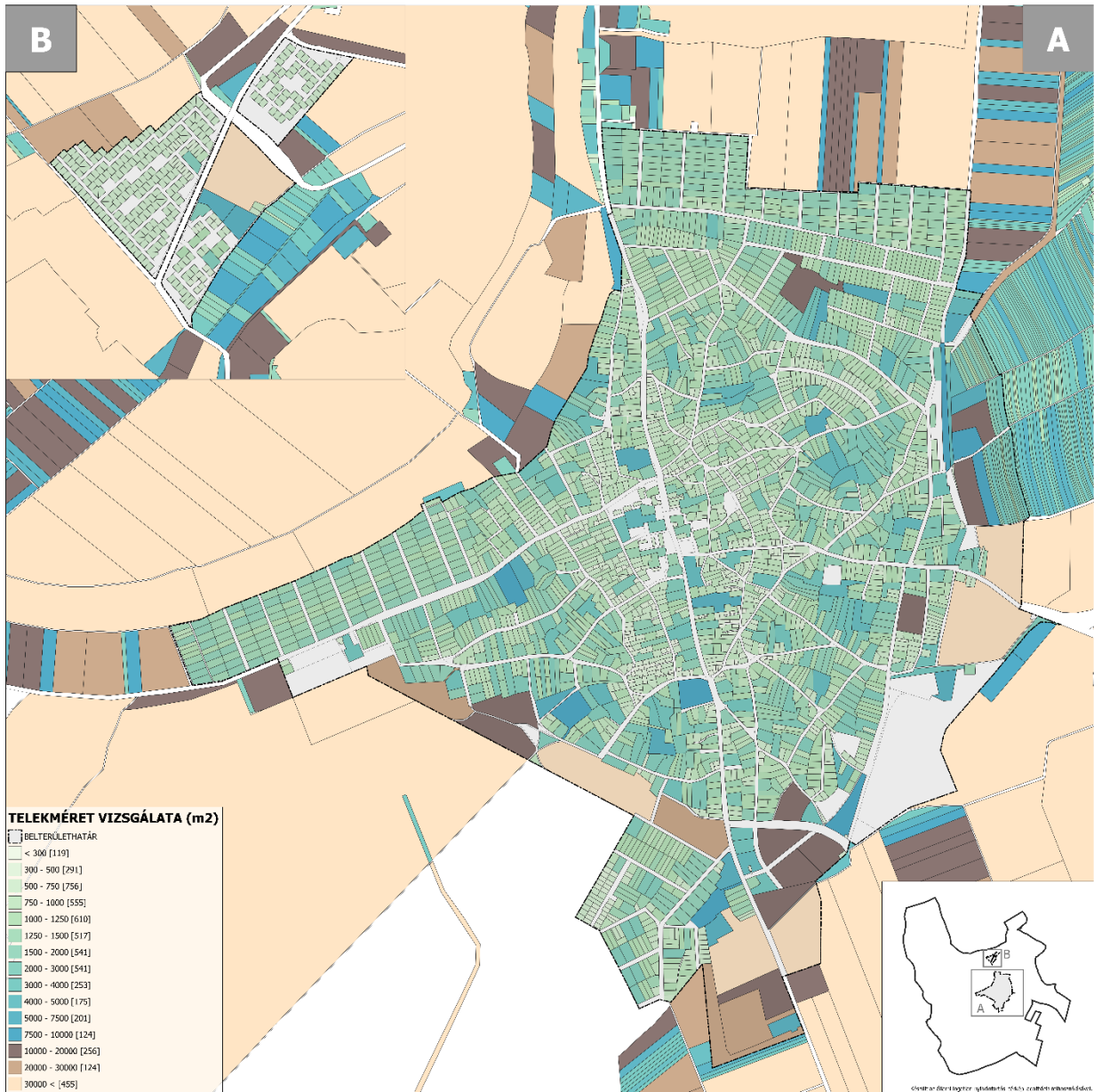
⁴ A bekezdések az ITS 2014 Konzorcium által készített Megalapozó Vizsgálat 1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata c. fejezetében foglaltak felhasználásával készültek.

Járási Hivatal (Kormányablak), a kistérségi jelentőségű egészségfejlesztő központ, orvosi rendelő, a református templom, a művelődési központ és könyvtár, az általános iskolák és óvodák, bölcsőde, a város középiskolája, művelődési központ, posta, rendőrség, tűzoltóság, Volánbusz állomás. Előbbiek mellett a kiskereskedelem és vendéglátás is ezen útvonal, illetve a városközpontot a vasútállomással összekötő Bajcsy-Zsilinszky utca mentén sűrűsödik.

'Az egykori halmazfalu emlékét a mai utca és telekszerkezet még őrzi (ez utóbbi terület helyi területi védelmet is élvez): a település utcahálózata, telkei, sőt az épületek telken belüli elhelyezkedése látszólag minden geometriai szabályosságot nélkülöz, azonban valójában sajátos, környezetre érzékeny belső logikát mutat. Az épületek helykiválasztását leginkább a mikrokörnyezeti-mikrodomborzati adottságok határozták meg, azaz az építmények helykiválasztásánál a legkisebb kellemetlen terepalakulatokat is elkerülték. Az utcák rajzolata alapján megkülönböztetett alföldi altípusok a sugaras halmaz (főbb útjai központi térre futnak össze) és a rostos halmaz (főbb útjai nagyjából párhuzamosak, ill. egymásra merőlegesek és szabálytalan négyszög alakú negyedeket zárnak közre). Mezőcsát esetében elsősorban ez utóbbiról beszélhetünk.'¹

A város közigazgatási területéhez mérten igen kis arányú belterületi várostestet jellemzően általános mezőgazdasági területek veszik körbe (a nyugati külterület több szintű természetvédelmi oltalom alatt áll, így e területek művelése során az élőhelyek és a táj védelme kiemelten fontos). Már az Első Katonai Felmérési térképen is jól kirajzolódik Mezőcsát keleti részén, a központi várostesthez/belterülethez szorosan kapcsolódó egykori szőlőskertek ma zártkerti településrésze (Vén szőlő). Ez utóbbi terület minőségét és termőhelyi értékét az is bizonyítja, hogy országos szőlő termőhelyi kataszteri terület.

1.10.1.2. A telekstruktúra, telekmorfológia és telekméret vizsgálata

56. ábra: Telekméret vizsgálata -Belterület - nem közterületi földrésztetek– lásd még 2. melléklet – 2M/01. sorszámú tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

Mezőcsát jellegzetes kétbeltelkes-ólaskertes településtípusú város, melynek jellemzője az elkülönülő belső, lakófunkcióval bíró településtest, valamint az azt körülvevő kertség övezete. A település ezen részei halmazfalu jellegűek, szabálytalan utcahálózatúak.

A II. világháború után, majd az 1970-es években új utcák nyitására volt szükség a nagyközség területén új ház helyek kijelölésére és új utcák nyitására, ezek jelentős része az egykori kertes övezetek rovására történt. Mezőcsát nyugati, valamint északi részén (a Füzes-dűlőben) nyíltak az új utcák, de a belterületen is kijelöltek új útszakaszt (pl. a Wesselényi utca).

Sajátos eleme a település fejlődésének a strandfürdő környékén létesült üdülőtelep (fenti ábrán „B” tervlap kivágat), melyet 1986-87-ben parcellázott ki a községi tanács és hamarosan jelentős építkezések indultak be, melyek a rendszerválás után lecsengtek. A kicellázott 280 üdülőteleknek nagyjából a fele beépítésre került.

A régi településszerkezet legmeghatározóbb eleme a Kossuth u. – Hősök tere – Szent István u. útvonala, mely a település középső részén – újabb keletű – teresedésekkel gazdagodik. A középső településtestet szabálytalan telekosztások jellemzik, a telkek jellemző mérete 500-800 m² között alakul 15-20 m-es jellemző telekszélességek mellett.

A központi belterület nyugati részén, a Kiss József utca északi oldala mentén, az északi városrészben a Munkás utca térségében, valamint délen az Alkotmány utca térségében az utcák mentén már jellemzően, szabályos, két teleksor méretű tömbök húzódnak. Ez utóbbi homogén szerkezet a szabályozott telekosztás eredményeként jött létre. Ezekben a városrészekben a jellemző telekméret már 1000-1500 m².

Az üdülőtérületen északkeleti és arra merőleges délkeleti irányú lakóutak a jellemzőek, az utcák közt szabályos, helyenként két teleksor méretű tömböket alkotva. Szabályos telekosztás eredményeként jött létre, teljesen homogén kialakítású, a telkek szélességi mérete 14 m, mélységi mérete 30 m körül változik, a jellemző telekméret 500-600 m² közötti.

A fentebbi települési térség telekmorfológiai sajátosságai mellett Mezőcsát zártkertes településrészei is egyértelműen kirajzolódnak a telekszerkezetet vizsgálva. A zártkerti részekre a dűlőutakra merőleges, váltakozó szélességű, de jellemzően igen keskeny (5-7 m széles) szalagtelkek jellemzők.

A központi belterületet körülölelő, jellemzően mezőgazdasági és természetközeli területek váltakozó méretűek és formájúak. A település külterületén a telekstruktúrából is jól kirajzolódnak az egykori folyammedrek, holtágak, morotvák.

1.10.2. Intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos

A város térségi szerepkörében megfelelő intézményhálózattal rendelkezik. Az intézményi kapacitásokat a város tudatosan, a felmerülő igényeknek megfelelően folyamatosan fejleszti. A település szerkezeti adottságaiból és a történetiségből adódóan is a település legfontosabb intézményei a város központjában, illetve a Kossuth utca - Hősök tere – Szent István út mentén koncentrálódnak. Az intézmények szinte mindegyikének vonzáskörzete – a város járásközpont rangjának és szerepének megfelelően – nem csak a járás, de a járáson kívüli korábbi kistérség részét képező településekre is kiterjed.

A legfőbb közösségi közlekedési kapcsolatot – a közúti kapcsolatok mellett – a környező térségekkel a Volánbusz biztosítja, melynek buszállomása szintén a centrum közelében található (az utóbbi években egyre többen veszik igénybe a helyközi buszjáratokat, a vasúti közlekedés helyett).

Az alábbiakban a település központjában található legfontosabb intézményeket soroljuk fel (a teljesség igénye nélkül):

- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőcsáti Járási Hivatala (Kormányablak)
- Megyei Munkaügyi Központ
- Mezőcsáti Közös Önkormányzati Hivatal (Polgármesteri Hivatal)
- Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központ
- Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár
- Mezőcsáti Posta
- Római Katolikus Plébánia Hivatal
- Mezőcsáti Református Templom
- Mezőcsáti Református Óvoda
- Dr. Enyedy Andor Református Általános Iskola
- Egressy Béni Általános és Alapfokú Művészeti Iskola

- Miskolci Szakképzési Centrum Mezőcsáti Gimnáziuma és Szakképző Iskolája

Az intézményi ellátottságról, kapacitásokról további részletes információk az 1.7. fejezetben találhatók.

1.10.3. Alulhasznosított barnamezős területek

A barnamezős terület fogalma egészen 2019 júliusáig nem szerepelt a magyarországi jogszabályokban, azonban hosszú évek óta használatos településfejlesztési fogalomról beszélhetünk.

Az egységes európai barnamező-fogalom meghatározása (CABERNET - Concernet Action on Brownfields and Economic Regeneration Network) szerint a barnamezős területnek tekintjük azokat a területeket, amelyekről elmondható, hogy

- hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata,
- felhagyottak, vagy alulhasznosítottak,
- vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek,
- elsősorban fejlett városi térségben találhatóak,
- újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

2019 júliusában az Étv. bevezette a **barnamezős terület fogalmát** a hazai építési jogrendbe is. A barnamezős terület „olyan földrészlet vagy földrészletek összessége - ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket -, amely elsősorban ipari, kereskedelmi, közlekedési vagy honvédelmi célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel terhelt, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással értéknövelt, fejleszthető területté alakítható.”

2020 júliusában az Étv. bevezette a **rozsdáövezeti akcióterület fogalmát** (is), amely olyan közlekedési, közmű- és intézményi infrastruktúrával ellátott vagy fenntartható módon ellátható, lakó- és más rendeltetés kialakítására alkalmas, jellemzően barnamezős területeket is magában foglaló terület, amelynek kijelölése azonban függetlenül attól, hogy az az Étv. szerinti barnamezős területként lehatárolása került-e. A rozsdáövezeti akcióterületek kijelölése kormányrendeletben történik, a települési, illetve kerületi önkormányzat véleményének kikérésével. Fontos tehát kihangsúlyozni, hogy a rozsdáövezet és a **barnamezős terület nem ugyanazt jelenti a jogalkalmazás tekintetében. Az egyes lehatárolt barnamezős területek csupán támpontot adnak a rozsdáövezeti akcióterületek kijelöléséhez.**

Az Étv. a rozsdáövezeti akcióterületeknek **két kategóriáját** állapítja meg:

- **azonnali rozsdáövezeti akcióterület:** olyan rozsdáövezeti akcióterület, amelyen a megvalósítani kívánt építési beruházások megindításához szükséges előkészítő munkák elvégzése nem szükséges, illetve azok folyamatban vannak vagy rövid időn belül elvégezhetőek, és amely tekintetében engedélyezett vagy előkészítés alatt álló építési beruházás megvalósítását tervezik a tulajdonosok, építetők, és a kapcsolódó kedvezmények bevezetése gyors építkezéskezdést eredményezhet;
- **közép- és hosszú távú rozsdáövezeti akcióterület:** olyan rozsdáövezeti akcióterület, amely tekintetében összetett előkészítő munkák, adott esetben környezeti kármentesítés, bontás, közműrendezés és infrastruktúra-fejlesztés, tulajdonrendezés, telekalakítás és

településrendezési feladatok elvégzése szükséges, és amely fejlesztési célú területként való rendelkezésre állása kormányzati koordinációt, jelentős anyagi ráfordítást és többéves előkészítő időszakot igényel.

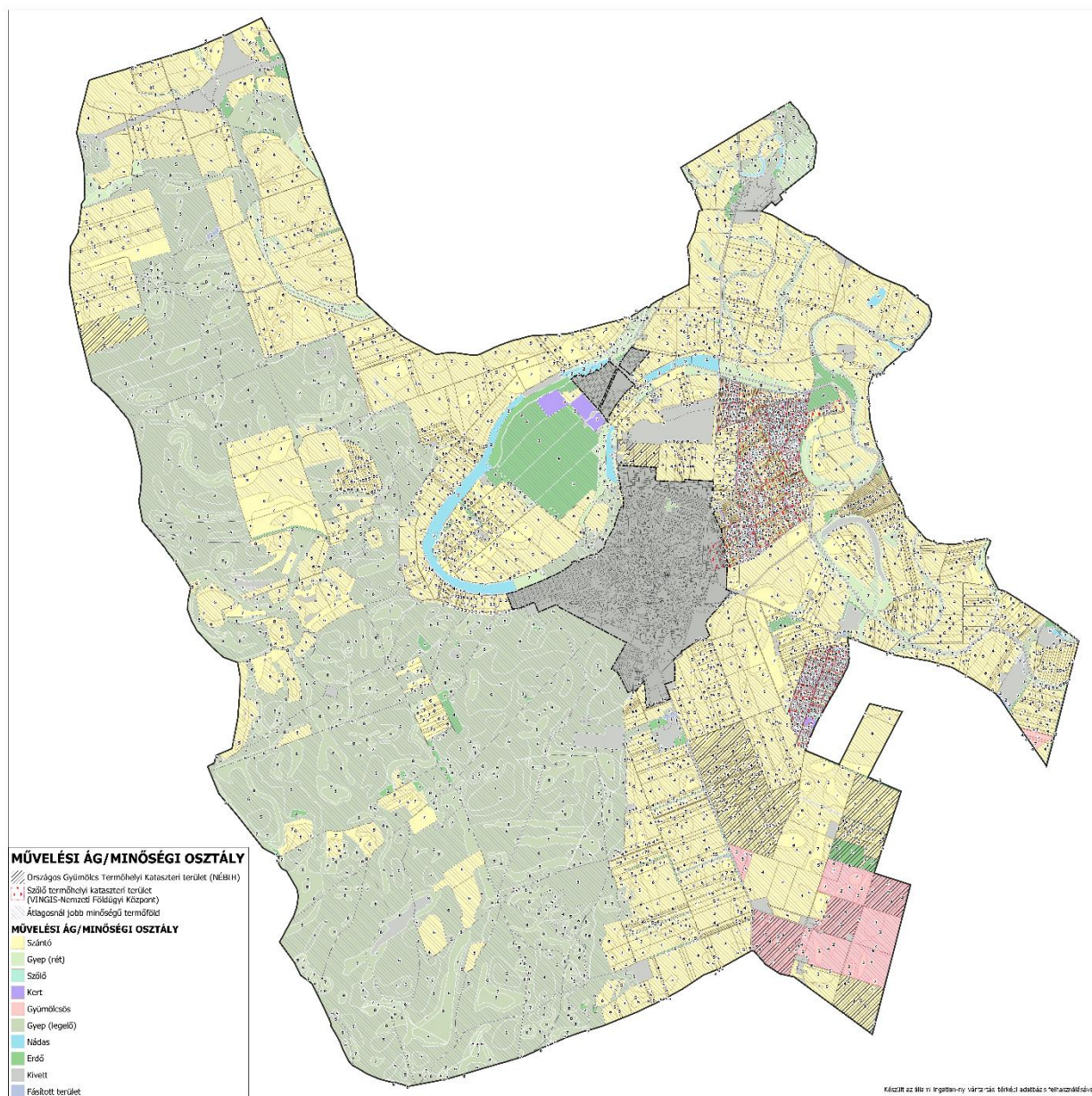
A településterv szempontjából fontos, hogy **ha a települési önkormányzat közigazgatási területén van barnamezős terület**, az érintett települési önkormányzat a településrendezési tervében a barnamezős területeket lehatárolhatja, továbbá a településfejlesztési terv felülvizsgálata során a barnamezős területek fejlesztési és újrahasznosítási lehetőségeit meghatározhatja.

Tekintettel arra, hogy Mezőcsát gazdaságában az iparnak nem volt kitüntetett szerepe és a város és környéke mindmáig hagyományos mezőgazdasági fő tevékenységű településnek minősül, így a barnamezős területek jelenléte sem számottevő:

Szinte egyedüli klasszikus barnamezős területként csak a város déli részén található egykori laktanya területe azonosítható, de alulhasznosított területnek tekinthetők szintén a város déli részén elhelyezkedő elhagyott vagy részben elhagyott mezőgazdasági-ipari területek is, vagy a használaton kívüli vasúti területek is.

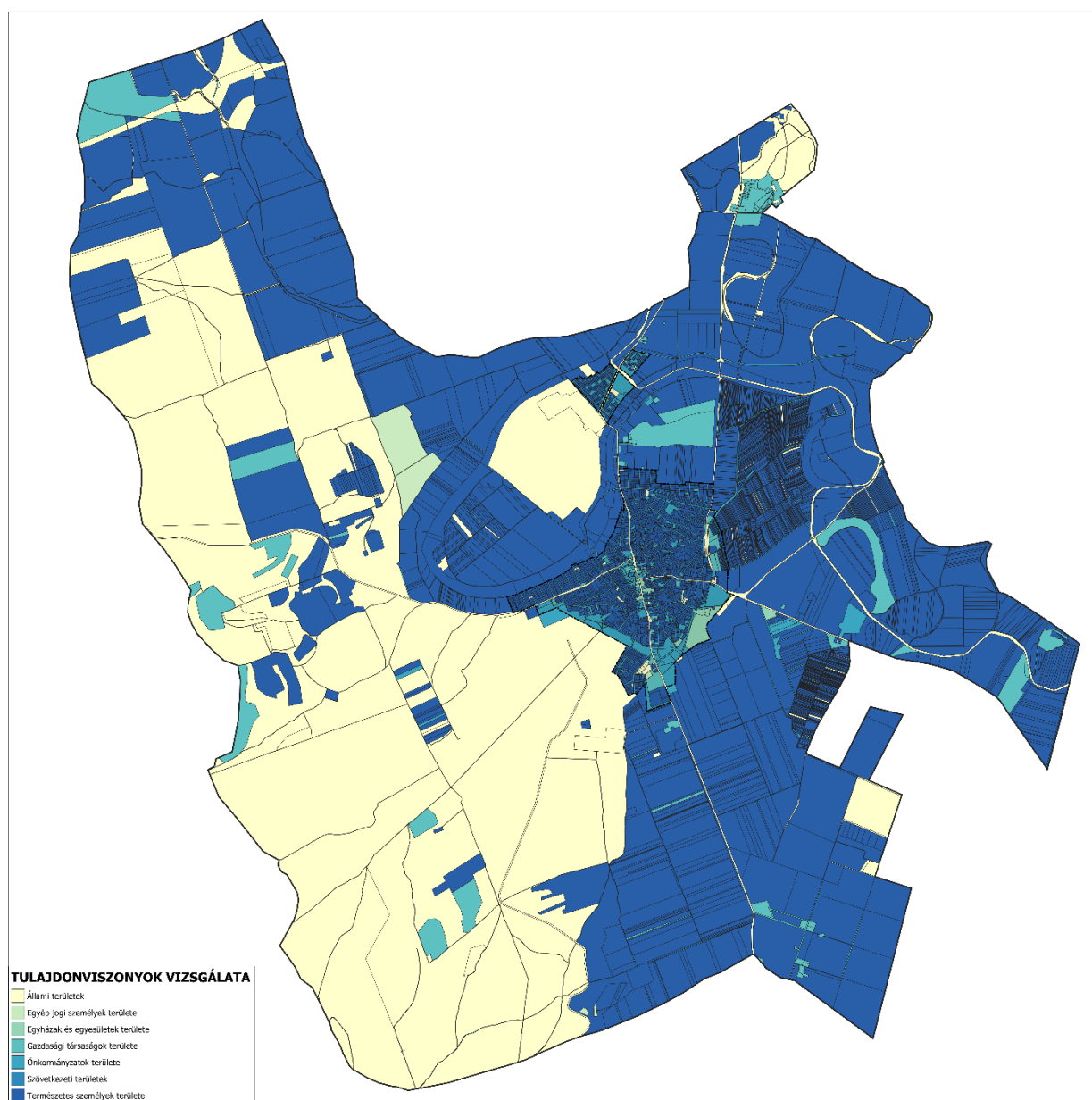

57. ábra: Az egykori Mezőcsáti laktanya területe (tőle északra tanyák)
(forrás: maps.google.hu)

1.10.4. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

58. ábra: A termőföldek ingatlan-nyilvántartási alapadatok szerinti művelési ág szerinti besorolása és minőségi osztálya – lásd még 2. melléklet – 2M/02. sorszámú tervlap.
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

1.10.5. Tulajdonjogi vizsgálat

59. ábra: Tulajdonviszonyok vizsgálata – lásd. még 2. melléklet – 2M/03. sorszámú tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

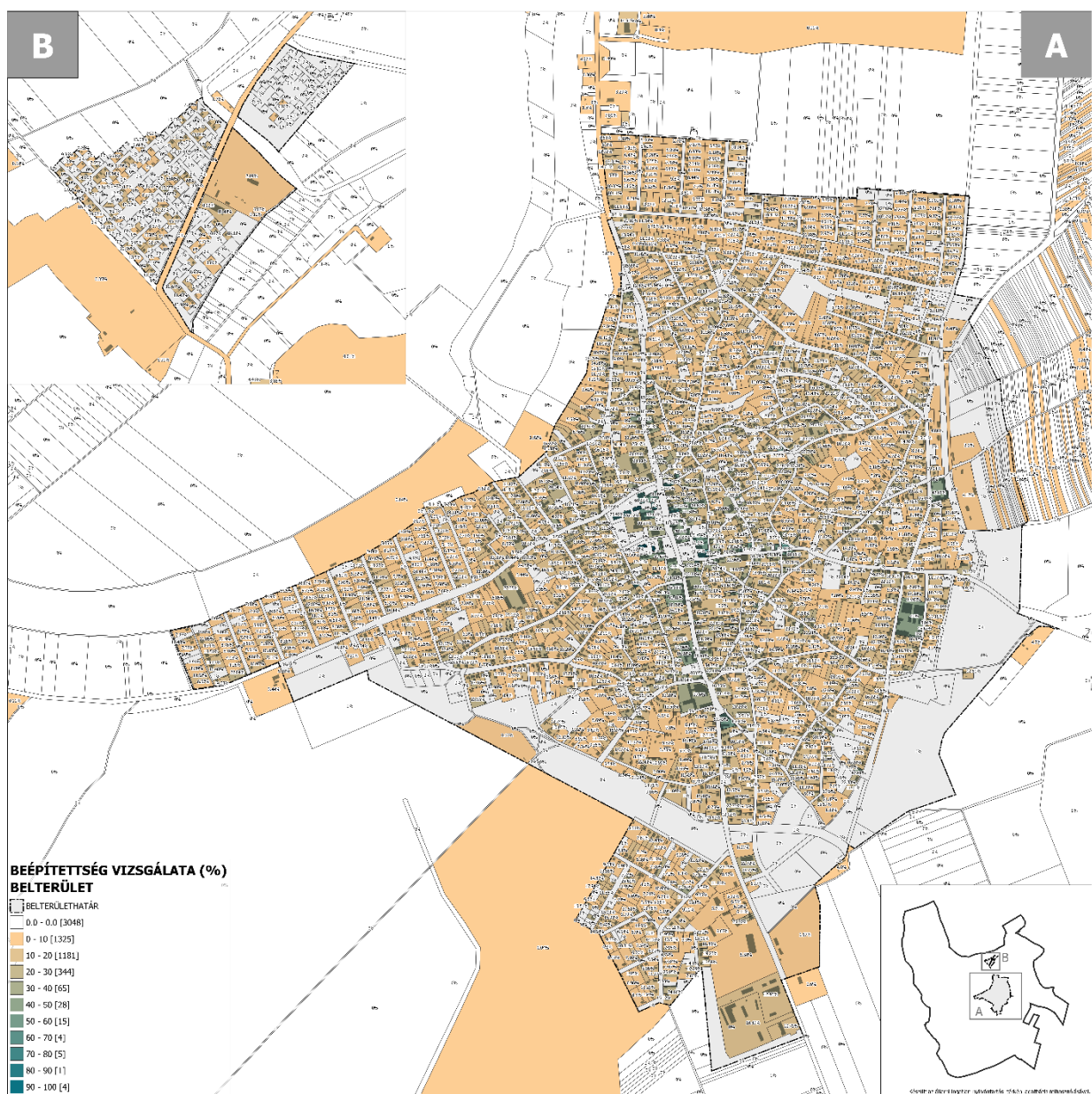
1.11. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG VIZSGÁLATA

1.11.1. Épített környezet vizsgálata

1.11.1.1. Épületállomány vizsgálata

A városközpont körüli falusias lakógyűrűt alkotó lakóházak legnagyobb része még a XX. század első felében épült. A település lakóépület-állományának nagy részére a közepes és jó műszaki állapot a jellemző, a városközponttól távolodva azonban már a gyengébb, műszakilag erősebben korszerűsítésre szoruló lakóházak dominálnak. A lakóépületek kis része lakatlan csak, de ezek többségének műszaki állapota már igen gyenge, életveszélyes, rentábilisan nem helyreállítható. A közműtények korszerűsítése folyamatosan zajlik.

1.11.1.2. Beépítettség vizsgálata

A falusias lakótelkek jellemző beépítettsége 10-20% közötti, de ezek közül is a város újabb parcellázású telkeinek beépítettsége 5-10% körüli. Nagyobb arányú (30-50%) beépítettség csak a településközpont intézményi telkeire, valamint a település fő szerkezetét jelentő Kossuth utca – Hősök tere – Szent István utca, valamint a Bajcsy-Zsilinszky utca mentén jellemző, de itt is csak néhány telek haladja meg az 50%-os beépítettséget. A falusias lakógyűrű és a városközpont között – árnyalatni intenzitás-átmenet figyelhető meg, itt már 20-30% közötti beépítettségű telkek is megfigyelhetők.

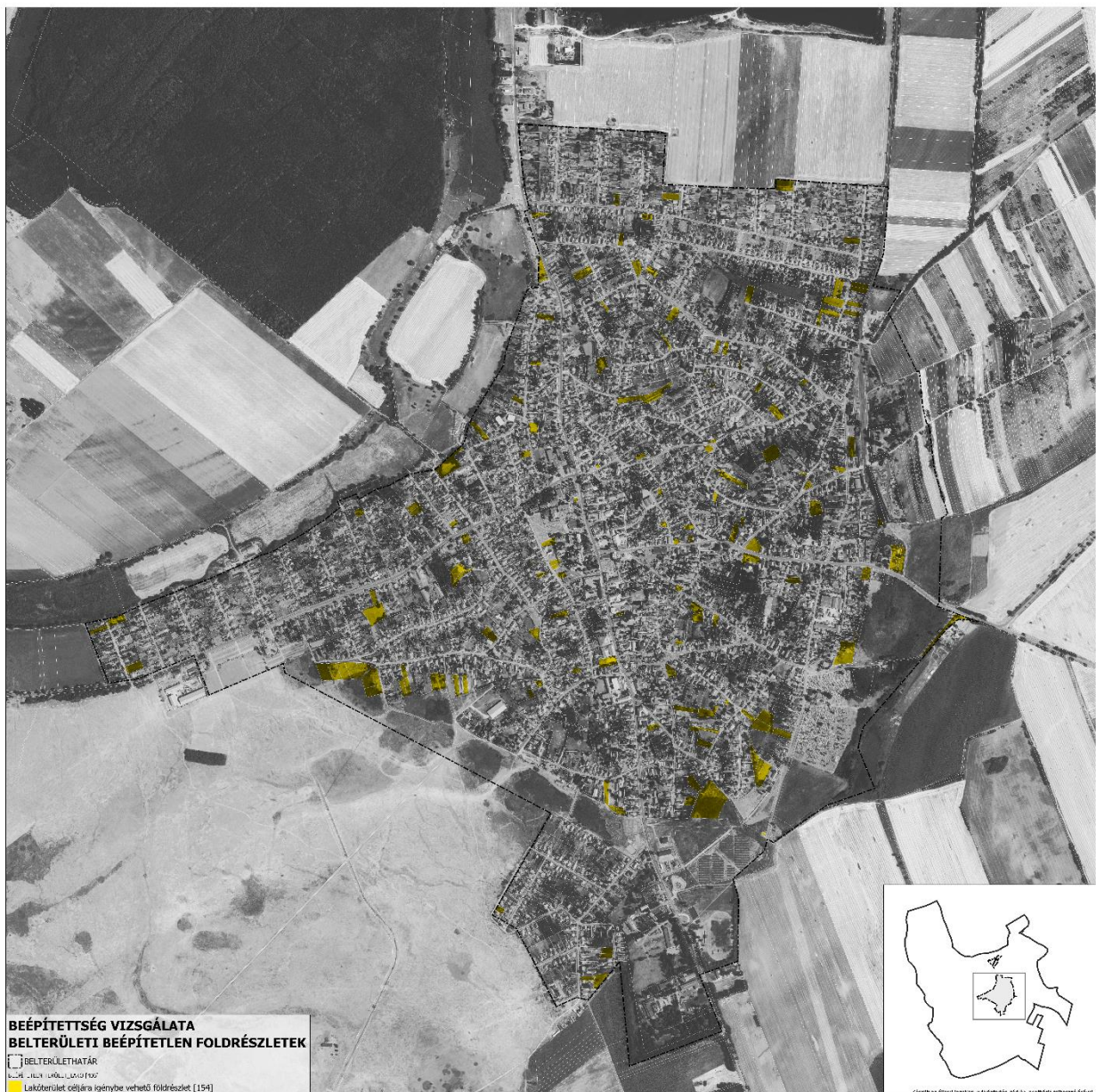
Mezőcsát üdülőterületén a telkek közel fele jelenleg még beépítetlen, a beépített ingatlanok jellemzően 5-15% közötti beépítettséggel bírnak.

A fenti számokat torzíthatja, hogy az **ingatlannyilvántartás nincs naprakészen vezetve** és több beépítetlennek tűnő ingatlan a valóságban már beépített. Ez előbbi mellett az egyébként már beépített ingatlanok esetében is az ingatlan nyilvántartási átvezetést követően megépült melléképítmények, toldalékok/bővítmények szintén nem szerepelnek az adatbázisban.

A város mára már szinte alig **rendelkezik lakóterület cáljára szolgáló, építési teleknek minősülő beépítetlen földrészlettel**.

Összesen kb. 150 lakóterületi hasznosításra igénybe vehető földrészlet található a település területén, melyek kb. 20%-a található csak az új parcellázású városrészekben elszórtan, a fennmaradó telkek nagy részét az ófalusi területen található foghíjtelkek, valamint a korábbi telekszerkezetből visszamaradt, önmagában jelenleg nem beépíthető (nem megfelelő méretű, nincs közterületi kapcsolata, nem építési telek, más telek megközelítését szolgáló beépítetlen földrészlet, telekkiegészítésként használt terület) telkek alkotják. Új parcellázásra alkamas terület az előbbi földrészletek között nem jellemző (a Deák Ferenc utca végében, a Zsidó temető szomszédságában található egy kb. 1 hektár nagyságú telek, melynek újraosztásával a korábbi rendezési terv számolt).

Megállapítható tehát, hogy jelenleg a város lakótelkei szinte teljes mértékben telítettek, gyakorlatban a fejlődést alapvetően csak a meglévő épületállomány cserélődése, korszerűsítése jelentheti. Területi fejlődésre a domborzati és természeti adottságok miatt szűkösen van csak lehetőség, a korábbi rendezési terv a város északi részén, a kavicsbánya közvetlen szomszédságában jelölt ki akkor új beépítésre szánt területként családiházak övezetét, azonban e terület tényleges hasznosíthatósága és tervben tartása a továbbtervezésnél vizsgálandó.

61. ábra: Központi belterület/belső lakóterületi tartalékok – lásd még 2. melléklet – 2M/05. sorszámu tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

1.11.1.3. Jellemző magasság, szintszám és tetőforma

A település lakóterületeit a földszintes, utcára merőleges gerincű, ormfalas kialakítású hagyományos, beépítetlen tetőterű lakóépületek jellemzik, de természetesen előfordulnak tetőtérbeépítéses és 2 szintes családi házak is. Nagy arányban van jelen – az 1960-70-es évek építkezéseinek köszönhetően – az ún. Kádár-kocka négyzetes alaprajzú, zömmel földszintes, sátozottós családi ház-típus a településen. A családi ház lakógyűrűben a jellemző beépítési magasság 4,5-6,0 méter között alakul.

A városközpontban összpontosuló intézményi épületek többsége már kétszintes, a lakóházak zöme azonban itt is jellemzően földszintes. Előbbi alól kivételt képeznek a Kiss József utca - Hősök tere négyszintes panelépületei.

A városközponti jelleget nem a beépítési magasságok, hanem inkább az előkert nélküli, zárt sorú sodó beépítés adja.

Az ipari park, illetve a gazdasági területek jellemzően földszintes csarnokokkal beépítettek, itt a technológiai igények okán a beépítési magasság 6-8 méter között alakul.

A különleges területeken (elsősorban e területek közül a beépítés szempontjából a fürdő területe vizsgálható) az alacsony mértékű beépítettséghez alacsony építménymagasság is társul (3,0-6,0 m közötti).

A városban a magastetős tetőforma a jellemző, kivételt képeznek ez alól a városközponti panelépületek, továbbá a gazdasági területek létesítményei (utóbbiaknál is jellemzőbb a nyeregtetős csarnokkialakítás).

1.11.2. Az építészeti örökség vizsgálata

Az alábbi fejezetben kizárólag Mezőcsát városát érintő művi értékvédelmi elemeket ismertetjük azzal, hogy a településterv részeként egy későbbi ütemben a településrendezési terv kidolgozásával egyidejűleg a település teljes területére települési örökségvédelmi hatástanulmány is készül a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletben meghatározott tartalommal.

1.11.2.1. Nemzetközi művi értékvédelem

Mezőcsát, Mátyás utca 37. szám alatt álló hagyományos népi lakóház része a magyarországi tájházhálózatnak, amely 2000-ben felkerült az **UNESCO Világörökségi Várományos Helyszínek jegyzékére**.

A tájházhálózatot több száz tájház alkotja, amelyek közül a világörökségi várományosi javaslat tárgyát azok a tájházak képezik, amelyek mind az épület, mind a benne bemutatott lakásbelső tekintetében a legmagasabb szakmai elvárásoknak is megfelelnek, azaz az egyes ingatlanok műemléki védeltséget élveznek, a bennük található ingóságok kezelését pedig a muzeális működési engedély kritériumrendszere szabja meg.

A tájház épülete Mezőcsát és a járás egyetlen műemléki védett népi épülete, a 19. század második felében épült mezőcsáti kismesesi lakóházak építési technológiáit, formai jellegzetességeit mára egyedül őrző fontos épített emlék. 1994-től felújítva, korhűen berendezve tájházként működik, 2003-ban múzeumi működési engedélyt kapott, 2014-től része a város települési értéktárának. A város és a járás egyetlen múzeumi intézményeként fontos kulturális és oktatási funkciót teljesít, tevékenységében a diákprogramok hangsúlyozódnak. Közösségi rendezvények helyszíne, a környék szegényes turisztikai kínálatának fontos eleme. Tárgyi-, archív képi- és írott dokumentum gyűjteménye a város számára fontos emlékeket őriz (forrás: tajszo vetseg.hu).

1.11.2.2. Országos művi értékvédelem

Országos egyedi védelem: műemlék, műemlékegyüttes

Az Örökségvédelmi törvény kategóriákra bontva határozza meg a védendő értékeket. Az Országgyűlés 2015-ben bevezette a nyilvántartott műemléki érték fogalmát, amely egy kétlépcsős, fokozatos védetté nyilvántartással tette lehetővé a műemléki védelem megállapítását:

1. lépcső: műemléki érték nyilvántartásba vétele (hatósági eljárással)
2. lépcső: nyilvántartott műemléki érték műemlékké nyilváníása (miniszteri rendelettel)

Tehát műemlékké csak nyilvántartásba vett műemléki érték volt nyilvánítható (alapvetően az átalakuláskor a korábban III. bírsági kategóriába eső értékek kapták meg a nyilvántartott műemléki érték besorolást). A nyilvántartott műemléki érték a törvény erejénél fogva általános védelmet élvezett. Átalakult a korábbi műemléki fogalom is. Más a műemlék, más a műemléki érték és más az épített örökség, illetve építészeti érték fogalma.

2018. április 10-én lépett hatályba a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet és egyben hatályát veszítette – az ugyanolyan nevű – a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet. Alapvető változásokat nem hozott az új jogszabály, de a nagyberuházások tekintetében érdemi módosítások is történtek (előzetes régészeti dokumentáció és feltárási projektterv készítésére vonatkozó előírások).

2020 második fele ismét változásokat hozott az örökségvédelem szabályozásában: a 2020. évi LXXXIX. tv. (továbbiakban Módtv., hatályos 2020. szeptember 1-től) megszüntette a nyilvántartott műemléki érték fogalmát és kétféle védettség fokozat alá rendezte be a műemléki védelem alatt álló értékeket:

- kiemelten védett műemlék ► korábban I. kategóriába sorolt műemlékek
- védett műemlék ► korábban II. kategóriába sorolt műemlékek, valamint a nyilvántartott műemléki értékek

A védetté nyilvánítás miniszteri rendeletben történik, amely tartalmazza a műemlék kategóriába sorolását. A kategóriából eredő joghatásokat a törvény vonatkozó szakasza, valamint a kapcsolódó kormányrendelet határozza meg. A műemléki kategória módosítására a jogszabályban meghatározottak szerint van lehetőség.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71.§ (1) bekezdése alapján az országos, valamint nemzetközi védelem (világörökségi és világörökségi várományos helyszínek és területek) alatt álló értékek nyilvántartását az örökségvédelmi hatóság vezeti (háttérszerv: Lechner Lajos Tudásközpont). Az adatszolgáltatásért a területileg illetékes kormányhivatalok örökségvédelmi feladatokat ellátó osztálya felel. Az újabb kategóriákat a közhiteles nyilvántartás még nem követte le, az adatszolgáltatások értelmezése a törvény átmeneti rendelkezéseinek megfelelően történhet.

A város területén – a közhiteles hatósági nyilvántartás alapján **2 db kiemelten védett műemlék** található:

Hrsz.	Törzsszám	Azonosító	Cím	Védett örökségi érték neve	Védettség jogi jellege	Védettség éve
2303/2	9401	2894	Mátyás utca 37.	lakóház	kiemelten védett műemlék	1982
1835	11601	11773	Damjanich utca	Zsinagóga	kiemelten védett műemlék	2012

Fontos megemlíteni, hogy 2021 januárjától az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló 252/2006. (XII.7.) Kormányrendelet is módosult, amely az épített örökséget érintő építésügyi eljárások vonatkozásában egyrészt a védettség kategóriájától, másrészt az építési tevékenységtől függően megállapítja a központi (Országos Építészeti Tervtanács), területi, valamint a helyi építészeti műszaki tervtanács véleményezési hatásköreit.

Országos területi védelem: műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján a „műemléki jelentőségű területként kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.”

A műemlékek és műemléki jelentőségű területek jogszabályban meghatározott környezete műemléki környezetnek minősül és a törvény erejénél fogva (ex-lege) általános védelemben részesül.

A város két műemléke közül a **Zsinagóga környezete nyilvántartásba vett**: a 24/2012. (IX.14.) EMMI rendelettel műemléki környezetként védett (890, 1831/3, 1834, 1847, 1848, 1850/2, 1850/3, 1852, 423/3, 1644, 1840 hrsz. ingatlanok), a **Mátyás utcai lakóház** műemléki környezete pedig **ex-lege** műemléki környezet.

Fontos azonban itt is kiemelni, hogy a Mátyás utcai lakóház a magyarországi tájházhálózat elemeként része az UNESCO Világörökségi Várományos Helyszíneknek.

1.11.2.3. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti örökség leírása a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71.§ (1) bekezdése szerinti, a Lechner Lajos Tudásközpont által vezetett közhiteles hatósági nyilvántartásban található adatokon, az ide vonatkozó szakirodalmon, a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában található leletmentési dokumentációkon és a helyszíni szemlén alapul.

A régészeti örökség megóvásának általános követelményei:

- a közhiteles nyilvántartás szerinti régészeti lelőhelyek általános régészeti védelem alatt állnak;
- a védett régészeti lelőhelyen megvalósuló tevékenység, építmény engedélyezésére indult eljárásokban szakhatóságként a Borsod-Abaúj Zemplén megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya az illetékes (496/2016. (XII.28.) Korm. rendelet alapján);
- régészeti érdekű területek esetében földmunkavégzés esetén régészeti megfigyelés szükséges. A megfigyelés eredménye következtében leletmentő ásatás elvégzése is szükségessé válhat.

A közhiteles nyilvántartás alapján Mezőcsáton az alábbi nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak:

Mezőcsát településtervéhez a településfejlesztési és településrendezési terv alátámasztására örökségvédelmi hatástanulmány is készül a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet tartalmi követelményeinek megfelelően, amely régészeti szakterületi munkarésze tartalmazza a település régészeti örökségének felmérését, elemzését, továbbá a régészeti örökség megóvásának feltételeit.

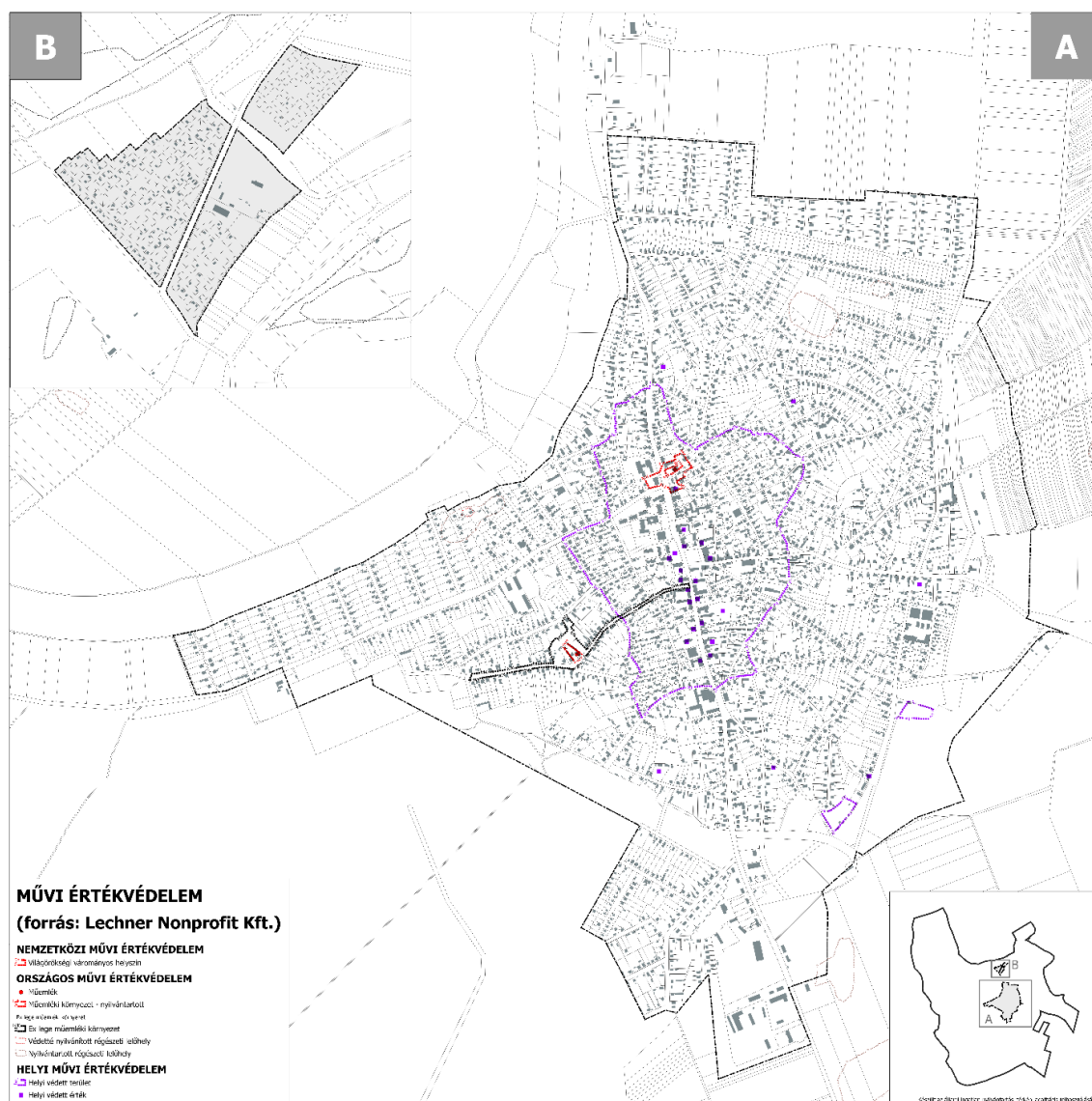
1.11.2.4. Helyi védelem

Mezőcsát helyi művi értékvédelem alatt álló elemeinek jegyzékét a Képviselő-testület 10/2018 (V.29.) önkormányzati rendelet 3. és 4. melléklete tartalmazza (lásd részletesen: 1.6.2.4. Mezőcsát Város településképeinek védelméről szóló helyi rendelet (TKR) c. fejezet.)

Helyi **területi védelem** alatt áll:

1. Mezőcsát halmazszerkezetű településközponti területe, kiemelten a Kinizsi - Árpád – Zrínyi - Kiss J. - Attila - Szabadság - Dobó - Hunyadi - Kisfaludy - Gyóni G. - Báthory utak által határolt területen.
2. Temetődomb területe és síremlékei
3. Zsidótemető és síremlékei

Mezőcsátban jelenleg **27 db egyedi védett érték található**, amelyek jellemzően a történelmi városközpontban találhatók.

62. ábra: Mezőcsát művi értékvédelemmel érintett elemei – lásd még 2. melléklet – 2M/06. sorszámú tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása felhasználásával)

MEZŐCSÁT HELYI EGYEDI VÉDETT LÉTESÍTMÉNYEI			
ID	megnevezés	hrsz	cím
1	Református templom	1	Hősök tere 8.
2	Római katolikus templom	233	Szent István u. 15.
3	Községháza	36	Hősök tere 1.
4	I. világháborús emlékmű	3/1	közterület
5	Volt református lelkeszi hivatal főtéri épülete	856	Szent István u. 2.
6	Volt református lelkeszi hivatal épülete	2	Hősök tere 9.
7	Református templomkert emlékmű	1	Hősök tere 8.
8	Református iskola együttes jelölt épületei	220	Szent István u. 1.
9	Élelmezési központ volt Dobozi kastély	224	Szent István u. 3.
10	Római katolikus plébánia	230/2	Szent István u. 11.
11	Művelődési ház volt ipartestület épülete	241/2	Szent István u. 21.
12	Megyei levéltár volt járásbíróház épülete	483	Szent István u. 46-48.
13	Okmányiroda, kiállító terem volt Márk kastély	830/3	Szent István u. 24.
14	Szent István u. 842 hrsz-ú lakóépület	842	Szent István u. 20.
15	Házasságkötő terem (Édes Antal kúria)	852	Szent István u. 12.
16	Református óvoda és bölcsőde (Volt postahivatal)	811	Szent István u. 10.
17	Volt öregek napközi otthona (dr. Bergman Zoltán lakása volt)	855	Szent István u. 8.
18	Üzlet Hősök tere - Bajcsy-Zs u. sarok	864	Bajcsy-Zsilinszky u. 2.
19	3. számú óvoda épülete (szülőotthon)	867	Hősök tere 15.
20	Iroda és üzletház Hősök tere - Kossuth u. sarok	869	Hősök tere 23.
21	volt Étterem (Lapos hangya)	870/4	Hősök tere 17/b.
22	volt OTP épülete	890	Kossuth Lajos u. 13.
23	Kossuth u. lakóépület (tájház)	1786	Kossuth Lajos u. 57.
24	Jókai u. lakóépület	553	Jókai u. 35
25	Kolozsvári u. 5. lakóépület	1624	Kolozsvári u. 5.
26	Munkácsy u. 17 lakóépület	296	Munkácsy u. 17.
27	Polgári lakóház	641	Bajcsy-Zs. utca 61.

27. táblázat: Mezőcsát helyi egyedi védett létesítményei
(forrás: TKR 4. melléklet)

1.12. KÖRNYEZETIÁLLAPOT-JELLEMZŐK

1.12.1. Talaj

Az egyes külterületi ingatlanok földhivatali nyilvántartás szerinti minőségi osztályba tartozását az 59. ábra, valamint a 2. melléklet 2M/02 tervlapmelléklet mutatja be.

A 2018-ban elfogadott Trtv új Országos Területrendezési Terve, valamint a 9/2019 (VI.14.) MvM rendelet Mezőcsát közigazgatási határán belül három helyen határol le jó termőhelyi adottságú, illetve egy helyen kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek kisebb foltjait, melyeket az alábbi ábra mutat be.

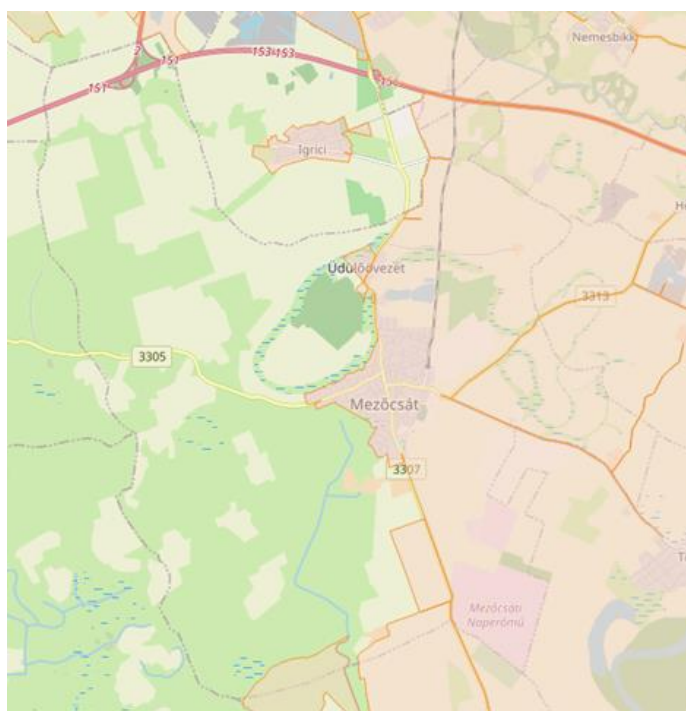

Készült az állam ingatlan-nyilvántartás térképi adatbázis felhasználásával.

28. táblázat: Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján saját készítésű ábra)

A 27/2006. (II.7.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló kormányrendelet alapján kijelölt az alábbi MEPAR parcellazonosítójú földterületeket tartják nyilván nitrátérzékeny területként:

F05QU-A-11	F084U-T-11	F09AU-2-11	F0CQM-A-11	F0CQU-J-11	F0DXM-K-11	F0F4M-T-11	F0HAM-2-11
F0LXM-R-11	F0PAM-8-11	F0QJM-H-11	F0RQM-Q-11	F0V4M-7-11	F0WAM-F-11	F0XJM-P-11	F10XM-6-11
F14JM-W-11	F16XM-D-11	F1AJM-4-11	F1CQM-C-11	F1DXM-L-11	F1F4M-U-11	F1JJM-A-11	F1LXM-T-11
F1N4M-2-11	F1PAM-9-11	F1QJM-J-11	F1XJM-Q-11	F20XM-7-11	F224M-F-11	F23AK-M-11	F284M-N-11
F29AM-W-11	F2AJM-5-11	F2CQM-D-11	F2HAM-4-11	F2JJM-C-11	F2KQM-L-11	F2LXM-U-11	F2N4M-3-11
F2TXM-2-11	F2V4M-9-11	F2XJM-R-11	F2YQM-1-11	F33AM-Q-11	F33AQ-U-11	F34JM-Y-11	F36XM-F-11
F384M-P-11	F3AJM-6-11	F3DXM-N-11	F3KQM-M-11	F3LXM-V-11	F3RQM-U-11	F3TXM-3-11	F43AM-R-11
F44JM-1-11	F46XM-H-11	F484Q-U-11	F4CQM-F-11	F4DXM-P-11	F4F4M-X-11	F4JJM-E-11	F4JJQ-J-11
F4LXM-W-11	F4N4Q-8-11	F4QJM-M-11	F4RQM-V-11	F4WAQ-P-11	F4XJM-U-11	F4YQM-3-11	F524M-K-11
F53AM-T-11	F56XM-J-11	F59AM-1-11	F59AQ-4-11	F5CQM-H-11	F5DXM-Q-11	F5HAM-7-11	F5KQM-P-11
F5N4M-6-11	F5PAM-E-11	F5QJM-N-11	F5V4M-D-11	F5V4Q-H-11	F5XJM-V-11	F60XQ-F-11	F64JM-3-11
F65QM-A-11	F66XM-K-11	F684Q-W-11	F69AQ-5-11	F6AJQ-D-11	F6HAM-8-11	F6JJM-H-11	F6LXM-Y-11
F6N4Q-A-11	F6PAM-F-11	F6RQK-V-11	F6RQM-X-11	F6V4Q-J-11	F70XK-A-11	F73AM-V-11	F76XM-L-11
F784M-U-11	F7AJM-A-11	F7F4M-2-11	F7F4Q-5-11	F7LXM-1-11	F7N4M-8-11	F7RQM-Y-11	F7TXM-7-11
F7XJM-X-11	F7YQM-6-11	F86XK-K-11	F8HAK-8-11	F8XJM-Y-11	F8YQM-7-11	F90XM-F-11	F93AM-X-11
F94JM-6-11	F96XM-N-11	F99AK-3-11	F99AM-5-11	F9CQK-K-11	F9DXM-V-11	F9LXK-1-11	F9LXM-3-11
F9PAM-K-11	F9QJM-T-11	F9TXM-9-11	F9WAM-R-11	F9XJK-X-11	FA0XM-H-11	FA5QM-F-11	FA6XM-P-11
FA84M-X-11	FA9AK-4-11	FA9AM-6-11	FAAJM-E-11	FACQM-N-11	FADXM-W-11	FAF4K-3-11	FAF4M-5-11
FAHAK-A-11	FAHAM-D-11	FCPAM-M-11	FCV4M-L-11	FEQJQ-2-11	FFN4Q-L-11	FFTQX-K-11	FFWAQ-2-11
FFXJQ-9-11	FFYQQ-J-11	FJ5QK-L-11	FJ9AK-A-11	FK0XK-N-11	FK9AN-F-11	FM5QK-P-11	FM6XK-X-11
FM84K-6-11	FM9AK-E-11	FMAJK-N-11					

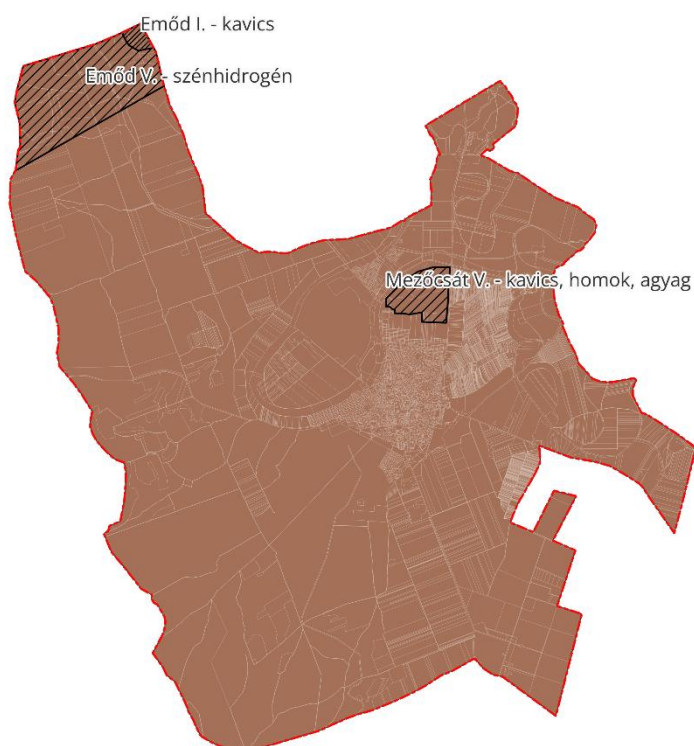
63. ábra: Nitrátérzékeny területek lehatárolása Mezőcsát
(<http://webgis.okir.hu>)

A 2013. szeptember 1-jétől kijelölt nitrátérzékeny területeken az 59/2008 (IV.29.) FVM rendelet szerinti Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat előírásait kell alkalmazni. Ez szabályozza többek között a szerves trágyával kijuttatható nitrogén mennyiségét, valamint a gazdálkodót gazdálkodási napló vezetésére kötelezi.

Az OTTrT a település **ásványi nyersanyagvagyon övezetével** érintett településként tartalmazza. A településen az SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett

bányászati területek nyilvántartása alapján három működő bányatelek található. A környék legelterjedtebb képződménye a folyóvízi kavics, a kistájban rendkívül sok nagy készlettel rendelkező kavics-előfordulás ismert az egyik ilyen nagyobb előfordulás helye Mezőcsát. Az északi településszélét két emődi bányatelek érinti, ahol szénhidrogén (kőolaj) és kavics kitermeléssel foglalkoznak. A harmadik bányatelek a város belterületétől északra található, szintén elsősorban kavicsbánya, homok és agyag. A két kavicsbánya külfejtéses, míg a kőolajat fúrólukon keresztül fejtik.

	Bánya védnév	Kitermelt nyersanyag	Fejtési mód	Státusz
1.	Emőd I. – kavics	kavics	külfejtéses	működő
2.	Emőd V. – szénhidrogén	kőolaj	fúróluk	működő
3.	Mezőcsát V. - kavics, homok, agyag	agyag, homok, kavics	külfejtéses	működő

64. ábra: Működő bányák Mezőcsát
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján saját készítésű ábra)

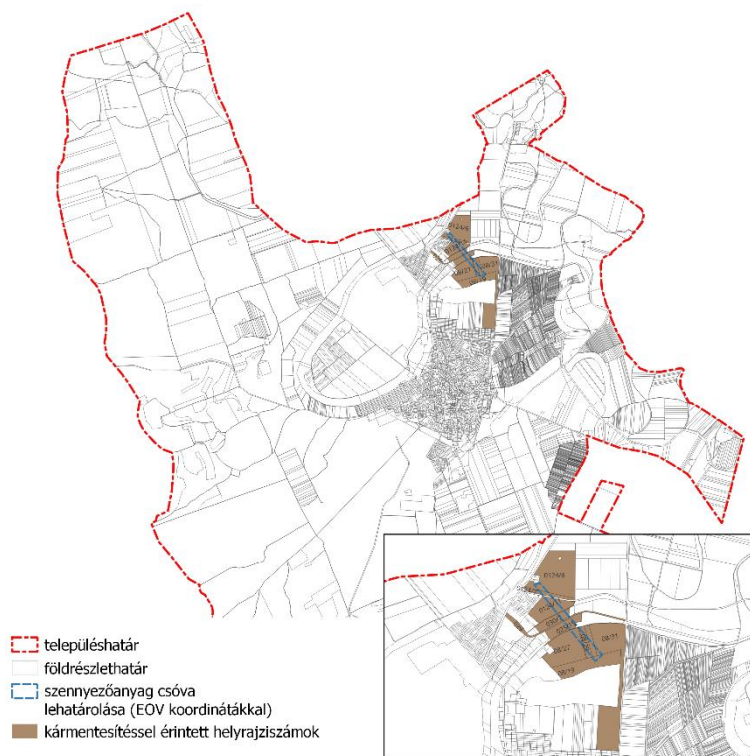
A kitermelt kőolajat szállítóvezetékek segítségével a MOL tiszaujvárosi telephelyére szállítják. A MOL Nyrt. Mezőcsati szakaszoló állomásán a Szajol-Tiszaújváros 8"-os termékvezeték szakaszoló aknájában 2003. november 12-en történt műszaki meghibásodás eredményeképp talaj és talajvízszennyezés keletkezett, melynek kármentesítése jelenleg is folyik.

Kötelezett:	MOL Magyar Olaj és Gázipari Nyrt. (1117 Budapest, Dombóvári út 28.)
Határozatok száma:	BO/32/05006-18/2023., BO/32/05006-20/2023.
A monitoring keretében vizsgált környezeti elemek:	talaj, talajvíz
Vizsgálandó komponensek:	MTBE

Kármentesítéssel érintett ingatlanok helyrajzi száma: Mezőcsát 0124/6, 0124/7, 0124/11, 0123, 030/7, 029, 025/15, 024, 08/27, 08/28, 08/29, 08/30, 08/31, 08/19

A Mezőcsát tolózárkertből kiinduló mély MTBE szennyezőanyag csóva felszín alatti vízre vonatkozó lehatárolásának sarokponti EOY koordinátái:

EOY Y	EOY X
789036	279988
789709	279146
789784	279217
789096	280009

65. ábra: Kármentesítéssel érintett területek Mezőcsát

(forrás: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal – Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály adatszolgáltatása alapján saját szerkesztésű ábra)

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási hatóság a kármentesítés jelen szakaszában a Mezőcsát tolózárkertből kiinduló, mély MTBE (Metil terc-butil éter) szennyezőanyag csóva tényfeltárási záró dokumentációját elfogadta, és kármentesítési monitorozás végzése mellett beavatkozási terv készítését írta elő. A felszín alatti vízre vonatkozóan a (D) kármentesítési célállapot határértékek meghatározása a vízvédelmi hatóság egyetértésével megtörtént. A földtani közegre vonatkozóan (D) kármentesítési célállapot határérték meghatározására nem volt szükség.

A BO/32/05006-18/2023 határozat által javasolt (D) kármentesítési célállapot határértékek:

- A Rigós csatorna védendő érték, így ott a 10 µg/l MTBE koncentráció az elérendő érték, vagyis ez adható meg (D) kármentesítési célállapot határértékként az MCS-65 kútcsoport vonalára nézve.
- Az MCS-65 kútcsoportra megadott elértekből az MCS52 pont környezetére visszszámolva az egyensúlyinak tekintett koncentráció csökkenési állandóval ($NAF=6960/263=26,5$) (D) kármentesítési célállapot határértékként 265 µg/l MTBE koncentráció adódik.

- A Bányató szintén védendő érték, így a partján található MCS-93-88-92 kútcsoport tagjaira a 10 µg/l MTBE koncentráció adható meg (D) kármentesítési célállapot határértékként (innen felvízre, egészen a Rigós-csatornáig nem szükséges (D) érték megadása)
- Az MTBE csóva jelenlegi területén a talajban merhető emelkedett MTBE koncentrációk az oldott szennyezőanyag fluxus megoszlásának időszakos eredményei, amelyek a csóva levonulásával — azaz az oldott és a kötött fázisú MTBE tekintetében új egyensúly beálltát követően — és a szennyezőanyag tiszta talajvízbe történő ismételt beoldódásával lecsökkennek az idővel. Ebből pedig az következik, hogy a földtani közeg MTBE szennyezettsége tekintetében nem szükséges (D) kármentesítési célállapot határértéket megadni.

A BO/32/05006-18/2023 határozatában a környezetvédelmi hatóság korlátozást rendelt el (a kármentesítés létesítményeit, munkálatait kivéve) a szennyező csóva területén a földtani közeget, felszín alatti vizet érintő fúrások, vízkivételek, létesítmények létesítésének tervezése és megvalósítása tekintetében. Ezen tevékenységek tervezése, ill. megvalósítása csak a tényfeltárási eredményekre alapozott megvalósíthatósági dokumentáció alapján (amennyiben azzal összhangban van és kizáró körülmény nem merül fel), a környezetvédelmi hatóság jóváhagyását követően kezdhető meg, ill. engedélyezhető.

Folyik tehát kármentesítés és monitorozás, de jelenleg nem áll fenn a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. Rendelet 33. § által definiált - "Tartós környezeti károsodás". Tartós környezeti kárral érintett terület tehát nem található a településen.

Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálytól kapott adatszolgáltatás (2023.09.19-i állapot szerint) a településen egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephely nem működik. Környezetvédelmi engedéllyel azonban az alábbi telephelyek működnek:

ENGEDÉLYES NEVE	HELYRAJZI SZÁM	VÉDELMI KATEGÓRIA
GRAVEL & SAND KFT.	0370/11	környezetvédelmi engedéllyel rendelkező telephely
MEKAV KFT.	019/3, 019/4, 08/4, 08/10, 08/11, 08/12, 08/13, 08/14, 08/19, 08/20, 08/21, 08/23, 08/24, 08/25	környezetvédelmi engedéllyel rendelkező telephely
UD STAHL RECYCLING KFT.	1149	környezetvédelmi engedéllyel rendelkező telephely

A **GRAVEL & SAND Kft.** a környezetvédelmi engedélye alapján a „Mezőcsát III. – kavics, homok és agyag” védnevű bányatelek üzemeltetője (a bányatelekkel érintett ingatlan helyrajzi száma: Mezőcsát 0370/11), azonban az SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett bányászati területek nyilvántartása alapján kiállított adatszolgáltatásában a hatályos bányatelkek (2023.09.01-jei állapot szerint) között ilyen védnevű bánya nem szerepel, viszont az érintett terület napenergia hasznosítására szolgáló kiserőmű területeként szerepel a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivataltól származó tér adatok (2023_07_06_LTK.xlsx) között. A Mezőcsát V. napelemes (47 MW összteljesítményű) kiserőmű által érintett ingatlan helyrajzi száma: Mezőcsát 0370/11 és 0372/4 hrsz.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási hatóság által kiadott környezetvédelmi engedély szerint a GRAVEL & SAND Kft. a „Mezőcsát III. – kavics, homok és agyag” védnevű bányatelken folytatott bányászati tevékenységet a 10616-7/2011. számon módosított és 9074-46/2003. számon kiegészített 9074-43/2003 számú környezetvédelmi működési engedélye alapján. Ez az engedély 2019 januárjában lejárt, azonban az

engedély meghosszabbítására 2018 júniusában a GREEN SIDE KFT. Miskolc elkészítette a „Mezőcsát III. - kavics, homok és agyag” védnevű bánya teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálatát, mely alapján a cég a BO-08/KT/8226-18/2018. számon javított BO-08/KT/8226-16/2018. számú környezetvédelmi működési engedélye alapján 2035. augusztus 31-ig engedélyt kapott 300 000 m³/év kitermelési kapacitásra. Az elkészült KHT alapján a bánya tervezett élettartama: közel 30 év a rekultiváció várható időpontja 2035. Az első engedély kiadása óta eltelt időben azonban folyamatos termelés nem történt, néhány esetben végzetek próbakitermelést. A bánya 2016-2019. évekre érvényes kitermelési műszaki üzemi tervvel rendelkezett, melyet a környezetvédelmi hatóság 2650-15/2015. számon hagyott jóvá. Mindazonáltal az elvileg bányatelekkel érintett 0370/11 hrsz-ú telken jelenleg napkollektorok sorakoznak.

A terület státusza tekintetében a nyilvántartásban ellentmondások mutatkoznak. Ugyanakkor az eredeti szándék szerint – a naperőmű élettartamát is figyelembe véve – a terület jelenlegi hasznosítását követően a későbbi bányajog érvényesítése is lehetséges, azonban ez utóbbihoz a termelést folytatni kívánó cégnek (leendő tulajdonosnak) az engedélyt újból meg kell kérnie. Tehát a terület ún. kétszintű szabályozást igényel (jelenlegi és távlati hasznosítás biztosítása).

A **MEKAV Kft.** a Mezőcsát V.-kavics, homok és agyag védnevű bánya üzemeltetője. A bányatelek által érintett ingatlanok helyrajzi száma: Mezőcsát 019/3,4; 08/4,10,11,12,13,14,19,20,21,23,24,25. A kitermeléssel a 019/4 hrsz-ú ingatlan érintett, a 2019-2030. évek között kitermelés a 08/19 „b” hrsz-ú ingatlanra is kiterjed.

A Mezőcsáti Kavicsbányát a helyi termelőszövetkezet 1967-ben kezdte el művelni a Mezőcsát 019 hrsz-ú területen. Azóta több tulajdonosa is volt a bányának. Először a Miskolci Bányakapitányság 1275/1996 számú határozatával állapította meg a „Mezőcsát I. -kavics” védnevű bányatelket, majd a 1401/1998 számú határozatban kijelölte „Mezőcsát II.-homok és kavics” védnevű bányatelket. A későbbi tulaj az INVEST TRADE KFT. a két bányatelek egyesítését kérte a Miskolci Bányakapitányságtól, amely 10129/2005. számú határozatával megállapította a „Mezőcsát V. - Kavics, homok és agyag” védnevű bányatelket. Később a bányászati tevékenységet a MEKAV Kft. vette át, ezért a környezetvédelmi működési engedély módosításra került, az ÉMIKTVF 1922-4/2014 számon. A Társaság tevékenységének környezeti elemekre gyakorolt hatásainak felülvizsgálata 2016-ban megtörtént. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály BO/16/12342-21/2016. számú határozatában környezetvédelmi működési engedélyt adott a MEKAV Kft. részére 2026. október 31-ig. A környezetvédelmi engedélyben foglalt engedélyezett kapacitás 180.000 tonna /év (120.000 m³/év), melyet azonban a MEKAV Kft. szeretne 300.000 tonna/éves (200.000 m³/év) mennyiségre emelni. A bánya területén előirányzott termelési kapacitásbővítéshez 2018-ban kérelmet adott be a cég, melyhez 2018 június-júliusában környezetvédelmi hatásvizsgálatot készített a Titán-Csillag Kft Miskolc. A hatástanulmány alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály BO-08/KT/08497-30/2018. számú határozatában környezetvédelmi engedélyt adott 2030. október 31-ig 200 000 m³/év (300.000 tonna/év) kitermelési kapacitásra, melyből:

- 186 666 m³ (280 000 tonna/év) kavics
- 6 666 m³ (10 000 tonna/év) homok
- 6 668 m³ (10 000 tonna/év) agyag.

A harmadik környezetvédelmi engedélyes telephely pedig az **UD STAHL RECYCLING Kft.**, amely a termelő, feldolgozó és kereskedelmi cégeknél, illetve a lakosságnál keletkező acél- és ötvözt acél hulladék begyűjtésével, feldolgozásával és kereskedelmével foglalkozik.

Az UD STAHL RECYCLING Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. nem veszélyes hulladékok gyűjtésére, kereskedelmére és előkezelésére, valamint veszélyes hulladékok gyűjtésére és kereskedelmére vonatkozóan módosított, BO-08/KT/10358-11/2019. (hatályos: 2024. november 30.) számú hulladékgazdálkodási engedéllyel, valamint nem veszélyes fémhulladék gyűjtésére és előkezelésére vonatkozó BO-08/KT/03104-1/2020. (hatályos: 2030. január 10.) számú környezetvédelmi működési engedéllyel rendelkezik, melyet a hatóság BO/51/01829-25/2022 számú határozatával módosított.

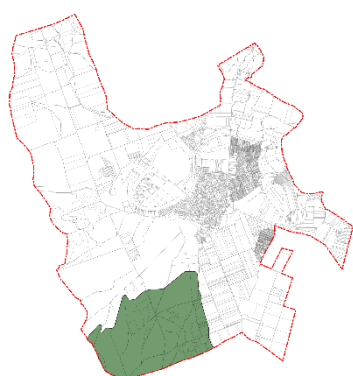
1.12.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A település területe a Tisza részvízgyűjtőn, a Bükk és Borsodi Mezőség alegységen foglal helyet. Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatósághoz tartozik.

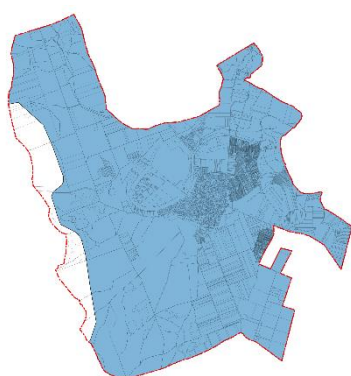
Az alegység legjelentősebb vízfolyása a Tisza folyó, a kisvízfolyások esetében a mai állapotokat meghatározó mederformák az 1960 – 1980 között végzett mederrendezések során alakultak ki. Az alegység sajátossága, hogy a hegy és dombvidékről lefutó kisvízfolyások a Budapest – Miskolc vasútvonal alatti szakaszon a belvízi öblözet főbefogadjaként funkcionálnak. Ezzel összefüggésben általánosan jellemző, hogy a vasútvonal alatti szakaszon a medreket egybefüggő víztartó depóniák határolják, valamint a Laskó-patak, Rima-patak, Kánya-patak és Csincse övcsatorna legalsó szakaszain elsőrendű árvízvédelmi töltések épültek. A részvízgyűjtő területén négy holtágat (Pély-tó, Montaj-tó, Felső Morotva, Énekes-ér) tartanak nyilván, ezek közül az Énekes-ér Mezőcsát településen található. A Tiszavalki- és a Rigós-főcsatorna (Mezőcsát) mellett a kisebb-nagyobb lefűződött holtágak belvíztározóként működnek. A település vízrajzi adottságait a táji, természeti adottságok fejezetben részletezzük.

A település „a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról” szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben és a 74/2014. (XII. 23.) BM rendeletben felsorolt folyószakaszokhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett.

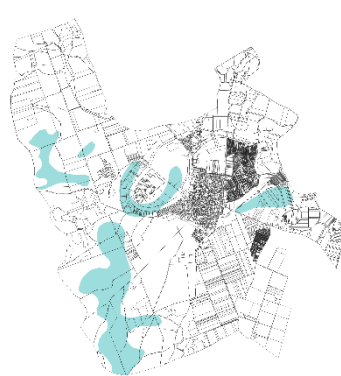
A település déli külterülete a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése program keretében került kijelölésre árapasztó tározó számára. A **VTT-tározók övezetében** új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. A település nagy része a **Vízminőség-védelmi terület övezetébe** tartozik. Ivóvízbázis hidrogeológiai védőterülete nem érinti a települést.

66. ábra: VTT-tározók övezete Mezőcsát

67. ábra: Vízminőség-védelmi terület övezete Mezőcsát

68. ábra: Rendszeresen belvízjárta területek Mezőcsát

(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján saját készítésű ábrák)

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2000. (III.17.) Korm. rendelet és a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM

rendelet szerint jelen tervezési terület a **felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület**, felszín alatti víz állapota szempontjából kiemelten érzékeny terület nem érinti a települést. A település talajvizekben sem szűkülökodik. A település nagy részén a porózus fő vízadó képződmény teteje a felszín alatt 100 m-en belül található. A település keleti felén észak-déli irányban húzódó sávon a csapadékból származó utánpótlódás sokévi átlagos értéke meghaladja a 20 mm/évet. A település alatt húzódik a Bükki termálkarszt felszín alatti víztest — a település termálstrandot épített rá.

69. ábra: Felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek Mezőcsát

70. ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek Mezőcsát

71. ábra: Felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek alkategóriák szerint Mezőcsát

(forrás: 219/2004 (VII.21.) Korm. rendelet 2. melléklete)

A településen nyílt karszterület nem található.

A település szennyvíztisztító telepéről tisztított kommunális szennyvízbevezetés történik a Rigócsatornába.

A MOL Nyrt. kőolaj szállítóvezeték Mezőcsati szakaszoló állomásán a Szajol-Tiszaújváros 8"-os termékvezeték szakaszoló aknájában 2003. november 12-én történt műszaki meghibásodás eredményeképp talaj és talajvízszennyezés keletkezett, melynek kármentesítése jelenleg is folyik. (lásd előző fejezet).

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

A légszennyezés terjedési lehetőségeit a domborzat, természeti adottságok és az uralkodó szélirány határozzák meg. A településen jellemző az É-ÉK-i szélirány, de előfordul a DNY-i és D-i szél is, az átlagos szélsébség 2,5 m/s. A település síksági fekvése valamint a Tisza közelsége jó átszellőzést tesz lehetővé.

Mezőcsát területén nem található légszennyezettség-mérő állomás. A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet az ország területét légszennyezettség szerint zónákba sorolja. Mezőcsát a 10. számú légszennyezettségi zónába (az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat) tartozik. A települések területének szennyező anyagok szerinti típusát a KvVM rendelet

1. számú melléklete rögzíti, melyek besorolása Mezőcsát területén az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán az alábbi:

<i>Kén-dioxid</i>	<i>Nitrogén-dioxid</i>	<i>Szén-monoxid</i>	<i>PM10</i>	<i>Benzol</i>	<i>Talaj-közeli ózon</i>	<i>PM10 Arzén (As)</i>	<i>PM10 Kadmium (Cd)</i>	<i>PM10 Nikkel (Ni)</i>	<i>PM10 Ólom (Pb)</i>	<i>PM10 benz(a)-pirén (BaP)</i>
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

29. táblázat: Zónacsoportok légszennyező anyagok szerint
(4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. melléklete)

A táblázatban található jelölések magyarázata az alábbiakban olvasható:

A „D” zóna-besorolás azon területeket jelöli, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértékek, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célértékek között van.

Az „E” csoportba tartozó területeken a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

Az „F” csoportba azon területek kerültek besorolásra, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Az „O-I” csoportba pedig azon területek kerültek, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

A fenti adatokból látható, hogy a zóna-besorolás szerint a levegőterheltség Mezőcsát területén kifejezetten kedvező, egyedül a PM10benz(a) pirén (BaP) van a felső vizsgálati küszöb illetve a célérték között valamint a szálló por (PM10) értéke lépi át az alsó vizsgálati küszöböt, de nem haladja meg a felsőt.

Légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területnek tekintendők a természetvédelmi oltalom alatt álló (Tájvédelmi Körzet, Natura2000 területek, Ramsari területek, az ökológiai hálózat magterülete és ökológiai folyosója) területek.

Az OKIR LAIR (Légszennyező anyagok kibocsátása) adatbázisában Mezőcsát területére vonatkozóan 2020-ban három telephely rendelkezett bejelentett pontforrással. A kibocsátott légszennyező anyagok mennyisége azonban elenyésző.

Az egyik a GRAVEL & SAND Kft. homok, kavics és agyagbányája, mely a korábban bemutatottak alapján tisztázatlan státuszú, elvileg folyamatos kitermelés sosem folyt, próbafúrásokat végeztek csak, de jelenleg a bánya területét napелеmek borítják. Ezt támasztják alá a LAIR adatai is, mely szerint a telephely kibocsátása 2020-ban 0 kg volt szilárd anyag és szén-monoxid tekintetében is.

A második kibocsátó a 0125/3 hrsz-on található gázfogadó állomás. 2020-ban az alábbi kibocsátása volt:

<i>Légszennyező anyag</i>	<i>Kibocsátott mennyiség (kg/év)</i>
SZÉN-DIOXID	60347
Szén-monoxid	4
Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	54

A harmadik kibocsátó egy cipőgyártó üzem a Szondi György u. 1/A címen található. Az alábbi szennyezőanyagok kibocsátását mérik: Metil-etil-keton/2-butanon/, Etil-acetát/ecetészter;ecetsav-etil-észter/, Butil-acetát /ecetsav-butil-észter/, Paraffin-szénhidrogének C9-től, Toluol, Izo-propil-acetát, Heptán, Ciklohexán, Aceton. Ezek közül azonban a 2020-as évben csak acetontól került a levegőbe 1kg, valamint a Paraffin-szénhidrogének C9-től anyagokból 2kg. Ezen kívül a többi szennyezőanyag tekintetében 0 volt a kibocsátás.

A MEKAV bányaterülete bejelentett pontforrással ugyan nem rendelkezik, de a bánya működésének során a gépek, tehergépjárművek üzemeléséből származó kipufogógázok, valamint a felvert por, továbbá a termelvény depóniából származó por légszennyező hatásával kell számolni. A MEKAV bányaterületének környezetvédelmi engedélye szerint a rakodógépek hatásterülete —szálló por tekintetében— a körük írható 79 m sugarú kör, míg a termelvény depónia hatásterülete szálló por tekintetében a depónia középpontja köré írható 365 m átmérőjű kör területe. A haszonanyag kiszállítás okozta levegő terhelés hatásterülete az NO₂ esetében 37 m a szállítás nélküli forgalomra. A szállítással növelt forgalom esetén az NO₂ esetében 37,5m a hatásterület. Az engedély szerint a kapacitásbővítést követően a bányatelekhez legközelebb eső védendő épületnél (800m) sem várható az egészségügyi határértékeket meghaladó légszennyezés.

1.12.4. Zaj- és rezgésterhelés

Stratégiai zajtérkép nem készült a településen.

Mezőcsát közigazgatási területén áthaladó M3 autópálya térségében jelentős lehet a közlekedési zajterhelés, ám az autópálya Mezőcsát belterületétől távol 5-7 km távolságra húzódik, így a lakott területen terhelést nem okoz.

A **vasúti zaj- és rezgésterhelés** nem figyelhető meg a településen, mivel csak egy kisforgalmú mellékvonal (88. számú Mezőcsát–Nyékládháza(–Miskolc)-vasútvonal) köti össze a települést a főbb villamosított vonalakkal, ám a vasúti személyszállítás ezen a vonalon 2007 óta ideiglenesen szünetel. Ez a vasútvonal egyébként nem halad tovább, a Mezőcsát vasútállomáson indul a település belterületének keleti felén, és a 89-es számú villamosított mellékvonalba köt be (Nyékládháza), mely utána a 80 sz. fővonalra csatlakozik.

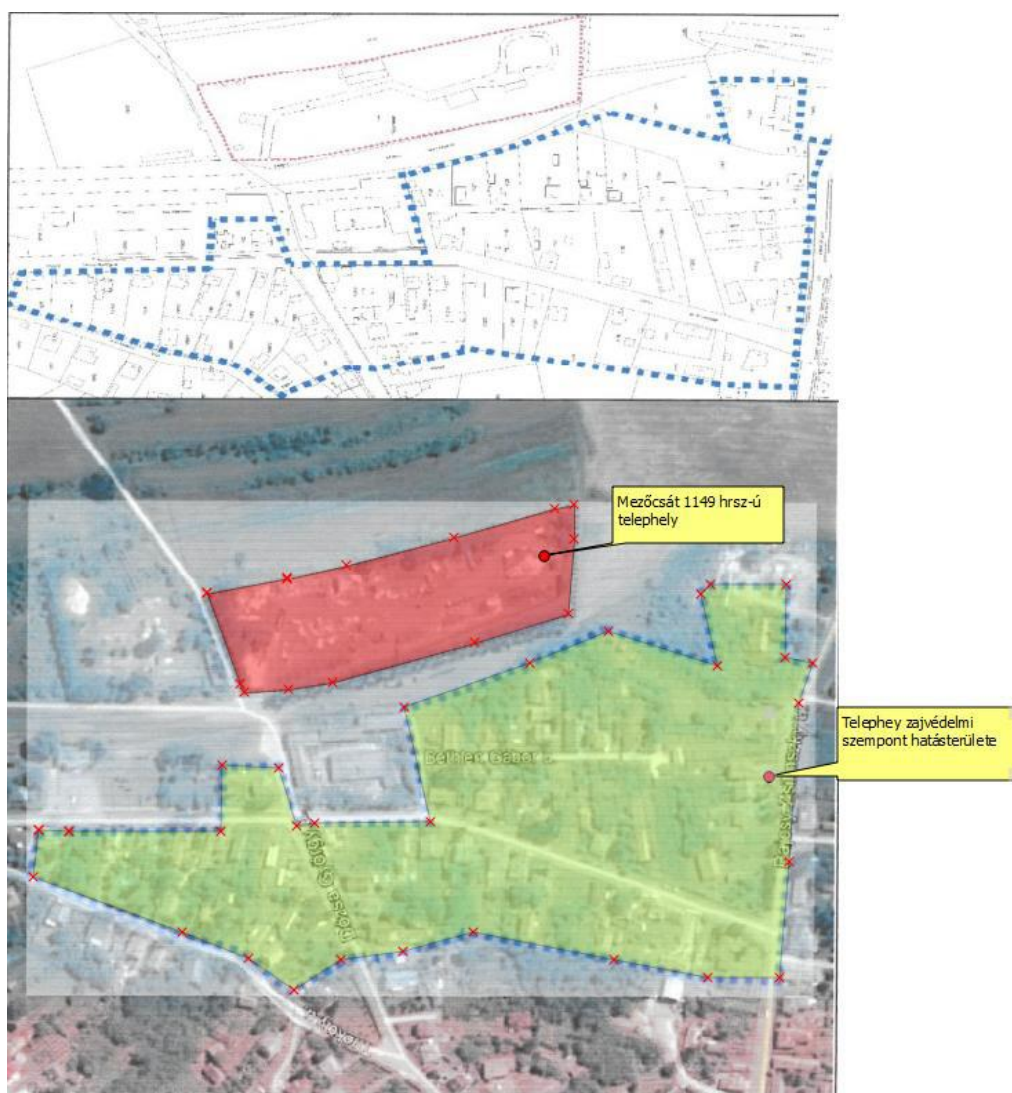
A településen a **légi közlekedéstől** származó zajterhelés nem figyelhető meg.

A **sugárzásból** származó szennyezésre, illetve veszélyforrásra a település közigazgatási területén nem rendelkezünk adattal.

Üzemi zajjal fokozottan terhelt területek nem találhatók a településen. Ugyanakkor a Mezőcsát V. kavicsbánya illetve az UD STAHL fémhulladék feldolgozó telephelye is zajforrásnak számít.

Az UD STAHL fémhulladék feldolgozó telephely működését fenntartandó Környezetvédelmi Felülvizsgálat készült 2019-ben (Titán Csillag Kft. Miskolc), mely foglalkozik a zajterheléssel. A telephely gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató területén található, melyet nyugatról falusias lakóterületek határolnak, a többi irányban pedig mezőgazdasági területek veszik körül. A Dózsa György utca nyugati, páros számozású oldalán lévő lakóházak utcai védett homlokzatai néznek a telephelyre, de zömében egyéb épületek által árnyékoltnak. A Dózsa György u. 52. számú kétszintes lakóház (1123 hrsz.) déli homlokzata közvetlenül a telephelyre néz. A Bethlen Gábor utcában lévő lakóházak védett homlokzatai az épületek telephellyel ellentétes oldalán találhatók, kivéve a 10. számú házat (1129 hrsz.), melynek keleti homlokzatán lakószoba ablak van.

Utoljára 2017. év novemberében történt a telephely zajvédelmi hatásterületének lehatárolása mérés alapján (ÖKO-RAAB Kft. R-1008/217. munkaszámú jegyzőkönyv, tárgyi felülvizsgálati dokumentáció mellékletében szerepel) illetve ennek megfelelően a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya által BO-08/KT/11740-9/2017. számon zajkibocsátási határértéket állapított meg. Illetve 2017. év augusztusában HZ-15/2017 munkaszámú jegyzőkönyv alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya Környezetvédelmi Mérőközpont által is történt a zajmérés. Mindkét jegyzőkönyv megállapította, hogy zajkibocsátási határérték túllépés nem volt. 2017 óta a telepített, a mozgó zajforrások és a technológia/üzemállapot tekintetében sem történt változás, így újabb méréseket, számításokat nem végeztek 2019-ben a telephely zajvédelmi szempontú hatásterületének lehatárolására.

72. ábra: 2017-ben megállapított zajvédelmi szempontú hatásterület

(forrás: 3450 Mezőcsát, Dózsa György u. 58. szám alatti telephelyen végzett nem veszélyes fémhulladék újrahasznosításra történő előkészítése (előkezelése) tevékenységre vonatkozó Környezetvédelmi Felülvizsgálat – Titán Csillag Kft. 2019.)

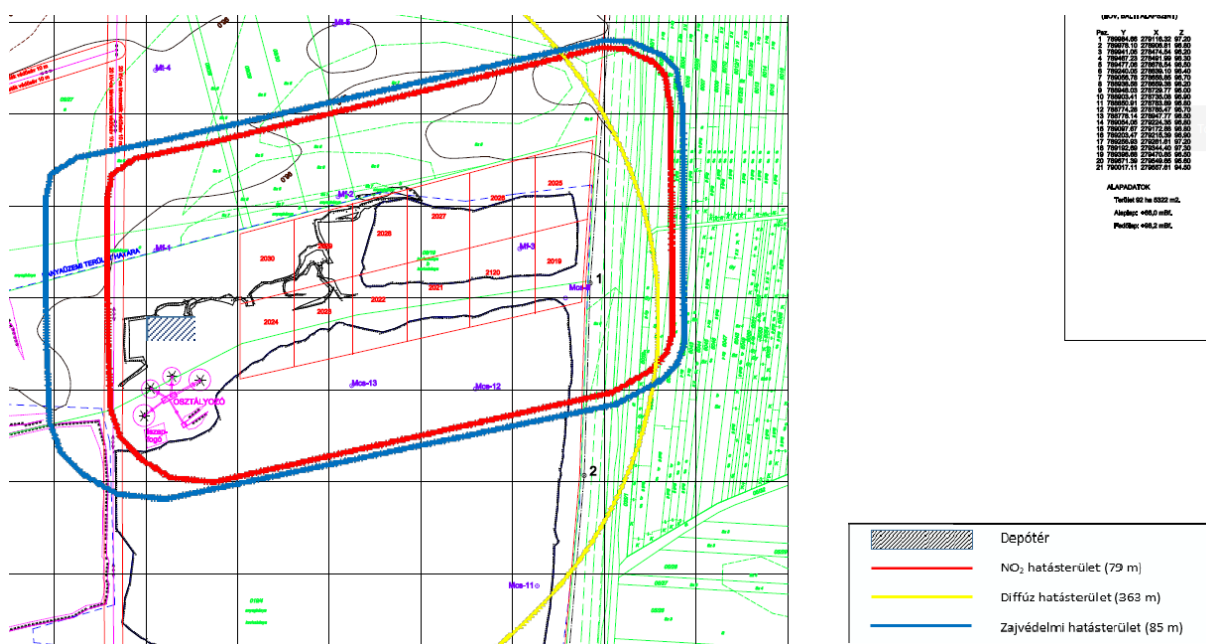
A szomszédos épületek védelme érdekében a telephely nyugati oldalán a Dózsa György utcai bejárattól a déli telekhatárig teljes hosszban 5 m magas Fabeton-akusztik VIII. típusú zajvédő falat építettek 2014-ben.

A környezetvédelmi engedély szerint a telephely zajkibocsátása a BO-08/KT/3827-3/2018. számú zajkibocsátási határérték határozatban foglaltaknak megfelel. A tevékenység által történő szállítás nem okoz jelentős zajterhelés növekedést a környékbeli útszakaszokon.

A 284/2007. Korm. rendelet 6. § (1) bek. szerint a zajvédelmi szempontú hatásterület az a határvonal, ahol a zajforrástól származó zajterhelés 10 dB-el kisebb, mint a zajterhelési határérték (50dB), ez pedig a zajforrástól (hanggátló szintől) számított 200 m sugarú körön belül teljesül. Fentiekén túl 2017 óta a lakosság részéről nem érkezett a telephelyre vonatkozóan a környezeti zajterheléssel kapcsolatos panasz.

A MEKAV Kft. bányaterületére 2018-ban készült KHV-ban végeztek zajszámítás. A bánya külterületén található a bányaterülettől a 3307 sz. összekötő út húzódik 150 m-re. A hatások a bánya élettartama alatt időben kissé változó intenzitással, de folyamatosan fennmaradnak. Az intenzitást döntően befolyásolják az évszakok és a rendelésállomány. A terhelés időbeli eloszlása időben nem egyenletes.

A bányatelken éjszakai munkavégzés nem történik.

73. ábra: A bánya zajvédelmi hatásterületének térképe

(forrás: MEZŐCSÁT V. - KAVICS, HOMOK ÉS AGYAG" védőnévű bánya kapacitásbővítésére vonatkozó Környezetvédelmi Hatásvizsgálat 7. melléklet – Titán Csillag Kft. 2018. június-július)

A bányászati tevékenységből eredő zajvédelmi szempontú hatásterület határa a kitermelés helyétől mért 85,4 m sugarú kör területe. Védendő épület a hatásterületen belül nem található. A hatásterület a termeléssel érintett területek szélétől mérten került ábrázolásra, a hatásterület nem nyúlik át a településhatáron.

A hatásterületen belül található ingatlanok és besorolásuk:

HRSZ	MŰVELÉSI ÁG
019/4, 08/19	kavicsbánya
08/27-31, 6001, 6002, 6003, 6004, 6005, 6040, 6041, 6042, 6043	szántó
06/2	vasút
6039	gyep
035/1	út

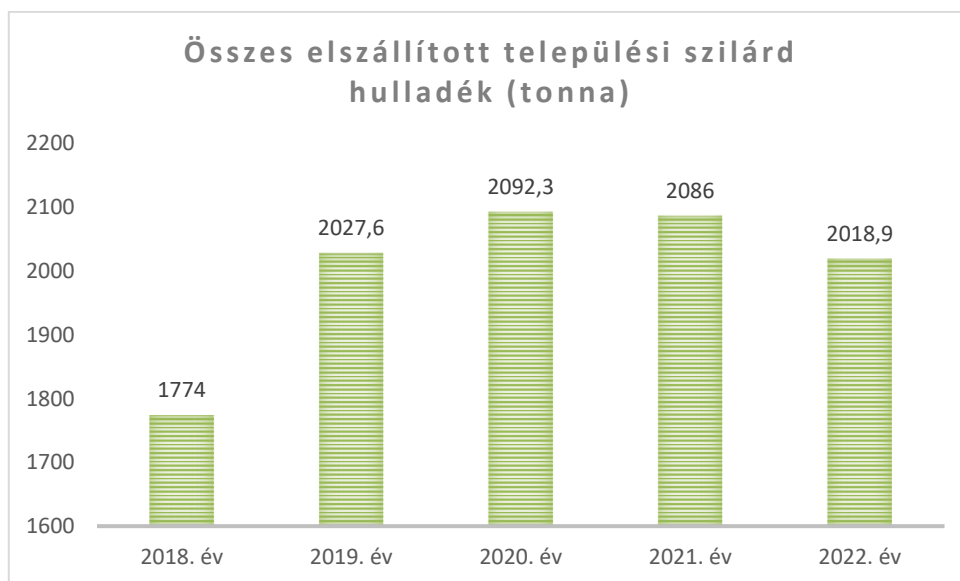
A bányaművelés és szállítás a tapasztalatok és a számítások szerint sem okoz a környezetében kifogásolható mértékű zajterhelést. A földmunkagépek együttes üzemelésének környezetterhelő hatását a környező településeken nem lehet kimutatni, lakott területet nem érint, az ott élők életminőségét nem rontja.

1.12.5. Hulladékkezelés

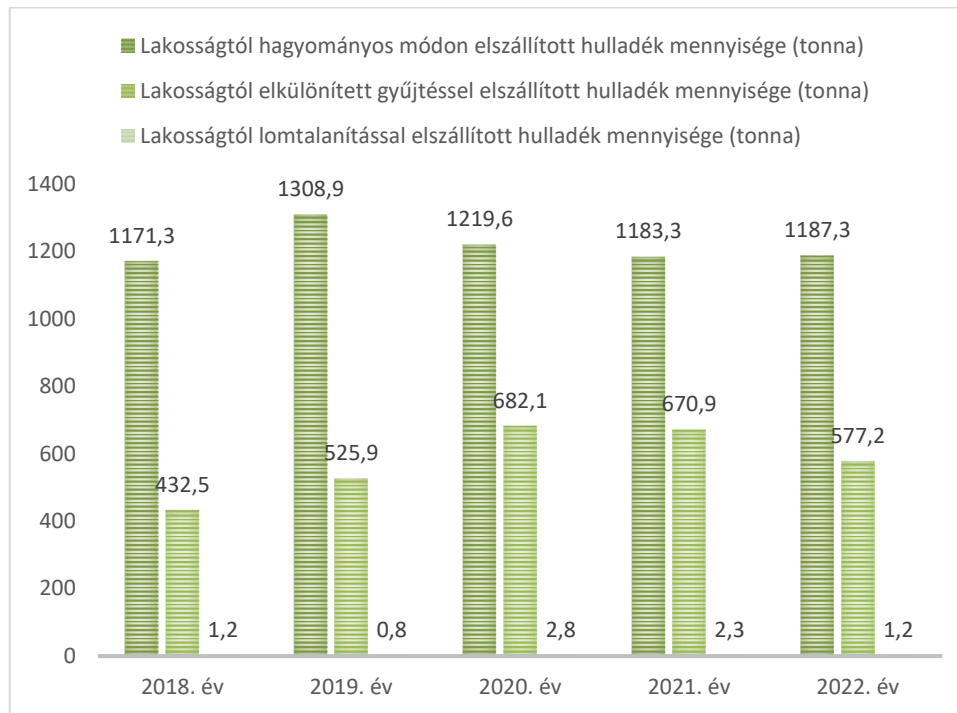
Mezőcsát területén a kommunális szilárd hulladék szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. 2023. július 1-től a hulladékgazdálkodás jelenlegi rendszerét egy központosított hulladékgazdálkodási rendszer váltotta fel. A feladatokat koncesszió keretében a MOL-csoport részeként létrejött MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. látja el országsszerte. A koncesszió részeként 2023. július 1-től —a településen korábban a hulladékszállítást végző— BMH Nonprofit Kft., mint a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladat ellátására kijelölt szervezet tevékenységét befejezi. Mezőcsát a hulladékgazdálkodási tevékenységet 2023. július 1-től a MiReHu Nonprofit Kft. látja el.

A településen található hulladékudvar: a Plast-Innovat Kft. – Kiss József utca 80.(Mezőcsát 2206/9 hrsz.; KTJ: 102884808) szám alatt található telephelyén kialakított nem veszélyes hulladékok tárolására szolgáló hulladéktároló hely. A hulladékudvar üzemeltetési szabályzatát a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal BO/51/06555-6/2023. számú határozatával jóváhagyta, környezetvédelmi engedélyre nem kötelezett. A hatóság elírásai szerint a telephelyen egyidejűleg tárolható hulladékok összes mennyisége nem haladhatja meg az 1500 tonnát (betonozott aljazattal kialakított tárolóterület kiterjedése: 2200 m²), amelyből 60 tonna hulladék elkülönített tárolására van lehetőség egy 307 m²-es raktárépületen belül. Az átvett hulladékok a hulladéktároló helyen, átvételt követően legfeljebb 1 évig tárolhatóak.

A KSH adatai alapján Mezőcsát 2018-2022 közötti időszakban az összes elszállított települési hulladék mennyisége enygén csökkenő tendenciát mutat, de tulajdonképpen 2019 óta ~2000 tonna/év körül alakul. A lakosságtól hagyományos illetve szelektív gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége is nagyjából állandó, a szelektíven gyűjtött hulladékok aránya a hagyományos módon elszállított hulladékhoz képest növekszik, az elmúlt 5 évben 40-ről 50%-ra nőtt.

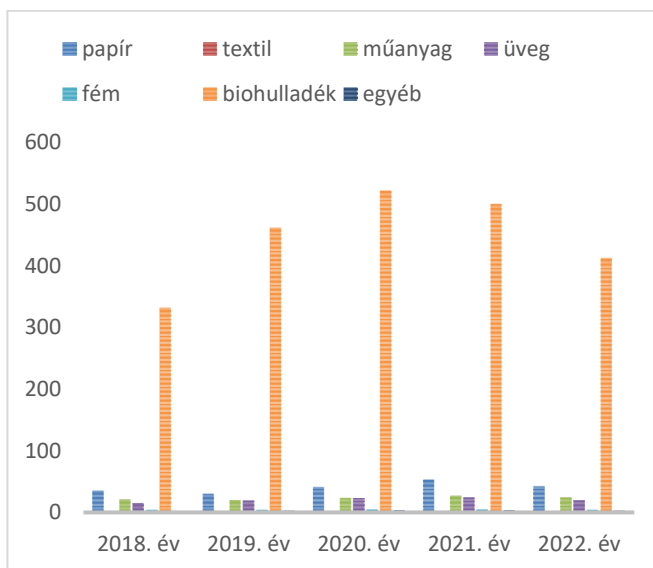

74. ábra: Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)
(forrás: KSH adatok (<https://statinfo.ksh.hu/>) alapján saját szerkesztés)

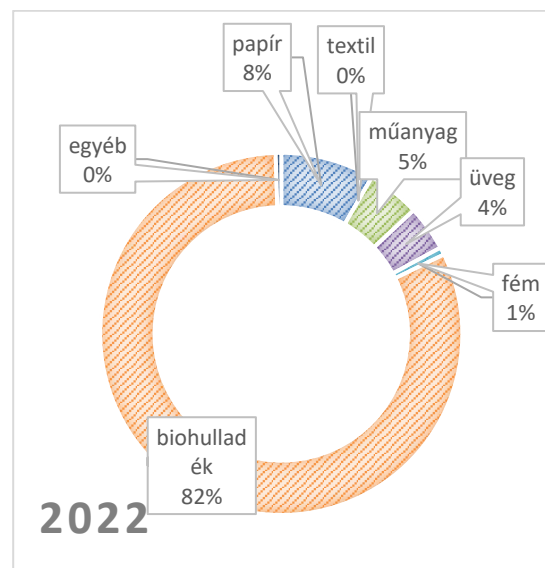

75. ábra: Lakosságtól elszállított hulladék mennyisége és megoszlása
(forrás: KSH adatok (<https://statinfo.ksh.hu/>) alapján saját szerkesztés)

A szelektíven hulladékok között a biohulladékok mennyisége magasan kiemelkedő, ezt követi a papír műanyag és üveg.

76. ábra: Elszállított szelektív hulladék mennyisége és megoszlása

77. ábra: Elszállított szelektív hulladék megoszlása 2022-ben

(forrás: KSH adatok (<https://statinfo.ksh.hu/>) alapján saját szerkesztés)

A településen üzemelő bánya illetve nem veszélyes hulladékfeldolgozó esetében is szükséges a hulladékkezeléssel foglalkozni.

A MEKAV Kft bányájában a bányászati tevékenységgel kapcsolatosan a következő hulladéktípusok keletkezhetnek:

- Különleges kezelést igénylő, veszélyes hulladékok
- Különleges kezelést nem igénylő, termelési hulladékok
- Kommunális hulladék

A bánya KHV-ja alapján a hulladékok gyűjtése, kezelése, ártalmatlanítása és elhelyezése oly módon történik, hogy a környezeti elemek (talaj, víz) szennyeződése kizárt.

A normális üzemi körülmények között kevés mennyiségű veszélyes hulladék keletkezik, melyek nagyrészt a gépi berendezések működéséhez, karbantartásához, illetve esetleges meghibásodásához kötődik (a rakodó- és szállítógépekjavítás-karbantartása során használt olajos rongy, olajsűrők és olajos göngyölegek, fáradt olaj, elhasznált akkumulátorok). A tevékenység végzése folyamán veszélyes hulladék csak véletlenszerűen géphibából adódhat.

Rendkívüli meghibásodás, üzemzavar esetére olajcsepegést felfogó tálcát rendszeresítettek. A gépek karbantartását, terv szerinti javítását és nagyobb szervizmunkáit, kötelező időszakos felülvizsgálatát nem a bánya területén, hanem erre szakosodott szakműhelyben, míg a kisebb javításokat az üzemtérén végzik. A különféle veszélyes hulladékok egymással és a kommunális hulladékkal nem keverednek. Az üzemi körülmények között keletkező veszélyes hulladékok átlagos éves mennyisége:

A hulladék megnevezése	EWC kódszáma	Mennyisége (kg)
veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok, törölkendők, védőruházat	15 02 02*	10
fáradt olaj	13 02 05	20
olajsűrő	16 01 07	10

30. táblázat: Az üzemi körülmények között keletkező veszélyes hulladékok átlagos éves mennyisége
(forrás: MEZŐCSÁT V. - KAVICS, HOMOK ÉS AGYAG" védőnévű bánya kapacitásbővítésére vonatkozó Környezetvédelmi Hatásvizsgálat – Titán Csillag Kft. 2018. június-július)

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendeletben a munkahelyi és üzemi gyűjtőhelyekre vonatkozóan előírt műszaki megoldásoknak megfelelően a gyűjtő edények fedett, csapadéktól védett és illetéktelenek elől elzárt helyen találhatók. Ártalmatlanításra történő elszállítása, dokumentálása és éves bejelentése a jogszabályoknak megfelelően történnek. A keletkező veszélyes hulladékok elszállítatásáról, ártalmatlanításáról szerződés alapján az olajszármazékok forgalmazója a MOL Zrt. gondoskodik.

A területen keletkező kommunális hulladékok gyűjtéséről, elszállítatásáról, ártalommentes elhelyezéséről a bányavállalkozó gondoskodik. A szilárd kommunális hulladék becsült éves mennyisége kb. 2-3 m³. A dolgozók részére palackozott ivóvíz és mobil WC rendelkezésre áll, így kommunális szennyvíz nem keletkezik.

Az UD STAHL RECYCLING Kft a településen nem beszélyes fémhulladékok gyűjtését és előkezelését végzi, környezetvédelmi működési engedély alapján.

A telepen kezelt hulladékok tárolóterülete és az egyidejűleg tárolható mennyisége:

Hulladék megnevezése	Tárolóterület nagysága (m ²)	Egyidejűleg tárolható mennyiség (t)
Vasfémek	6.000 betonozott terület	9000
Nemvasfém	konténer	500
Színesfém	247, 5 raktárban (konténerben)	500
Műanyag	200 betonozott területen ömlesztve	500
Papír	400 murvás terület	500
Üveg	100 murvás terület	200
Elemek és akkumulátorok	raktárban (konténerben)	300
16 01 06 hulladékká vált gépjárművek	1000 betonozott terület, konténer	500

31. táblázat: A telepen kezelt hulladékok tárolóterülete és az egyidejűleg tárolható mennyisége
(forrás: 3450 Mezőcsát, Dózsa György u. 58. szám alatti telephelyen végzett nem veszélyes fémhulladék újrahasznosításra történő előkészítése (előkezelése) tevékenységre vonatkozó Környezetvédelmi Felülvizsgálat – Titán Csillag Kft. 2019.)

A telephelyen folytatott tevékenységet betonozott területen és közlekedő útvonalakon, valamint zárt csarnokban végzik. A telephelyen technológiai vízfelhasználás nincs. Csapadékvíz gyűjtő hálózat kiépített. A tevékenység normál üzemi működése során szennyező anyag a földtani közegbe, illetve a felszín alatti vízbe nem kerülhet.

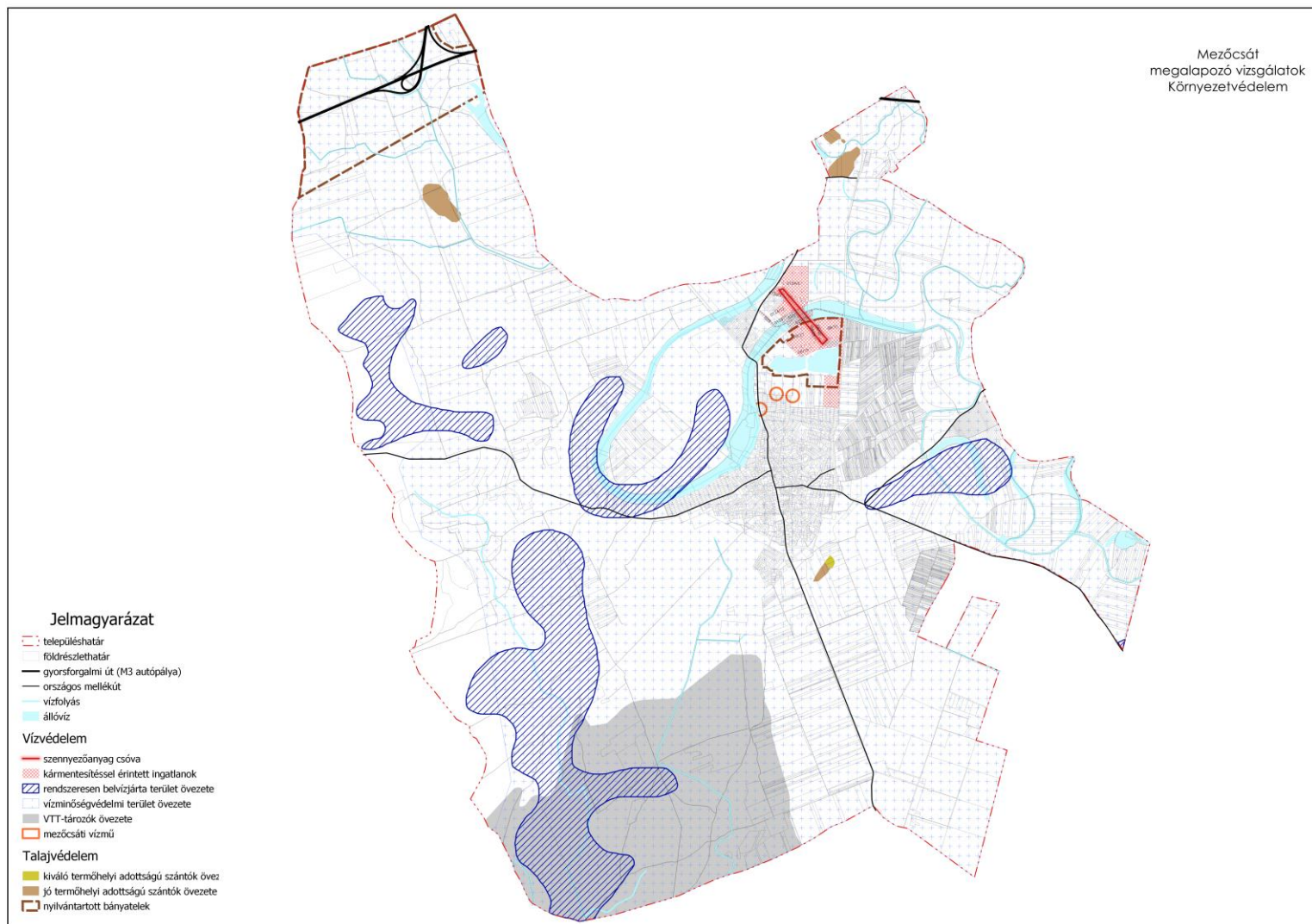
A telephelyre beérkező nem veszélyes hulladékokat (tipikusan vegyes fémhulladékokat) válogatják (kézi/gépi szétválogatás), majd szükség szerint további előkezelésnek (darabolás, bálázás) vetik alá. Ha a beszállított hulladék az átvételi követelményeknek nem felel meg, azt haladéktalanul visszaszállítatják az átadónak.

A hulladékok közül gyakorlatilag valamennyi értékesíthető és újrahasznosítható. Mindazonáltal a bekerülő hulladékról egyéb nem veszélyes ásványi anyagok válnak le (pl. homok, kövek), valamint a telephelyen végzett mechanikus szétválasztási műveletek (pl. az átvett gépjármű bontási hulladékok előkezelése, valamint elektromos-, és elektronikus berendezések bontása) során egyes, a fő hasznosítási célt jelentő kohászati hasznosításra alkalmatlan frakciók is képződnek (műanyag, gumi, üveg, fa). Ezen hulladékokat szelektíven gyűjtik, majd hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező hulladék ártalmatlanítónak vagy hasznosítónak adják át.

Az elektromos és elektronikai berendezés hulladékok előkezelése (bontása) során a Társaság betartja az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről szóló 197/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet előírásait.

Az átvett, illetve a tevékenység során keletkező hulladékok átadása hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező hasznosító, ártalmatlanító szervezetek részére történik. A Társaság telephelyén begyűjtött hulladékokat a FÉMKER Kft. (9027 Győr, Hűtőház út. 6.) a PE/KTFO/00952-25/2018. számú engedélye alapján átveszi. A Társaság a kommunális hulladék elszállítására az NHKV Zrt-vel van leszerződve. A kommunális hulladékot, melyet hetente szállítanak el, 2018. év decemberétől 1100 l –es hulladékgyűjtő edényben gyűjtik. Az egyéb pl. lom hulladék, építési törmelék külön kerül leadásra a hejőpapi lerakóba. Erről a Társaság külön nyilvántartást vezet és az éves bevallásban a saját keletkezett hulladékok között tünteti fel.

A Társaság a hulladékgyűjtési és -előkezelési tevékenységeinek irányítására főállású környezetmérnököket alkalmaz, továbbá környezetvédelmi megbízottat foglalkoztat. A Társaság környezetszennyezési kárfedezetre kiterjesztett felelősségbiztosítással rendelkezik.

78. ábra: Mezőcsát környezetvédelmi érintettsége – lásd még 2. melléklet – 2M/07. sorszámú tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

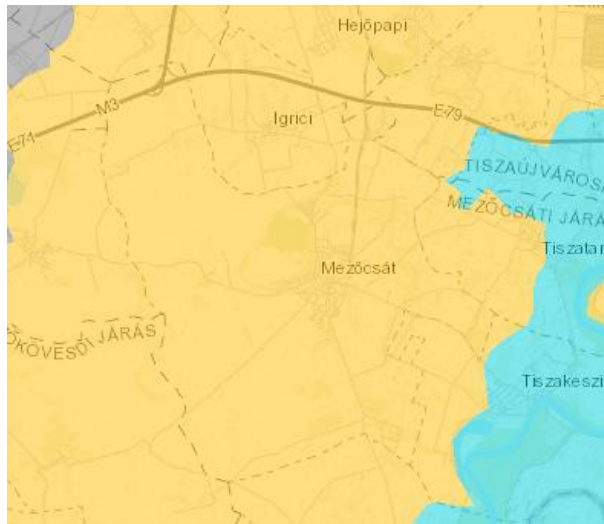
1.13. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT

1.13.1. Táji és természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

Mezőcsát keleti fele a Sajó-Hernád-sík kistájhoz tartozik, míg a nyugati rész a Borsodi-Mezőség kistájhoz, azonban mindkét kistáj nagyon hasonló adottságokkal rendelkezik. A domborzat tekintetében mindkét kistáj esetében 89,5 és 140-160m tszf-i magasság közötti hordalékkúpsíkságról beszélhetünk. A Sajó-Hernád folyók a keleti oldalon a Bükkből lefutó patakok a nyugati oldalon építették a település felszínét hordalékukkal. A település északi része az alacsony domblábi háta, nyugati legnagyobb kiterjedésű része az alacsony ármentes síkság, míg a keleti, délkeleti részek a folyók és patakok eróziójának hatására alacsony völgyközi háttakkal tagolt, hullámos síkság orográfiai domborzattípusába sorolható terület. A felszíne löszös anyagokkal fedett. A környék legelterjedtebb képződménye a folyóvízi kavics, a kistájban rendkívül sok nagy készlettel rendelkező kavics-előfordulás ismert az egyik ilyen nagyobb előfordulás helye Mezőcsát.

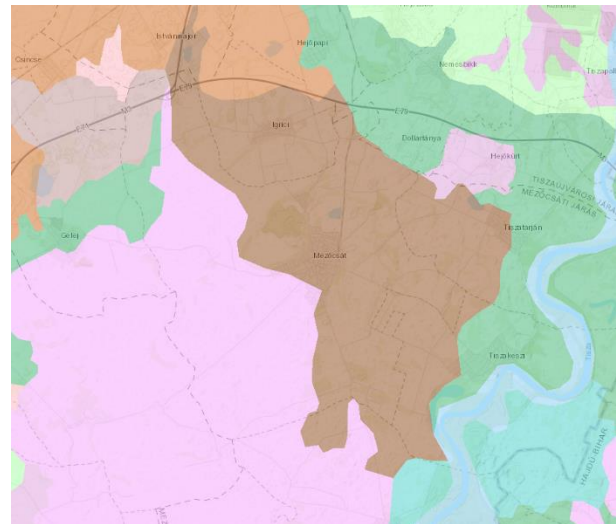

79. ábra: Mezőcsát domborzati viszonyai
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés)

- Glaciális és alluviális üledék
- Lössös üledék

80. ábra: Talajképző kőzet

- Alföldi mésztepedéses csernozjomok
- Mélyben sós alföldi mésztepedéses csernozjomok
- Réti szolonyekek
- Réti talajok

81. ábra: Genetikai talajtípus

(forrás: MTA ATK TAKI Agrotopo)

A település területhasználatának alakulását a település szerkezetének változásait a 18-19. században elkészült katonai felmérések térképein jól nyomon követhetjük. Az 1780-1784 között készült első katonai felmérésen a település a mainál jóval kisebb területű ám már akkoriban sem egyutcás kis falu. Központjában a dombtetőre épült templom áll. A központhoz közeli telkek kisebbek, sűrűbben beépült területek, míg kifelé haladva a település szélén már egészen nagy telkeket láthatunk, melyek jelentősebb zöldfelülettel-kerttel, gyümölcsfákkal, gyümölcsösökkel rendelkeztek. A második katonai felmérés (1819-1869) térképén már egy sokkal nagyobb település figyelhető meg, központja továbbra is a dombtető, és szépen kirajzolódik a belső területek sűrű beépítése, melyet a külső részek lazább beépítése vált fel.

82. ábra: Mezőcsát az I. katonai felmérésen (1782–1785)

83. ábra: Mezőcsát a II. katonai felmérésen (1819–1869)

(forrás: maps.arcanum.com)

84. ábra: Mezőcsát a III. katonai felmérésen (1869-1887)
(forrás: maps.arcanum.com)

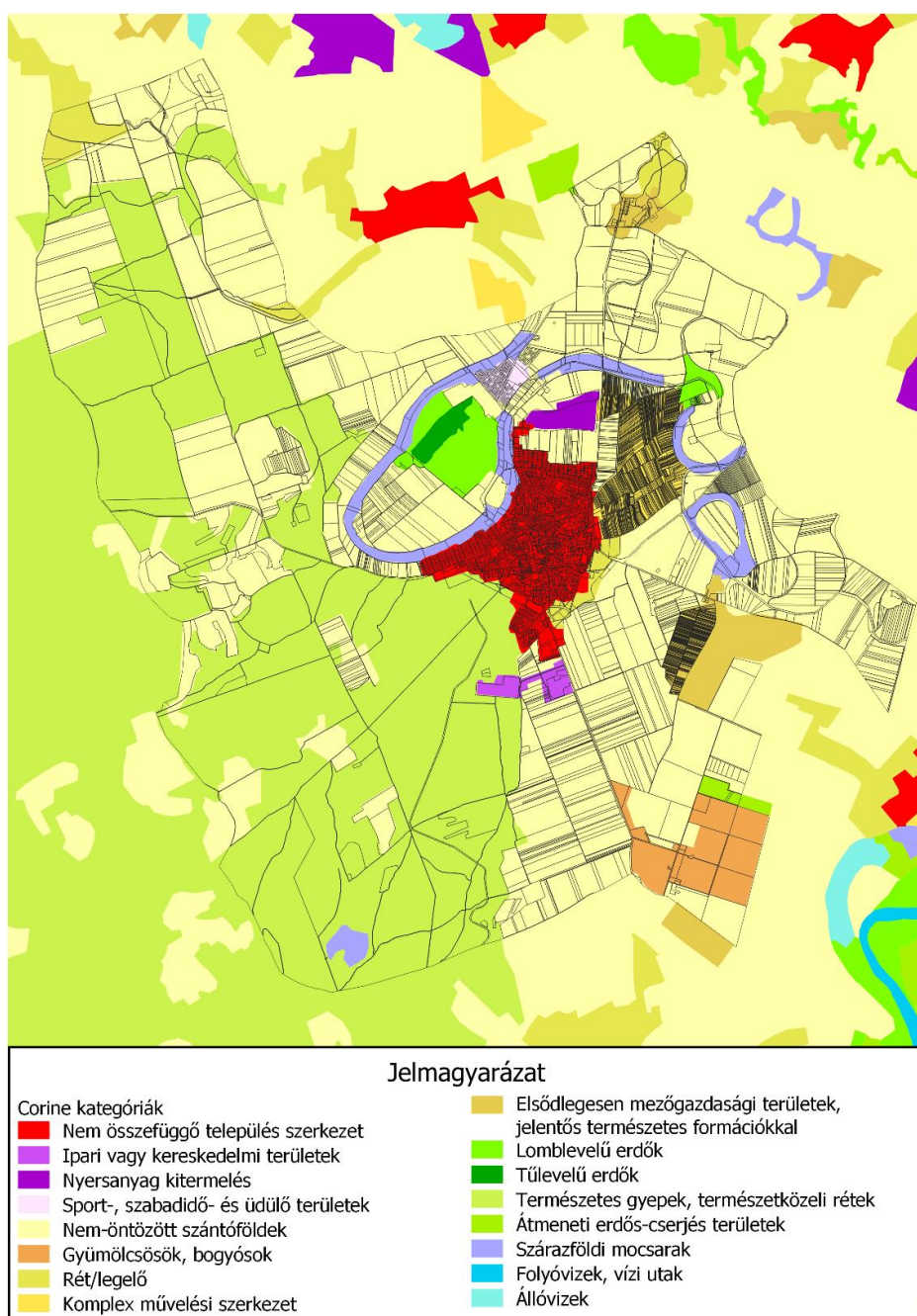
85. ábra: Mezőcsát ortofotón napjainkban
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás)

A település mai értelemben vett külterülete domborzat szempontjából a fent említett három nagyobb részre tagolható, melyek a katonai felmérések térképein is szépen elkülönülnek. A vízrajzi adottságok és domborzati viszonyok szoros összefüggésben állnak, melyek lenyomata napjainkig fennmaradt. Bár az adottságok nagyon hasonlóan, tájképileg és tájhasználat szempontjából is nagyon különbözik a három terület egység. Az északi részeken inkább szántó használat alakult ki, a nyugati területeken a gyepek dominálnak, de a vizek alakító munkája nyomán itt is számos kiemelkedést, hátat, dombot találhatunk, míg a keleti oldalon a hullámzó talajfelszínen igen változatos felszínborítás és tájhasználat alakult ki, de itt jellemzően szántók és szőlők domináltak. Mára sajnos jellemzően a szántók veszik át az uralmat a teljes külterületen, csak a nyugati részeken maradtak fenn nagyobb kiterjedésű gyepterületek. A település nyugati részén már az első katonai felmérés idején is szántókkal mozaikos nagyterjedésű gyepeket látunk, melyek közé ékelődik számos megmaradt folyókanyarulat, morotva, tavacska. Az ősi folyók medreinek maradványai ma is behálózzák a területet, amelyek a csapadéokban gazdag időszakokban vízzel telnek meg. Szépen látszik a terület felszíni vízbősége. A második katonai felmérés idején még inkább előtérbe kerültek ezen a területen a gyepek, kevesebb szántó ékelődik közbe és a vízállásos területek is megszaporodtak és ez az állapot többnyire a harmadik felmérés idején is változatlan.

A település külterületének meghatározó tájeleme a Csáti erdő, melynek sajnos mára csak a patkó alakú kontúrja jól kivehető. A Csáti erdő az első katonai felmérésen a lakott területhez közel attól északnyugati irányban fekszik, a második katonai felmérés idejére azonban a település területe eléri az erdő különleges alakját adó, az azt körülölelő lefűződött holtág szélét. A történeti térképeken Énekes-ér, Énekes-rét, Dallos-ér, „Mosau tó”, Füzes patak nevekkkel illetett jelentősebb vízállásos kanyarulatot jelölnek. A harmadik katonai felmérés (1869-1887) idején már inkább gyepek területként jelölik a meander területét, ám a patakok továbbra is jelen vannak. Ez az egykori patkó alakú vízfelület mára szárazföldi mocsárrá alakult. Egykor az így körülvett terület egészét erdők borították, mára csupán a felén maradt fenn erdő, melynek egy része tűlevelű. A település területe a harmadik katonai felmérésig terjedő időszakban nem igazán változott.

A CORINE felszínborítási kategóriák is szépen mutatják, alátámasztják az előzőekben felvázoltakat, a táj gazdag felszínborítását, változatos tájhasználatát. A nyugati területeken a természetes gyepek, természetközeli rétek dominálnak, melyek között nem öntözött szántóföldek egy-egy foltja található. A keleti oldalon viszont ezek a szántóföldek a dominánsak, mellette azonban megjelennek az átmeneti erdős-cserjés területek, de a jelentős természeti formációk és a vízállásos területek nyomán kialakult szárazföldi mocsarak is. A településtől északra a kavicsbányászat nyomán két tó maradt vissza. A Csáti erdő északkeleti szélénél pedig kisebb kiterjedésű, laza beépítésű üdülőházas üdülőterület alakult ki, itt található termálfürdő és uszoda is.

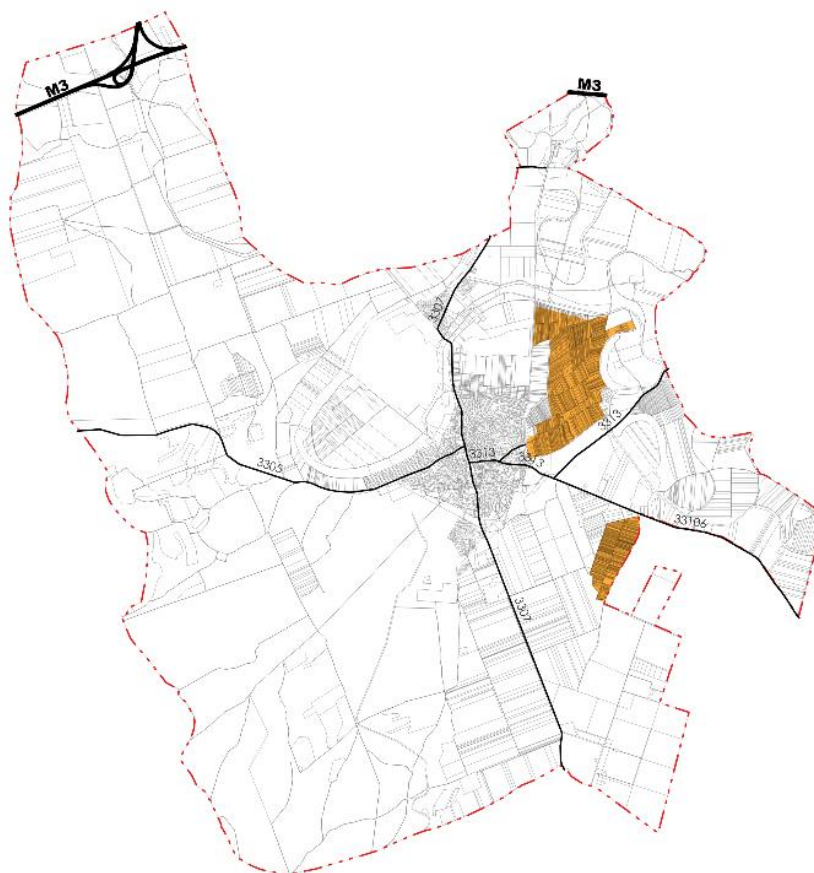
A külterület délkeleti településszélénél a CORINE felszínborítása még gyümölcsösök, bogyósok foltját jelöli, ám ezen a területen valósult meg az ország legnagyobb egybefüggő fotovoltaikus erőműve, mely 250 MW-os beépített névleges kapacitású és 440 hektárnyi területet foglal el.

86. ábra: CORINE felszínborítási kategóriák Mezőcsáton

(forrás: <https://land.copernicus.eu/CORINE> 2018 felszínborítási adatok alapján saját szerkesztés)

A települést körülvevő tájalelemek közül szintén meghatározó a Csáti vénszőlő, mely már az első felmérés idején is létezett. A szőlőterület összeér a beépített területtel az északkeleti oldalon, így ebbe az irányba a falu nem tudott növekedni. A szőlő területe azonban jelentősen nőtt az évszázadok során, mérete 3-4-szeresére nőtt. Sajnos a szőlőművelésnek nem sok nyoma maradt, a terület egykori használatát a zártkertekre jellemző telekstruktúra őrzi már csak manapság. A második katonai felmérés térképein jelenik meg egy új szőlőterület, mely akkoriban a Csáthi és Tisza Keszi Vénsőlő nevet viseli – mivel a két település között, nagyjából félúton a településhatáron található. A mezőcsáti rész a Csáthi Vénsőlő, a tiszakeszi rész (nagyobbik rész) a TiszaKeszi Vénsőlő. A harmadik felmérésen már a mezőcsáti rész Kardos szőlő illetve a tiszakeszi rész Muszi szőlő néven szerepel. Mára itt sem maradt fenn a szőlőművelésből szinte semmi. A telekszerkezet itt is őrzi az egykori tájhasználat nyomát: apró, hosszúkás telkek sorakoznak szép rendben, a mezőcsáti részen egészen sok épület megmaradt az út mentén, ám a kertek nagyrészt erdősültek, esetleg gyümölcsfákat illetve gyepeket, elvéve szántást láthatunk. Mindkét szőlőterület másodosztályú termőhelyként szerepel a borszőlő termőhelyi kataszterben.

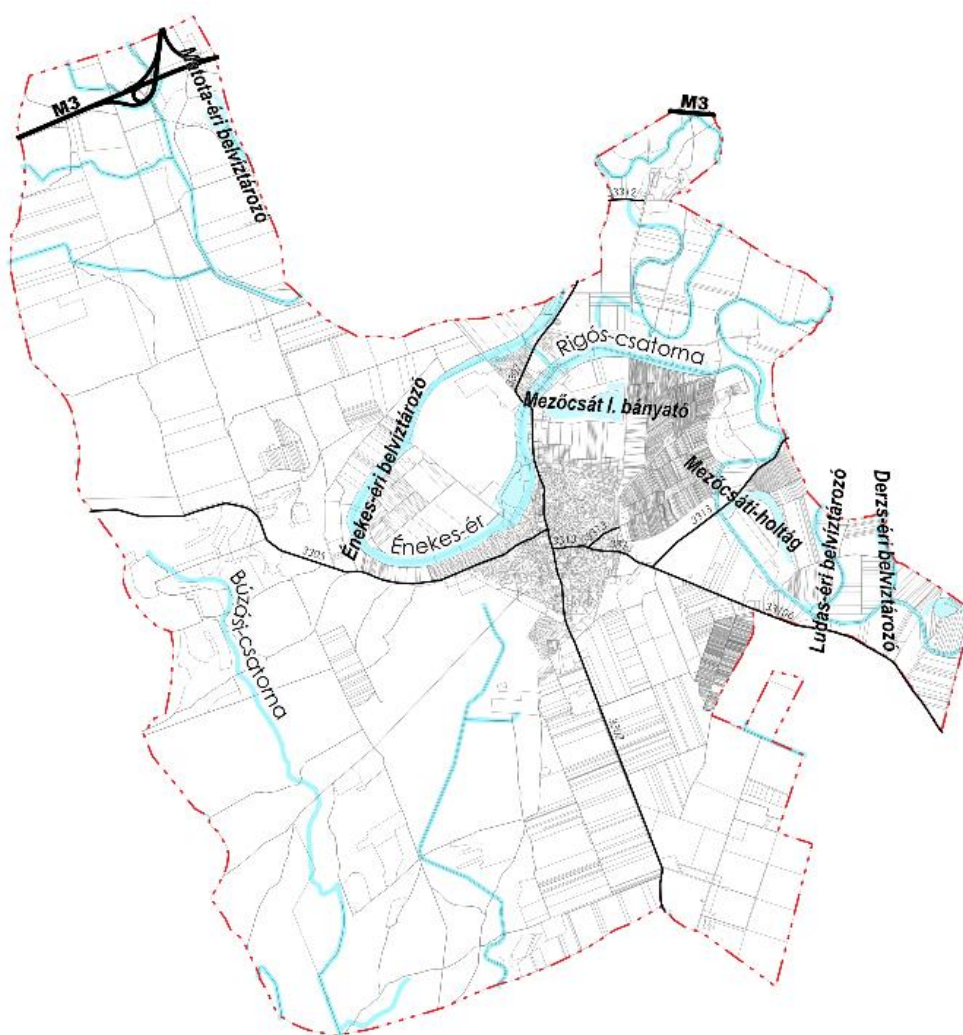

87. ábra: Borszőlő termőhelyi kataszter II osztályú termőhelyként nyilvántartott szőlőterületek Mezőcsáton
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Már a második felmérés idején megjelent a keleti szőlőterületről északra egy határ halom jelölés, mely településhatárként szolgált Mezőcsát és Tiszakeszi között. A határ halom a harmadik felmérésen is látható és a mai településhatár is csaknem ugyanitt húzódik. Emellett a határhalom (mai nevén Keselyűhalom településrész) mellett épült a Dobozy kastély. Az egykori kastély szomszédságában mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) „lakótelep” alakult ki, mely településrész a Keselyűhalom nevet viseli. A terület mai napig lakott, Keselyűhalom telep területén kb. 10-14 ház található, a népessége nem éri el az 50 főt.

Mezőcsát település területe tehát hagyományosan rendkívül gazdag volt felszíni vizekben, melyek domborzatát meghatározták, felszínét alakították, ám mára jelentősen lecsökkent a területre érkező vizek

menyisége és bár az ortofotót nézve kirajzolódnak az egykori vizek lenyomata a tájban, a területre jellemző a szikesedés. A Kis-Hortobágyként is emlegetett Borsodi-Mezőség vízellátását északon a Bükkből lefutó patakok, délen a Tisza rendszeres árvizei biztosították, mára azonban a mezőség területének ökológiai sokféleségét legfőbb veszélyeztető tényező a terület szikesedése, a vízellátás drasztikus csökkenése jelenti. A pusztai vízháztartását először a 60-as években végzett belvízelvezetési munkálatokkal zavarták meg (Tiszavalki-főcsatorna és vízgyűjtő rendszerét, a Sulymos-főcsatorna és vízgyűjtő rendszere), majd a Tisza-tó megépítése véglegesen megváltoztatta azt. A felszíni vizeitől megfosztott terület felszín alatti vízutánpótlása is megszűnt a bükkábrányi lignitbánya megnyitását követően. A pusztai területén többször is folytattak már rehabilitációs munkákat a vizes élőhely helyreállítása céljából, melyek során a Borsodi-Mezőség tájvédelmi körzet területén belül hulló csapadékvíz ökológiai szempontból szükséges mennyiségének megtartása mellett a korábban elvezetett vizek egy részének újbóli szabályozott bevezetése segítségével.

88. ábra: Mezőcsát felszíni vízhálózata

(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Az itt élők életét meghatározzák a Borsodi-Mezőség adta természeti feltételek. A természeti értékek mellett jelentősek a kistérség épített kincsei, templomai, tájházai, és az itt található kézművesség (fazekasság, vesszőfonás, gyékénykötés, fadaragás) hagyományai. A Borsodi-Mezőségen évszázadokon keresztül tradicionálisan a gazdag vízellátásnak köszönhetően kialakult termékeny gyepekkel kapcsolatos gazdálkodás-gyepgazdálkodás és a hozzá kapcsolódó pásztoroló állattartás volt a meghatározó gazdálkodási forma. Ennek mai napig megtalálható emlékei a gémeskutak és az egykor számos tanya közül

is vannak amelyek fennmaradtak. A térségben jelenleg a legjelentősebb, mind létszámban, mind a legeltetett terület nagyságában is a szarvasmarha tartás, a juh állomány nagysága azonban folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, mára visszaszorult a Borsodi-Mezőség területének északi részére a mezőcsáti és a geleji legelőkre. Az elmúlt évszázad folyamán ugyanis egyre több gyeptörtek fel és kezdték meg a földek szántóként való hasznosítását.

A hagyományosan gazdag vízellátottságnak köszönhetően értékes élőhelyek jöttek létre a település területén, melyeknek egy része maradt csak fenn, ritkaságuk okán az élőhelyek is védendő, de ezen felül számos különleges, ritka és védett növény és állatfajnak is otthon adnak. Ezen oknál fogva Mezőcsát területén számot természetvédelmi területet jelöltek ki. A település a **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság** működési területén helyezkedik el, nemzeti parki terület azonban nem érinti.

1.13.2. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.13.2.1. Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló terület, érték, emlék

Natura 2000 területek

A jelenleg hatályos 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szerint Mezőcsát közigazgatási területét a következő európai közösségi jelentőségű Natura 2000 természetvédelmi rendeltetésű terület érinti:

➡ **Mezőcsáti Rigós HUBN20031 Különleges természetmegőrzési terület**

A fő célkitűzés a kiemelt fontosságú cél a természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel (3150) nevű élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása. A természetes eutrofizálódó hínárnövényeink állományai tartoznak ide. Csak ritkán száradnak ki, így vizük foszforban és nitrogénben folyamatosan dúsul. Termőhelyük lehet lefűződött holtág, medencékben vagy fennsíkon lévő mélyedésekben kialakult olyan természetes vízfelületek, melyek vízutánpótlásában meghatározó a tápanyagban gazdag felszíni víz. Az évek folyamán szervesanyagban gazdag iszap képződik az aljzaton a folyamatosan bomló vízinövényzet miatt. Láposodásuk nem jellemző, termőhelyük nem szikesedik.

Az itt található fajok leginkább a lassan áramló, vagy álló vizekhez kötődik és tágtűrűsűek a víz tápanyagtartalmával szemben. Védett fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*) lápi póc (*Umbra crameri*).

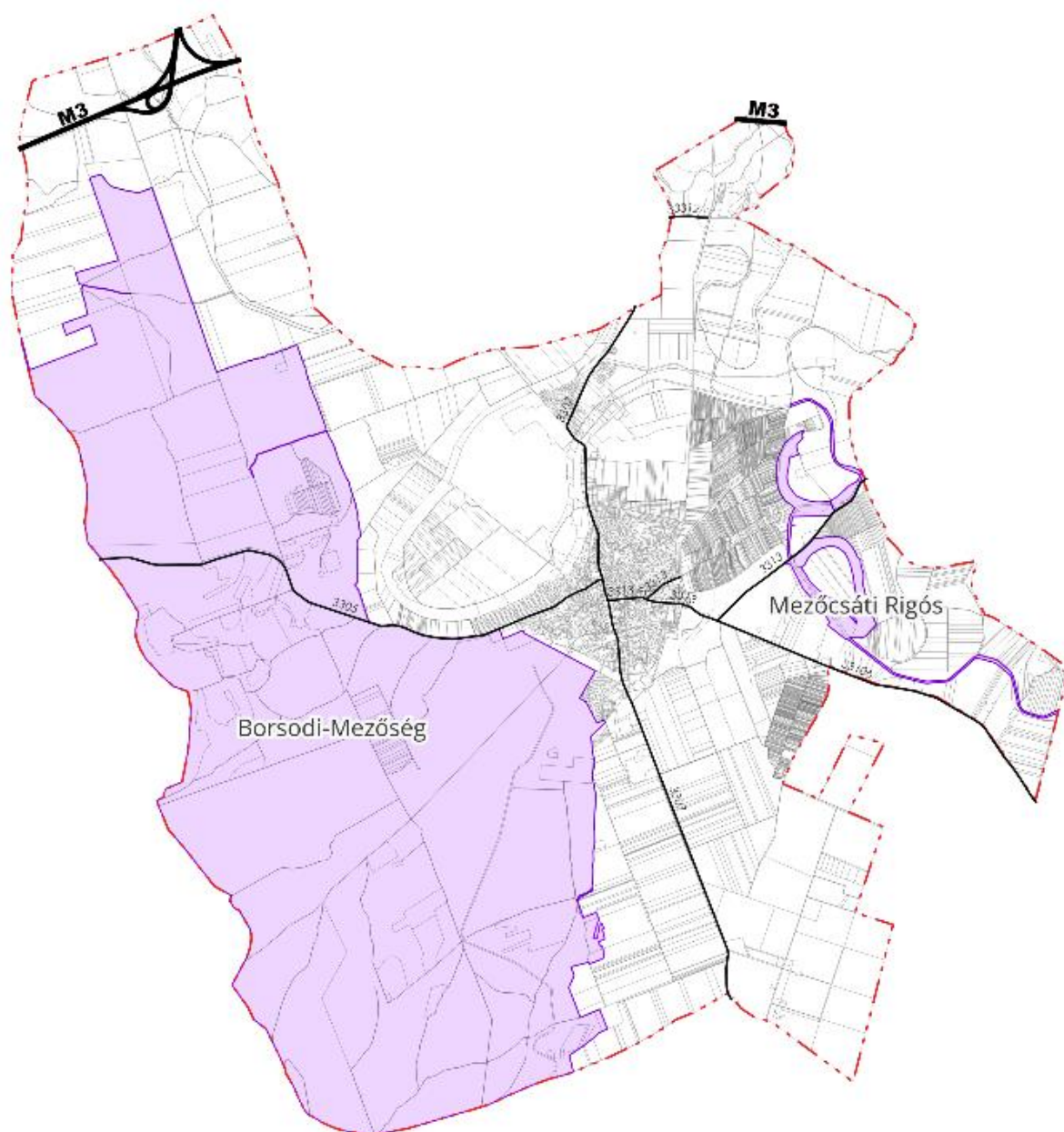
➡ **Borsodi-Mezőség HUBN20034 Különleges természetmegőrzési terület**

A fő célkitűzés a területen található, hagyományos tájhasználatot reprezentáló szikes- és löszgyepek fenntartása, a legeltetés és kaszálás idő- és térbeli mozaikosságának fenntartásával (többek között az ürge (*Spermophilus citellus*) fenntartása érdekében. A kiskékű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban az élőhelyeit kedvezőtlenül megváltoztató vízelvezetések mérséklésével és megszüntetésével, a természetes vízháztartási viszonyok helyreállításával, továbbá az élőhelyeit érő, mezőgazdasági eredetű zavaró hatások (így szervesanyag- és vegyszerbemosódások) csökkentésével, és az állományokat érintő mezőgazdasági területhasználat javítása révén. A sziki kocsordos rétekhez köthető nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyein a kaszálási időpontok illetve a kaszálási módok megválasztását az adott év vízjárási viszonyainak megfelelően kell meghatározni, figyelembe véve a tápnövény fenológiai fázisát, állapotát is. A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), valamint dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-

szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása. A csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) potenciális és ismert élőhelyein a növényvédő- és rágcsálóirtószeres használatát meg kell tiltani.

A szántóföldi műveléses tűzokvédelmi gazdálkodás vegyszeres növényvédelmét csökkentett mennyiségű gyomirtó és gombaölő szerekkel szükséges megvalósítani. A lehetséges predátorok (vaddisznó, róka, kóbor kutya és macskák) számát a csíkos szöcskegér élőhelyein, a legminimálisabb szinten szükséges tartani. A vizes rekonstrukcióval érintett területegységen a vízviasszatartás biztosítása; a mocsári, mocsárréti elemek életfeltételeinek biztosítása érdekében. További célok a legelő állatfajok tekintetében prioritást élvez a szarvasmarha, a juh és a ló. A gyepek fenntartásához szükséges, legeltetéshez kapcsolódó táji elemek (pl. kutak és itatók, szálláshelyek) fenntartása, szükség szerinti fejlesztése.

A gyepek részarányának növelése, az arra alkalmas szántóföldek visszagyepesítésével; A zárványt képező szántóterületeken csökkenteni kell a vegyszerhasználatot, támogatni kell az alternatív ill. integrált növényvédelmi rendszereket. A gyepeken felerőződő szűrés legelőgyomok arányának csökkentése, előtérbe helyezve a mechanikus gyomirtást. A szikes gyepeken felerőződő, gyomként jelentkező nád mechanikus visszaszorítása legeltetéssel és tisztító kaszálással. A területen megtalálható fasorok, erdősávok fenntartása, felújítása, előtérbe helyezve az erdőgazdasági tájra jellemző, honos fafajokat (pl. kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, tatárjuhar, magyar kőris). A területen előforduló szikes mocsarak, mocsárrétek és a másodlagos vizes élőhelyek (belvizes szántók, kubikgödrök) vízellátottságának a biztosítása, a gyepeken található belvizek lehetőség szerinti megtartásával. A vonalas létesítmények (utak, csatornák, árkok) mellett terjedő és ezáltal erős fertőzési gócként jelentkező - inváziós növényfajok visszaszorítása szükséges (pl. gyalogakác, selyemkóró, vadcsicsóka, süntök).

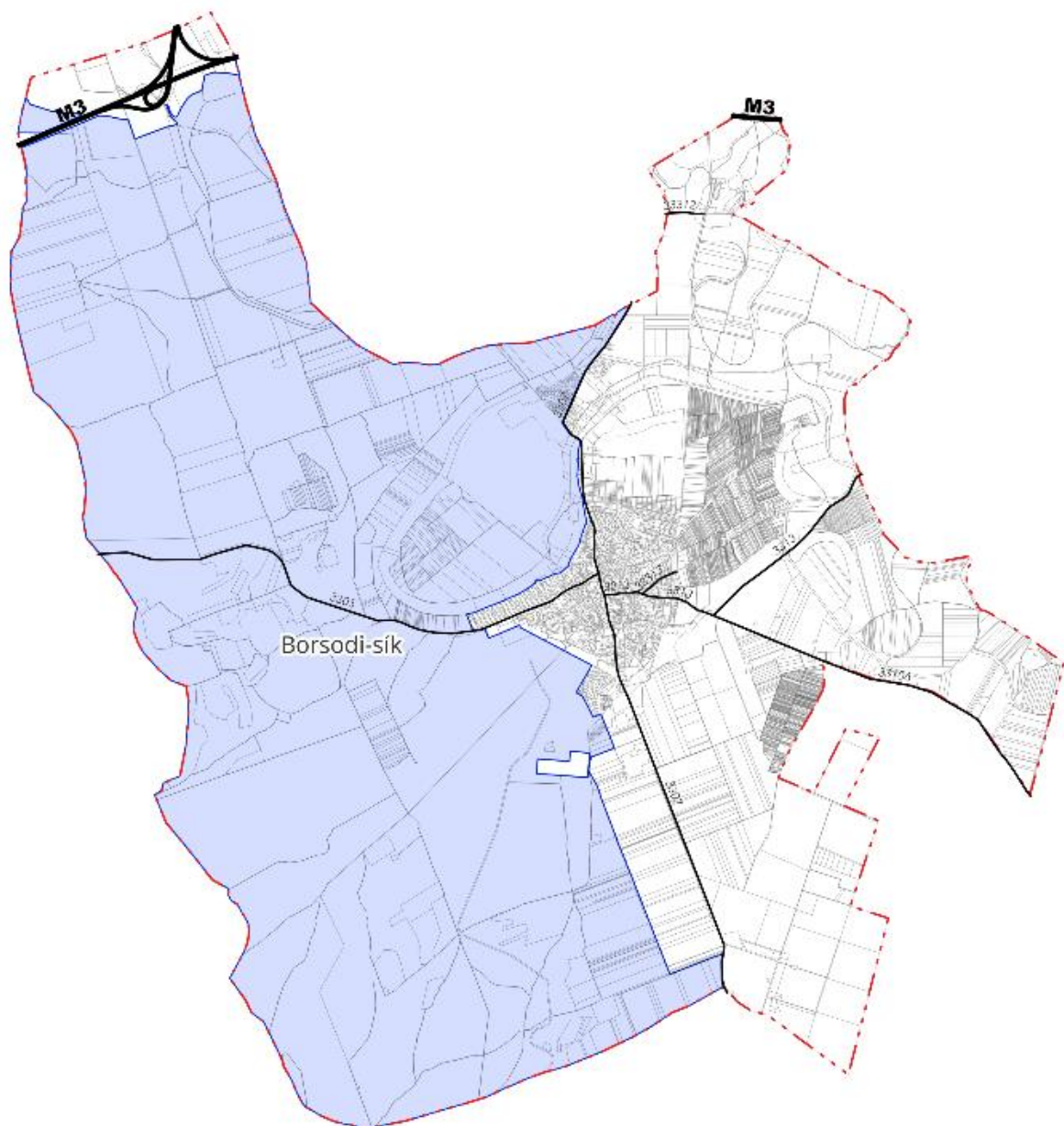
89. ábra: Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek lehatárolása Mezőcsáton
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

➔ Borsodi sík HUBN10002 Különleges Madárvédelmi Terület

A területen a kijelölés alapjául szolgáló, un. jelölőfajok közül az országos és nemzetközi viszonylatban is jelentős állománnyal bíró madárfajok kedvező védelmi helyzetének fenntartása, egyes fajok vonatkozásában védelmi helyzetük javítása a cél.

A területhez kötődő legfontosabb európai közösségi jelentőségű madárfajok: Nyári lúd (*Anser anser*), Parlagi sas (*Aquila heliaca*), Fattyúszerkő (*Chidonias hybridus*), Szalakóta (*Coracias garrulus*), Haris (*Crex crex*), Kerecsen (*Falco cherrug*), Kékvércse (*Falco vespertinus*), Daru (*Grus grus*), Kis őrgébics (*Lanius minor*).

Az eurázsiai sztyepek jellegzetes madárfajainak védelmére élőhelyrekonstrukciós programok is zajlanak, amelyek révén a vizes élőhelyek kiterjedése tovább nő. Az élőhelyek ökológiai állapota jónak mondható, a terület egy része védett is. Elsősorban szántók és természetes fátlan növénytársulások (sztyeprétek, szikesek) dominálják a tájat.

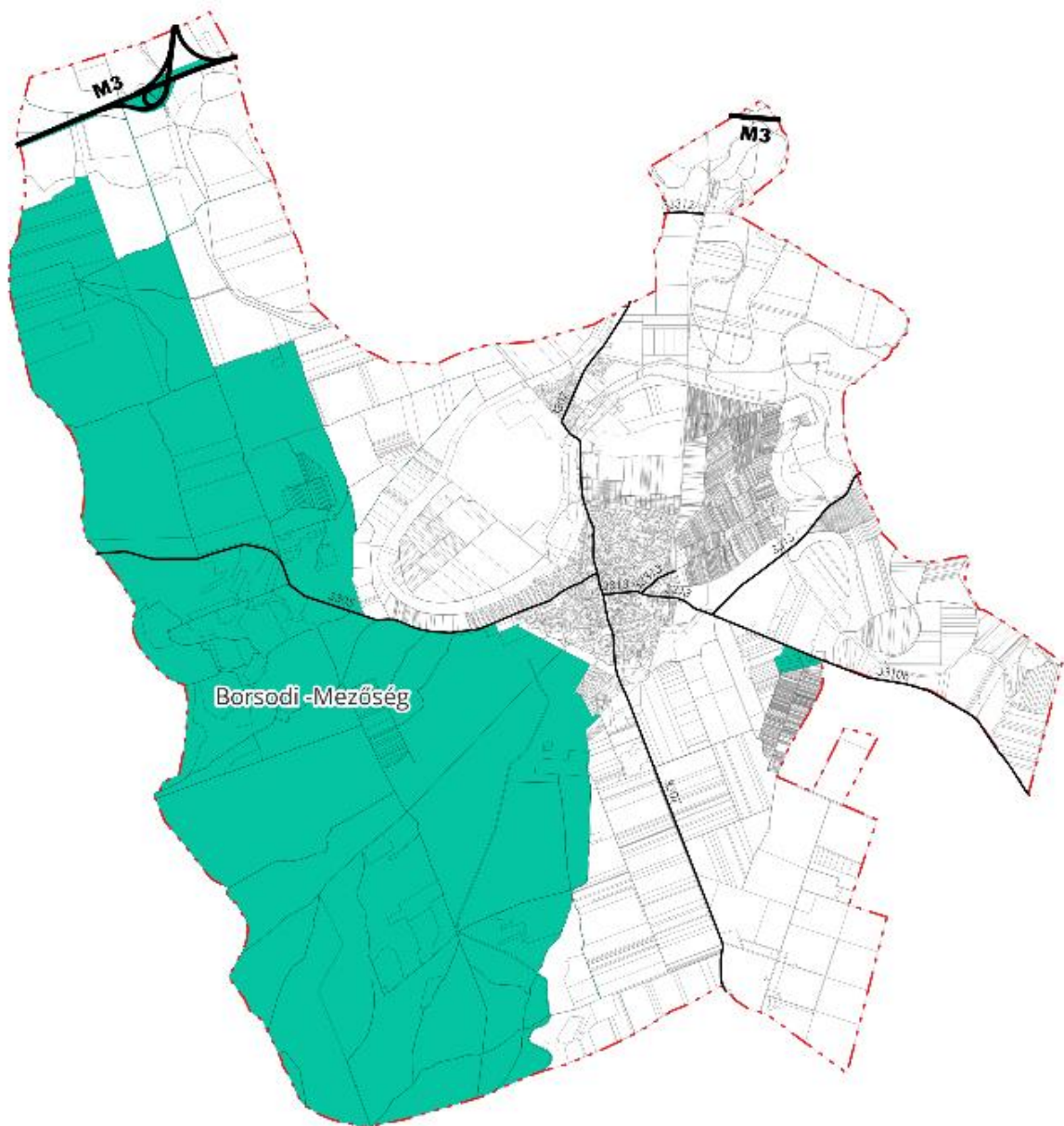
90. ábra: Natura 2000 Különleges madárvédelmi terület lehatárolása Mezőcsáton
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Ramsari területek

Magyarország a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekről, különösen, mint a vízmadarak élőhelyeiről szóló Ramsari Egyezmény nyomán jelenleg hazánkban a 119/2011. (XII. 15.) VM rendelet szerint 29 Nemzetközi jelentőségű vizes élőhely található a Ramsari Jegyzékben, melyek közül egy érinti Mezőcsát területét is. A magyarországi Ramsari területek a Kárpát-medence szinte valamennyi jellemző vizes élőhely típusát magukba foglalják: tavakat, mocsarakat, szikes tavakat, lápok, holtágakat, folyószakaszokat, nedves réteket, valamint ember alkotta halastavakat, víztárolókat. A Ramsari Egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, elsősorban az egyezmény részes államainak együttműködésére építve, továbbá az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása. Az egyezmény alapállása nem a tiltás, hanem az ésszerű, fenntartható gazdálkodás, a területek megóvásával, ami természetesen más - más hasznosítást jelent a különböző területeken.

A település közigazgatási területét érintő Ramsari terület szintén a Borsodi-Mezőség nevet viseli. A Borsodi –Mezőség Ramsari területet 2008-ban jelölték a listára, a teljes területe pedig 18 470,9 ha. A Borsodi-Mezőség Ramsari Terület Mezőcsát közigazgatási területén az alábbi helyrajzi számokat érinti:

0158/1, 0172, 0173/2, 0173/3, 0173/5, 0173/7, 0173/9, 0173/10, 0173/11, 0173/12, 0173/13, 0173/14, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0175, 0176, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, 0177/10, 0177/11, 0177/12, 0177/13, 0178, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, 0179/9, 0179/10, 0179/11, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0180, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, 0181/9, 0181/10, 0182, 0183, 0191/1, 0191/2, 0191/3, 0202, 0231, 0233, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0249, 0250/2, 0250/3, 0250/4, 0251/1, 0251/2, 0252/1, 0252/2, 0253, 0254, 0255, 0257/1, 0258/1, 0258/2, 0258/3, 0258/4, 0258/5, 0258/6, 0258/7, 0258/8, 0258/9, 0258/10, 0258/11, 0258/12, 0258/13, 0263, 0264/2, 0264/4, 0264/5, 0264/6, 0264/8, 0264/9, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, 0265, 0266/1, 0266/2, 0266/3, 0266/4, 0266/5, 0266/6, 0266/8, 0266/9, 0266/10, 0266/11, 0266/12, 0266/13, 0267, 0268/1, 0268/2, 0268/3, 0268/4, 0268/6, 0268/7, 0268/8, 0268/9, 0269, 0270/1, 0270/2, 0270/3, 0271, 0272/1, 0272/2, 0272/3, 0273, 0274, 0275/1, 0275/2, 0275/3, 0275/4, 0276, 0277, 0278, 0279, 0280, 0281/1, 0281/2, 0281/3, 0281/4, 0282, 0283, 0284, 0285, 0286, 0287, 0288, 0289, 0290, 0291, 0292, 0293/1, 0293/3, 0293/4, 0294, 0295/1, 0295/2, 0295/3, 0295/4, 0295/6, 0295/7, 0295/8, 0295/9, 0295/10, 0296, 0297, 0298, 0299, 0300, 0301, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306, 0307, 0308, 0309, 0310, 0311, 0316, 0317/1, 0317/2, 0318, 0319, 0320, 0321, 0322, 0323/1, 0323/3, 0323/4, 0324, 0325/1, 0325/2, 0325/3, 0325/5, 0325/6, 0325/7, 0325/8, 0325/12, 0325/13, 0325/14, 0325/15, 0325/16, 0325/17, 0325/18, 0325/19, 0325/20, 0325/21, 0325/22, 0325/23, 0326/1, 0326/2, 0327, 0328, 0329, 0330, 0331, 0332, 0333, 0334, 0335, 0336/1, 0336/2, 0337, 0338, 0339/1, 0339/2, 0339/3, 0344, 0345, 0346, 0347, 0348, 0395/2, 0395/4, 0395/5, 0395/7, 0395/8, 0395/9, 0395/10, 0395/11, 0395/12, 0395/13, 0395/14

91. ábra: Borsodi-Mezőség Ramsari terület Mezőcsát
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Borsodi-Mezőség Ramsari Területen a területhasználat a korábban bemutatott természeti tényezőknek megfelelően alakul: a háta szántóföldi művelés alatt állnak, a terület közel 2/3-át borító gyepeken — amelyek jelentős része időszakos vízborítású — pedig a természetvédelmi szempontú gazdálkodás lett a meghatározó. Jellemző a gyepterületek legeltetési hasznosítása, a szántóföldeken takarmány, vagy árunövény termelés folyik.

A terület élőhelyeinek hármastagolódása meghatározza az itt élő fajokat is.

A szántók táplálkozó helyeül szolgálnak az egész évben itt tartózkodó valamint az őszi vonulási időben ide látogató több 100-1 000-10 000 vízimadárnak:

- daru (*Grus grus*),
- nyári lúd (*Anser anser*),
- nagy lilik (*Anser albifrons*),

- vetési lúd (*Anser fabalis*),
- kislilikek (*Anser erythropus*),
- vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*).

A jól ápolt kaszálók és legelők füve, a kora tavasszal részben vízzel borított gyepterületek kitűnő táplálkozó helyként szolgálnak, valamint számos madárfaj vonulásában, költésében játszanak nagy szerepet:

- aranylile (*Pluvialis apricaria*),
- búbic (*Vanellus vanellus*),
- récefélék (*Anatidae*),
- seregélyfélék (*Sturnidae*).

A vizes élőhely rehabilitáció következtében helyreállt élőhelyeken, újjáélesztett mocsarakban több száz párban újra költenek korábban eltűnt fajok pl.:

- nyári lúd (*Anser anser*),
- cigányréce (*Aythya nyroca*),
- kendermagos réce (*Anas strepera*),
- kanalas réce (*Anas clypeata*),
- fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*),
- fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*).

A vizes élőhely rehabilitációja következtében az újra állandósult vizekben kezdenek újra megjelenni a halak, a hajdan gazdag halvilág utódai. Őshonos halfajok:

- lápi póc (*Umbra krameri*),
- vágócsík (*Cobitis taenia*),
- réti csík (*Misgurnus fossilis*),
- compó (*Tinca tinca*),
- csuka (*Esox lucius*).

Az őshonos fajok mellett nagy tömegben jelentek meg adventív halfajok is:

- ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*),
- törpeharcsa (*Ictalurus nebulosus*),
- amurgéb (*Perccottus glehni*).

A kételtűek faj és egyedszámára szintén igen pozitív hatást gyakoroltak az élőhely rehabilitációs munkák. Némely faj egyedszáma millióra tehető. A Borsodi-Mezőség területén megtalálhatók:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*),
- barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*),
- zöld levelibéka (*Hyla arborea*),
- kecskebéka (*Rana esculenta*),
- tavi béka (*Rana ridibunda*),
- erdei béka (*Rana dalmatina*),
- pettyes gőte (*Triturus vulgaris*),
- dunai gőte (*Triturus dobrogicus*).

A vizes élőhelyek rehabilitációjával, a mocsári és réti növénytakaságok regenerációja is lassan megindult, az értékes elemek közül érdemes kiemelni az alábbi vizes élőhelyekhez kötődő fajokat:

- kiséfűszű aszat (*Cirsium brachycephalum*),
- buglyos boglárka (*Ranunculus polyphyllus*),
- zsombéksás (*Carex elata*),
- lápi ibolya (*Viola stagnina*).

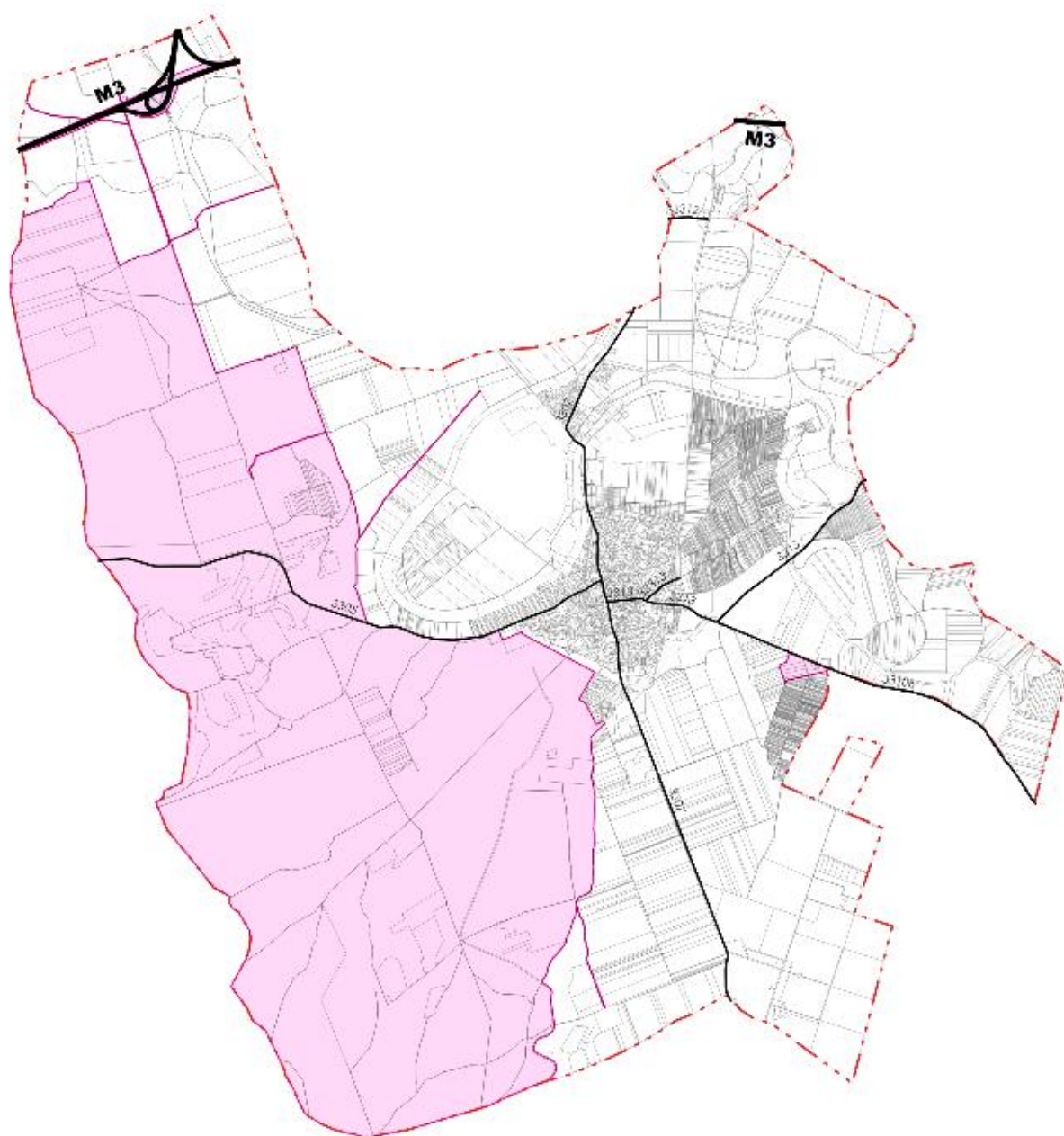
1.13.2.2. Országos védettségű természeti területek

Borsod-Mezősegi Tájvédelmi Körzet

A település nyugati külterülete a **Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet** részét képezi. A Tájvédelmi Körzet területének gazdag vízháztartása nyomán gazdag élővilág alakult ki. A Tájvédelmi Körzet Mezőcsátán kívül Gelej, Mezőnagymihály, Mezőkeresztes, Szentistván, Mezőkövesd, Négyes, Egerlővő, Borsodivánka, Tiszavalk, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Ároktő és Tiszakeszi települések közigazgatási határait érinti. A terület védetté nyilvánításának éve: 1989, a 9/1989. (VIII. 24.) KVM rendelet 5. §-a nyilvánította védetté, melynek védettségét a 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet tartja fenn. A tájvédelmi körzet területe 17 932,2 ha.

A 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet alapján a tájvédelmi körzet az alábbi helyrajzi számokat érinti Mezőcsát területén:

0158/1, 0172, 0173/2, 0173/3, 0173/5, 0173/7, 0173/9, 0173/10, 0173/11, 0173/12, 0173/13, 0173/14, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0175, 0176, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, 0177/10, 0177/11, 0177/12, 0177/13, 0178, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, 0179/9, 0179/10, 0179/11, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0180, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, 0181/9, 0181/10, 0182, 0183, 0191/1, 0191/2, 0191/3, 0202, 0231, 0233, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0249, 0250/2, 0250/3, 0250/4, 0251/1, 0251/2, 0252/1, 0252/2, 0253, 0254, 0255, 0257/1, 0258/1, 0258/2, 0258/3, 0258/4, 0258/5, 0258/6, 0258/7, 0258/8, 0258/9, 0258/10, 0258/11, 0258/12, 0258/13, 0263, 0264/2, 0264/4, 0264/5, 0264/6, 0264/8, 0264/9, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, 0265, 0266/1, 0266/2, 0266/3, 0266/4, 0266/5, 0266/6, 0266/8, 0266/9, 0266/10, 0266/11, 0266/12, 0266/13, 0267, 0268/1, 0268/2, 0268/3, 0268/4, 0268/6, 0268/7, 0268/8, 0268/9, 0269, 0270/1, 0270/2, 0270/3, 0271, 0272/1, 0272/2, 0272/3, 0273, 0274, 0275/1, 0275/2, 0275/3, 0275/4, 0276, 0277, 0278, 0279, 0280, 0281/1, 0281/2, 0281/3, 0281/4, 0282, 0283, 0284, 0285, 0286, 0287, 0288, 0289, 0290, 0291, 0292, 0293/1, 0293/3, 0293/4, 0294, 0295/1, 0295/2, 0295/3, 0295/4, 0295/6, 0295/7, 0295/8, 0295/9, 0295/10, 0296, 0297, 0298, 0299, 0300, 0301, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306, 0307, 0308, 0309, 0310, 0311, 0316, 0317/1, 0317/2, 0318, 0319, 0320, 0321, 0322, 0323/1, 0323/3, 0323/4, 0324, 0325/1, 0325/2, 0325/3, 0325/5, 0325/6, 0325/7, 0325/8, 0325/12, 0325/13, 0325/14, 0325/15, 0325/16, 0325/17, 0325/18, 0325/19, 0325/20, 0325/21, 0325/22, 0325/23, 0326/1, 0326/2, 0327, 0328, 0329, 0330, 0331, 0332, 0333, 0334, 0335, 0336/1, 0336/2, 0337, 0338, 0339/1, 0339/2, 0339/3, 0344, 0345, 0346, 0347, 0348, 0395/2, 0395/4, 0395/5, 0395/7, 0395/8, 0395/9, 0395/10, 0395/11, 0395/12, 0395/13, 0395/14.

92. ábra: Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területe Mezőcsát
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT)

A Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási programjának keretében meghirdetett zonális természetvédelmi célprogramok az ún. **Magas Természeti Értékű Területeken (MTÉT)** támogatják a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában. E területeken a természetközeli, természetkímélő mezőgazdasági hasznosítás fenntartása különösen fontos feltétele a tájkarakter, az élővilág, valamint az épített és kulturális értékek hosszú távú megőrzésének. A támogatási rendszer célja a térségre jellemző változatos élőhelyszerkezet megtartása, és az ehhez kapcsolódó hagyományos gazdálkodási formák támogatása. Az élőhelyek fejlesztése, élőhelyrekonstrukció érdekében a védett fajok számára kedvező vetésszerkezetet és gyephasznosítási formákat kell elterjeszteni és megvalósítani.

A Magas Természeti Értékű Terület besorolás önmagában nem jelent természetvédelmi oltalmat, de gyakran a már természetvédelmi oltalon alatt álló területeken jelölik ki, mint Mezőcsát esetében is a Borsodi Mezőség Ramsari Területhez tartozó földek tartoznak ide.

Az MTÉT területeken igényelhető „zonális” tematikus előírás csoportok mindegyikében megtalálható a fokozottan védett földön fészkelő madárfajok védelmét célzó kötelező előírás. A kaszálás és legeltetés időbeli és térbeli korlátozása, védőzóna kijelölése az agrár-élőhelyeken előforduló talajon fészkelő madarak fészkeinek és fiókáinak védelmét biztosítja. A vetésszerkezeti előírások a célfajok életciklusában a megfelelő növénykultúrák biztosításával a célfajok szükségleteihez, valamint a kártevők elleni védekezéshez és a megfelelő talajállapot fenntartásához járulnak hozzá.

A rovarölő szerek alkalmazásának korlátozása, a növényvédőszer hatóanyagokban alkalmazott korlátok és a növényvédőszer-mentes szegély fenntartására vonatkozó előírások a gyomfajokon található rovarokkal és lárvákkal táplálkozó madárfajok, a rágcsálóirtás tilalma pedig a ragadozómadarak táplálékbázisának megőrzését szolgálja.

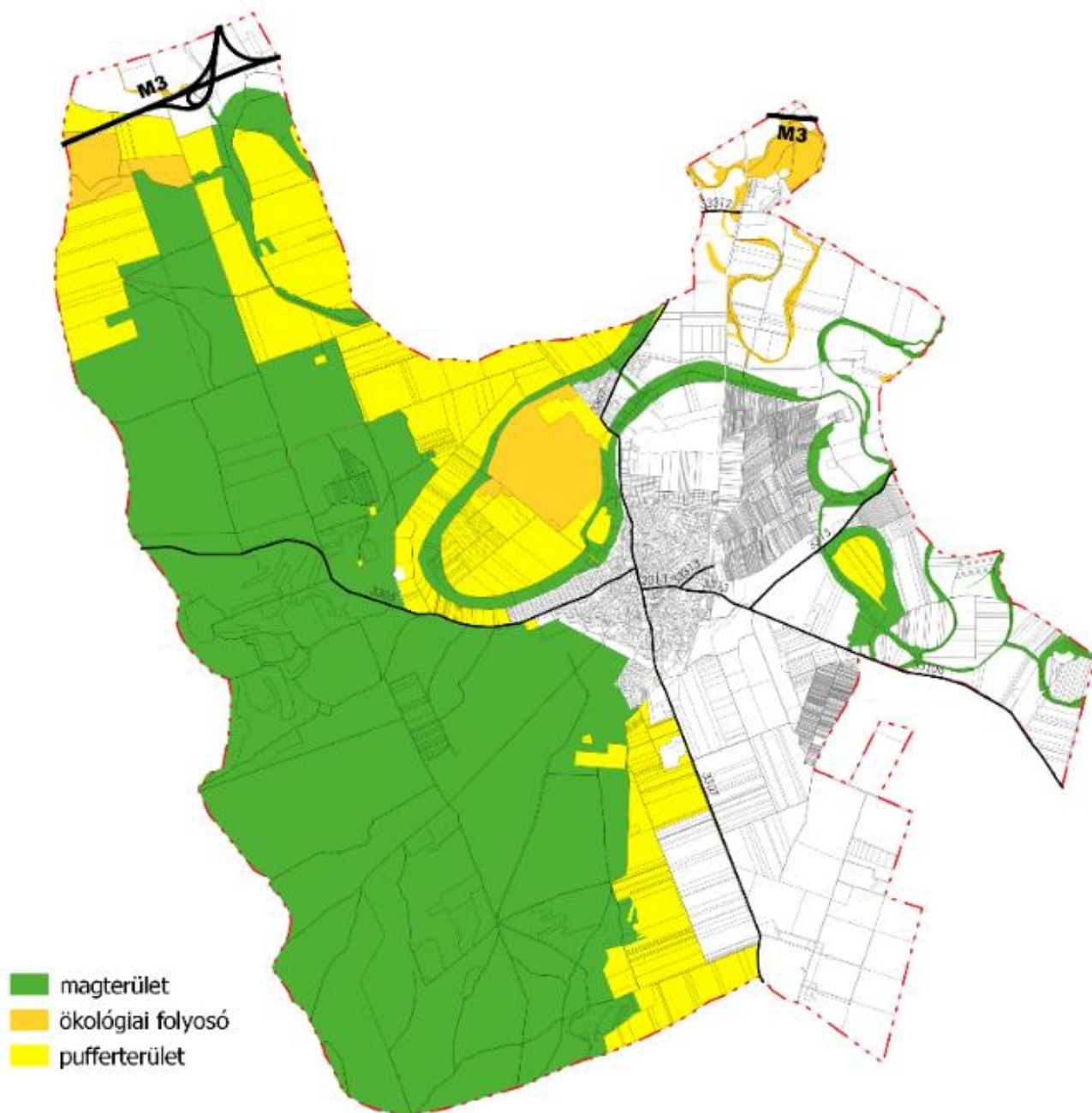
Borsodi-Mezőség MTÉT száraz szikes pusztától a magassásos mocsárrétekig terjedő változatos élőhelyeit csak körültekintő gazdálkodással őrizhetjük meg.

A ma nagyrészt kultúrtáj, egykor gazdag és változatos vízi és mocsári növényvilága, a löszpuszták flórája eltűnőben van, ezért fokozott figyelmet kell szánni a megőrzésére. A terület flórájában az alföldi erdőspusztá —attól függően hogy löszös vagy szikes talajon található—eltérő élőhelyek mozaikját hozta létre, fás-füves foltjainak, társulásainak eltérő fajai jellemzőek. A síkság eredeti állapotát reprezentáló szikesek mellett a folyamszabályozás után a mezőgazdálkodás következményeként nagyobb részben másodlagos növényzet alakult ki: a másodlagos szikesek növényzetére az ürmös és cickafarkos pusztai gyepek jellemzőek, mozaikosan váltakozva nedves sziki rétekkel és löszgyepfoltokkal.

Kiemelt természeti értékek az állatvilágból kerülnek ki: egy kisebb populációja él még hazánk legnagyobb madarának a tűzoknak és nagy egyedszámban fészkel a szalakóta, a kék vércse valamint a csíkos szöcskeegér, amely előfordulását hazánkban még csak itt sikerült bizonyítani.

Ökológiai hálózat

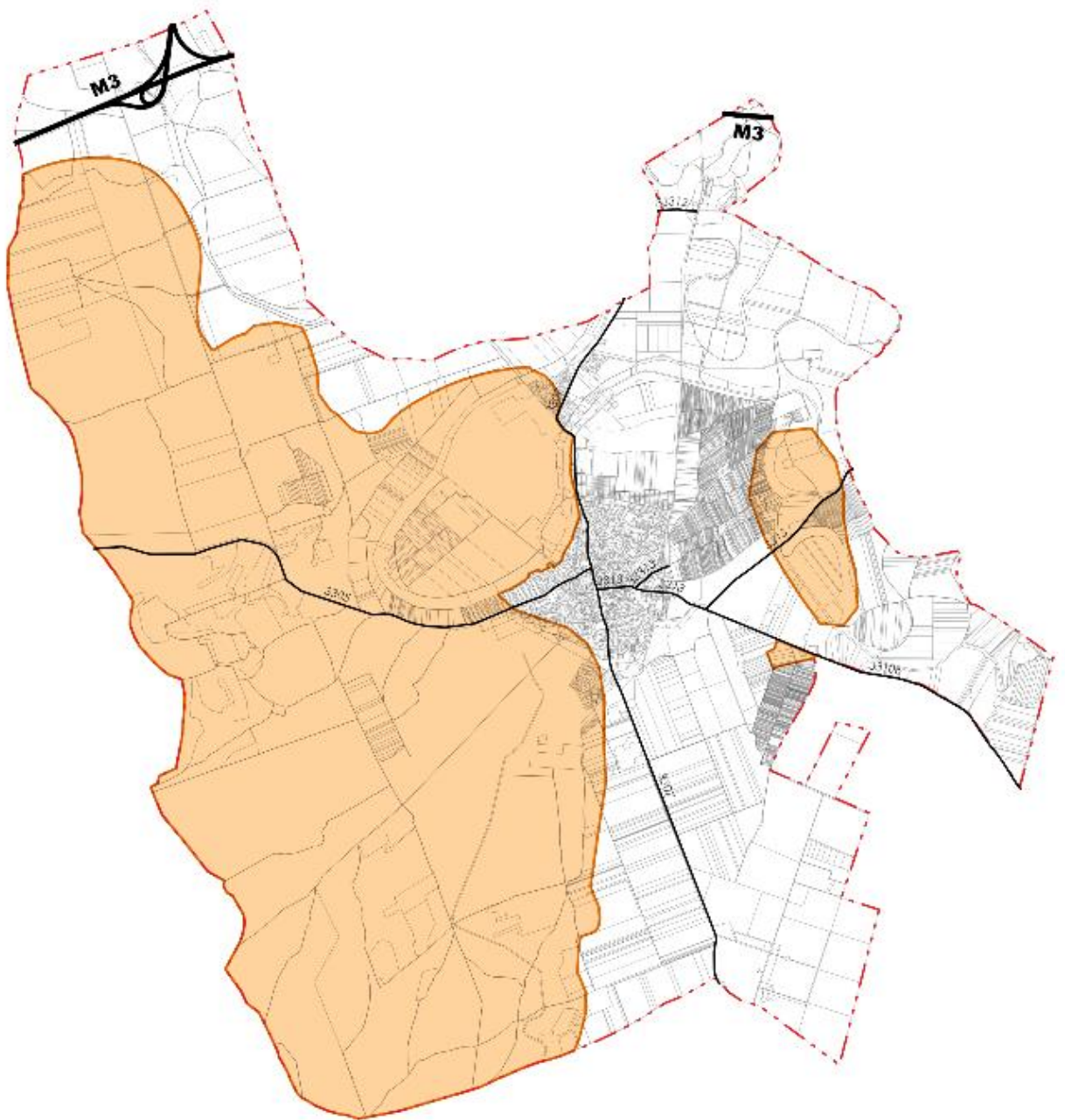
Mezőcsáton a gyepterületek, melyek Natura2000 hálózatához és a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzethez tartoznak egyúttal az ökológiai hálózat magterületei, de ide tartoznak a megmaradt lápok, mocsaras, vízállásos területek is. A Csáti erdő területe ökológiai folyosó, továbbá az északi településszéleknél egy-egy természetközeli vízhez kötődő élőhely sorolt ide. A nyugati oldalon lévő nagy egybefüggő magterületet pedig pufferterület veszi körbe.

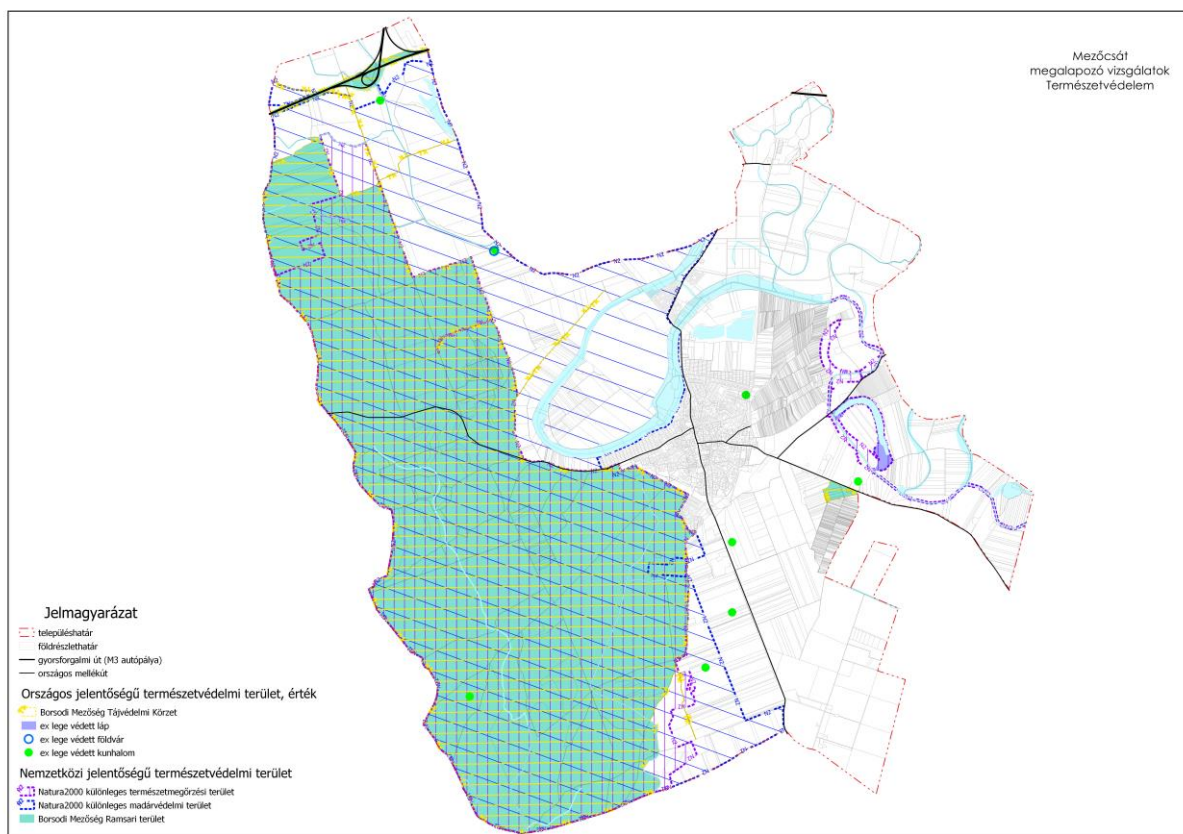
93. ábra: Ökológiai hálózat területei Mezőcsáton
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

Országos tájképvédelmi terület

Mezőcsát területén a Natura 2000 területek térsége került az OTrT-ben lehatárolt tájképvédelmi terület övezetébe. A Borsodi-Mezőségen a gazdag vízellátásnak köszönhetően kialakult gyepgazdálkodáshoz és a hozzá kapcsolódó pásztoroló állattartáshoz kapcsolódóan sok épített emlék maradt meg, ilyenek a gémeskutak, magányos fák, facsoportok és az egykor számos tanya közül is vannak amelyek fennmaradtak. Ezen emlékek jelentős értékkel bírnak tájvédelmi szempontból. Mivel azonban természetvédelmi vagy műemléki védettség alatt nem állnak, így megőrzésük a tervezés során kiemelt feladat. (lásd: Tájvédelem tervlap – ETÉR adatok alapján)

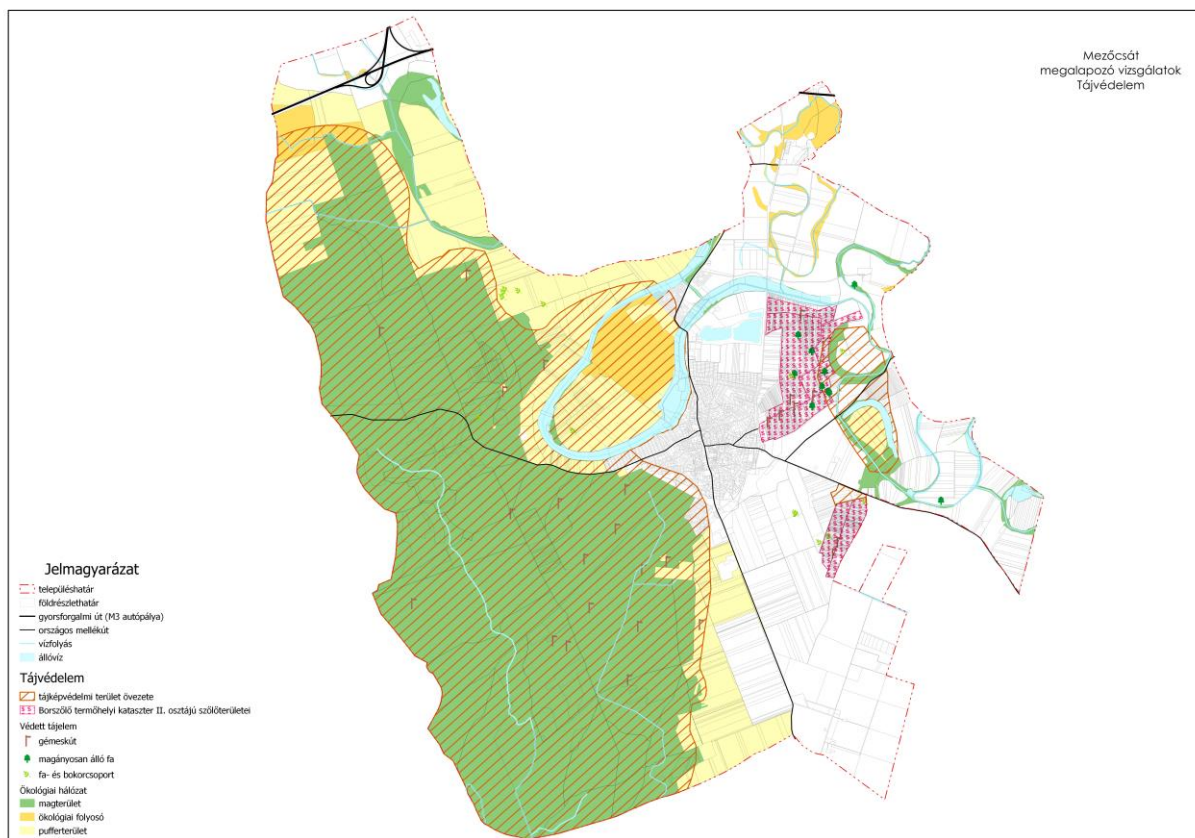
94. ábra: OTrT-ben lehatárolt tájképvédelmi terület övezete Mezőcsát
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra)

95. ábra: Mezőcsát természetvédelmi érintettsége – lásd még 2. melléklet – 2M/08. sorszámu tervlap
(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

1.13.2.3. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Mezőcsát területén a Natura 2000 területek térsége került az OTRT-ben lehatárolt tájképvédelmi terület övezetébe. Ugyanakkor a Borsodi-Mezőségen a gazdag vízellátásnak köszönhetően kialakult gyeptájkához és a hozzá kapcsolódó pásztoroló állattartáshoz kapcsolódóan sok épített emlék maradt meg, ilyenek a gémeskutak, magányos fák, facsoportok és az egykor számos tanya közül is vannak amelyek fennmaradtak. Ezen emlékek jelentős értékkel bírnak tájképvédelmi szempontból. Mivel azonban természetvédelmi vagy műemléki védettség alatt nem állnak, így megőrzésük a tervezés során kiemelt feladat. (lásd: Tájvédelem c. tervlap lentebb és mellékletben)

96. ábra: Mezőcsát tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei – lásd még 2. melléklet – 2M/09. sorszámú tervlap

(forrás: saját készítésű térkép, készült az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis felhasználásával)

1.13.3. Zöldinfrastruktúra-hálózat vizsgálata**1.13.3.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei, szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek**

Egy település „életében”, a zöldfelületnek, azaz a növényzettel fedett területek összességének meghatározó szerepe van. A növényzet települési környezetre gyakorolt hatása sokrétű, egyszerre többféle funkciót is betölt, úgymint: ökológiai-, funkcionális-, településszerkezeti- és esztétikai szerep. A zöldfelület, mint biológiailag aktív felület, jelentős ún. kondicionáló hatással bír a környezetre: kedvezően befolyásolja a klímát, a levegőminőséget, a vízháztartási viszonyokat, a felszíni és felszín alatti vizek minőségét, megakadályozza a talaj mennyiségi és minőségi romlását. E sokrétű szerepkörnek a zöldfelületek akkor tudnak optimálisan megfelelni, ha rendszerbe szervezettek.

Mezőcsáton a közterületi közhasználatú zöldfelületek (mint pl. közpark, közkert) a településmag területén található jellemzően. Mivel a település nagy része falusias lakóterület, laza településszerkezetű nagy kertekkel, így a központon kívül nem igazán található parkok, közterek. Az utcák jellemzően szélesek, az út menti növényzetet jellemzően a lakók alakítják ki, mely valamelyest ellensúlyozza a közparkok hiányát. A központi részeken kívül a település belterületének a szélén található még egy-egy nagyobb kiterjedésű a korábbi településrendezési eszközökben zöldterületként kijelölt terület. Ezen zöldterületek kialakítása azonban nem történt meg, jórészt gyepes, bokros-fás átmeneti területek ezek. A fő zöldfelületi elemek a településközpontban húzódó hosszanti közparkok: Szent István utca, Kiss József utca mentén, melyek jelentős lombfelület-fedettséggel rendelkeznek, emlékműveket, játszóteret, parkolókat és sétányt foglalnak magukba. A település legújabb köztere a Hősök tere, mely közösségépítés, közös programok színtere. Ez a központi településrész nagyon szép rendezett képet mutat, sok idősebb, nagy koronaátmérőjű fa ad árnyékot. Megemlítenéd még a vasútállomás környéke, ahol szintén szép idős faegyedeket találunk.

Az intézménykertek többnyire szépen parkosítottak. A templomkertek jellemzően örökzöldekkel, fenyővel és nyírfával, az adott korszak (20. század második fele) dísnövényeivel ültették be. A településen az egyik legnépszerűbb és legtöbbet látogatott létesítménye a termálfürdő és tanuszoda. A fürdő mintegy harminc éve épült, termálvízű, szabadtéri és fedett medencékkel, uszodával rendelkezik, szép, igényesen kialakított parkosított környezetben. A terület gazdag vízellátottságnak hála valamint a bányászat nyomán a településen a horgászto is található. A tó környezete parkosított fogadóépülettel, kiépített pihenőhelyekkel, esőbeállókkal, valamint szalonnasütőkkel rendelkezik, a területen kempingezni is lehet. A település jelentős zöldfelületi intézménye a Szent István utcai sporttelep is, mely hagyományosan nyárfákkal fásított. A városi temetőben fásítás viszont csak a ravatalozó környékén, illetve néhány sírnál történt, a temető nagy része a síremlékek és utak által borított. A telekhatáron nincs sem sövény, sem fasor.

Jelentős építészeti és kertépítészeti értékei voltak egykor a település kastélyparkjai. A településen 3 kastélyparkot tartanak számon a történeti kertek adatbázisában. A Márk-kastély (eklektikus kúria XX. század) a Szent István utca 26. alatt található, a rendszerváltozás után sokáig nem hasznosították, de 2000-ben felújították, hivatalokat és két kiállítást helyeztek el itt. Parkja már nincs meg, egy-egy faegyed maradt csak fenn, az épületet parkoló és sűrű települési szövet veszi körül. Az Édes Antal kúria (szintén eklektikus kúria, 1920-as évek) a Szent István utca 12. alatt található, Édes Antal építtette, aki 1932-ig volt országgyűlési képviselő. A II. világháború után a település tulajdona lett az épület, és a Tüdőgondozó kapott itt helyet, jelenleg házasságkötő terem. Kertje gyepes. A harmaik a Dobozy-kastély és parkja. A kastély 1889-ben, eklektikus stílusban épület. Az Országos Műemléki Felügyelőség 13734/1983. számú határozatával nyilvánította műemlékké, ám a kastély és környezete 2015-re teljesen lepusztult ezért a

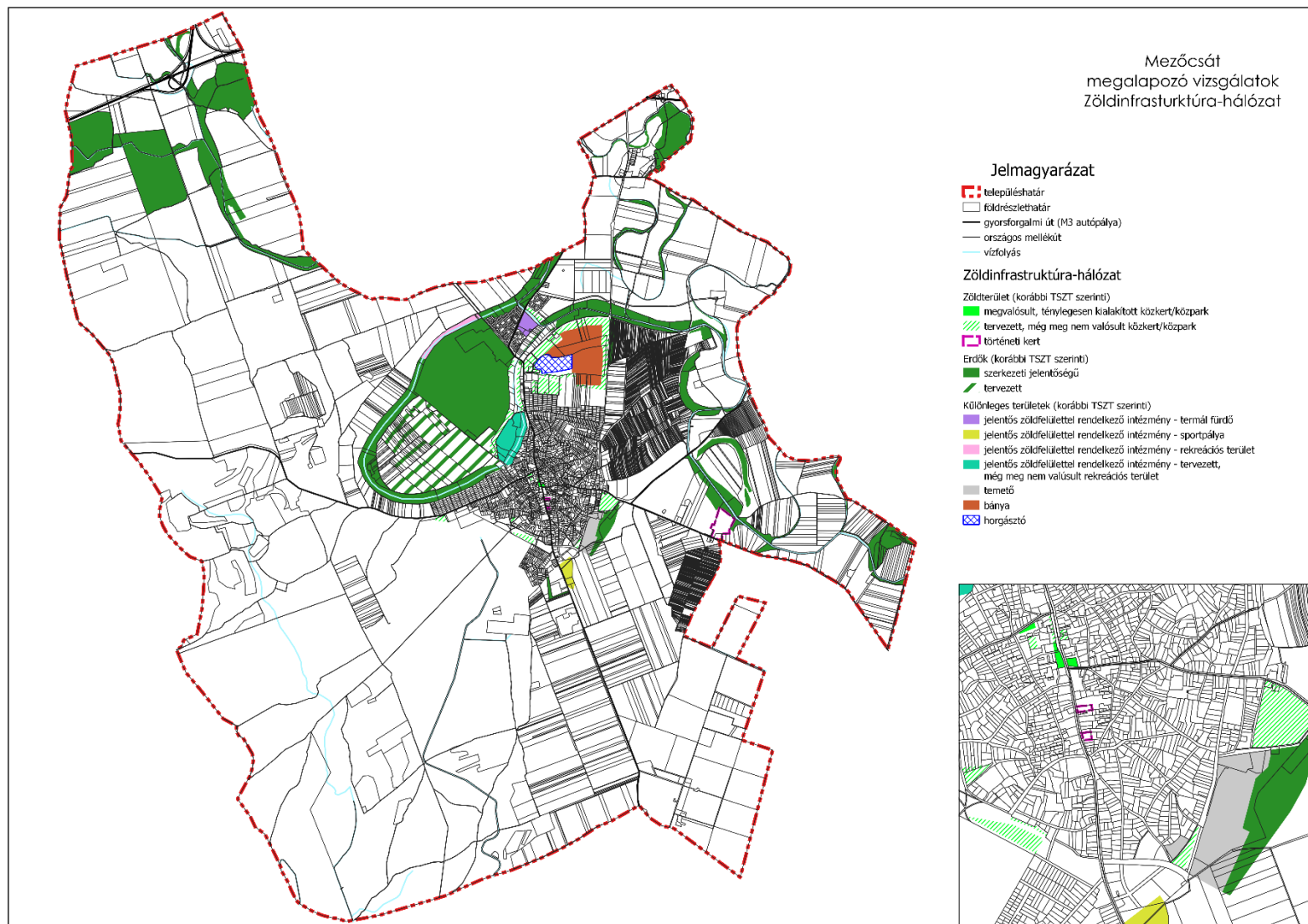
kastély műemléki védettségét az 5/2015. (II. 2.) MvM rendelet megszüntette. Építtetője és akkori tulajdonosa Dobozy Dániel birtokos, magyar királyi kamarás, az 1890-ben alakult Mezőcsáti Takarékpénztár Rt. védnöke volt. A második világháború után a kastély, a hozzá tartozó épületek és a telek termelőszövetkezeti tulajdonba került. Ekkoriban melléképületeit főként takarmánytárolásra használták, míg a kastélyépület a tanyagondnok lakása lett. A szabadon álló kastélyhoz park, sétány és futórózsakert is tartozott. A kastélyhoz színházterem, lakó- és gazdasági épületek, istállók tartoztak. A park szélét platánok, hársak és fenyők szegélyezték, a kertben számos gyümölcsfa állt. A kastély romjainak északi szomszédságában víztorony maradványa áll.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek a lakó-, üdülő-, hétvégi házak kertjei. A település egésze városi státusza ellenére alapvetően falusias jellegű. Emiatt a beépített lakóterületeken belül, a lakóházak kertjeinek meghatározó szerepük van a település zöldfelületi rendszerében. Habár a közhasználat elől elzártak, a jelentős növényzettel borított felületek településre gyakorolt pozitív hatásai a magánkertekben is jelentkeznek. Nem csak például kondicionáló hatásuk jelentős, de az előkertek a településképet / utcaképet is pozitívan befolyásolhatják. A legtöbb magánkertre jellemző a magas zöldfelületi borítottság, főként díszkertek, nagy gyepterülettel, változatos fákka, cserjékkel.

1.13.3.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Összességében a község területén több településrendezési eszközökben kijelölt közpark, közkert és egyéb zöldfelület is található, melyek azonban még meg nem valósult területek, tehát nem töltik be a közpark illetve közkert szerepét. A nagy részük gyepes, illetve mezőgazdasági művelés alatt álló terület, de fás illetve cserjékkel benőtt terület is szerepel köztük. A meglévő zöldterületek így kondicionáló szerepet jelenleg is betöltenek, azonban rekreációs lehetőséget egyáltalán nem biztosítanak.

A kondicionáló szerepű zöldfelületi elemek területi aránya a településen viszonylag magas, ám minőségében nem mindenhol kielégítő. A közhasználatú zöldfelületek aránya azonban nagyon alacsony. 2021-ben az országos átlag 27,89 m²/lakos, a megyei átlag 15,26 m²/lakos, míg Mezőcsáton ez a mutató csupán 2,1 m²/lakos.

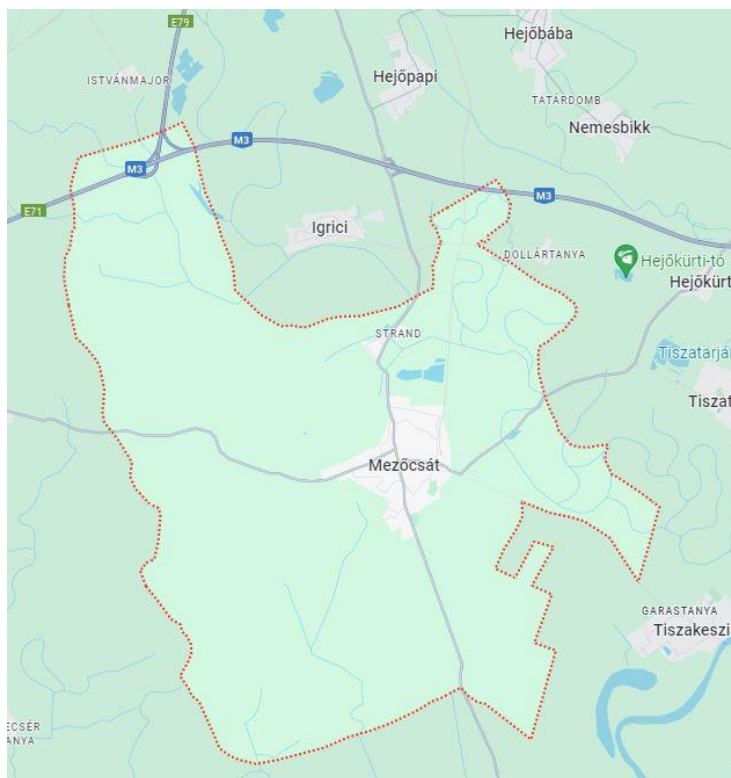
97. ábra: Mezőcsát zöldinfrastruktúra-hálózatának vizsgálata
(forrás: saját készítésű térkép)

1.14. KÖZLEKEDÉS

1.14.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Mezőcsát Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye déli részén, a Tisza-tó és a Tisza folyó közelében helyezkedik el, 60 km-es körzetében számos nagyobb város és megyeszékhely is található (Miskolc, Nyíregyháza, Eger, Debrecen, Nyékládháza, Füzesabony, Tiszaújváros, Tiszafüred).

A szomszédos nagyobb városokba nem közvetlenül főutakon, hanem országos mellékutakon át, majd gyorsforgalmi, illetve főutakon lehet eljutni a városból, amelynek területét északon két autópálya csomópontja is érinti. A település nagyméretű külterületén számos vízfolyás, tó és átvezető mezőgazdasági út található.

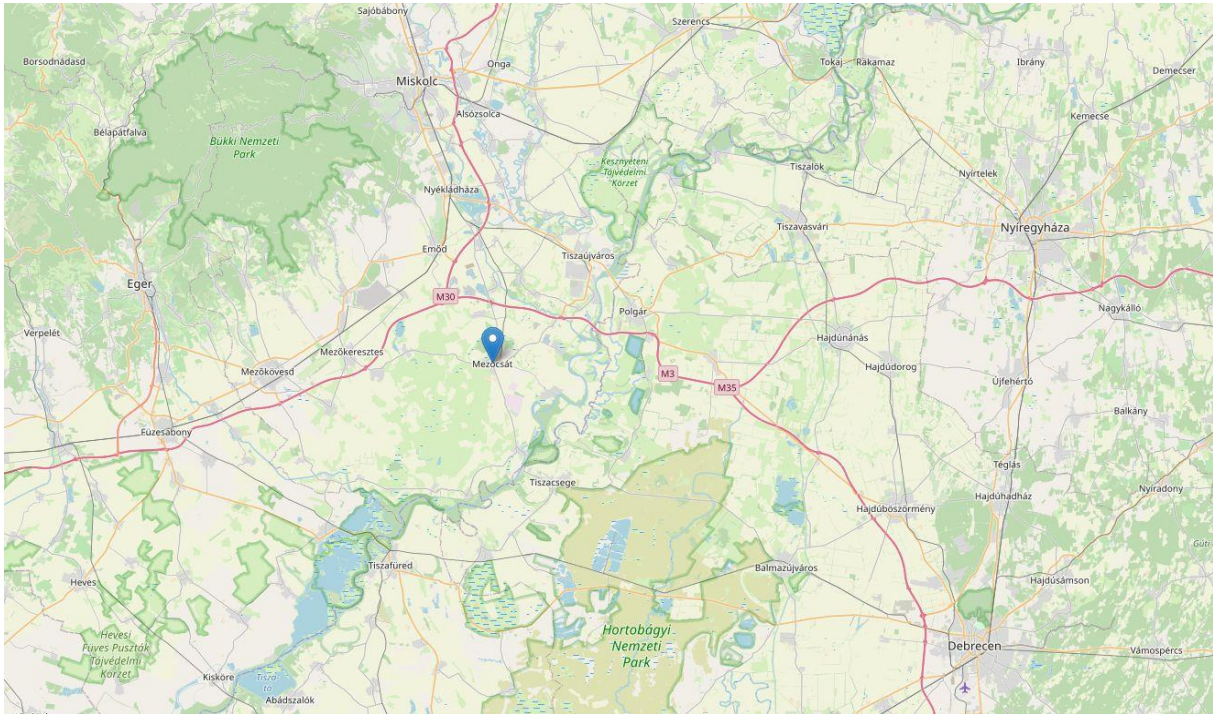

98. ábra: Mezőcsát területe
(forrás: maps.google.hu)

1.14.2. Térségi kapcsolatok

1.14.2.1. Közúti kapcsolatok

Közúti kapcsolatok szempontjából a város kedvező helyzetű, mivel észak-nyugati külterületén áthalad az M3 autópálya, amelyhez trombita-csomópontban kapcsolódik az M30 autópálya is a település területén. A gyorsforgalmi utak elérése a városon áthaladó országos mellékutakon lehetséges. Az M3 autópálya városhoz legközelebbi csomópontja a 7 km távolságban lévő Mezőcsát – Hejőpapi csomópont.

99. ábra: Közúti kapcsolatok
(forrás: openstreetmap.hu)

1.14.2.2. Gyorsforgalmi úthálózat

Mezőcsát az M3 autópálya nyomvonalának közvetlen közelében fekszik, így közúti megközelítése, nagytérégi és országos kapcsolata kifejezetten jónak ítéltető. Az M3 autópálya 7 km távolságban fekvő útszakasza közvetlen kapcsolatot biztosít a Miskolc felé haladó M30 autópályához, a Debrecen irányában kapcsolatként működő M35 autópályához, valamint az Eger megyeszékhelyhez futó M25 autóúthoz is.

A város területén található gyorsforgalmi úthálózati elemek:

Gyorsforgalmi utak:

- **M3 autópálya (Budapest - Vásárosnamény)**

Útkategória: K.I.A. , **ÁNF:** 37468 és 35185 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

A nagyobb forgalmi érték az M30 autópályával alkotott csomóponttól nyugatra mérhető.

- **M30 autópálya (M3 - Tornyosnémeti)**

Útkategória: K.I.A. , **ÁNF:** 23646 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

Az autópályák az érintett szakaszukon szabványos külterületi kialakításúak, 2x2 forgalmi sávval, leállósávokkal, középső elválasztó zöldsávval és nyílt árkos vízelvezetéssel.

M3 – M30 autópályák csomópontja, csomóponti ágak:

- 30526 j. - M3 - M30 csomópont jobb lehajtó
- 30527 j. - M3 - M30 csomópont jobb felhajtó ág

- 30528 j. - M3 - M30 csomópont bal lehajtó ág
- 30529 j. - M3 - M30 csomópont bal felhajtó ág

Térségi kapcsolatok szempontjából további fontos országos úthálózati elemek, amelyek kiszolgálják a települést, az országos mellékúthálózat elemei. Ezek az útszakaszok a szomszédos településekkel, valamint a gyorsforgalmi úthálózattal biztosítanak közvetlen kapcsolatot. Mezőcsát területét országos főút nem érinti.

Országos mellékutak

Összekötő utak:

- **3305. j. Mezőkeresztes – Mezőcsát összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C., **ÁNF:** 2295 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

A városba nyugati irányból érkező útszakasz 1,7 km hosszú szakasza belterületi jelleggel, többi szakasza külterületi jelleggel kiépített. Külterületi szakaszán az út síkvidéki kialakítással, kb. 6 m széles aszfaltburkolattal, keskeny padkakkal és kétoldali nyílt árkos vízelvezetéssel kiépített.

- **3307. j. Nyékládháza - Tiszacsege összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C.,

ÁNF: 2534 Ejm/nap (északi külterületen), 3908 Ejm/nap (belterületen), 921 Ejm/nap (déli külterületen)

Az útszakasz külterületi szakaszain kb. 6,50 m széles aszfaltburkolattal, keskeny padkakkal kiépített. A csapadékvizek elvezetését kétoldali nyílt árkok biztosítják, de egyes szakaszokon az árkok már feltöltődtek, eltűntek.

- **3313 j. Mezőcsát-M3 autópálya összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C., **ÁNF:** 2354 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

A várost észak-keleti irányból megközelítő, Tiszaújvárosba vezető térségi jelentőségű útszakasz kb. 950 mh belterületi útként üzemel, többi szakaszán külterületi útként kiépített, nagyon keskeny padkakkal, hiányos vízelvezetéssel.

Bekötőutak:

- **33106. j. Tiszakeszi bekötőút**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C., **ÁNF:** 1167 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

Az országos mellékút Tiszakeszi település egyetlen országos útkapcsolata, amely a 3313. j. úthoz csatlakozik Mezőcsát külterületén. A települést érintő teljes úthosszon külterületi kiépítettségű.

- **33312. j. Igric állomáshoz vezető út**

Útkategória: K.V.A., **ÁNF:** 292 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

Az Igrici településre vezető útkapcsolat a 3307. j. úttól indul Mezőcsát külterületének északi részén.

- **33313. j. Mezőcsát állomáshoz vezető út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C., **ÁNF:** 532 Ejm/nap (átlagos napi forgalom)

Kapacitásszámítás:

A vonatkozó ütügi mőszaki előírásban (ÚT 2-1.201:2008, „Kőz utak tervezése” – e-UT 03.01.11.) szerint:

Belterületen 2x1 forgalmi sáv os utak esetében a megfelelő szolgáltatási szinthez tartozó forgalom nagyság: 1000 Ejm/h kétirányban, az eltűrhető: 1200 Ejm/ó kétirányban.

10%-os MOF (Mértékadó Óra Forgalom) figyelembe vétele esetén megállapítható, hogy a legnagyobb forgalmi terhelés (3307. j. út) figyelembe vételével is:

$$\text{MOF} = 3908 \text{ Ej/nap} \times 10\% \approx 391 \text{ Ej/h}$$

$$391 \text{ Ejm/h} \ll 1000 \text{ Ejm/h.}$$

Kűlterületen 2x1 forgalmi sáv os utak esetében a megfelelő szolgáltatási szinthez tartozó forgalom nagyság: 1400 Ejm/h kétirányban, az eltűrhető: 2000 Ejm/ó kétirányban.

10%-os MOF (Mértékadó Óra Forgalom) figyelembe vétele esetén megállapítható:

$$\text{MOF} = 3908 \text{ Ej/nap} \times 10\% \approx 391 \text{ Ej/h}$$

$$391 \text{ Ejm/h} \ll 1400 \text{ Ejm/h.}$$

A forgalmi értékekből jól látható, hogy a városi úthálózat on áthaladó országos mellékutakon, mind a külterületi, mind a belterületi szakaszokon jelentős kapacitástartalék tapasztalható (60 - 72 %), így a mellettűk lévő területeken tervezett fejlesztések által keltett forgalmak befogadására is képes.

(A fenti forgalmi adatok a Magyar Közút Nonprofit ZRt. által közzétett 2022. évi országos forgalom számlálás adatait tükrözik.)

1.14.2.3. Kötőtpályás kapcsolatok

A településen kötőtpályás kapcsolat kiépűlt, vasútállomás van, azonban 2008. óta a vasűti közlekedés szűnetel.

Mezőcsát vasútállomása volt a 88. sz. Mezőcsát – Miskolc vasűtvonal végállomása. A vasútállomás a város keleti oldalán, a városközponttól kb. 1 km távolságban, a Dózsa György utca mentén helyezkedik el. Az állomásépűlet előtt buszforduló, kisebb parkoló és egy működő buszmegálló található.

A város megközelítési lehetőségei sokkal kedvezőbbek lennének a megyeszékhely irányából, ha a vasűti személyszállítás újraindulna.

1.14.3. Közűti közlekedés

A telepűlés belső úthálózatát meghatározzák a topográfiai viszonyok, a jellemzően keskeny közterűletek és az úthálózatot terhelő forgalom nagyság viszonylag kicsi volumene.

A belső közűthálózat általános jellemzői:

- sík terepviszonyok
- kis közterűleti szélesség
- gyalogos felűletek hiánya

- vízelvezetés hiánya (főleg a kiszolgáló utakon)
- közterületi parkolási lehetőségek hiánya a városközponton kívül.

1.14.3.1. Városi úthálózat

Városi II. rendű főutak:

- ➡ **Kossuth utca**
- ➡ **Hősök tere**
- ➡ **Szent István utca**

A 3307. j. összekötőút (városi főútvonal) városközpontot feltáró szakaszán kétoldali gyalogjárda, közvilágítás, zöldsávok, nyílt árkos vízelvezetés és szakaszonként párhuzamos, illetve merőleges parkolósáv található. A városközponton kívül, de belterület áthaladó szakaszokon jellemző a 2x1 forgalmi sáv kiépítés, legalább egyoldali járda és zöldsávok jelenléte. A vízelvezetés árcai hosszabb szakaszokon hiányoznak. A Hősök terén egyoldali önálló kerékpárút, majd annak a folytatásában a Szent István utcán kerékpársávok haladnak belterületi határig.

- ➡ **Kiss József utca**

A 2x1 forgalmi sávval kiépített országos mellékút belterületi szakaszán kétoldali járdával, közvilágítással, kétoldali burkolat, illetve burkolatlan nyílt árokkal kialakított.

- ➡ **Bajcsy-Zsilinszky utca**

Az útszakasz városközponti szakaszán keskeny közterületi szélességgel halad, kétoldali keskeny járda csak a Hősök terétől mért kb. 100 m hosszban adott, innen keletre már csak egyoldali járda vezet. Egyes szakaszain 30 km/h sebességhatárolás van bevezetve.

Mellékutak:

Az úthálózat egyéb elemei települési mellékutak.

Gyűjtőutak

Útkategória: **B.V.c.C.**

- ➡ Vörösmarty utca
- ➡ Rákóczi utca
- ➡ Dózsa György utca
- ➡ Thököly utca
- ➡ Bethlen Gábor utca
- ➡ Jókai utca
- ➡ Deák Ferenc utca
- ➡ Szondy utca
- ➡ Szabadság utca
- ➡ Munkácsy utca
- ➡ Pozsonyi utca
- ➡ Pálóczy utca
- ➡ Árpád utca
- ➡ Kinizsi utca

A gyűjtőutakon (a település délnyugati részének kivételével) menetrendszerinti autóbuszjáratok közlekednek. Általánosan jellemző a keskeny közterület, a belterületi kiépítés, 2x1 forgalmi sávval, aszfaltburkolattal, keskeny, legfeljebb egyoldali járdával és hiányosan megoldott vízvezetéssel. A 2x1 forgalmi sáv szélessége nem mindenhol felel meg a szabványos (5,50 m) szélességnek.

Kiszolgáló utak

Útkategória: **B.VI.d.C.**

A település közúthálózatában lévő egyéb útszakaszok kiszolgáló úti funkciót betöltő utak.

A lakóutcák jellemzően belterületi jelleggel, keskeny aszfaltburkolattal és gyalogjárdák nélkül kiépítettek, a csapadékvíz elvezetés nem megoldott, vagy hiányos. A fürdő melletti üdülőterületen keskeny, szórt útfelületeken haladnak a járművek és a gyalogosok.

A legfontosabb csomópontok a helyi közúthálózatban:

- ⊙ Kossuth utca – Kiss József utca – Széchenyi utca
- ⊙ Hősök tere – Bajcsy-Zsilinszky utca
- ⊙ Kossuth utca – Vörösmarty utca
- ⊙ Szent István utca - Szabadság utca – Dobó utca

A csomópontok forgalomirányítására közúti jelzőtáblák szolgálnak. Az átmenő főutak esetében az alárendelt utcákban jellemzően „Állj! Elsőbbségadás kötelező!” táblák vannak felszerelve. Kanyarodósávok kialakítása nem jellemző.

Több csomópont geometriai szempontból eltolt kereszteződésként működik (a szemben lévő útszakaszok, csomóponti ágak nem egy keresztszelvényben, hanem 10-20 m távolságban helyezkednek el egymástól). Ez a helyzet forgalombiztonsági szempontból nem megfelelő, mivel két, nagyon közeli kereszteződésként működnek ezek a csomópontok, többszörös konfliktushelyzetet létrehozva.

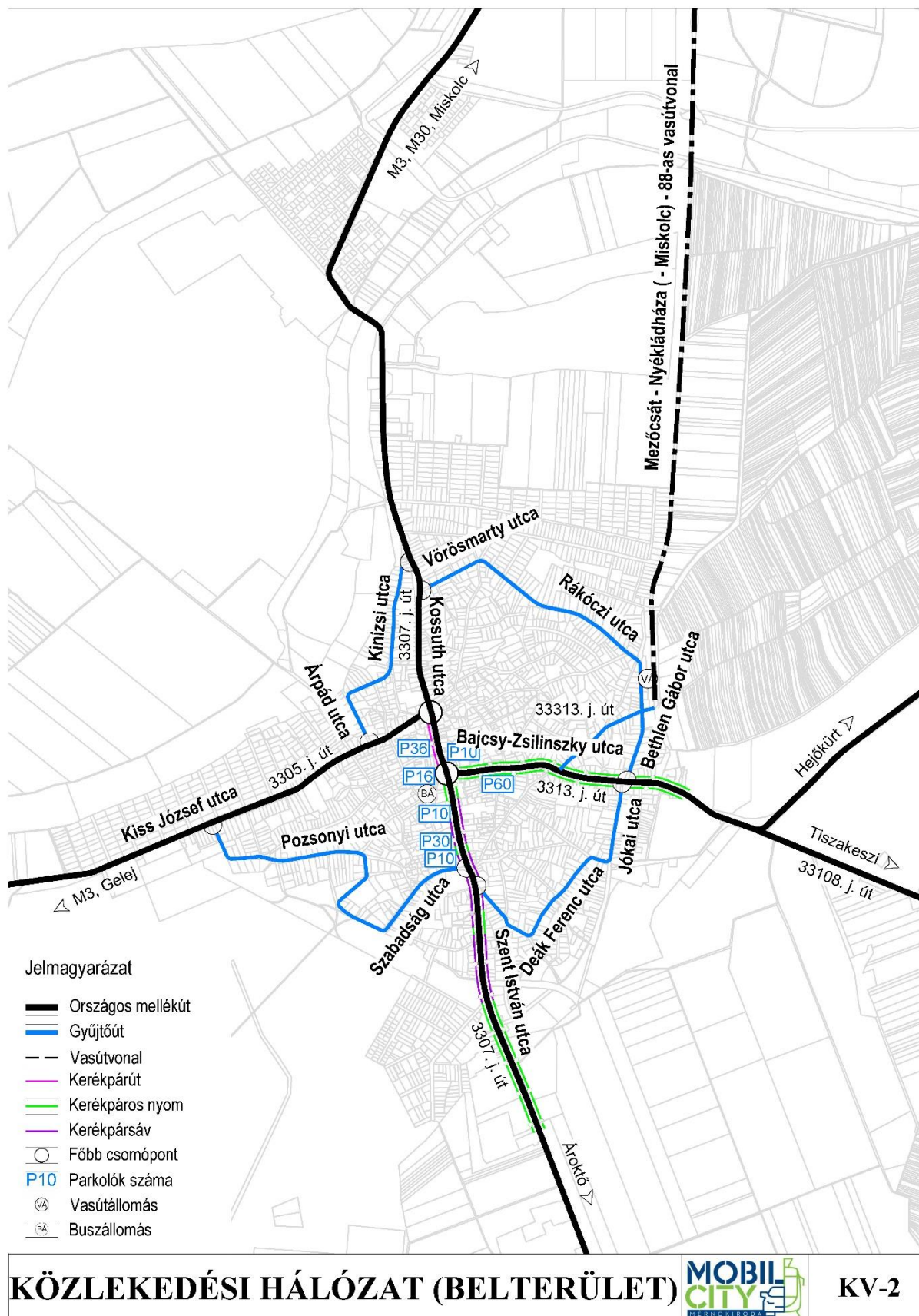
A város belterületét fogalmilag leginkább terhelő nyomvonalak mentén több közintézmény, oktatási és kereskedelmi létesítmény, nagyobb gyalogosforgalmat generáló funkció helyezkedik el, jelentős gyalogosforgalmat és parkolási igényt előidézve.

A település területének jelentős része beépítetlen külterület. A belterület (beépített településrész) a területének kisebb hányadát foglalja el, így a helyi közúthálózatban számos mezőgazdasági (külterületi) feltáró út is megjelenik. Üzemanyagtöltő állomások üzemelnek a 3307. j. országos mellékút északi bevezető szakaszán.

A térségi úthálózatot a lentebbi tervlapok (a települési közlekedési hálózat jelenlegi állapotát a KV-1. és KV-2. sz., a jellemző keresztszelvényeit a KV-4. sz. tervlapok mutatják be).

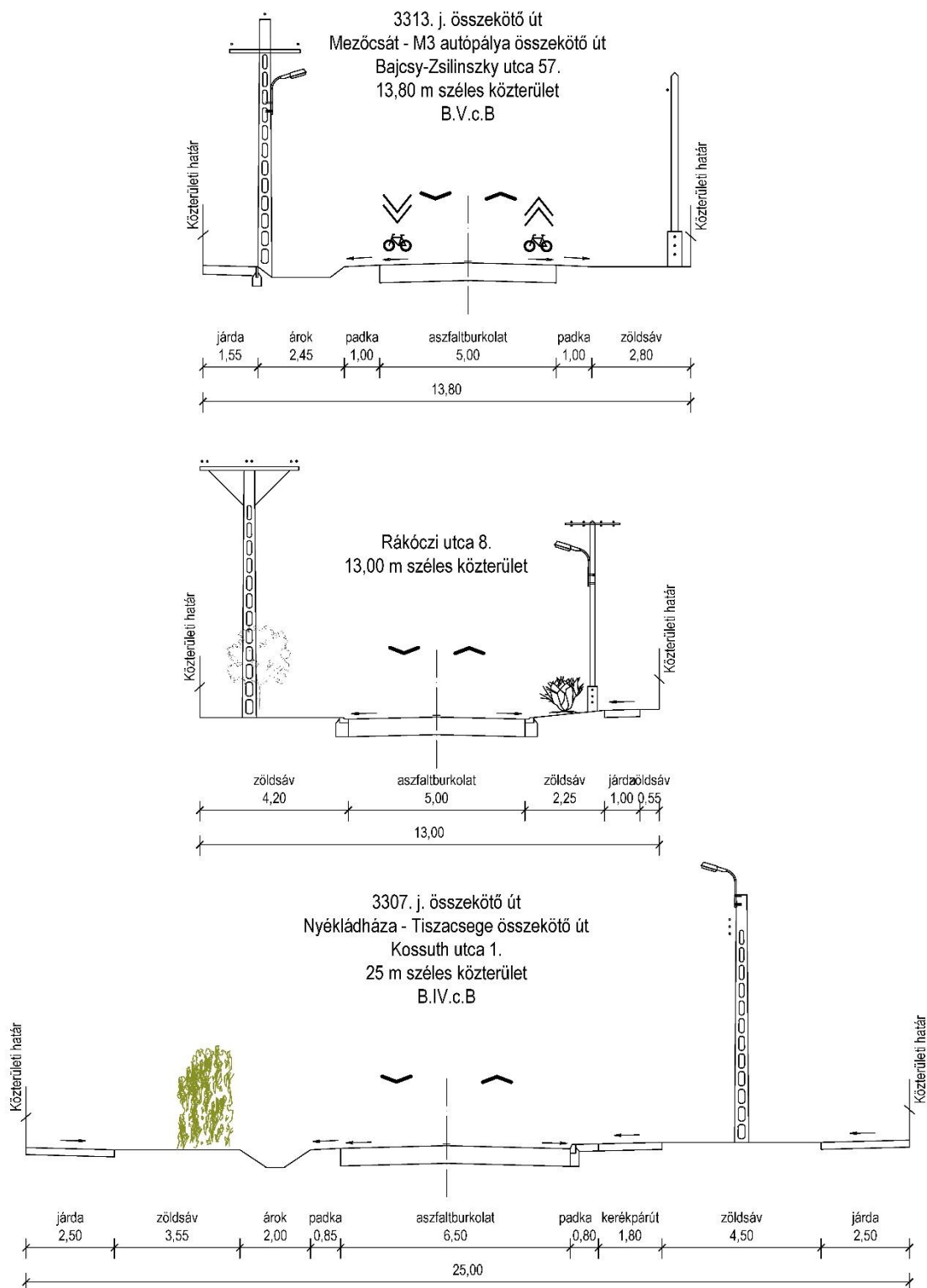

100. ábra: Mezőcsát jelenlegi közlekedési hálózata
(forrás: saját készítésű ábra)

101. ábra: Jelenlegi közlekedési hálózat (belterület)
(forrás: saját készítésű ábra)

MEZŐCSÁT - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

JELLEMZŐ KERESZTSZELVÉNY

KV-3.1
2024.január
M=1:100

102. ábra: Jellemző keresztmetszvények
(forrás: saját készítésű ábra)

1.14.4. Községi közlekedés**1.14.4.1. Közüti közösségi közlekedés**

A település közösségi közlekedéssel való kiszolgáltatását menetrendszerinti autóbuszok végzik, általában egy-egy viszonylat napi 2-3 buszpárral szolgálja ki a települést, amelyek a közeli településekkel, illetve a megyeszékhellyel teremtenek közvetlen kapcsolatot.

A következő autóbusz viszonylatok szolgálják ki a települést:

- ⇒ 3741 Miskolc – Hejőbába - Mezőcsát
- ⇒ 3743 Miskolc, autóbusz-állomás - Mezőcsát, autóbusz-váróterem
- ⇒ 3963 Tiszaújváros, MOL autóbusz-váróterem – Oszlár – Mezőcsát - Ároktő
- ⇒ 3964 Tiszaújváros – Oszlár - Mezőcsát
- ⇒ 3965 Tiszaújváros –Tiszatarján - Mezőcsát
- ⇒ 3976 Mezőcsát-Tiszakeszi
- ⇒ 4008 Mezőkövesd - Mezőkeresztes, autóbusz-váróterem - Tiszaújváros
- ⇒ 4009 Tiszaújváros – Mezőcsát – Mezőkeresztes - Mezőkövesd
- ⇒ 4010 Mezőkövesd - Négyes - Tiszadorogma - Mezőcsát
- ⇒ 4021 Eger – Mezőkövesd – Mezőkeresztes - Mezőcsát
- ⇒ 4028 Mezőkeresztes - Mezőnyárad vá. - Gelej - Mezőcsát
- ⇒ 4030 Mezőkövesd – Mezőkeresztes – Gelej - Mezőcsát

A helyközi buszok az országos mellékút, valamint a helyi gyűjtőutak nyomvonalán közlekednek, és 6 megállóval tárják fel a települést, amelyek a következők:

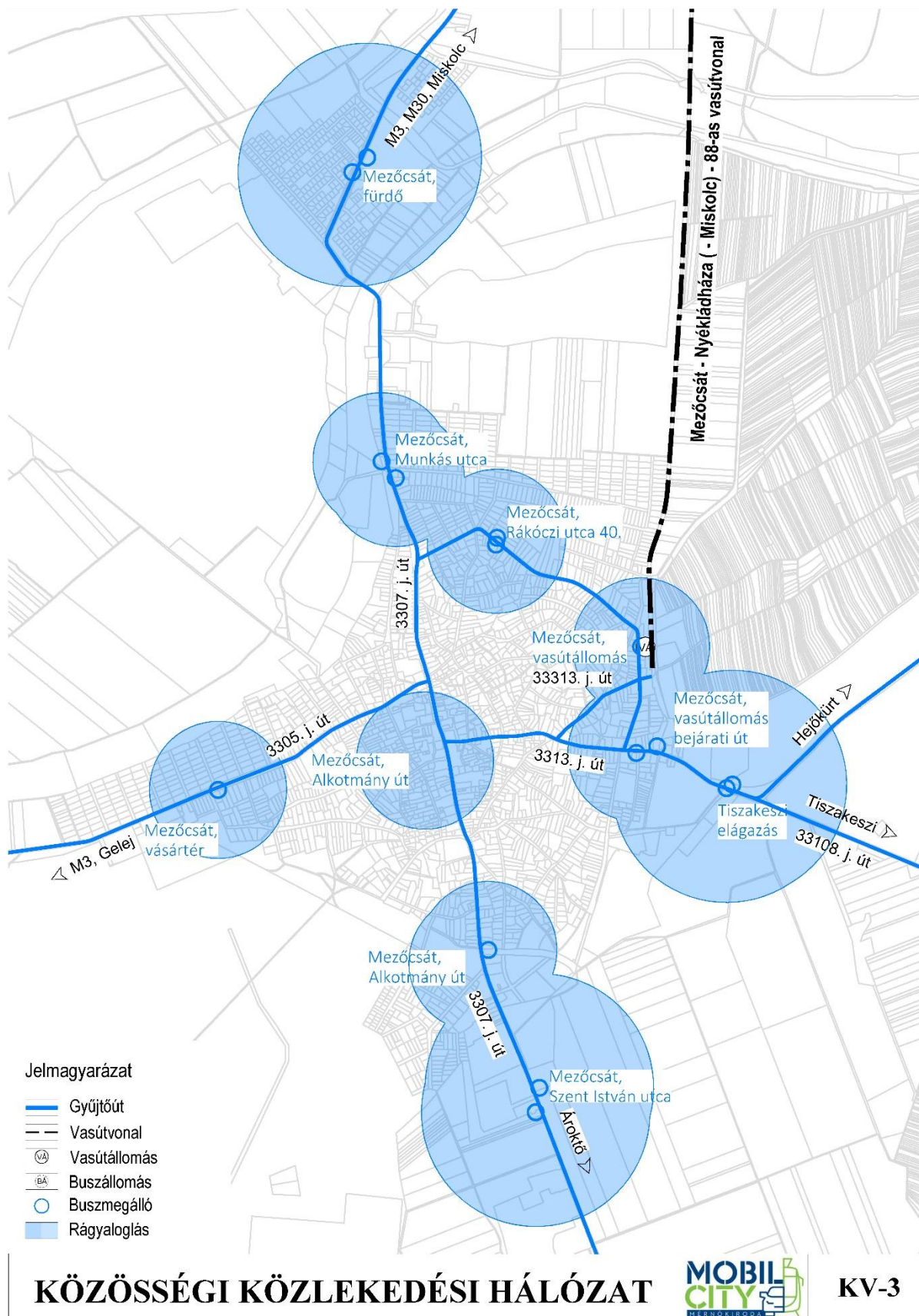
- ⇒ - Mezőcsát, autóbusz-váróterem
- ⇒ - Mezőcsát, vásártér
- ⇒ - Mezőcsát, fürdő
- ⇒ - Mezőcsát, Munkás utca
- ⇒ - Mezőcsát, Szent István utca
- ⇒ - Tiszakeszi elágazás

A városban autóbusz-pályaudvar is üzemel, a Szent István utcáról megközelíthető Mátyás utcában.

Ellátottság mértéke

A község belterületének kb. 30 - 35 %-a tekinthető közösségi közlekedéssel ellátott területnek, 300 m gyaloglási távolságot feltételezve. A főutak és a gyűjtőutak által közbezárt lakóterületek nagy része nem tekinthető közösségi közlekedéssel kiszolgáltattnak, mert az ingatlanoktól több, mint 300 m-t kell gyalogolni a megállókig.

A közösségi közlekedési hálózatot, illetve ellátottságot az alábbi KV-3. sz. tervlap szemlélteti.

103. ábra: Jelenlegi közösségi közlekedési hálózat
(forrás: saját készítésű ábra)

1.14.5. Légi közlekedés

A várostól kb. 20 km távolságban található Mezőkövesd repülőtere (volt katonai repülőtér), amely fejlesztésére már több terv készül é a közeli megyeszékhelyek és nagyobb városok szeretnék kihasználni a meglévő repülőtéri infrastruktúrában rejlő lehetőségeket, de egyelőre még nem indult el fejlesztés.

1.14.6. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

1.14.6.1. Kerékpáros közlekedés

A település topográfiai adottságai és az úthálózat kisebb volumenű forgalmi terhelése jelentős kerékpáros forgalom befogadására ad lehetőséget, de a kiépített kerékpáros infrastruktúra egyelőre korlátozott kiterjedésű.

A Hősök tere – Szent István utca városközpontot feltáró nyomvonalán szakaszosan kiépített kerékpárút és burkolati jelekkel jelölt kerékpáros nyom található a Kiss József utcától a belterület déli határáig.

A Bajcsy-Zsilinszky utca belterületi szakaszán kerékpáros nyom halad végig.

1.14.6.2. Gyalogos közlekedés

A település területén belül a gyalogosok számára általában csak egyoldali, keskeny gyalogjárdák vannak kiépítve, de a kiszolgáló utcákban és a gyűjtőutak nagy részén a járdák hiánya jellemző. A városközponti rész kivétel, mivel a központon áthaladó útszakaszokon mindkét oldalon fut a gyalogosok közlekedését szolgáló járda.

Az átmenő országos úthálózati elemeken (kiemelten a Kossuth utca – Hősök tere – Szent István utca nyomvonalon) számos kijelölt gyalogátkelőhely biztosítja az útszakaszok biztonságos keresztezését a gyalogosok számára, főleg a nagyobb gyalogosforgalmat vonzó intézményeknél, kereskedelmi létesítményeknél, buszmegállóknál, nagyobb forgalmú csomópontokban (pl. a vásárcsarnoknál, a Hősök terén, Szabadság utcánál).

1.14.7. Parkolás

A településközpontban több helyen is találhatók kisebb-nagyobb közterületi parkolófelületek:

➡ Hősök terén:	62 ph
➡ Bajcsy-Zsilinszky utca mentén:	60 ph
➡ Kossuth utca mentén (nyugati oldal):	50 ph
➡ Fürdőnél:	25 ph

A rendelkezésre álló parkolófelületek az intézményeknél, kereskedelmi létesítményeknél a tapasztalatok szerint megfelelnek a parkolási igényeknek.

A településen a rendelkezésre álló információk alapján nincs fizetős parkolás sehol.

1.15. KÖZMŰVESÍTÉS, ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS, CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁS

1.15.1. Közműinfrastruktúra kiépítettsége

A település közműellátása fokozatosan fejlődött, ennek eredményeként a település belterületén ma már a teljes közműellátás lehetősége biztosított.

A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján, 2022. január 1-én a villamosenergia ellátást a lakásállomány teljes körűen vette igénybe, ezzel az ellátottság település szintűnek tekinthető. A szintén településszinten kiépített közüzemű vízellátást a lakosság 78,8 %-a vette igénybe, míg a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatra a lakásállomány 79,3 %-a csatlakozott. Az automatikus üzemvitelű termikus energiaellátásra a földgázellátást a lakásállomány 61,2 %-a hasznosította.

A település népességszáma az ezredforduló óta csökkenő tendenciájú. A népességvesztéssel párhuzamosan a lakásállománya 2010 óta csökken. Az elmúlt 10 évben 2 lakás épült a településen.

1.15.2. Vízi közművek

1.15.2.1. Vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat település szintű kiépítettségűnek tekinthető, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 41 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 78,8 %-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen a közüzemű vízellátásban nem részesülők számára az egészséges ivóvíz vételezési lehetőségre 148 db közkifolyó áll rendelkezésre.

A településen élők számára a közüzemű vízellátást a Borsodvíz Önkormányzati Közüzemi Szolgáltató Zrt. biztosítja.

A település belterületének északi részén üzemelő vízbázis 4 db mélyfúrású kútból áll. A településen vízellátását a II., a III és a IV. számú vízmű kút biztosítja. Az I. számú vízmű kút rétegvízszint figyelő kútként üzemel. A vízmű kutak kijelölt belső 100 m-es hidrogeológiai védőterülettel rendelkeznek, amelyen belül a területhasznosítás lehetőségének meghatározásánál a kijelölési határozatban és a védőterület hasznosítási lehetőségéről szóló 123/1997 (VII.18.) kormányrendeletben előírtakat figyelembe kell venni.

A vízellátó hálózati rendszer gerincét a Kossuth utcában üzemelő NÁ 150-es vezeték biztosítja. A vízellátó rendszerhez tartozik a település központjában üzemelő 200 m³-es víztorony, amely egyben a vízelosztó hálózati rendszerben a hálózati nyomást is biztosítja.

A hálózat nagy részben körvezetékes rendszerré van kiépítve, de a hálózaton található több ágvezetékek is. Az ágvezetékekben – különösen a kis vízfogyasztású időszakokban – könnyebben alakulhatnak ki pangó vizes állapotok, valamint csőtöréseknél, illetve más rekonstrukciós munkáknál a szereléshez nagyobb szakaszokat kell a vízellátásból kizárni.

A vízellátó hálózati rendszer anyaga több helyen régi építésű azbesztcement, amely ma már nem nevezhető a legkorszerűbb csőanyagoknak. Ezek átépítése fokozatosan zajlik. Az újabban épített vezetékek már KPE, KMPVC anyagúak.

A település kiépített **vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek**, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

A **vezetékes ivóvízzel való takarékoság**, az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ha a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a **házi kutak, az egyedi vízbeszerzés** használnak. Az így igénybe vehető vizet jellemzően locsolásra, illetve egyéb nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak. A házi kutakról, egyéni vízbeszerzésekről, az egyéni vízbeszerzésű vizek vízminőségéről nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

Mezőcsátan régóta ismert a **termálvíz vételezés lehetősége**. Mezőcsát standfürdő területén a felsőpannon eredetű termálvíz 1972-ben tört a felszínre, azóta a termálvíz hasznosítására fürdő komplexumot létesítettek. A településen működő minősített gyógyvizű kútból kinyert víz 49 °C-os. A kút talpmélysége 802 m. A 3 medencés termálfürdőt 2010-ben teljesen kibővítettek, felújították. A Strand és Termálfürdő üzemeltetője a Termálfürdő-Mezőcsát Kft.

1.15.2.2. Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Mezőcsát a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik, továbbá a település közigazgatási területének nagy része a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet alapján a vízminőség-védelmi terület övezetén fekszik, ezért a felszíni és felszín alatti vízkészletek, a saját vízbázis fokozottabb védelme érdekében a szennyvízelvezetés, kezelés megoldása kiemelt feladata a településnek. A vízminőség-védelmi terület övezetén, az arra vonatkozó rendelet alapján egyedi szabályozást kell alkotni a település helyi építési szabályzatában a felszín alatti vizek védelmére.

A településen elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna-hálózat üzemel, az általa összegyűjtött szennyvizeket a település északi részén üzemelő szennyvíztisztító telepen tisztítják meg. A szennyvízgyűjtő hálózat és a tisztító telep üzemeltetője a Borsodvíz Önkormányzati Közülemi Szolgáltató Zrt.

A szennyvíztisztító telep regionális feladatokat lát el, feladata Mezőcsát, Hejőpapi és Igrici településeken összegyűjtött szennyvizek fogadása. A szennyvíztisztító telep jelenlegi tisztítási kapacitása 1165 m³/nap. A tisztított szennyvíz befogadója a Rigós-csatorna. A szennyvíztisztító telep hatásterülete a hatályos terven 300 m.

A településen a szennyvizek összegyűjtése elválasztott rendszerű gravitációs szennyvízgyűjtő hálózattal történik. A gyűjtőhálózat mélypontjain átemelő műtárgyak és nyomócsatorna szakaszok segítik a szennyvizek továbbszállítását a települési szennyvíztisztító telepig.

2022. január 1-én a településen 43,6 km elválasztott rendszerű szennyvízgyűjtő csatornahálózat üzemelt. A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján a közülemi szennyvízgyűjtő hálózatra a lakásállomány csupán 79,3 %-a csatlakozott.

A településen a közcatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokon keletkező szennyvizek kezelése, elhelyezése helyi közműpótló alkalmazásával megoldott. Helyi közműpótlóként jellemzően az egyedi szennyvízgyűjtő medencéket létesítettek, amelyek többnyire szikkasztóként üzemelnek. Ezek ma is a település szennyező forrásai.

1.15.2.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

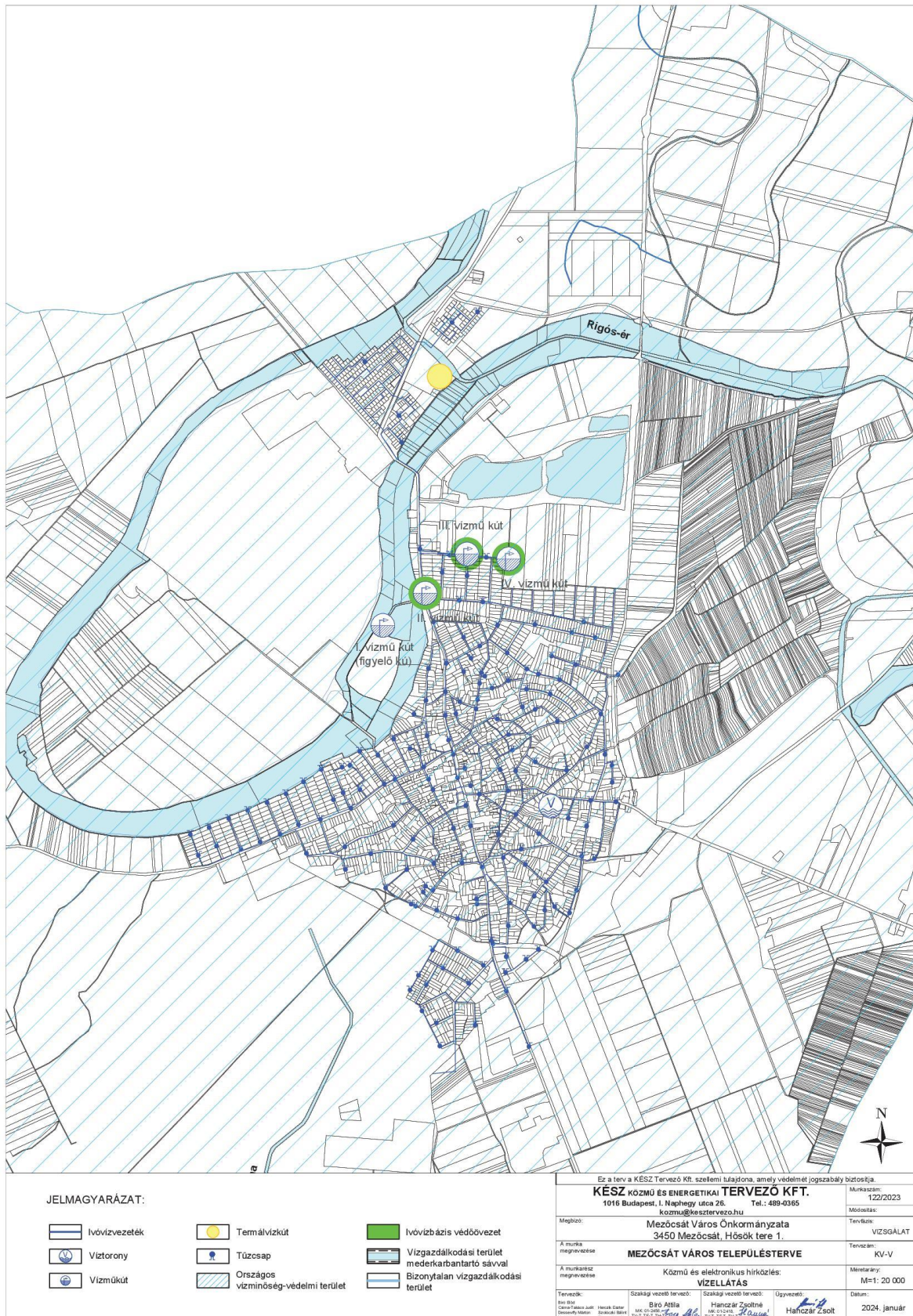
A település a Tisza folyó vízgyűjtő területén fekszik.

A település felszínén összegyűlő csapadékvizek főbb befogadói északon a Rigós-csatorna, délen a Sulymos-főcsatorna, amelyek a továbbvezetést a végbefogadó Tiszába biztosítják. A település északi részén vannak állandó vízállással rendelkező visszamaradt kavicsbánya tavak is.

A település kül- és belterületein a csapadékvíz elvezetés döntően nyílt árkos rendszerrel történik. A település szinten a csapadékvíz elvezetésére egyes utcákban, utcaszakaszokon kétoldali, vagy egyoldali nyílt árkot alakítottak ki, de több utcában semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült meg, ezekben az utcákban nagyobb záporok után vízállásos területek kialakulásának veszélye fennáll. A kialakított árkok hidraulikailag nem rendezettek és karbantartásuk sem rendszeres és nem általános, ezek teljes felújítás szükséges.

A települést nagyvízi meder nem érinti, így árvízi előntés nem fenyegeti, de mélyebben fekvő településrészekben a magasabb talajvízállásnál a talajvízszint a felszín fölé is emelkedhet, amelynek hatására a település területe a belvízzel veszélyeztetett kategóriába tartozik.

A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfi féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik, de a kisebb veszélyeztetettségű területek is tájékoztatásul feltüntetésre kerültek a szakági tervlapon, hogy azon az érintett területen bármilyen fejlesztési szándék jelentkezik, ismert lehessen, hogy a felszíni vízrendezést meg kell oldani.

104. ábra: Jelenlegi vízellátás – lásd még 2. melléklet – 2M/10. sorszámu tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

105. ábra: Meglévő szennyvízelvezetés – lásd még 2. melléklet – 2M/11. sorszámu tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

1.15.3. Energiaközművek**1.15.3.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás**

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes energiahordozók használata is jelentős mértékű a település energiaellátásában.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők. A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórta, a vezetékes ellátással rendelkező területeken is számottevő.

1.15.3.2. Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az MVM Émász Áramhálózati Kft. biztosítja.

A település villamosenergia ellátásának bázisai a térségben üzemelő 132/22 kV-os alállomások (Mezőkövesd, Bükkábrány, Sajószöged) melyek betáplálása a Sajószöged iparági 400/220/132 kV-os alállomásról táplált 132 kV-os főelosztó hálózati rendszerről biztosított. Az alállomásokról induló 22 kV-os elosztó hálózat képezi a település villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát.

A település bel- és a külterületén is a villamosenergia ellátás a 22 kV-os középfeszültségű hálózati rendszere oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kiefeszültségű hálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése. A kiefeszültségű hálózat is oszlopokra fektetve üzemel.

A település közvilágítása a kiefeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejjel történik. A kiefeszültségű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

A település közigazgatási területének északi és déli részét több országos átviteli hálózat is érinti. Északon halad keresztül az ún. Detk - Sajószöged I. 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezetése az oszlop tengelyétől mért 27-27 m-es biztonsági övezettel, valamint délen az ún. Mezőcsát - Szolnok OVIT 220 kV-os, illetve a Sajószöged OVIT - Mezőcsát 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezetése az oszlop tengelyétől mért 27-27 m-es biztonsági övezettel.

A település déli részén a 440 hektáron létesített, 250 MW-os beépített névleges kapacitású naperőmű park villamosenergia ellátásának biztosítása céljából 2023-ben 220/132 kV-os alállomás épült, melynek betáplálását az ún. Mezőcsát - Szolnok OVIT 220 kV-os, illetve a Sajószöged OVIT - Mezőcsát 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezetéről építettek ki. Az átviteli hálózat üzemeltetője a MAVIR Zrt.

Az oszlopokon haladó átviteli hálózatok számára biztosítandó biztonsági övezet méretét a 2/2013 (I.22.) NGM rendelet rögzíti. A településrendezési tervekben a tartóoszlopok tengelye szerepel, ezért a tervlapokon a rendeletben előírt biztonsági övezetet meg kell növelni a szélsőszál oszlop tengelyétől mért távolságával. Az egyes oszlop típusoknak eltérő a szélső szál tartó konzoljának mérete, ezért csak becsült konzolméretek alapján rögzíthetők a biztonsági övezetek helyigénye.

1.15.3.3. Földgázellátás és CH szállítás hálózati rendszere

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2022. január 1-én 108,1 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2022. január 1-én 1469 lakás, a lakásállomány 61,2 %-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. A csatlakozó lakások mindegyike esetében a fűtési célú energiaellátást is földgázzal oldották meg biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

A település földgázellátó hálózat üzemeltetője az OPUS TIGÁZ Zrt.

A gázellátás bázisa a település északi részén üzemelő gázátadó állomás, amely betáplálása a FGSZ Földgázszállító Zrt. kezelésében levő országos nagynyomású földgázszállító hálózatról megoldott.

A gázátadó mellett üzemelő nyomásszabályozóról indul Mezőcsát és a környező települések gázellátását biztosító nagyközép-nyomású gerincelosztó hálózat.

A nagyközép-nyomású hálózat a település keleti részén halad dél felé, a Tiszakeszi felé vezető Bajcsy-Zsilinszky útig, ahol a települési gázfogadó és nyomáscsökkentő állomást táplálja be, innen építették ki a fogyasztók ellátására a középnyomású elosztóhálózatot. A hálózat szinte valamennyi belterületi utcában kiépítették.

A település területét érintik az alábbi **országos gázipari létesítmények, amelyek nyomvonalát, műtárgyait és biztonsági övezeteinek helyigényét területhasznosítást korlátozó adottságként kell kezelni:**

- ➡ Tiszaújváros - Százhalombatta DN 200-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- ➡ Szajol - Tiszaújváros DN 200-as termékvezeték és annak 10-10 m-es biztonsági övezete
- ➡ Szajol - Tiszaújváros DN 300-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- ➡ Barátság II. kőolajvezeték és annak 18-18 m-es biztonsági övezete
- ➡ 100 Országhatár - Zsámbok (TESTVÉRISÉG) DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték bányauzemi hírközlési földkábelrel és azok biztonsági övezete

107. ábra: Jelenlegi gázellátás – lásd még 2. melléklet – 2M/13. sorszámú tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

1.15.3.4. Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

1.15.3.5. Egyéb energiaellátás

A településen kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 61,2 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 38,8 %-ában a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozókat hasznosítják.

1.15.3.6. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása már az elmúlt években sem volt újszerű, előtérbe kerülését a klímaváltozás hatáskezelési igénye, a terjedő klíma berendezések kedvezőbb energiaellátási lehetősége és a környezettudatosabb gondolkodás gyorsította fel és természetesen az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók használata a fenntartható fejlődést segíti. Az elmúlt évben történt energiaár robbanás a megújuló energiahordozók előtérbe kerülését eredményezte.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók szinte mindegyike elérhető Mezőcsát területén is. A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján megtérülését tekintve érdemi hasznosításra a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása vehető igénybe.

Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, napkollektorok alkalmazásával használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas, naperőmű panelek használatával villamosenergia előállítására alkalmasak.

A település térségében 2100-2200 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni, különös tekintettel arra, hogy a napenergia igénybe vételének lehetősége és a fokozottabb fogyasztói energia igények jelentkezése egybe esik. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A településen a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással is egyre növekszik.

Az utóbbi években az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások mellett az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítását is kiépítették pályázati támogatással.

A település külterületének déli részén, mintegy 440 ha nagyságú területen 250 MW-os beépített névleges kapacitású napenergiát hasznosító beruházás került megvalósításra, amely hozzájárul a települési energiasztruktúrában a hagyományos vezetékes és nem vezetékes energiahordozók mellett a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásához a fenntarthatóság javítása érdekében.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földhő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség. A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható.

A nyilvántartás jelzi, hogy a termálvíz kivételére van lehetőség, amely termálvíz fürdési célú hasznosításával már megvalósításra került. Ennek részletezése a vízellátás fejezetben került rögzítésre.

1.15.4. Elektronikus hírközlés

1.15.4.1. Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A település a 49-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000-ben 1377 egyéni analóg távbeszélő fővonal üzemelt, a vezetékes telefonvonallal rendelkezők aránya 55,9 % volt. 2022. január 1-én 1022 db egyéni fővonal üzemelt, ez 42,58 %, de az ellátottság ezzel is teljes körűnek tekinthető.

A statisztikai nyilvántartás szerint a település területén 2 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel.

A településen kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot. A kábel TV szolgáltatást a KSH adatok alapján 2000-ben kezdték kiépíteni. A rendelkezésre álló adatsor alapján 2020. január 1-én a lakásállomány 23,6 %-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat és műsorelosztó hálózat is követve a kisméretű elosztóhálózat fektetési módját, jellemzően föld feletti elhelyezéssel üzemel.

1.15.4.2. Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák a térségben elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

108. ábra: Meglévő elektronikus hírközlés – lásd még 2. melléklet – 2M/14. sorszámú tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

1.16. ÁRVÍZVÉDELEM

Mezőcsát települést a vízügyi ágazat árvízi védelmet nem igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett, árvízzel nem veszélyeztetett.

Meg kell említeni, hogy a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése program (VTT) keretében a vízügyi ágazat a Tisza folyó menti települések árvízi veszélyeztetésének csökkentésére árvízi védtározók létesítését tervezi, amelyből az egyik Mezőcsát közigazgatási területének déli részén kerül megvalósításra. A fejlesztési szándékot a Megyei Területrendezési Terv is tartalmazza.

Az árvízvédelem fejezetben a helyi vízkár előfordulási lehetőségét is említeni kell. Bár a vízügyi ágazat alapján a települést árvíz nem veszélyezteti, a településen áthaladó vízfolyások is okozhatnak vízelöntést. A meder karbantartási hiányosságok, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést „villámárvízet” okozhat.

1.16.1. Árvízveszélyes területek

A települést magába foglaló átfogó megyei és országos területrendezési tervek alapján megállapítható, a nagyvízi meder nem érinti, így árvízveszélyeztetés sem várható.

1.16.2. Belvízveszélyes területek

A belvíz-veszélyeztetettséget a felszínt elérő vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfi féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik, de a kisebb veszélyeztetettségű területek is tájékoztatásul feltüntetésre kerültek a szakági tervlapon, hogy azon az érintett területen bármilyen fejlesztési szándék jelentkezik, ismert lehessen, hogy a felszíni vízrendezést meg kell oldani. Mezőcsát közigazgatási területét mindegyik kategória érinti, tehát belvízzel erősen veszélyeztetett település.

1.16.3. Mély fekvésű területek

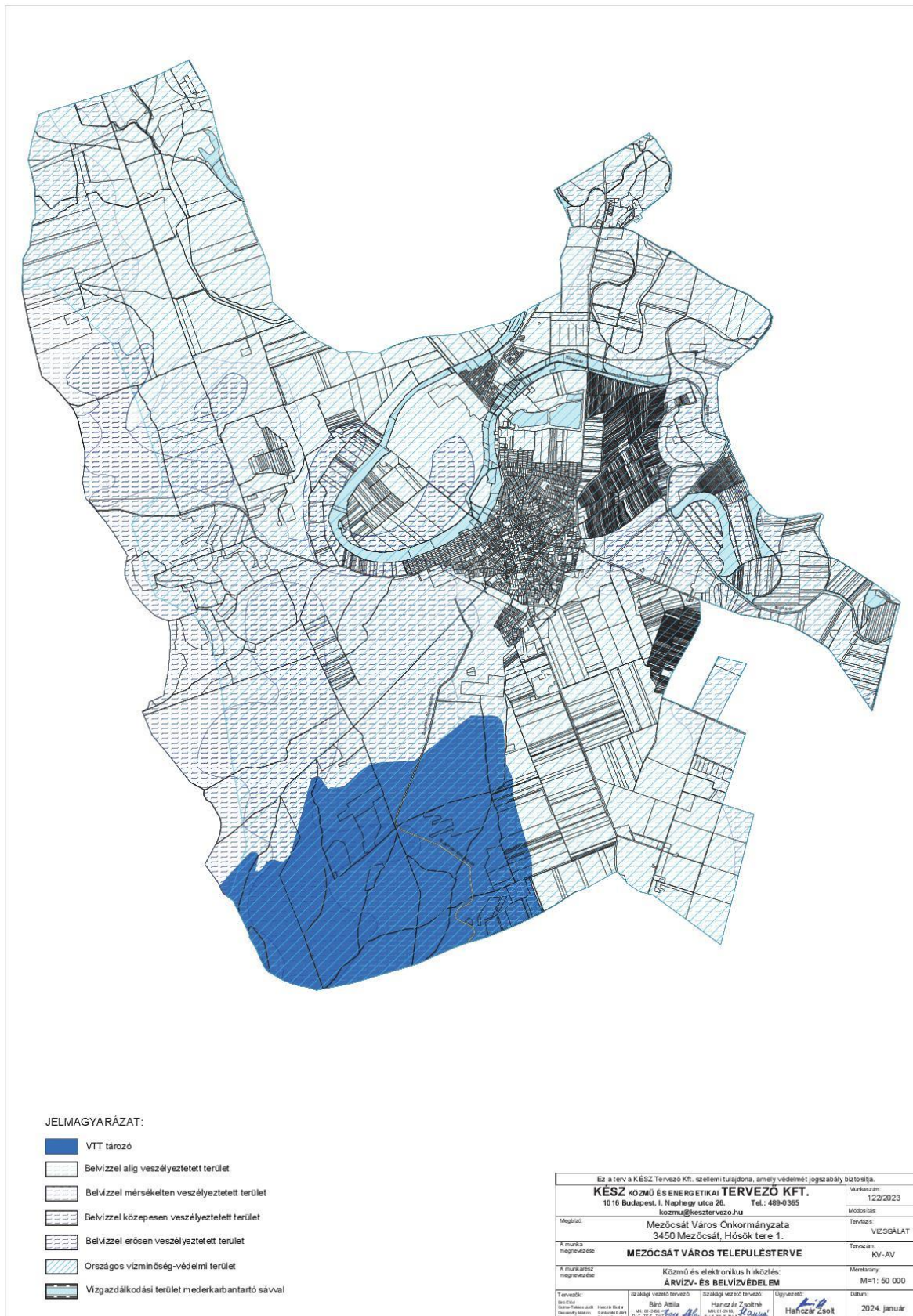
A településen vannak mély fekvésű területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mély fekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

1.16.4. Árvíz- és belvízvédelem

A települést nagyvízi meder nem érinti, így árvízvédelmet nem igényel.

A településen előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. A helyi vízkár rendezése az önkormányzat, illetve a befogadót üzemeltető feladata.

A villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint a települést villámárvíz nem veszélyezteti.

109. ábra: Árvíz- és belvízvédelem – lásd még 2. melléklet – 2M/15. sorszámú tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

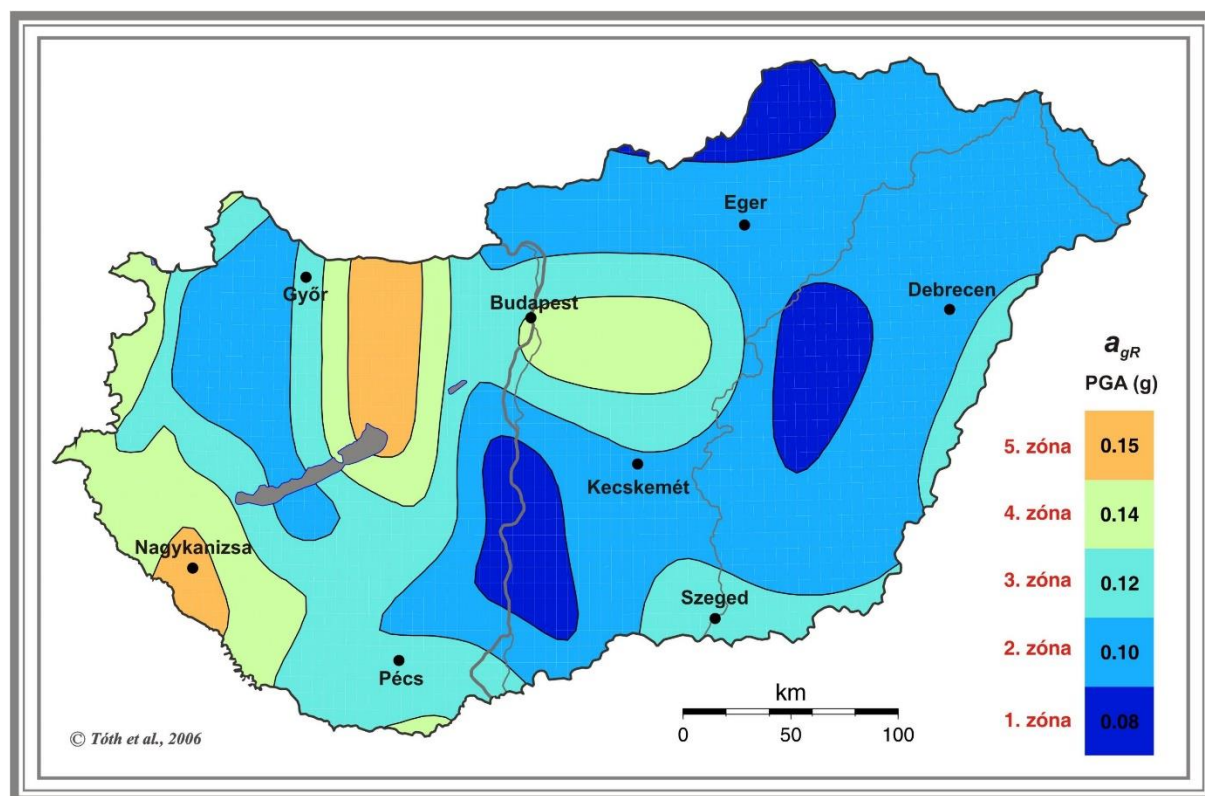
1.17. KATASZTRÓFAVÉDELEM, A TERÜLETEK HASZNÁLATÁT, ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉGET BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK

1.17.1. Építésföldtani korlátok

Mezőcsát területén építésföldtani korlátozó tényezőnek minősülő alábányászott területek, barlangok és pincék nem találhatók.

A város geomorfológiai adottságaiból adódóan csúszás-, süllyedésveszélyes területek nem azonosítottak.

Az EU tagországaént Magyarországon is érvényben van az Unió egységes földrengés szabványa az Eurocode 8 (MSZ EN 1998-1). Ez a szabvány egységes tervezési metodikát ír elő az Unió egész területén, amely értelmében minden építményt úgy kell tervezni, hogy az élettartama (általában 50 év) alatt 10% valószínűséggel előforduló földrengést komolyabb szerkezeti károsodás, összeomlás nélkül kibírjon. Az egyes országok eltérő földrengés viszonyai miatt minden ország saját Nemzeti Mellékletében adja meg a helyi szeizmikus zónákat, a tervezéshez szükséges alapadatokat.

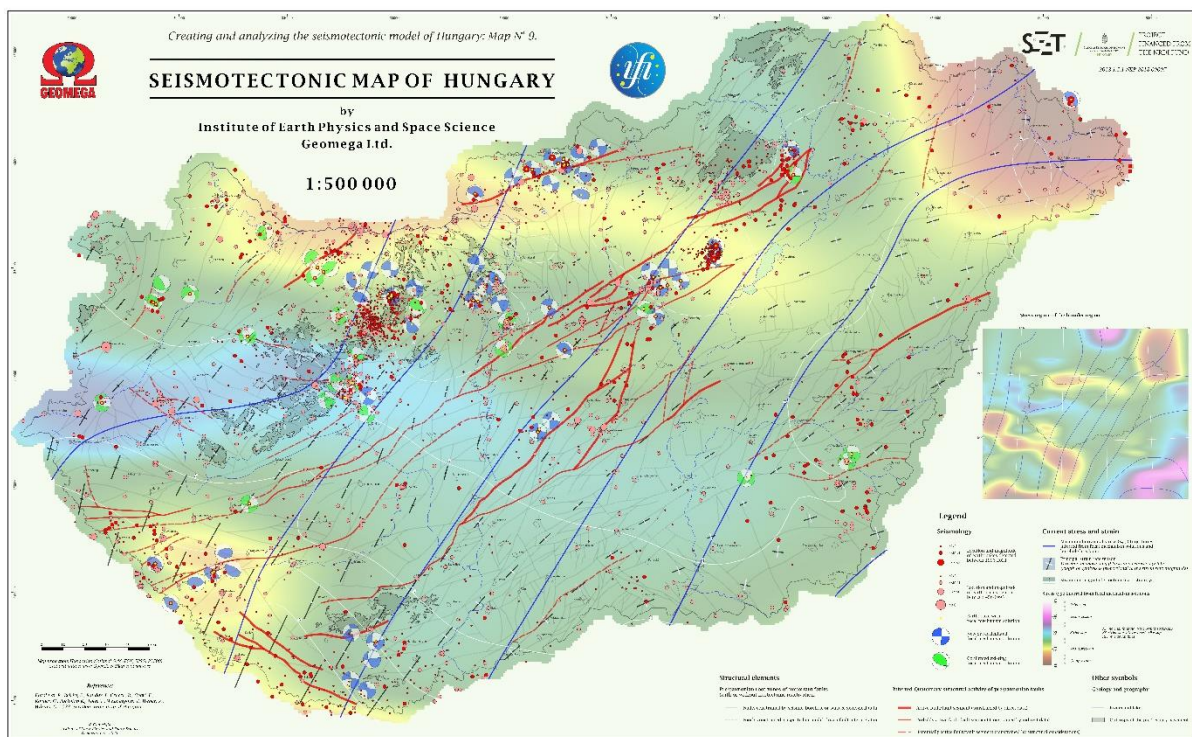
110. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe
(forrás: georisk.hu – MSZ EN 1998-1 (EUROCODE 8) NEMZETI MELLÉKLET)

2023 januárjára a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a Nemzeti Kiválósági Program pályázati program finanszírozásában elkészült Magyarország földrengés-veszélyeztetettségi térképe (Földfizikai és űrtudományi Kutatóintézet és GEOMEGA Kft.), amely az ország földrengés szempontjából legérzékenyebb területeit mutatja be a négy évig tartó kutatás során begyűjtött geofizikai mérési adatok, valamint műholdas földmegfigyelések felhasználásával.

A térkép alapjául szolgáló modellt a földkéreg szerkezete, a korábbi földrengések által létrehozott törésvonalak és kéregmozgások alapján készítették el a szakemberek.

A térképek a geometa.hu oldalon érhetők el.

Magyarország területe mérsékelt földrengésveszélyes, míg Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye, így Mezőcsát területe a szeizmikus zónatérkép szerint nem olyan területen helyezkedik el, ahol komolyabb földrengésekre kellene számítani. Ugyanakkor Magyarország legfirissebb földrengés veszélyeztetettségi térképe (lásd. lentebb) alapján a miskolci aktív törésvonalak közelsége okán nem lehet egyértelműen kimondani, hogy földrengés nem fordulhat elő a településen (az aktívnek minősített, de jelentős ideje szeizmikusan inaktívnak tűnő törésvonalak (a térképen számos ilyen van) jelenleg a feszültségfelhalmozás fázisában vannak), azonban valószínűsége igen ritka (a legutolsó földrengést a megyében 2022. december 17-én mérték 2,8 magnitúdó erősséggel Mezőkeresztes közelében).

111. ábra: Magyarország földrengés veszélyeztetettségi térképe 2023
(forrás: geometa.hu)

Mezőcsát közigazgatási területe **fokozottan belvíz veszélyeztetettségi (III.) osztályba tartozik.** (Mezőcsát teljes közigazgatási területével mélyfekvésű területen fekszik (Alföld)). A belvízvédelem készültségi fokozatainak jelentését, valamint az egyes készültségi fokozatok során elvégzendő feladatokat a jogszabályban leírtak alapján kell elvégezni.

A belvízveszélyeztetettség mértéke **mélyégi (mélyépítés) és magassági építési (talaj állékonyság, teherbírás) korlátozást is jelent** a településen, amelyre a településtervnek fel kell hívnia a figyelmet, szükség esetén bizonyos területeken az építési tevékenység konkrét korlátozása (tiltása) is szükségessé válhat.

Nem ismeretes egyéb olyan földtani tényező, amely számottevően hátrányosan befolyásolhatná a településen történő beavatkozásokat. Magas vízállású területeken építmények létrehozása előtt talajmechanikai vizsgálattal kell az igénybevetett talaj állapotát, az építés feltételeit tisztázni.

1.17.2. Tevékenységből adódó korlátozások**1.17.2.1. Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások****Vízellátás szolgáltatási területén**

- ⇒ Vízmű kutak és azok belső 100 m-es védőterülete
- ⇒ Termálkút és annak belső hidrogeológiai védőterülete
- ⇒ Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei

Szennyvízelvezetés területén

- ⇒ Szennyvízátemelő műtárgyak és hatásterületei
- ⇒ Szennyvíztisztító telep és hatásterülete
- ⇒ vízminőség-védelmi terület övezete

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés területén

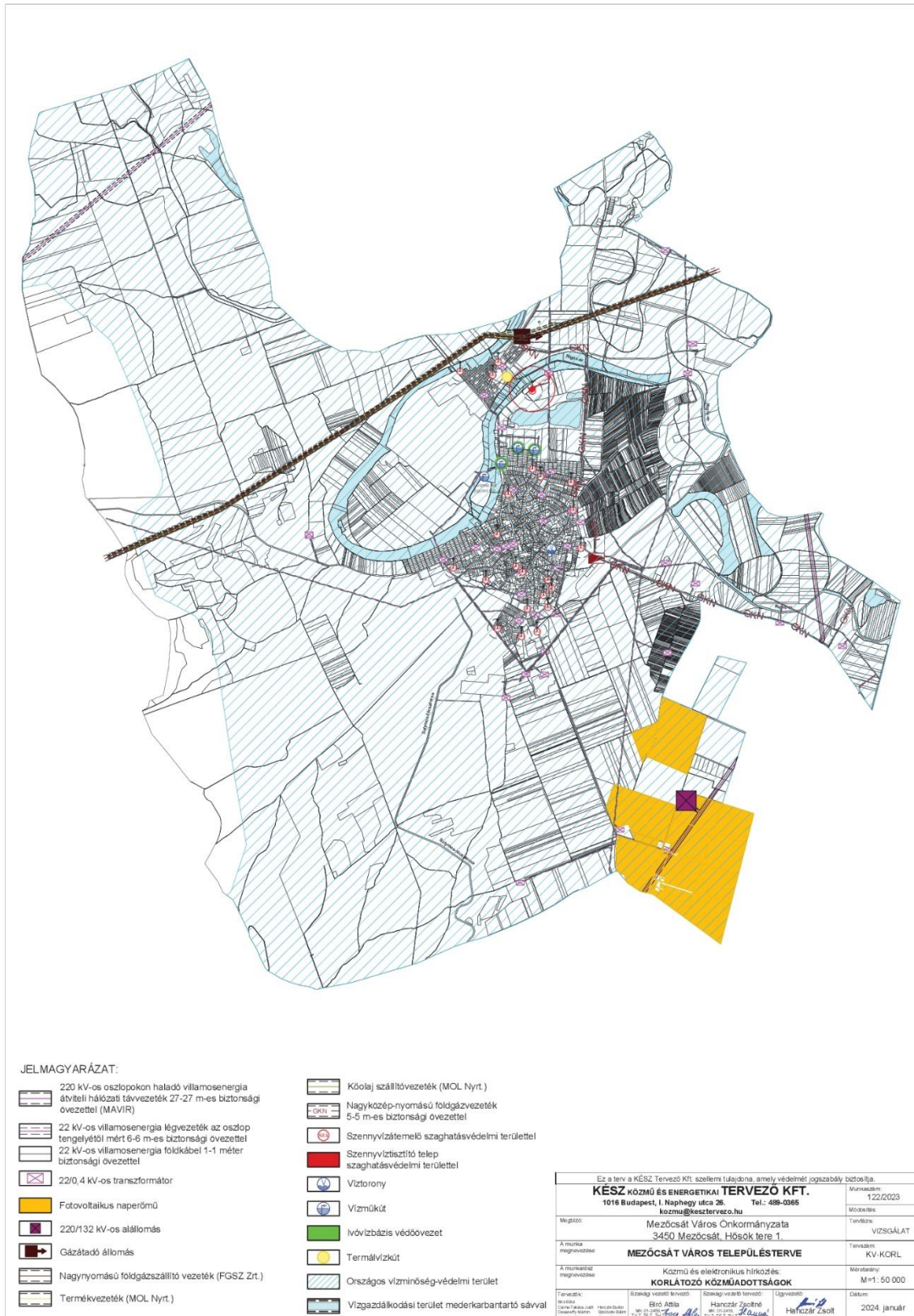
- ⇒ Önkormányzati tulajdonú csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok, vízfolyások, 3-3 m-es mederkarbantartó sávval
- ⇒ Belvízzel veszélyeztetett területek
- ⇒ VTT tározó területe

Villamosenergia-ellátás területén

- ⇒ Detk - Sajószöged I. 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezeték az oszlop tengelytől mért 27-27 m-es biztonsági övezettel
- ⇒ Mezőcsát - Szolnok OVIT 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezeték az oszlop tengelytől mért 27-27 m-es biztonsági övezettel
- ⇒ Sajószöged OVIT - Mezőcsát 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezeték az oszlop tengelytől mért 27-27 m-es biztonsági övezettel
- ⇒ 250 MW-os beépített névleges kapacitású naperőmű park
- ⇒ 220/132 kV-os alállomás és védőterülete
- ⇒ 22 kV-os oszlopokon haladó villamosenergia elosztóhálózat nyomvonala, az oszloptengelytől mért 6-6 m-es biztonsági övezettel
- ⇒ 22 kV-os villamosenergia földkábel nyomvonala 1-1 m-es biztonsági övezettel
- ⇒ 22/0,4 kV-os transzformátor

Földgázellátás és CH szállítás hálózati rendszere területén

- ⇒ Tiszaújváros - Százhalombatta DN 200-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- ⇒ Szajol - Tiszaújváros DN 200-as termékvezeték és annak 10-10 m-es biztonsági övezete
- ⇒ Szajol - Tiszaújváros DN 300-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- ⇒ Barátság II. kőolajvezeték és annak 18-18 m-es biztonsági övezete
- ⇒ 100 Országhatár - Zsámbok (TESTVÉRISÉG) DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték bányászati hírközlési földkábelrel és azok biztonsági övezete
- ⇒ Gázátadó állomás és ahhoz tartozó fáklyavezeték és fáklya és azok védőterülete
- ⇒ Nagyközép-nyomású földgáz gerinc elosztóhálózat a csőpalásttól mért 5-5 m-es biztonsági övezetével
- ⇒ Gázfogadó és nyomáscsökkentő állomás és védőterülete

112. ábra: Korlátozó közmű adottságok – lásd még 2. melléklet – 2M/16. sorszámu tervlap
(forrás: Lechner Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján – saját készítésű tervlap)

1.17.2.2. Közlekedési létesítményekkel összefüggő korlátozások

Vasút, főutak, autópálya védőterületén belül a felettes jogszabályok értelmében az egyes ingatlanok hasznosítása (kül-és belterületen eltérő módon) korlátozott (megengedett építmények, elhelyezhető rendeltetések köre).

113. ábra: Mezőcsát - közlekedési létesítmények védőtávolsága
(forrás: saját szerkesztésű térkép)

1.17.2.3. Egyéb korlátozások

- ⇒ Honvédelmi és katonai célú területek védőterülete
- ⇒ Ásványvagyon kitermelésével járó korlátozások (lásd. még „Környezetiállapot jellemzők” c. fejezet)
- ⇒ Gazdasági tevékenységből adódó korlátozások (lásd. még „Környezetiállapot jellemzők” c. fejezet)

2. HELYZETÉRTÉKELÉS - ÖSSZEFOGLALÓ

2.1. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA ÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Mezőcsát lakónépessége az elmúlt évtizedek folyamán folyamatosan, de lassuló tempóban fogyott. A népesség korcsoportok szerinti megoszlása az országos szintnél jóval kedvezőbbnek mondható. A településen a természetes fogyás mellett a negatív vándorlási egyenleg is jellemző.

A településen a 2022-es népszámlálás adatai alapján a valamilyen hazai nemzetiséghez tartozók aránya 3,61%. A hazai nemzetiségek közül a legnagyobb létszámú közösség a cigány.

A település lakosságának képzettségi szintje és foglalkoztatottjainak száma és aránya alacsonyabb az országos szintnél, ám a járási mutatókat felülmúlja. A vizsgált bő 20 év folyamán egyértelműen megállapítható, hogy a képzettségi szint folyamatos növekedésével párhuzamosan a foglalkoztatottság szempontjából is jelentős fejlődésen ment keresztül a település, hiszen a foglalkoztatottak száma majdnem kétszeresére nőtt. Az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képző belföldi jövedelem tekintetében az elmúlt 10 évben folyamatos növekedés tapasztalható.

A lakásállomány öregszik a településen, de a lakások komfort fokozta jelentősen javult az elmúlt évtizedekben.

A település identitását erősítő tényezők között fontos szerepet kapnak a jelentős történelmi és vallási emlékek. Mezőcsátan a legjelentősebb vallási felekezetet a református. A református egyház fontos szerepet tölt be a település életében, a vallásgyakorlási szerepen túl több oktatási, nevelési és szociális ellátó intézményt működtet az egyház a városban. Mezőcsátan számos civil szervezet is működik, mely fontos szerepet tölt be a közösségi élet szervezésében, a rendezvények lebonyolításában. A városi kulturális élet központja a Mezőcsáti Művelődési Központ és Könyvtár.

Mezőcsátan az egészségügyi ellátás a felújított, Mezőcsáti Kistérségi Egészségfejlesztő Központban biztosított. Az általános járóbeteg-ellátás és a szakrendelő működtetésén túl az intézmény biztosítja a központi ügyeleti szolgáltatást, valamint a város védőnői ellátását is.

Az idősek nappali ellátását a Mezőcsáti Kistérségi Humánszolgáltató Központ látja el, de az ellátásban részesülők száma meghaladja a férőhelyek számát. Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény nincs Mezőcsátan.

A településen jelenleg három óvodai (a Mezőcsáti Napocska Óvoda két telephelyen és a Református Óvoda), két általános (az Egressy Béni Általános és Alapfokú Művészeti Iskola és a Dr. Enyedy Andor Református Általános Iskola) és egy középiskolai (a Miskolci Szakképzési Centrum Mezőcsáti Gimnázium és Szakképző Iskola, mely a járás egyetlen középiskolája is) tevékenységet folytató intézmény található. A Városi Bölcsőde mellett a Református Óvoda részeként 2011 óta a Református Bölcsőde is működik, a férőhelyhiány miatt azonban a Városi Bölcsőde további bővítése tervezett.

A város Képviselőtestülete az esélyegyenlőséget a 14/2023. (I.31). számú határozatával, a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával biztosítja. Ennek keretében a 2023-2027-es időszakban a mélyszegénységben élők és romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét helyezik előtérbe.

2.2. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

A település gazdasági élete számára az egyre nehezedő közegben is biztos működési feltételeket nyújt a település infrastruktúrája és kedvező közlekedési feltételrendszere, a településnek közvetlen 8 km-en belüli kapcsolata van az autópályához.

A helyi iparüzési adó (HIPA) mértéke a településen 1,8 %-os, a településen az ipar, a nagyvállalkozások aránya nem jelentős, de az újonnan kiépítésre kerülő ipari park jelentős fejlődési potenciált hordoz magában a területet illetően.

Mezőcsáton a vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje stagnált az elmúlt évtizedben. A regisztrált vállalkozások arányában jelentős túlsúlyt mutat az 1-9 fős vállalkozások aránya (95% feletti), a városban egy középvállalkozás (50-249 fős foglalkoztatottság) működik, amely 100 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztat. A településen működő vállalkozások több mint harmada (39%) mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozik, jelentős hányadot tesznek ki továbbá a kereskedelem, gépjárműjavítás (14%) és az építőipar (10%) szolgáltató szektorban tevékenykedők. A település számára további fejlődési irányt jelenthet az ipari terület fejlesztése, mely a betelepülő gazdasági vállalkozások számára vonzó gazdasági környezetet biztosít, a mezőgazdasági termelésre épülő feldolgozóipar fejlesztése és a turizmusfejlesztés.

A város népességmegtartó erejének egyik kulcstényezője a helyi foglalkoztatás. A nyilvántartott állás-keresők száma 2011-2022 közt Mezőcsáton 25%-kal csökkent. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma hullámzóan, de csökkent 2017 óta, a csökkenő tendenciához hozzájárul, hogy egyre nagyobb számban kerülnek ki a programban résztvevők az elsődleges munkaerő-piacra.

A lakásállomány Mezőcsáton 2011-2021 közt megközelítőleg stagnálást mutatott, új lakás 2012-2020 közt nem épült. Az eladásra kínált lakóingatlanok átlagára 2020 óta erőteljes emelkedést mutat.

Mezőcsáton nem működik olyan önkormányzati vagy gazdasági szervezet, melynek tevékenysége arra irányulna, hogy a helyi gazdaság szereplőit a működésükhöz, illetve a fejlesztésükhöz szükséges információkkal lássa el, szervezze, generálja a vállalkozások betelepítését, azonban az ipari terület kialakítása, folyamatos fejlesztése által a telephelykínálat jelentősen bővült.

2.3. VÁROSRENDEZÉS – SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

2.3.1. Mezőcsát településfejlődési tendenciái a szabályozás tükrében

Alapvetően megállapítható, hogy a város közel 20 éves településrendezési tervei mára már igen nehezen feleltethetők meg a hatályos országos építésjogi követelményeknek. Mindazonáltal tekintettel arra, hogy a terv a hatályba lépése óta összesen négyszer módosult arra lehet következtetni, hogy a településen nagyobb volumenű építési igény ezidő alatt nem merült fel (a naperőműparkot érintő módosítást leszámítva).

A város **beépített területei kialakultnak tekintendők**, jelentős, a kialakult városszövetet befolyásoló nagyobb léptékű ingatlanfejlesztési beavatkozásokra az elmúlt évek tendenciái és a jelenleg ismert igények alapján nem kell számottevően számítani. A város lakóépületállományának nagy része közepes, illetve rossz műszaki állapotban van, így alapvetően a város fejlődése ezen ingatlanok átépülésében realizálható.

A városokban az **általános belső átépülések** mellett párhuzamosan zajlik a belterületi funkcióváltás és a mezőgazdasági területek irányába, **új területek bevonásával történő terjeszkedés**. A város hosszú távú fejlődésének biztosítása okán is mindkét fejlesztési lehetőséget a továbbiakban is biztosítani szükséges, de minden esetben a megvalósulással járó **közösségi előnyöket is szem előtt kell tartani** (pl. egy fejlesztés megvalósításával a műszaki infrastruktúra hálózatot érintő előnyös beavatkozások, fejlesztések lehetősége/realizálása).

Az új településrendezési terv készítése során Mezőcsát korábban új beépítésre szánt területként kijelölt **tartalék területeinek felülvizsgálata szükséges** egyrészt az igények, a megvalósíthatóság időtávja és rentabilitása szempontjából, másrészt az új területrendezési követelmények teljesíthetősége szempontjából. A korábban tervezett, szerkezetet meghatározó tervezett fő infrastruktúra nyomvonalak és létesítmények felülvizsgálata is szükséges, a tervben tartandó tartalék területek és tervezett úthálózati elemek szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

A város eddigi jó városrendezési gyakorlatát javasolt folytatni, miszerint a fejlesztést nem az elérhető forrásokhoz, hanem a konkrét igényekhez kell igazítani.

Mezőcsát esetében kiemelt településrendezési eszközökkel is biztosítandó feladatok az alábbiak:

- a város **népességmegtartó képességének megtartása** érdekében a meglévő lakásállomány korszerűsítését ösztönző szabályozási környezet és a szükséges mértékű intézményi kapacitások kialakításához szükséges területek fenntartása, kijelölése.
- a mezőcsáti **ipari park területelőkészítésének folytatása**, a dél-keleti elkerülőúttal összehangolt területbővítés (akár távlati hasznosítás céljára fenntartva).
- a **Mezőcsáti Termálfürdőhöz kapcsolódó fejlesztéseket** biztosító szabályozási környezet kialakítása.

2.3.2. Építészeti értékek védelme szabályozási eszközökkel

A korábbi halmazfalu emlékét őrző védett városzövet nem csak településképi, de szabályozási eszközökkel is védendő. A telekszerkezet megváltoztatása ezen területen csak indokolt esetben és a legszükségesebb mértékben engedélyezhető, az utcák vonalvezetése megőrzendő (indokolatlan kiszabályozások, utcaszélesítések elkerülése!).

A település kis számban rendelkezik egyedileg védett épülettel, azonban ezek hosszú távú fennmaradásának feltételeit szabályozási eszközökkel is segíteni lehet (pl. kialakult szabályozás OTÉK-tól eltérő előírások/paraméterek alkalmazásával (szükség esetén), speciális fejlesztést ösztönző kedvezmények alkalmazása).

A védett terület **épületállományának cserélődése egységes, karakterőrző koncepció mentén javasolható** aminek a településrendezési terv – a településképi rendelet mellett – az egyik eszköze (pl. beépítési mód, előkertek szabályozása stb.).

Fontos, hogy a értékőrzést ösztönző építésjogi szabályozás mellett megfelelő anyagi támogatás is biztosított legyen (pl. épületkorszerűsítés-támogatás, védett érték esetén kedvezményes hitel, részbeni vissza nem térítendő támogatás) (utóbbi nem HÉSZ hatáskör).

2.3.3. Természeti értékek védelme szabályozási eszközökkel

Mezőcsát külterületének közel kétharmada valamilyen természetvédelmi oltalom alatt áll. Előbbi okán ezen területek **általános használatának meghatározása mellett korlátozó szabályok bevezetése** is szükséges: a **természetvédelmi érdekelttségű területeken** a mezőgazdálkodási tevékenység, valamint a mezőgazdálkodáshoz szükséges épületek, egyéb építmények elhelyezése csak a természeti értékek, védett vagy jelölőfajok és élőhelyek megőrzésével folytathatók. Natura 2000 területeken építmények elhelyezése csak Natura 2000 hatásbecslési eljárás eredményétől függően történhet.

A vízbázis védelmi területeken mezőgazdasági tevékenység és az ehhez szükséges építmények a vonatkozó jogszabályokkal összhangban helyezhetők el (a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási építmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet, különösen a rendelet 5. sz. mellékletében szereplő korlátozások).

A felszín alatti vizek védelme érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a külterületi ingatlanok esetében a közművesítettség elvárásokra: a szabályozásban többek között ki kell térni az egyedi szennyvíztisztítás, szennyvízpótló műtárgyak telepíthetőségének feltételeire (vagy akár teljes tiltására).

2.3.4. Zártkertek szabályozása

A kertes mezőgazdasági területeken a termőhelyi adottságokat (VINGIS), a telekszerkezetet (hagyományos szalagtelkes kertek, régi szőlő, illetve kiskertes területek) és a műszaki infrastruktúra kiépítettségét is figyelembe véve a továbbiakban is csak a kertes tájhasználat engedélyezhető.

2.3.5. Üdülőterület szabályozása

A város északi részén, a termálfürdő szomszédságában kialakult hétvégi házas üdülőterületet mára már részben életvitelszerűen is lakják, azonban egyrészt a terület műszaki adottságai és az infrastruktúra kiépítettsége (közművesítettség, közterületek kialakítása) reálisan nem teszi lehetővé a lakóterületbe történő átsorolást, másrészt a lakóterületi használat ellentétes az Önkormányzat eddigiekben is a tervekben rögzített fürdő környéki, elsősorban turisztikai (egyedi szálláshelybővítés) fejlesztési szándékaival. Az eltérő igények igen hamar területfelhasználási konfliktust eredményezhetnek. A terület tehát a továbbiakban is üdülőterületként tartandó fenn, lakóterületté történő átalakulása szakmailag nem támogatható.

2.4. TÁJI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETEK, KÖRNYEZETVÉDELEM

A település táji adottságainak, zöldfelületi rendszerének, valamint környezetvédelmi szempontú vizsgálata során az alábbi témákra és területekre a továbbtervezésnél kiemelt figyelmet kell fordítani:

- ⇒ Mezőcsát külterületének jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll ugyan, de a védettségek nem lehetetlenítik el a földművelést, gazdálkodást. A természetvédelmi oltalmak elsősorban a védendő élőhelyek, illetve állat- és növényfajok védelmét szolgálják, ám az intézkedések és célkitűzések megfogalmazásakor nagy hangsúlyt fektetnek a tájhasználat kereteinek meghatározására. A földművelés a gazdálkodás szerves része a tájfenntartásnak és megfelelő módszerekkel a természetvédelem és a gazdaság javát egyaránt szolgálhatja.
- ⇒ A Borsodi-Mezőség részét képező nyugati külterel ökológiai sokféleségét legfőbb veszélyeztető tényező a terület szikesedése, a vízellátás drasztikus csökkenése. A felszíni

vizeitől megfosztott terület felszín alatti vízutánpótlása is megszűnt a bükkábrányi lignitbánya megnyitását követően. A puszta területén többször is folytattak már rehabilitációs munkákat a vizes élőhely helyreállítása céljából, de további intézkedések szükségesek és tervezettek.

- ⇒ A település déli külterületén a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése program keretében került kijelölésre árapasztó tározó számára, ahol új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- ⇒ A település belterületétől északkeletre és délkeletre is található szőlőterület, melyek másodosztályú termőhelyként szerepelnek a borszőlő termőhelyi kataszterben. Sajnos a szőlőművelésnek egyik helyen sem maradt sok nyoma, a terület egykori használatát a zártkertekre jellemző telekstruktúra őrzi már csak manapság.
- ⇒ Mezőcsáton a közterületi közhasználatú zöldfelületek (mint pl, közpark, közkert) a településmag területén találhatók jellemzően. Mivel a település nagy része falusias lakóterület, laza településszerkezetű nagy kertekkel, így a központon kívül nem igazán találhatók parkok, közterek. Az utcák jellemzően szélesek, az út menti növényzetet jellemzően a lakók alakítják ki, mely valamelyest ellensúlyozza a közparkok hiányát. A kondicionáló szerepű zöldfelületi elemek területi aránya a településen viszonylag magas, ám minőségében nem mindenhol kielégítő, a közhasználatú zöldfelületek aránya azonban nagyon alacsony. A központi részekén kívül a település belterületének a szélén található még egy-egy nagyobb kiterjedésű a korábbi településrendezési eszközökben zöldterületként kijelölt terület. Ezen zöldterületek kialakítása azonban nem történt meg, jórészt gyepes, bokros-fás átmeneti területek ezek.
- ⇒ A település északi külterületén történt műszaki meghibásodás eredményeképp talaj és talajvízszennyezés keletkezett, melynek nyomán a környezetvédelmi hatóság korlátozást rendelt el a szennyező csóva területén a földtani közeget, felszín alatti vizet érintő fúrások, vízkivételek, létesítmények létesítésének tervezése és megvalósítása tekintetében. Ezen tevékenységek tervezése, ill. megvalósítása csak a tényfeltárási eredményekre alapozott megvalósíthatósági dokumentáció alapján (amennyiben azzal összhangban van és kizáró körülmény nem merül fel), a környezetvédelmi hatóság jóváhagyását követően kezdhető meg, ill. engedélyezhető. A kármentesítés és monitorozás jelenleg is folyik.
- ⇒ A Mezőcsát 0370/11 hrsz-ú telek kapcsán a kapott adatszolgáltatásokban ellentmondás van. Környezetvédelmi engedély alapján a „Mezőcsát III. – kavics, homok és agyag” védnevű bányatelekkel érintett az ingatlan, azonban a bányászati területek nyilvántartásban nem szerepel. A telek azonban napenergia hasznosítására szolgáló kiserőmű területeként szerepel. A tervezés során tisztázandó a terület státusza.

2.5. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

A települési közlekedési hálózat jelentősebb problémái:

- ⇒ hiányzik a kötöttpályás megközelítési lehetőség,
- ⇒ gyalogosforgalom biztonságos haladási lehetőségeinek a hiánya a gyűjtőutakon és a kiszolgáló utakon,
- ⇒ keskeny közterületi szélességek,
- ⇒ kerékpáros infrastruktúra fejlesztésre szorul,

- ⇒ a közösségi közlekedési ellátottság aránya alacsony,
- ⇒ a csapadékvizek elvezetésének rendszere hiányos,
- ⇒ a burkolat utak jelentős hányada felújításra vár.

Ugyanakkor a település földrajzi elhelyezkedése miatt a közúti forgalom nagysága, és az átmenő forgalom mértéke kicsi, amely kedvező az itt lakók számára.

A közösségi közlekedési ellátás csak autóbuszokkal biztosítható.

A további fejlesztések tervezésénél, a fejlesztési területek megközelíthetősége, közúthálózati kialakítása, a meglévő adottságok kihasználása feltétele kell legyen a beruházásoknak. A fejlesztési tervnek ennek megfelelően ki kell térnie az ezirányú javaslatokra.

2.6. KÖZMŰVESÍTÉS

Mezőcsát sajnos a statisztikai adatok alapján a népességét lassan vesztő települések közé tartozik. A település fenntartásához létszükség, hogy a település jelenlegi lakosságát legalább stabilan megőrizze. A lakosság megőrzéséhez a település általános fejlesztése szükséges. A település fenntartásának alapja a komfortosabb életkörülmény kialakítása, a teljes közműellátás lehetőségének biztosítása.

Mezőcsát közműellátása fokozatosan fejlődött, ennek eredményeként a település belterületén ma már a teljes közműellátás lehetősége biztosított, azonban a **kiépült infrastruktúra elavult, fejlesztése minden szakágban indokolt.**

Mezőcsátan a **vezetékes ivóvízhálózat minden belterületi utcában kiépítésre került**, a háztartások 78,8%-a csatlakozott a hálózatra. A hálózat vízbázisa a belterület északi részén található 4 darab mélyfúrású kút, a hálózat nyomását a településközpontban található 200 m³-es víztorony biztosítja. Mezőcsátan adott a termálvíz vételezés lehetősége, a kútból kinyert 49 °C-os vízből strandfürdőt üzemelnek, energetikai hasznosítása is megfontolásra érdemes.

Mezőcsát a **felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen** lévő települések közé tartozik, továbbá a település közigazgatási területének nagy része vízminőség-védelmi terület övezetén fekszik.

A településen **elválasztott rendszerű, gravitációs szennyvízcsatorna-hálózat üzemel**. Általánosan elmondható, hogy a csatorna nagy része **előregedett**, amennyiben kigazdálkodható a havária eseteket megelőzendő, a **legöregebb csatornaszakaszok folyamatos cseréje ajánlott**. Az összegyűjtött szennyvizeket a település északi részén üzemelő szennyvíztisztító telepen tisztítják meg. A tisztított szennyvíz befogadója a Rigós-csatorna.

A település kül- és belterületein a **csapadékvíz elvezetés** döntően **nyílt árkos rendszerrel** történik, de több utcában semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült meg.

A települést nagyvízi meder nem érinti, így **árvízi elöntés nem fenyegeti**, de domborzati adottságai miatt **belvízzel erősen veszélyeztetett**. Az egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok a Mezőcsáthoz hasonló alföldi jellegű területeket erősen érintik. Az ellenállóképességet, a város élhetőségét jelentősen növelné a csapadékvíz elvezetés rendezése, mezőgazdasági hasznosítás céljából esetleges tározása. Meg kell említeni, hogy a **Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése program (VTT)** keretében a vízügyi ágazat a Tisza folyó menti települések árvízi veszélyeztetésének csökkentésére **árvízi**

vésztározók létesítését tervezi, amelyből az egyik Mezőcsát közigazgatási területének déli-nyugati részén kerül megvalósításra.

Mezőcsát **22 kV-os elosztó hálózat** rendszer került kiépítésre. Néhány rövidebb vezetékcserét leszámítva a hálózat oszlopokra szerelve, légvezetéken fut a városban. A föld felett futó közművek jelentősen **korlátozzák a városi fasorok telepítését**, amelyeknek egyre nagyobb szerepük lesz a **klímaváltozás, a városi hősziget hatás csökkentésében**, ezért a jövőben **törekedni kell a földkábeles kialakítással a közművek föld alá helyezésére**.

A település déli-keleti részén 440 hektár kiterjedésű területen **250 MW-os beépített névleges kapacitású naperőmű park** létesült, mely csatlakozik az országos hálózatra az ún. Mezőcsát - Szolnok OVIT 220 kV-os, illetve a Sajószöged OVIT - Mezőcsát 220 kV-os villamosenergia átviteli hálózati távvezetéken keresztül. Ugyan az erőmű nem közvetlenül látja el a várost energiával, a fogyasztás-termelés mérlegét jelentősen javítja. A települést két 220 kV-os nagyfeszültségű MAVIR vezeték is érinti, észak-nyugaton és dél-keleten, ezek biztonsági övezete 27-27 méter.

A településen áthaladó **szénhidrogén szállítóvezeték**ek is jelentős **területfelhasználási korlátozást jelentenek**, ezt a jövőbeni **tervezés során fontos figyelembe venni**. A belterületől északra, kelet-nyugat irányban fut több szénhidrogénvezeték nyomvonala a következő biztonsági övezetekkel:

- Tiszaújváros - Százhalombatta DN 200-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- Szajol - Tiszaújváros DN 200-as termékvezeték és annak 10-10 m-es biztonsági övezete
- Szajol - Tiszaújváros DN 300-as termékvezeték és annak 13-13 m-es biztonsági övezete
- Barátság II. kőolajvezeték és annak 18-18 m-es biztonsági övezete
- 100 Országhatár - Zsámbok (TESTVÉRISÉG) DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték bányászati hírközlési földkábelrel és azok biztonsági övezete

A vezetékes energiahordozók közül a jelenlegi **bizonytalan piaci körülmények** között a **gázhálózat fejlesztése nem élvez prioritást**. A lakásállományt és az intézményeket inkább **energiahatékonysági beruházásokkal kell fejleszteni** a jövőbeli problémák megoldása érdekében. A hálózat tehermentesítése érdekében a szigetszerű, önálló működést segítő, alternatív energiaberuházások is javítják a település versenyképességét.

A településen kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 61,2 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 38,8 %-ában a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozókat hasznosítják.

A település közműves szempontú helyzetértékelésében említeni kell az elektronikus hírközlés szakágat is, amely ugyan nem része a közműellátásnak, de vonalas műszaki infrastruktúrájával ahhoz kapcsolódik. A háztartások 42,58 %-a csatlakozik a hírközlési hálózathoz. A nem kapcsolódó lakások számára a vezeték nélküli hírközlési szolgáltatások jelenthetnek alternatívát. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák a térségben elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

3. A FEJLESZTÉST ÉS RENDEZÉST BEFOLYÁSOLÓ ÉRTÉKEK, PROBLÉMÁK, ÉS KORLÁTOZÓ ADOTTSÁGOK

3.1. Jelenlegi általános területhasználat, infrastrukturális elemek, intézkedést és beavatkozást igénylő területek

Mezőcsát közigazgatási területének általános területhasználatának vizsgálata a jelenleg hatályos OTÉK szerinti beépítésre szánt és nem szánt területek általános használata szerinti kategóriák alkalmazásával, a jelenleg még hatályos (korábbi) településrendezési eszközök (TSZT és HÉSZ) szerinti elhatározások és területfelhasználási kategóriák figyelembe vételével került ábrázolásra a **V01** jelű összesítő térképen. **Ez a tervlap képezi a fejlesztési tervlap alapját.**

A tervlap tartalmazza a meglévő és a területrendezési terv(ek)ben tervezett fő közlekedési és közmű infrastrukturális elemeket, létesítményeket. Utóbbi létesítmények a **V03 – Korlátozó tényezők** című tervlapon is feltüntetésre kerültek a biztosítandó védőterületekkel és biztonsági övezetekkel együtt.

A tervlapon feltüntetésre kerültek a korábbi településszerkezeti elhatározások:

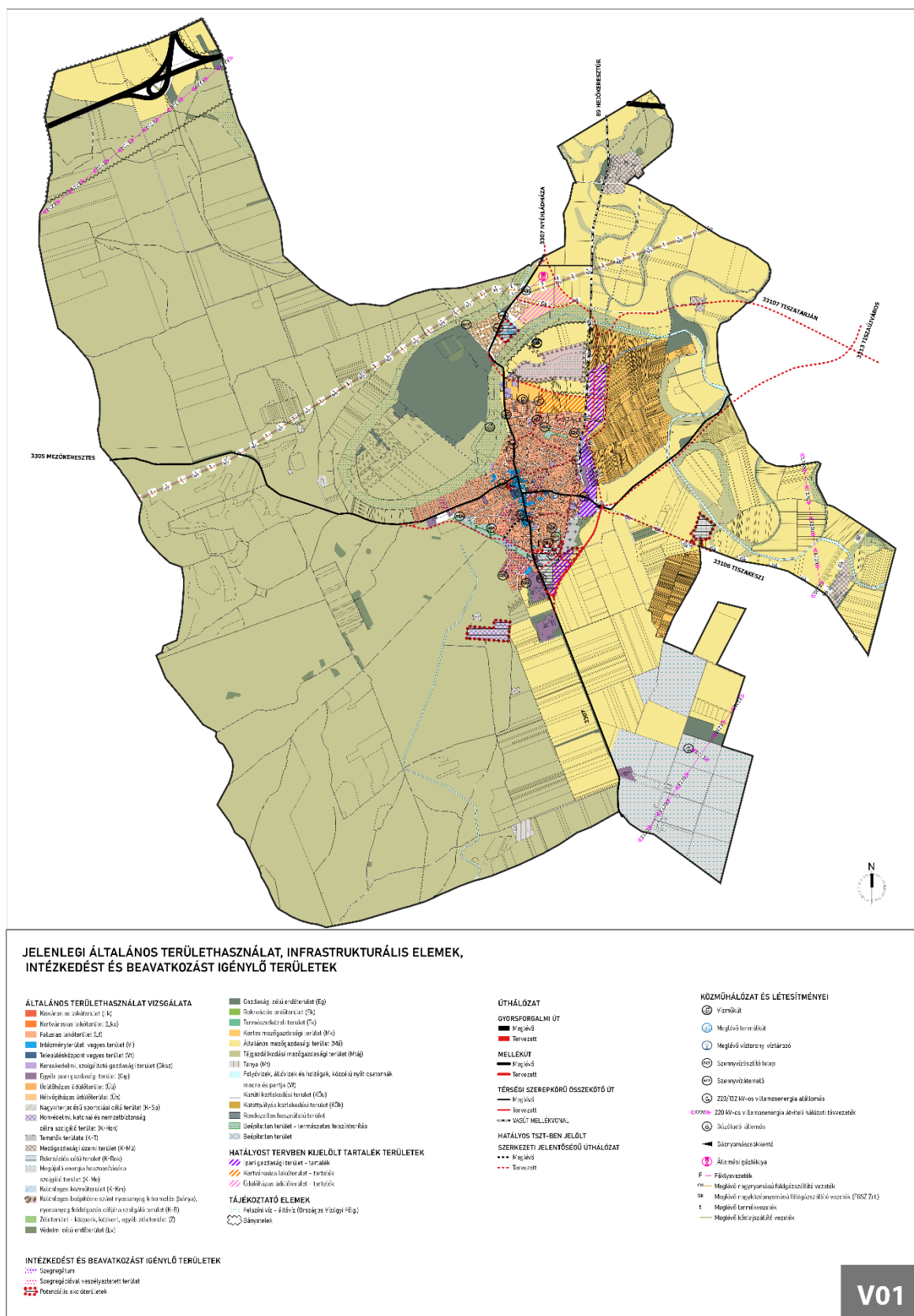
- a jelenleg hatályban lévő településrendezési tervek által kijelölt, de jelenleg még igénybe nem vett **fejlesztési területek,**
- **szerkezeti jelentőségű úthálózatot** érintő meglévő és tervi elemek (nyomvonalak).

Intézkedést és beavatkozást igénylő területek elsődlegesen (potenciális akcióterületek):

- szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek
- fürdő-és környéke: szálláshely fejlesztés/bővítés, turisztikai versenyképesség növelése
- ipari park fejlesztési terület
- autóbusz-pályaudvar és környezete
- volt laktanya területe
- Dobozy-kastélyrom és környezetének hasznosítása

Tervlapon nem ábrázolható egyéb, intézkedést igénylő hálózatos elemek:

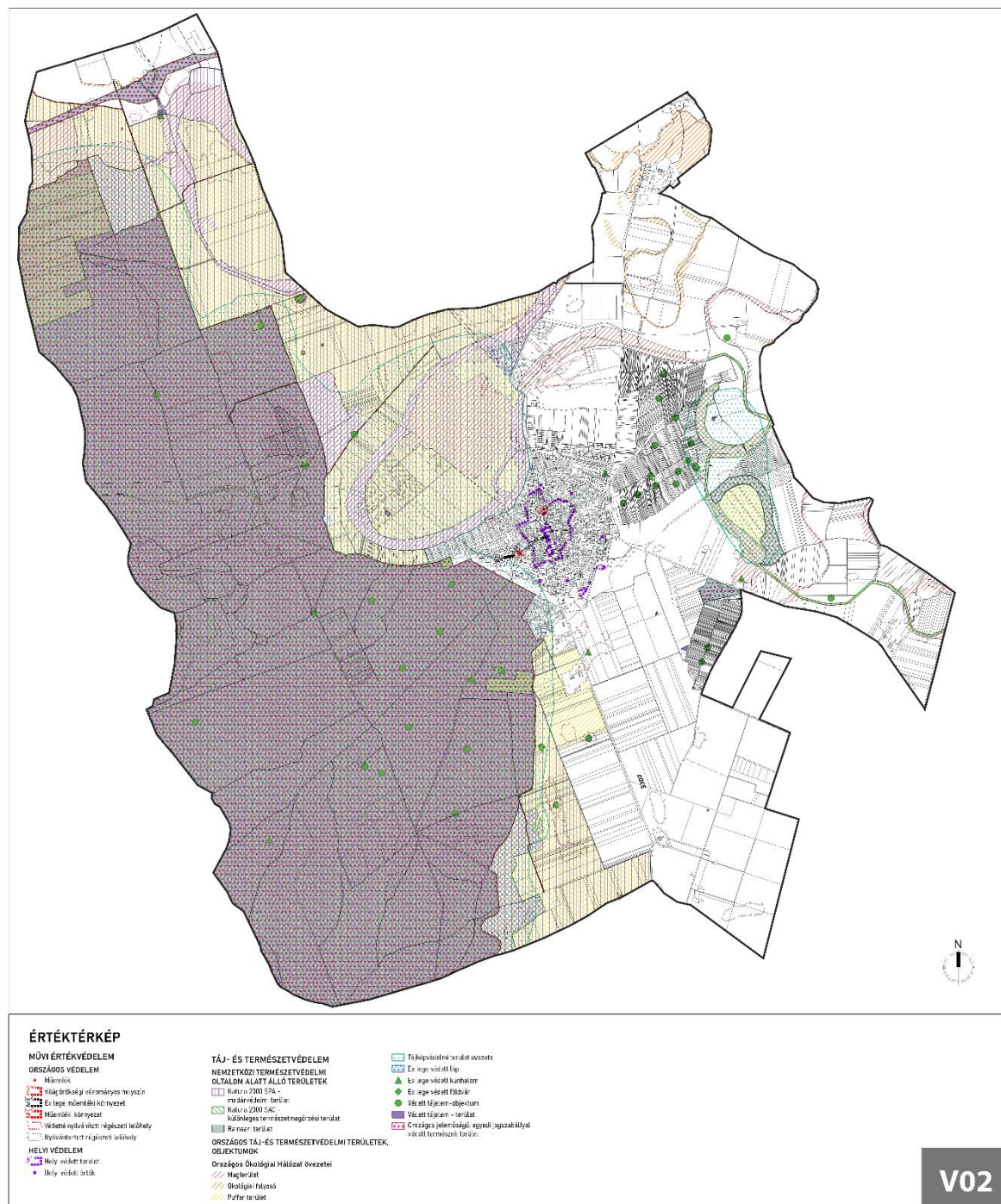
- meglévő épületállomány (intézményi és lakóépületek) folyamatos energetikai korszerűsítése
- a hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítése, meglévő rendszer korszerűsítése
- kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
- a közösségi közlekedési ellátottság arányának növelése
- utak burkolatának felújítása, gyalogosforgalom biztonságos haladási lehetőségeinek bővítése (gyalogátkelőhelyek kijelölése)

114. ábra: Jelenlegi általános területhasználat, infrastrukturális elemek, intézkedést és beavatkozást igénylő területek – lásd még 2. melléklet V01. sorszámú térkép
(forrás: adatszolgáltatás alapján saját készítésű térkép)

3.2. Értéktérkép

A V02 tervlapszámú „ÉRTÉKTÉRKÉP” Mezőcsát védett művi és természeti elemeit együttesen mutatja be a megalapozó vizsgálat szöveges munkarészeivel összhangban, a kapott adatszolgáltatásoknak megfelelően.

115. ábra: Értéktérkép - lásd még 2. melléklet – V02. sorszámú tervlap
(forrás: adatszolgáltatás alapján saját készítésű térkép)

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Az Észak-magyarországi régió és megyér, Mezőcsát elhelyezkedése az országban	9
2. ábra: Észak-magyarországi régió.....	10
3. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye és járásai	11
4. ábra: A Mezőcsáti járás és települései	12
5. ábra: Országos tervhierarchia, a településrendezési eszközök/településtervezési helye a rendszerben, egymással való kapcsolatuk.....	13
6. ábra: Az ország jövőképe, fejlesztési rendszere	15
7. ábra: Funkcionális térségek.....	17
8. ábra: Vidéki térségek.....	17
9. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye célfája	18
10. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye stratégiai céljai és prioritásai	19
11. ábra: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye klímavédelmi célrendszere	22
12. ábra: Területfelhasználási kategóriák megoszlása	28
13. ábra: Mezőcsát várostérsége	55
14. ábra: Mezőcsát 2014-2020 közötti településfejlesztési célrendszere.....	59
15. ábra: Tartalék területek elemzése (forrás: saját készítésű térkép)	69
16. ábra: Mezőcsát településképi szempontból meghatározó területei	74
17. ábra: Lakónépesség alakulása, 2012-2022 (fő)	75
18. ábra: Az öregedési mutató alakulása, 2014-2022 (%).....	76
19. ábra: A 0-14 éves korosztály aránya a teljes népességből, 2014-2022 (%).....	76
20. ábra: A 15-64 éves korosztály aránya a teljes népességből, 2015-2022 (%).....	77
21. ábra: A 65-x éves korosztály aránya a teljes népességből, 2014-2022 (%)	77
22. ábra: Vándorlási egyenleg ezer lakosra, 2010-2022	79
23. ábra: A Mezőcsáti járás vándorlási egyenlege, 2022 (‰)	79
24. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képző belföldi jövedelem (Ft)	83
25. ábra: SZJA adófizető, 100 lakosra (fő)	84
26. ábra: A Mezőcsáti lakások építési időszaka	84
27. ábra: Lakások komfort fokozata (%).....	85
28. ábra: A mezőcsáti lakások alapterülete	86
29. ábra: Mezőcsátban egy lakásban lakók száma.....	86
30. ábra: A mezőcsáti lakások fűtési módja	87
31. ábra: Internet elérhetőség	87
32. ábra: Mezőcsáti szegregátumok területe, 2011.....	88
33. ábra: Mezőcsáti szegregátummal veszélyeztetett területek, 2011	88
34. ábra: egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma, 2011-2021 (fő)	98
35. ábra: Háziorvosok száma és betegforgalmuk, 2011-2021 (fő).....	99
36. ábra: 0-2 évesek, egy működő bölcsődei férőhelyre 2017-2022 (fő).....	100
37. ábra: Idősek nappali ellátásában részesülők, 100 férőhelyre (fő).....	100
38. ábra: Óvodai férőhelyek (fő)	101
39. ábra: 3-5 évesek, egy óvodai férőhelyre (fő)	101

40. ábra: Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban (fő)	102
41. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%).....	102
42. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%).....	103
43. ábra: HEP Fórum szervezeti egysége	106
44. ábra: Mezőcsát elhelyezkedése	107
45. ábra: Vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra (1000 Ft).....	108
46. ábra: Helyi önkormányzat iparüzési adóbevétele, egy lakosra (1000 Ft)	108
47. ábra: Regisztrált vállalkozások száma (1-9 fős) Mezőcsáton	109
48. ábra: Európai törzshálózati folyosók.....	112
49. ábra: Lakásállomány, 2011-2022 (db)	113
50. ábra: Az adott évben épített lakás, 1000 lakásra, 2011-2022 (db)	113
51. ábra: Mezőcsáti ingatlanárak	114
52. ábra: KÖH szervezeti felépítése	117
53. ábra: Nyilvántartott álláskereső, 2011-2022 (fő)	118
54. ábra: A közfoglalkoztatási programban résztvevők száma, 2017-2022 (fő)	119
55. ábra: Első Katonai Felmérés – 1782-1785	124
56. ábra: Telekméret vizsgálata -Belterület - nem közterületi földrészletek– lásd még 2. melléklet – 2M/01. sorszámú tervlap.....	126
57. ábra: Az egykori Mezőcsáti laktanya területe (tőle északra tanyák).....	129
58. ábra: A termőföldek ingatlan-nyilvántartási alapadatok szerinti művelési ág szerinti besorolása és minőségi osztálya – lásd még 2. melléklet – 2M/02. sorszámú tervlap.	130
59. ábra: Tulajdonviszonyok vizsgálata – lásd. még 2. melléklet – 2M/03. sorszámú tervlap	131
60. ábra: Beépítettség vizsgálat: központi belterület – lásd még 2. melléklet – 2M/04. sorszámú tervlap	132
61. ábra: Központi belterület/belső lakóterületi tartalékok – lásd még 2. melléklet – 2M/05. sorszámú tervlap	134
62. ábra: Mezőcsát művi értékvédelemmel érintett elemei – lásd még 2. melléklet – 2M/06. sorszámú tervlap	138
63. ábra: Nitrátérzékeny területek lehatárolása Mezőcsáton	141
64. ábra: Működő bányák Mezőcsáton.....	142
65. ábra: Kármentesítéssel érintett területek Mezőcsáton	143
66. ábra: VTT-tározók övezete Mezőcsáton.....	146
67. ábra: vízminőség-védelmi terület övezete Mezőcsáton.....	146
68. ábra: Rendszeresen belvízjárta területek Mezőcsáton	146
69. ábra: Felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek Mezőcsáton	147
70. ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek Mezőcsáton	147
71. ábra: Felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek alkategóriák szerint Mezőcsáton.....	147
72. ábra: 2017-ben megállapított zajvédelmi szempontú hatásterület.....	150
73. ábra: A bánya zajvédelmi hatásterületének térképe	151
74. ábra: Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna).....	152
75. ábra: Lakosságtól elszállított hulladék mennyisége és megoszlása	153
76. ábra: Elszállított szelektív hulladék mennyisége és megoszlása	153
77. ábra: Elszállított szelektív hulladék megoszlása 2022-ben	153

78. ábra: Mezőcsát környezetvédelmi érintettsége – lásd még 2. melléklet – 2M/07. sorszámú tervlap	156
79. ábra: Mezőcsát domborzati viszonyai.....	157
80. ábra: Talajképző kőzet	158
81. ábra: Genetikai talajtípus	158
82. ábra: Mezőcsát az I. katonai felmérésen (1782–1785)	158
83. ábra: Mezőcsát a II. katonai felmérésen (1819–1869).....	158
84. ábra: Mezőcsát a III. katonai felmérésen (1869–1887)	159
85. ábra: Mezőcsát ortofotón napjainkban	159
86. ábra: CORINE felszínborítási kategóriák Mezőcsátán	160
87. ábra: Borszőlő termőhelyi kataszter II osztályú termőhelyként nyilvántartott szőlőterületek Mezőcsátán	161
88. ábra: Mezőcsát felszíni vízhalózata	162
89. ábra: Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek lehatárolása Mezőcsátán	165
90. ábra: Natura 2000 Különleges madárvédelmi terület lehatárolása Mezőcsátán	166
91. ábra: Borsodi-Mezőség Ramsari terület Mezőcsátán	168
92. ábra: Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területe Mezőcsátán	171
93. ábra: Ökológiai hálózat területei Mezőcsátán	173
94. ábra: OTRT-ben lehatárolt tájképvédelmi terület övezete Mezőcsátán	174
95. ábra: Mezőcsát természetvédelmi érintettsége – lásd még 2. melléklet – 2M/08. sorszámú tervlap	175
96. ábra: Mezőcsát tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei – lásd még 2. melléklet – 2M/09. sorszámú tervlap.....	176
97. ábra: Mezőcsát zöldinfrastruktúra-hálózatának vizsgálata.....	179
98. ábra: Mezőcsát területe	180
99. ábra: Közúti kapcsolatok	181
100. ábra: Mezőcsát jelenlegi közlekedési hálózata	186
101. ábra: Jelenlegi közlekedési hálózat (belterület).....	187
102. ábra: Jellemző keresztszelvények	188
103. ábra: Jelenlegi közösségi közlekedési hálózat.....	190
104. ábra: Jelenlegi vízellátás – lásd még 2. melléklet – 2M/10. sorszámú tervlap.....	195
105. ábra: Meglévő szennyvízelvezetés – lásd még 2. melléklet – 2M/11. sorszámú tervlap	196
106. ábra: Meglévő villamosenergia-ellátás – lásd még 2. melléklet – 2M/12. sorszámú tervlap	198
107. ábra: Jelenlegi gázellátás – lásd még 2. melléklet – 2M/13. sorszámú tervlap	200
108. ábra: Meglévő elektronikus hírközlés – lásd még 2. melléklet – 2M/14. sorszámú tervlap	203
109. ábra: Árvíz- és belvízvédelem – lásd még 2. melléklet – 2M/15. sorszámú tervlap.....	205
110. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe.....	206
111. ábra: Magyarország földrengés veszélyeztetettségi térképe 2023.....	207
112. ábra: Korlátozó közmű adottságok – lásd még 2. melléklet – 2M/16. sorszámú tervlap	209
113. ábra: Mezőcsát - közlekedési létesítmények védőtávolsága	210
114. ábra: Jelenlegi általános területhasználat, infrastrukturális elemek, intézkedést és beavatkozást igénylő területek – lásd még 2. melléklet V01. sorszámú térkép	219
115. ábra: Értéktérkép - lásd még 2. melléklet – V02. sorszámú tervlap.....	220
116. ábra: Korlátozó tényezők – lásd még 2. melléklet – V03. sorszámú tervlap	221

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: A mezőcsáti ITS céljainak és rész céljainak értékelése	62
2. táblázat: A mezőcsáti ITS-ben szereplő akcióterületi projektek értékelése.....	64
3. táblázat: A mezőcsáti ITS-ben szereplő akcióterületen kívüli projektek értékelése	66
4. táblázat: A település lakónépessége trendjeinek vizsgálata népszámlálási adatsorok szerint, 1980-2022 (fő, %)	75
5. táblázat: A lakónépesség korcsoport szerinti megoszlása a vizsgált területeken (fő és %) (2001, 2011, 2022)	78
6. táblázat: Természetes szaporodás, fogyás Mezőcsáton, 2010-2022	78
7. táblázat: Nemzetiség 2022 (fő, %)	80
8. táblázat: Iskolai végzettség alakulása, 2022 (%)	80
9. táblázat: Mezőcsát lakosainak legmagasabb befejezett iskolai végzettsége, 2001, 2011, 2022 (fő, %)	81
10. táblázat: Családszerkezet alakulása, 2001, 2011, 2022 (db, %)	81
11. táblázat: A családszerkezet alakulása, 2022 (db, %)	82
12. táblázat: Foglalkoztatottság alakulása, 2022 (%)	82
13. táblázat: Foglalkoztatottság Mezőcsáton, 2001, 2011, 2022 (fő, %).....	83
14. táblázat: Lakások komfortfokozata Mezőcsáton, 2001, 2011, 2022 (db, %).....	85
15. táblázat: A szegregált telröleteket jellemző mutatók, 2011	91
16. táblázat: A szegregációval veszélyeztetett területeket jellemző mutatók, 2011	94
17. táblázat: Mezőcsáti intézmények listája	97
18. táblázat: Az egy főre jutó helyi iparűzési adó (HIPA) bevételei 2014-2021 között (1000 Ft)	109
19. táblázat: Vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (2022)	110
20. táblázat: Széchenyi Terv Plusz program keretében elnyert pályázatok	112
21. táblázat: Az önkormányzat költségvetésének kiadásai és bevételei (Ft)	114
22. táblázat: Az önkormányzat bérlakás állománya (2024. január)	120
23. táblázat: Önkormányzati garázsok (2024. január)	121
24. táblázat: Önkormányzati üzlethelyiségek (2024. január)	121
25. táblázat: Az Önkormányzat intézményei	122
26. táblázat: Vállalkozásba adott intézmények	122
27. táblázat: Mezőcsát helyi egyedi védett létesítményei	139
28. táblázat: Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete	140
29. táblázat: Zónacsoportok légszennyező anyagok szerint	148
30. táblázat: Az üzemi körülmények között keletkező veszélyes hulladékok átalagos éves mennyisége	154
31. táblázat: A telepen kezelt hulladékok tárolóterülete és az egyidejűleg tárolható mennyisége	155

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET

419/2021. (VII.15.) Korm. rendelet 59.§ (2) bekezdés szerinti együttes döntés Mezőcsát településtervének elkészítésre vonatkozóan – 1. ütem

KIVONAT

**Mezőcsát Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2023. augusztus 15-én megtartott rendkívüli, nyílt ülésének jegyzőkönyvéből**

Mezőcsát Város Önkormányzata Képviselő-testülete 117/2023. (VIII. 15.) határozata a Településterv készítésével kapcsolatos döntésekről

Mezőcsát Város Önkormányzata Képviselő-testülete az előterjesztést megtárgyalta és a következő határozatot hozza:

- 1.) Mezőcsát Város Önkormányzata Képviselő-testülete dönt Mezőcsát város a településterv tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) szerinti településtervének készítéséről az alábbiak szerint:
 - a) a Korm. rendelet szerinti településfejlesztési terv és településrendezési terv (helyi építési szabályzat) készítése, egyeztetése a Korm. rendelet szerinti általános egyeztetési eljárás szabályai szerint, külön eljárásban – két ütemben – történik, vagyis a településfejlesztési terv véleményeztetése és elfogadása megelőzi a településrendezési terv kidolgozásának megkezdését, véleményeztetését és jóváhagyását;
 - b) a településterv készítésére vonatkozó egyeztetési eljárásokat az Önkormányzat az E-TÉR felületen keresztül folytatja le.
- 2.) Az 1. ponttal összefüggésben a megalapozó vizsgálat és az alátámasztó javaslat tartalmi követelményeinek meghatározása tekintetében a Korm. rendelet 7. § (7) bekezdés szerinti, a határozat 1. mellékletét képező főépítési feljegyzésben foglaltakat elfogadja.
- 3.) Felhatalmazza a polgármestert az 1. és 2. pont szerinti településterv készítésével kapcsolatos eljárások megindítására és lefolytatására, illetve, hogy a tervezés megvalósítása érdekében árajánlatot kérjen a következő cégektől és az ajánlat eredményét terjessze a Képviselő-testület elé:

- Nordic Consulting Kft. (3515 Miskolc, Egyetem út 7.), Dr. Balla Gergely ügyvezető, balla.gergely@nordicconsulting.hu

- CEIS Magyarország Kft. (1011 Budapest, Corvin tér 10.), Mosonyi Balázs ügyvezető, mosonyi.balazs@ceis.hu

- Equinox Consulting Kft. (7400 Kaposvár, Petőfi utca 47. Fsz. 3. ajtó), Kadlok Ferenc
Nándor ügyvezető, kadlok.nandor@equinox.hu

Felelős: Siposné Horváth Anita polgármester

Határidő: értelemszerűen

K. m. f.

Siposné Horváth Anita s. k.
polgármester

Kovács Zsuzsanna s. k.
jegyző

Taskó József s. k.
jegyzőkönyv hitelesítő

Kivonat hitelélül: Pásztor Tünde

Mezőcsát, 2023. augusztus 15.

2. MELLÉKLET